

Zonen van Sem

Het Semitisch erfgoed van Noach

de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

Noach offert na de zondvloed (Joseph Anton Koch, 1768-1839)

De diepe geschiedenis

Geschiedenis van een cultuur

Dit is een geschiedenis van een cultuur. Van mensen die drie religies voortbrachten die de mensheid beheersen, de triade Jodendom, Christendom en Islam. Drie leden van een gezin van religies die, zoals het een intense familie betaamt, al eeuwen, millennia met elkaar overhoop liggen. Een geschiedenis van kwetsen en vernederen, van verwerpen en elkaar de rug toekeren, daar een dolk in steken. Een historie van vervloeken en verstoten, vervat in vormen en verhoudingen die tot op de dag van vandaag ongewijzigd zijn gebleven - dat is nog eens traditie. Het is een geschiedenis over beelden, beeltenissen, beeldvorming en beeldenstorm. Over het verlangen het hoogste te kennen. Het is daardoor de geschiedenis van mensen met liefdesverdriet,

mensen die de waarheid ontzettend nodig hebben, mensen die de gevonden wijsheid te vuur en te zwaard verdedigen en verspreiden om hen te vernietigen die de waarheid niet erkennen.

Nu dan, zijn wij dan niet ons broeder hoeder? Zijn wij niet verantwoordelijk of op zijn minst medeverantwoordelijk voor wat onze medemens overkomt? Ja, als dat betekent dat het ieders verantwoordelijkheid is bewust dat te laten wat iets of iemand anders kan schaden. Nee, omdat niemand behalve de persoon zelf ervoor verantwoordelijk is zijn of haar weg af te leggen. Want hoe diepzinnig de waarheid ook is die je hebt ontdekt, die geldt alleen voor jou. Het heeft geen enkele zin, heeft dat nooit gehad en zal dat ook nooit hebben je waarheid uit te dragen. Zorg er simpelweg voor dat de waarheid die je hebt gevonden je in staat stelt niets of niemand te schaden - dat is al een grote opgave. De drang om te schaden komt doorgaans voort uit de beschadigingen die men zelf heeft opgelopen - de pijn van de verloren liefde. Het heeft daarom absoluut geen zin om naar de waarheid op zoek te gaan bij en je dus te laten hoeden door een broeder of een zuster. In feite nodig je hen dan uit je te schaden. De waarheid waarnaar iedereen op zoek is, is niet buiten jezelf te vinden, maar exclusief in jezelf. Je verloren liefde vind je uitsluitend daar, hoe onzeker je ook bent of je de innerlijke reis wel aankan - alleen de eerste stap blijkt moeilijk.

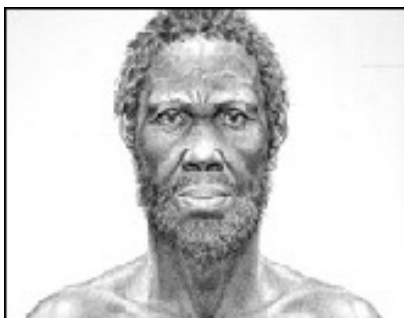
De moeder aller religies

De wetenschap heeft lang aangenomen dat de uittocht van de mens uit Afrika via westelijk Azië, de Levant, is gegaan. Het geslacht Homo Sapiens, de ondersoort Cro Magnon, heeft inderdaad gebruik gemaakt van deze route noordelijk van de Rode Zee naar de rest van de wereld, zolang het klimaat dat toestond¹⁾. Deze migratieroute kende echter meer klimatologische beperkingen dan die via de Bab El Mandeb, de oversteek van Djibouti naar de Jemen aan de zuidzijde van de Rode Zee, de hoofdroute.

De groepen die in het noorden uit Afrika migreerden via de Levant, maakten daar contact met het geslacht Homo Neanderthalensis, zo wijzen opgravingen in de Jebel Qafzeh-grot uit²⁾. In een andere grot bij Tabun en niet ver daar vandaan in de Skhul-grot en ook in Amud zijn vondsten gedaan die zijn gedateerd op 40.000 tot 15.000 jaar geleden.

---

¹⁾ Noten aan het einde van het hoofdstuk (pagina 553).

Reconstructie op basis van een schedel uit de Jebel Qafzeh-grot

Vondsten die er op wijzen dat Sapiens en Neanderthaler daar niet alleen na en naast elkaar leefden, maar ook met elkaar - er zijn onmiskenbare mengvormen gevonden. Dat was ook het geval bij opgravingen buiten de Levant in Shanidar in noordelijk Mesopotamië en in Jebel Irhoud in de Maghreb. Buiten het Afro-Aziatisch gebied zijn mengvormen van Neanderthaler en Sapiens gevonden in Portugal en

Roemenië.

Dit overziend wijst alles op een vermenging van een deel van de populatie van Sapiens met Neanderthaler, waarbij de Neanderthalers evenwel getalsmatig in de minderheid waren. Sapiens zag, zoals in latere tijden, de Neanderthaler onmiskenbaar niet als een afzichtelijke halfaap, maar als een medemens. Over de rituelen en de religie van deze mensen is niets bekend, anders dan wat daarover mag worden aangenomen, de verering en bezwering van natuurlijke krachten en natuurgoden.

In de periode na het Paleolithicum, het Neolithicum, is er van de mensen in de Levant meer overgebleven dan alleen hun botten, bijvoorbeeld hun keramiek. In het Midden-Oosten duurt het Neolithicum van omstreeks 12.000 vce tot circa 3.000 vce³⁾. In en rond de vruchtbare halve maan, het gebied dat ruwweg Egypte en Mesopotamië beslaat en al het kustland daartussen, werd in het begin van het Neolithicum een vorm van voorouderverering gepraktiseerd. Voorouders werden onder het huis begraven en zelfs onder het bed. Men maakte op de schedels van de overledenen hun gezichten na in klei, zoals gevonden in Tell Aswad, Syrië. Op die manier waren de geëerde voorouders aanwezig bij de levenden en kon men hen bij belangrijke beslissingen betrekken. Er zijn daarnaast grote gipsen voorouderstandbeelden gevonden in Ain Ghazal, Jordanië. Op sommige plaatsen werden menselijke resten, vaak samen met dierlijke resten, in en tussen de muren van het huis bijgezet. Pas later werden de doden buiten de nederzettingen begraven.

Een meer als zodanig geformuleerde vorm van religie ontstond voor zover is na te gaan het eerst in Mesopotamië rond 7.000 vce, aanvankelijk, naar wordt aangenomen, binnen de maatschappelijke bovenlaag. Venusbeeldjes met een dergelijke datering beelden de

Oermoeder of Moedergodin uit met onloochenbare en geprononceerde geslachtskenmerken. In de vroege religieuze geschiedenis van het Midden-Oosten is de Moedergodin de meest voorkomende vereerde figuur. Een en dezelfde godin komt onder verschillende namen voor: Astarte in Assyrië, Ishtar -ook wel Ashtoreth of Asherah- in Akkâd, Ašerdu bij de Hittieten en Isis in Egypte - later komen we haar tegen als Afrodite bij de Grieken en als Venus bij de Romeinen, maar ook, in een afgeleide vorm, als Maria bij de Christelijke Rooms Katholieken. In

Asherah

Ashtoreth

Isis

Ishtar

De levensboom van Asherah

Kanaän -Akkâdisch: "Ki-na-ah-num"- werd Asherah -Ishtar of Ashtoreth- vereerd in de havensteden Ugarith, Sidon en Tyrus. Asherah was de echtgenote van de god El. Daarom werd Asherah ook wel Elat genoemd, de vrouwelijke vorm van El - een naam waarvan het stamwoord ook in het moderne Hebreeuws strijd of heersen betekent.

Het woord "ha asherah" -zonder hoofdletter- betekent zuil of paal, het symbool dat hoort bij de cultus van de Kanaänitische Moedergodin. Met dit woord werd eveneens de heilige boom van het leven aangeduid. Meestal stonden er twee van zulke bomen bij een tempel van Asherah⁴⁾.

Ašerim was ook het Egyptische woord

voor de vijgenboom die in het Oude Egypte beschouwd werd als "het lichaam van de Koningin op Aarde". Hier ligt waarschijnlijk een verbinding tussen enerzijds de twee obeliskken die voor elke Egyptische tempel stonden, zoals ook de twee bomen voor de Asherah-tempel, en anderzijds de vijgen- of levensboom in het Paradijs van Adam en Eva uit de oude boeken van de triade -de Tenach, de Bijbel en de Koran-.

Asherah stond, behalve als Elat, ook bekend als Baälat. De Baälat of heerseres was in de vroege matriarchale maatschappij de leidster van de stam, het volk. Om zich te verzekeren van nageslacht en dus van een opvolgster, had de Baälat jaarlijks een nieuwe Baäl naast zich. Baälat werd geassocieerd met en gesymboliseerd door een leeuw, een dier dat als zeer machtig werd gezien. Baäl werd geassocieerd met en gesymboliseerd door een stier, een symbool van macht en potentie door de gehele oude wereld heen.

In de Semitisch Kanaänitische matriarchale maatschappij ontleende de heerser zijn macht aan zijn heerseres, niet andersom zoals in een patriarchale maatschappij. Bezittingen zoals huizen, landerijen en boten, waren het eigendom van de vrouw, de heerseres, welke Baäl dan ook zij naast zich had. Het ligt overigens voor de hand dat in een matrilineaire maatschappij landerijen en huizen gezien werden als het bezit van de vrouw. De rol van de man was traditioneel die van de jager-herder en de

traditionele rol van de vrouw was die van de verzamelaarster - planten, wortels voor consumptie en als medicijn. De ontwikkeling van de landbouw, vanaf ongeveer 8.500 vce in het gebied van de halve maan, houdt logischerwijs verband met die traditionele economische functie van de vrouw. Langs de weg van de ontwikkeling van de landbouw verwierven vrouwen hun machtsbasis.

In de cultuur van mensen wordt een zich onderscheidende heerser, of in dit geval heerseres, vaak bij leven al vereerd en tot ver na zijn of haar dood beschouwd als bijzonder en als door de goden gezonden. Een ontwikkelingsfase verder, vaak ook een of twee generaties verder, en de als door de goden gezonden persoon zelf wordt vergoddelijkt, terwijl de verhalen over die persoon steeds legendarischer en mythischer vormen aannemen. Nog een fase verder en de tribale heerser-es wordt in de loop van generaties gezien als God-in, compleet met eredienst en priesterklasse om het systeem, ook door verhalen en mythen, in stand te houden. In het geval van Asherah bestond de priesterklasse uit tempelpriesteressen, die overigens veel later in meer patriarchale tijden een veel negatievere reputatie kregen toegedicht als tempelprostituees - een jaarlijkse nieuwe Baäl werd iedere jongeling die door hen werd geïnitieerd.

In de oude boeken van de triade -Tenach, Bijbel en Koran- wordt voor de betrokken religies het beeld gecreëerd van een zuiver monotheïstische godsdienst met Jahweh, God de Vader of Allah als enige God. Een voorstelling van zaken die, zoals verder aan de orde zal komen, nuancering behoeft. Asherah -Elat- en El werden, ook in de Oudtestamentische tijden die monotheïstisch heetten te zijn, in Jeruzalem nog steeds vereerd⁵. Verderop zal eveneens blijken dat de monotheïstische oorsprong van het Jodendom een intellectuele creatie was. In het dagelijks leven bleven de mensen lang ook de andere goden vereren - ze waren in feite polytheïstisch. Oude gewoonten sterven slechts langzaam, zoals de voorouderverering nog lang bleef bestaan toen de Moedergodin vereerd raakte, zoals Elat en El -Baälat en Baäl- vereerd bleven toen Jahweh, God de Vader en Allah de enige god werden. Hun suprematie markeerde echter wel het einde van het matriarchaat en de nieuwe dominantie van het patriarchaat.

Vanuit Paleolithische tijden is als meest bijzonder element de aangetroffen kruising tussen Neanderthaler en Sapiens vermeldenswaard. Hoewel meer voorbeelden van vermenging in dit deel

van de wereld zijn gevonden dan elders, is het onmogelijk vast te stellen of die vermenging wijd verbreid was, dan wel in absolute verhoudingen een sporadisch fenomeen betrof.

Deze Paleolithische mensen praktiseerden een vorm van voorouderverering, hoewel het niet geheel onmogelijk is dat zij ook een moergodin, de oermoeder vereerde. De Europese Venus van Willendorf dateert immers van ruim voor 20.000 vce. Er zijn in de Levant echter geen vondsten gedaan die een dergelijke ouderdom kunnen onderbouwen.

De eerste daadwerkelijke bewijzen voor de verering van de oermoeder dateren uit de periode na het Paleolithicum, het Neolithicum - vanaf 12.000 vce. Zij wordt in de vruchtbare halve maan vereert als Asherah, hoewel er vele lokale variaties op haar naam bekend zijn, zoals Baalat of Elat. Dat Asherah jaarlijks een nieuwe Baäl of El tot echtgenoot nam, laat zien dat de vroege maatschappij in dit gebied matrilineair was georganiseerd.

Overerving via de vrouwelijke lijn heeft ook zeer waarschijnlijk te maken met de ontwikkeling van de landbouw, waarbij de economische basis van de maatschappij in handen van vrouwen was. Het einde van de matriachale samenleving en de overgang naar de patriarchale gaat samen met de overgang naar de eerste Abrahamische godsdienst. Dat het zijn van Jood wordt overgeërfd via de moeder, kan een oud overblijfsel zijn van de matrilineaire maatschappij.

In dit misschien wel veel te beknopte overzicht van de Paleo- en Neolithische tijd in het Midden-Oosten is nog één gebeurtenis onbesproken gebleven, een gebeurtenis van onvergelykbare importantie voor de triade -Jodendom, Christendom en Islam-, de zondvloed^{video 1}.

Het water bedekt de wereld

Overal ter wereld bestaan zondvloedverhalen. Kan deze wijde verbreiding worden gezien als bewijs voor een rampspoed die daadwerkelijk de gehele wereld overspoelde? Ooit is de wereld een grote sneeuwbal geweest, juist in een periode dat zich complexer leven dan eencelligen ontwikkelde. Voor deze sneeuwbal-Aarde-hypothese, die stelt dat de Aarde 650-600 miljoen jaar geleden tot aan de tropen bedekt is

---

video 1) Zie www.manasnaala.net voor deze video

geweest met gletsjerijs, bestaat voldoende wetenschappelijk bewijs^{video2}. Voor een zondvloed die in een keer de gehele aarde met water heeft bedekt, bestaat geen enkel wetenschappelijk bewijs en de gebruikte data om het toch te bewijzen worden alleen door creationisten geloofd, binnen een theorie die geen theorie is in de correcte zin van het woord - een hypothese met bewijsvoering. Bewijzen voor een stortvloed van water zijn er over de hele wereld, maar alleen regionaal, binnen lokale culturen die fysiek te maken hadden met het einde van de meest recente ijstijd. Dat einde van het laatste glaciaal is heel precies bepaald op 9.711 vce. De opwarming van de aarde daarna is geologische beschouwd vrij snel gegaan⁶). Het einde van de ijstijd werd dus niet mondiaal, maar wel over de gehele wereld lokaal gevoeld. Eerder een serie soms gekoppelde gebeurtenissen, zoals we zullen zien, dan één grote gebeurtenis. Een tweede relativerende opmerking vooraf met betrekking tot zondvloedverhalen heeft te maken met het begrip wereld en het begrip van de wereld. Het algemeen bekende zondvloedverhaal spreekt over het onder water lopen van "de gehele wereld". Wat wordt daarmee bedoeld? Het antwoord hangt samen met de kennis over de wereld en dus met informatie en educatie. De datum van 6 september 1522 vertegenwoordigt in dit verband het moment van wezenlijke verandering. Dat was de datum waarop de Bask Juan Sebastián Elcano thuiskwam, na als eerste mens rond de wereld te hebben gezeild. Hij was de eerste mens die, zij het nog fragmentarisch, werkelijk kon beweren dat hij de hele wereld had gezien. Hij voer mee op een van de schepen van Fernão de Magalhães - een Portugees in Spaanse dienst. Magalhães stierf echter tijdens de eerste wereldreis, zodat Elcano, of del Cano, echt de allereerste mens was die rond de wereld reisde - plus de bemanning van Magalhães' enig overgebleven schip, de Victoria. Hierna is het wereldbeeld en het beeld van de wereld van de mens steeds verder uitgebreid en verfijnd, totdat er uiteindelijk een mondiaal besef ontstond. Voor de cesuur van 1522 hing het wereldbeeld van een mens samen met waar hij was geboren. Alexander de Grote breidde het beeld van wat de wereld is, gezien vanuit westerse perspectief, al behoorlijk uit naar het oosten, tot aan India, en de Romeinen deden dat naar het westen en noorden. Genghis Khan heeft over het grootste rijk ooit geheerst. Maar voor hen allen was de wereld vooral hun wereld. Voor iemand die acht à negenduizend jaar geleden vermoedelijk in het noorden van Mesopotamië leefde, zoals Noach met zijn gezin, was dat deel van de

---

^{video 2)} YouTube: "BBC Horizon Snowball Earth"

wereld dé wereld, dat wil zeggen het noorden van Mesopotamië - mogelijk iets uitgebreider door handelscontacten. Een bewoner van het noordelijk deel van Mesopotamië die zijn -deel van de- wereld verwoest zag, wist niet beter dan dat de gehele wereld was overstroomd en verwoest. Als de hoofdpersoon uit het zondvloedverhaal had uitgeroepen, "Mijn wereld is verwoest", dan had hij gelijk gehad. Maar dat was bij lange na niet dé wereld zoals de latere lezers van de boeken van de Abrahamische triade die kenden. In feite een merkwaardig fenomeen, dat mensen uit later meer geïnformeerde tijden omwille van een geloof de beperkte kennis uit vervlogen tijden prefereren om consistent met hun religie te leven, maar dat terzijde.

Het gebeurt wel vaker dat mensen een temporeel verband verwarren met een causaal verband. Zaken die tegelijkertijd of vlak na elkaar gebeuren hoeven niet per sé een oorzaak gevolg relatie te hebben. Sterker, dit verband bestaat vaker niet dan wel. Dat op meerdere plaatsen in de wereld zondvloedverhalen bestaan, heeft verband met de effecten op meerdere onderscheiden plaatsen in de wereld van het smelten van de ijskap aan het einde van de laatste ijstijd. Verder gaat de gemeenschappelijke oorzaak niet. Er was geen mondiale inundatie. Per regio verschilt de magnitude van de overstroming en de aard van de gevolgen. Daarin ook begrepen of de gevolgen van de overstroming permanent waren of tijdelijk. In veel gevallen overstroomde het land, maar werd het ook weer droog na het wegtrekken van het water. In enkele andere gevallen waren de gevolgen permanent, tot op de dag van vandaag.

Atrahasis en Gilgamesh

Het Atrahasis-epos is een oeroud Babylonisch epos dat bekend is vanwege het zondvloedverhaal dat het vertelt. Dit zondvloedverhaal is in grote trekken hetzelfde verhaal dat op het elfde tablet van het Gilgamesh-epos staat en dat op zijn beurt grote overeenkomsten vertoont met het latere zondvloedverhaal in de Joodse Tenach, het Christelijke Oude Testament en de Moslim Koran⁷⁾.

Het Atrahasis-epos luidt in het kort als volgt. Het universum is verdeeld in drie delen. De god Anum regeert in de hemel, de god Enlil op aarde en de god Enki in het onderaardse water. Enlil dwingt de mindere Igigi-goden al het werk te doen, maar na veertig jaar komen ze in

opstand en belegeren de tempel van Enlil in Nippur. De god Enki stelt voor om mensen te scheppen en die al het werk te laten doen. Samen met de moedergodin wordt dit plan uitgevoerd. Op een gegeven ogenblik zijn er zoveel mensen, dat ze met hun lawaai de god Enlil uit zijn slaap houden. Deze besluit via de god Namtar de mensen een plaag te sturen. Dankzij de vrome mens Atrahasis stopt de god Namtar de plaag. Na een tijdje maken de mensen echter weer te veel herrie naar de zin van Enlil. Ditmaal straft hij ze met een hongersnood. Deze wordt door de mensheid overleefd. Dan besluit Enlil drastischer maatregelen te nemen. Hij stuurt een zondvloed op de mensen af. Atrahasis bouwt een rieten ark en overleeft zo met zijn familie en een aantal dieren de zondvloed.

Wat bekend is geworden als het Gilgamesh epos is in oorsprong een raamvertelling, waarin verhalen over Bilgames en Enkidoe waren opgenomen. In de 18^e eeuw vce ontstaat een wat meer samenhangend epos onder naam "Sjoetoer eli sjarri" -hoog rijst hij op boven alle koningen-, wanneer de tekst vanuit het Soemerisch in het Akkâdisch wordt vertaald. In de 12^e eeuw vce ondergaat de tekst verdere redactionele veranderingen en wordt het verhaal van de zondvloed voor het eerste aan het epos toegevoegd. Het geheel kreeg toen de nieuwe naam, "Sja nagba inoeroe" -hij die alles gezien heeft-.

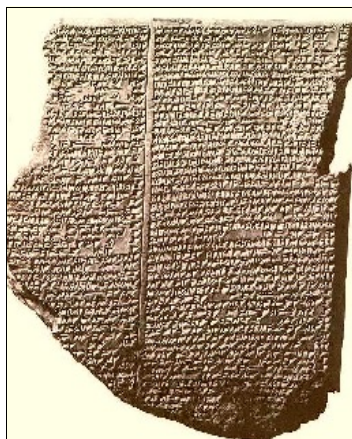
Het verhaal van de zondvloed wordt op het elfde tablet van het epos aan Gilgamesh verteld door een zekere Utnapishtim. Utnapishtim, Soemerisch voor "Hij die leven vond", of Uta-Napištim ook bekend onder de naam Atrahasis, Akkâdisch voor "De zeer wijze". Het zondvloedverhaal werd derhalve aan Gilgamesh verteld

Gilgamesh

door Atrahasis-Noach zelf, - Gilgamesh was zijn verre nakomeling. Atrahasis was onsterfelijk geworden door met de Godin te huwen die het levensvocht voortbracht - vermoedelijk wordt de Moedergodin Ishtar hiermee bedoeld.

Welke tekst men ook verder bestudeert, het Gilgamesh epos, of de teksten van de Abrahamische religies, dit is alles wat er in mythisch-religieuze context bekend is over Atrahasis-Noach⁸.

Kleitabelt 11 van het Gilgamesh epos met het zondvloedverhaal

Wie Atrahasis of Noach in werkelijkheid was, zo hij al heeft bestaan, kan alleen worden geschetst aan de hand van mogelijkheden en waarschijnlijkheden⁹⁾. Een van de meest onwaarschijnlijke mogelijkheden portretteert Noach als een vertegenwoordiger van intelligente buitenaardse wezens, of anders een mens die werd geïnstrueerd door buitenaardse intelligente wezens, met kennis over de op handen zijnde catastrofe. De ark was geen houten schip, maar een ruimteschip waar niet alle schepselen van de wereld, maar het dna van alle schepselen van de wereld werd bewaard voor na de ramp. Dit

relaas is niet ongeloofwaardig, omdat er een rol voor buitenaardse intelligentie in is weggelegd, maar omdat het verhaal in kwestie en de personen die deze hypothese naar voren brengen geloofwaardig zijn op een manier die niet kan worden geverifieerd. Geheel ongeloofwaardig dus. Op zich is het bestaan van buitenaardse intelligentie niet irreëel, alleen al vanwege de statistische kans. Het probleem zit hem in het feit dat vermoed contact tussen mensen en buitenaards intelligent leven -ook in andere gevallen- voor meerdere uitleg vatbaar is, zonder dat voor welke van de interpretaties onweerlegbaar bewijs bestaat. Niet het verhaaltje is ongeloofwaardig, maar de bewijsvoering ervoor ontbreekt.

Atrahasis of Noach bestaat dus binnen een religieuze context en binnen een mythologische context, maar binnen de historische context is zijn bestaan waarschijnlijk onbewijsbaar. Noach kan echt hebben bestaan, maar hij kan ook een gecreëerd personage zijn om het zondvloedverhaal aan op te hangen. Naast de vergelijking is een dergelijke verpersoonlijking binnen religies een veel gehanteerd stijlelement. De beantwoording van de vraag of Noach heeft bestaan, is bovendien afhankelijk van het antwoord op de veel interessantere vraag, is er een zondvloed geweest? Die laatste vraag is eenvoudiger te beantwoorden en om hem te kunnen beantwoorden moet er worden gezocht in het gebied waar het Atrahasis epos oorspronkelijk vandaan komt. Dat was vermoedelijk Mesopotamië, maar kan ook een relatief iets wijder gebied betreffen.

In dit gebied woonden mensen, waaronder een man met zijn familie, iemand die misschien wel Atrahasis heette of Noach. Op miraculeuze wijze heeft hij een watersnoodramp overleefd en hij dankte daar zijn god voor.

Nog veel meer water

Er is geen bewijs voor een mondiale watersnoodramp. Waar wel bewijzen voor zijn, zijn regionale watersnoodrampen. Stuk voor stuk werden die veroorzaakt door het smelten van een grote massa ijs aan het einde van het laatste glaciaal. Zowel gebieden in het noorden die bewoond werden door mensen in de vroegste nederzettingen daar, als gebieden die werden bewoond door mensen in meer gevorderde culturen in de subtropen.

In de zoektocht naar de watersnoodramp die ten grondslag kan hebben gelegen aan het verhaal van de zondvloed uit het Gilgamesh-epos en de triade van Abrahamische religies, is er een ruime keuze uit regionale overstromingen. Welke staan inderdaad op zichzelf, en welke kunnen in verband worden gebracht met het verhaal dat in Mesopotamië werd verteld. Voor de locatie van de watermassa kan niet te ver worden gezocht, want de wereld van het Neolithicum was, zoals we zagen, niet veel groter dan in dit geval het noorden van de vruchtbare halve maan. Dit onder de aanname dat er inderdaad een zondvloed heeft plaatsgevonden.

De stijging van het zeeniveau als gevolg van smeltende gletsjers heeft twee verschijningsvormen gekend. De eerste was de geleidelijke stijging. Veel kustgebieden werden mondiaal in toenemende mate bedreigd door een stijgende zeespiegel, zonder dat het meteen tot catastrofale rampen leidde. Zo wordt over een nu ondergelopen gebied tussen het Verenigd Koninkrijk en het Europese vasteland gemeld dat die stijging met ongeveer de hoogte van een kiezelsteentje per jaar ging. Catastrofale plotselinge overstromingen, de andere verschijningsvorm, hebben zich over de gehele wereld voorgedaan en hadden een vernietigende uitwerking.

Een goed gedocumenteerd voorbeeld van een plotselinge stortvloed is te vinden in het westen van Noord-Amerika in het geval van de "Channeled Scablands"¹⁰⁾ die ontstonden toen "Glacial Lake Missoula"¹¹⁾ over het land ten zuiden ervan uitstroomde. In dit voorbeeld verzamelde het

smeltende gletsjerwater zich achter een ijssdam. Een op zich niet ongewoon fenomeen - op IJsland is dit proces nog steeds waar te nemen. De ijssdam die "Glacial Lake Missoula" tegenhield was zeshonderd meter hoog. Zwakke plekken in de dam werden door smeltwater weg geërodeerd en de dam kon op den duur het glaciaal meer van bijna achtduizend vierkante kilometer niet meer tegenhouden. Uiteindelijk moest de ijssdam aan de druk toegeven. Ruim tweeduizend kubieke kilometer water kwam in een keer vrij en overstroomde de "Camas Prairie Valley", de "Channeled Scablands".

Dit fenomeen heeft zich niet eenmaal voorgedaan, maar waarschijnlijk veertig keer in de loop van een periode van tweeduizend jaar tussen 13.000 en 11.000 vce. Het uitstroomgebied van het gletsjerwater ligt in het westen van Noord-Amerika en dat water is meest waarschijnlijk afgevoerd in de Stille Oceaan. Het is goed mogelijk dat deze gebeurtenissen aanleiding hebben gegeven tot lokale zondvloedmythen, maar over het geheel genomen is de mondiale invloed van de uitstroming van dit gletsjermeer vooral terug te vinden in de geleidelijke stijging van de oceanen. Bovendien ligt de laatste maal dat dit geologisch verschijnsel zich voordeed twee keer verder terug in de tijd, dan de tijd waarin het zondvloedverhaal van Atrahasis-Noach, naar wordt aangenomen, ontstond.

Anders ligt dat met een volgende watervloed op het noord-Amerikaanse continent, de uitstroming van "Lake Agassiz" in de Atlantische Oceaan¹²⁾. Het glaciale meer "Lake Agassiz" was op zijn grootst in omvang groter dan de huidige drie grote meren in Noord-Amerika tezamen. Net als "Lake Missoula" is "Lake Agassiz" meerdere malen in ieder geval gedeeltelijk leeggelopen, waarvan ten minste eenmaal in de Noordelijke IJszee. Het grootste oppervlak dat het meer heeft bereikt was 440.000 vierkante kilometer, groter dan enig binnenmeer of enige binnenzee in de huidige tijd. De laatste keer dat "Lake Agassiz" zich weer vulde met gletsjerwater was vanaf ongeveer 7.900 vce en het liep voor de laatste maal ongeveer 6.400 vce vrijwel geheel leeg in de Atlantische Oceaan, vermoedelijk in minder tijd dan een jaar - zie ook de bijlage. Dit had drastische gevolgen voor de gehele planeet. De gevolgen van de uitstroming van "Lake Agassiz" worden verschillend beoordeeld, maar een mondiale stijging van de zeespiegel met in ieder geval een meter lijkt aannemelijk. De uitstorting van zoet water in de zoute oceaan had, door het effect op de warme Golfstroom, ook een belangrijke klimaatverandering tot gevolg. In een studie¹³⁾ wordt deze gebeurtenis rond 6.400 vce gekoppeld aan de verspreiding van de landbouw vanuit

het oosten tot in het westen van Europa. Er zijn meerdere studies waarin de mogelijkheid wordt onderzocht dat deze gebeurtenis is verbonden met diverse zondvloedmythen.

Doggerland¹⁴⁾ en ^{video3}, het 'Steentijd Atlantis', is genoemd naar de Doggersbank, een verhoging in de huidige zeebodem in de zuidelijke Noordzee -zie de rode omlijning in de inzet- waar vissers met regelmaat mammoetbeenderen en andere artefacten opvissen. De Doggersbank was het laatste stuk land dat tot zeker 5.000 jaar vce boven de stijgende zeespiegel uitkwam. Doggerland was een bostoendra en taiga gebied, met loofbomen meer naar het zuiden, met nederzettingen van de mensen die dit gebied bewoonden. Het verbond het vaste land van Europa met het huidige Verenigd Koninkrijk. Het zeeniveau ten tijde van

Doggerland -verbeeld op de bovenstaande foto- lag ongeveer 120 meter lager dan het huidige zeeniveau. Op de zuidelijke vlakte van Doggerland vloeiden de Rijn, de Theems, de Maas en de Schelde samen om vervolgens als een grote brede rivier traag door het schier oneindig

---

^{video3)} YouTube: "Stone Age Atlantis" of op de site www.manasnaala.net

laagland van wat nu het Kanaal is te stromen, om uiteindelijk zuidelijk uit te monden in de Atlantische oceaan. Voordat Doggerland definitief onder water verdween had het een glooiend landschap met vele meanderende rivieren, riviertjes en meertjes. Door de geleidelijk stijgende zeespiegel waren grote delen van de kust 'wetlands' geworden. Als gevolg van de uitstroom van "Lake Agassiz" kwam Doggerland vrijwel geheel onder water te staan.

Het definitieve einde van Doggerland echter kwam door een secundair gevolg van het smelten van het gletsjerijs in het noorden. Doordat er minder ijs op de Scandinavische aardkorst drukte kwam een deel van die aardkorst omhoog. Rond 6.200 vce had dat een onderzeese landverschuiving voor de Scandinavische kust tot gevolg, die bekend staat als de "Storrega landverschuiving". De enorme vloedgolf die het gevolg was van deze "Storrega landverschuiving" was de gebeurtenis waardoor Engeland en het vaste land van Europa definitief door water van elkaar werden gescheiden. Er traden onomkeerbare catastrofale gevolgen op voor de kustgebieden rond het zuidelijk deel van de Noordzee en voor de Neolithische bevolking in dit gebied - alles werd verzwoegen door het water.

Het Middellandse Zeegebied ondervond eveneens de gevolgen van de stijgende zeespiegel. Het deel van de Middellandse Zee waar in het kader van deze inleiding de meeste aandacht naar uitgaat, is de landbrug die Europa met Azië verbond, het Bosporusgebied. Nu is het een zeestraat, maar dit gebied vormde rond 6.000 vce een landverbinding van ongeveer 30 kilometer breed tussen het Europees en Aziatisch deel van wat nu Turkije is. In praktische zin vervulde deze Bosporusdam dezelfde functie als de ijssdammen die het water van "Lake Missoula" en

Valle del Bove, de ingestorte flank van de Etna

"Lake Agassiz" tegenhielden. De Bosporusdam voorkwam dat het stijgende water van de Middellandse Zee doorstroomde naar de lager gelegen Zwarte Zee. Hier en daar kwam wel enig water over de Bosporusdam in de vorm van watervalletjes. De bodem van de Zwarte Zee laat hiervan erosiesporen zien die het Corioliseffect vertonen. Het water sijpelde over de dam om

vervolgens langs de zuidkust van de toenmalige Zwarte Zee te stromen, als gevolg van de draaiing van de aarde tegen de klok in. Of de Bosporusdam het op die manier lang tegen het wassende water gehouden zou hebben of niet, is een vraag die onbeantwoord moet blijven, omdat opnieuw een catastrofe een watervloed veroorzaakte.

De vulkaan Etna op Sicilië was een ook in die tijd zeer actieve vulkaan en rond 5.800 vce vond een wel zeer bijzonder cataclysmische plaats. Een uitbarsting van uitzonderlijke omvang deed de gehele oostflank van de vulkaan ter grootte van vijfendertig kubieke kilometer in zee storten, met een vloedgolf voor het oostelijk deel van de Middellandse Zee tot gevolg¹⁵⁾. De zuidkust van het huidige Turkije, het huidige Syrië, Libanon en Israël, almede de kust van Egypte, werden het zwaarst getroffen door de tsunami. Een deel van de vloedgolf spoelde ten noorden van Kreta richting Bosporusdam. De plotselinge toevloed van water zorgde ervoor dat die dam het begaf en dat het hogere waterpeil van de Middellandse Zee zich uitstortte in de veel lager gelegen Zwarte Zee.

Een vloedgolf of tsunami kan desastreuze effecten hebben, ook op grote afstand. De "Sumatra tsunami", de op een na grootste in dit gebied, maakte 230.000 slachtoffers. De meesten op Sumatra, maar ook in Thailand, Myanmar, Bangladesh, India, Sri Lanka en tot aan de overkant van de Indische Oceaan op Madagaskar en aan de oostkust van Afrika aan toe. Een nog veel grotere tsunami kan, zeggen sommige geologen, elk moment gebeuren als gevolg van het in zee storten van de westflank van de Cumbre Vieja, een oude maar nog actieve vulkaan op La Palma, een van de Canarische eilanden. Zo'n 500 km³ rots, bij benadering 1.200 miljard ton, stort dan in zee met een mega-megatsunami tot gevolg die aan de overkant van de Atlantische Oceaan de gehele westkust van de Amerika's zal treffen en die mogelijk miljoenen slachtoffers zal maken.

Een tsunami is dodelijk. Met een nu stijgende zeespiegel kan de "La Palma tsunami" gevolgen voor de oostkusten van de Amerika's hebben, als de "Storrega tsunami" had op Doggerland. Sommig land zal verdwijnen en andere delen zullen veranderen in 'wetlands'. De "Etna tsunami" bracht verwoesting in het oostelijk deel van het Middellandse Zeebekken en deed de Bosporusdam ineenstorten, waardoor de Zwarte Zee volstroomde.

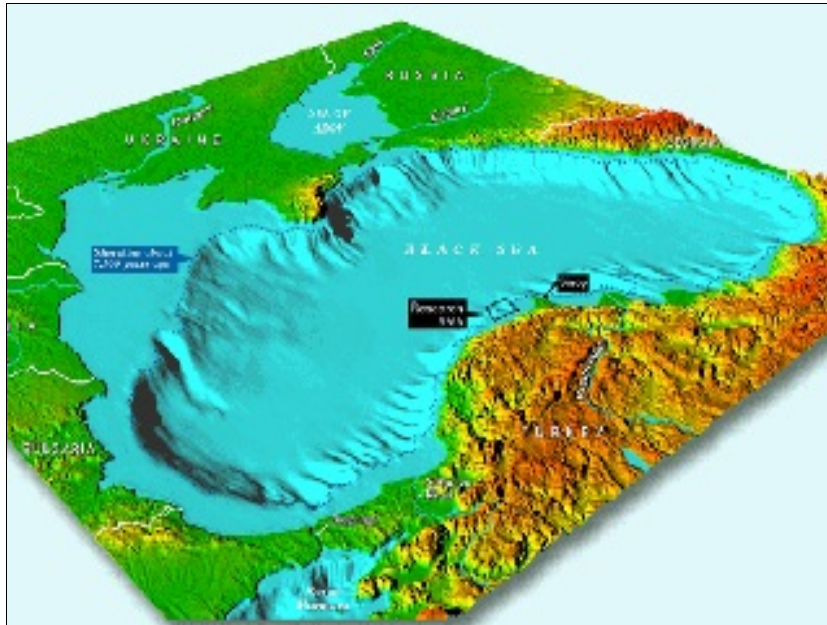
De zondvloed, de feiten

Op de keper beschouwd is dit nog geen bewijs voor welke ramp dan ook die rechtstreeks als grondslag kan dienen voor het zondvloedverhaal. Net zomin als er, ondanks een vrijwel continue zoektocht, bewijs is voor het bestaan van Homerus' Atlantis, of het scheiden van de Rode Zee door Mozes na de Joodse Exodus uit Egypte. De wijze waarop de verhalen uit deze tijden in de tijd zelf werden verteld en opgeschreven, is een geheel andere dan de wijze waarop de moderne mens zijn relazen wil lezen. De moderne mens wil een duidelijke scheiding tussen feiten en meningen en van moraliseren is hij niet gediend. Wie zich niet aan deze simpele stelregel houdt, wordt geacht op z'n minst een slecht schrijver te zijn. Tot aan het begin van de moderniteit, het begin van de Verlichting halverwege de 17^e eeuw, was de stichtende les of het opvoedende aspect van een tekst juist het positief geladen deel van de tekst. Hierin bestond een lange traditie die ook is te vinden in bijvoorbeeld de Abrahamische teksten. Eveneens om die reden zullen in geen enkele van de oude teksten, anders dan bij toeval, verifieerbare feitelijk aanknopingspunten gevonden kunnen worden - het ging om de moraal, de wijze les en het eren van de alvermogende God.

Desalniettemin zijn er wel natuurfenomenen aan te wijzen die de zondvloed zouden hebben kunnen veroorzaken. Dat er geen mondiale watersnoodramp is geweest, maar regionale afleveringen van een reeks van watersnoodrampen die diverse plaatsen over de wereld troffen is hiervoor al gedemonstreerd. In de regio waar het zondvloedverhaal zich moet hebben afgespeeld -Mesopotamië of noordelijk Mesopotamië dan wel ten noorden van Mesopotamie-, is het meest waarschijnlijke kandidaat natuurfenomeen het catastrofaal vollopen van de Zwarte zee.

De Zwarte zee kent twee kustlijnen. De zoetwater kustlijn en de zeewater kustlijn. De zoetwater kustlijn is diep in de zeebodem gegroefd en is zeer oud. Het zoetwatermeer dat op de plaats van de huidige Zwarte Zee heeft gelegen is herkenbaar als zoetwatermeer aan de bodemmonsters die uitwijzen dat hier alleen zoetwaterdieren, mossels onder andere, hebben geleefd en ook de restanten van waterplanten van het soort zijn dat alleen in zoet water voorkomt. De huidige hoger gelegen kustwateren, tussen de zoetwater kustlijn en de huidige kustlijn, zijn ontstaan in een tijd dat de Zwarte Zee in verbinding stond met de Middellandse Zee. Hier alleen vertonen bodemmonsters zeeleven dat hoort bij een zeewater milieu. Op basis hiervan kan worden vastgesteld

dat het Zwarte Zeebekken niet altijd in verbinding heeft gestaan met de Middellandse Zee, zoals nu, maar dat het tot aan een bepaald moment een afgesloten systeem met zoetwater was, gevoed door ondermeer de rivieren Donau en Dnjepr.

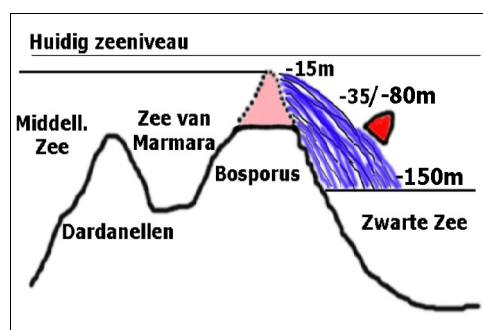
Zwarte Zee

Of er in het gebied tussen de oude zoetwater kustlijn en de huidige zeewater kustlijn, toen dit land nog droog was, mensen hebben gewoond, is lastig vast te stellen. Sommige vondsten die met onderwaterrobots zijn gedaan lijken inderdaad in deze richting te wijzen. Er is echter maar een klein deel van de bodem onderzocht -het rechthoekje op bovenstaande kaartje aan de zuidzijde van de Zwarte Zee-, weliswaar bij een zeewater kustplaats waarvan bekend is dat die in Neolithische tijden werd bewoond. Er kan verder alleen een wel geïnformeerde inschatting worden gedaan. Als er in de achterliggende periode tot het afgelopen glaciaal rond de huidige Zwarte Zeekust mensen hebben gewoond, dan mag worden aangenomen dat deze mensen, of hun familie misschien, ook het land tot aan de oude zoetwater kustlijn hebben bewoond. Dat ze er hun kuddes hebben laten grazen en wellicht met de eerste vormen van landbouw hebben geëxperimenteerd.

Göbekli Tepe is een heiligdom uit circa 9.500 vce en is het oudst bekende tempelcomplex ter wereld, maar het ligt ver van de Zwarte Zeekust. Çatal Hüyük was een belangrijke nederzetting in het zuiden van Centraal-Anatolië, daterend uit circa 7.500 vce. Yesilova Höyük bij het huidige Izmir in West-Anatolië werd bewoond vanaf ongeveer 6.500 vce. Ook aan de Zwarte Zeekust zijn bij Sinop Neolithische sporen van bewoning gevonden die de aanleiding vormden bij die plaats uit de kust met een robotonderzeeër archeologisch zeebodemonderzoek te verrichten.

Er is bewoning geweest tussen de oude zoetwaterkust en de huidige zeewaterkust. Dit land is ondergelopen en de bevolking moest voor het wassende water een goed heenkomen zoeken. Dit op zich is al voldoende om een zondvloedverhaal te rechtvaardigen. De ouden verhaalden in vergelijkingen en uitvergrooten om bepaalde aspecten duidelijker te kunnen tekenen, wat het zondvloedverhaal op basis van deze gebeurtenis acceptabel maakt. De discussie tussen geologen of het vollopen van de Zwarte Zee in tijdsbestek van een groot aantal jaren zeer geleidelijk is gegaan, met continue watervalletjes over de Bosporusdam, of juist plotseling als een catastrofale ramp, is niet wezenlijk voor het ontstaan van het zondvloed verhaal - nog steeds aannemende dat het zondvloed verhaal een basis in de realiteit heeft en dat die realiteit de Zwarte Zeevloed betrof. Het is voor een lezer echter dramatischer, zeker als die bijvoorbeeld een Christelijke achtergrond heeft, meer geloof te kunnen hechten aan het catastrofeverhaal en het plotseling stijgen van de zeespiegel, omdat dat zo mooi aansluit bij de catastrofe die wordt verhaald in het zondvloedverhaal. De wetenschappelijk verifieerbare gegevens wijzen overigens ook met redelijke zekerheid in die richting.

De Middellandse Zee loopt via de Zee van Marmora naar de Zwarte Zee.

Circa 7.000 vce, net voor het definitief leeglopen van "Lake Agassiz", was het niveau van de Middellandse Zee 35 meter lager dan nu. Dit niveau was voldoende hoog om over een onderzeese verhoging, de Dardanellen, van de Middellandse Zee naar de Zee van Marmora te stromen, maar niet hoog genoeg om

over de Bosporusdam te stromen naar de Zwarte Zee, die toen een niveau 150 meter onder het huidige zeeniveau had. Het water van de Middellandse Zee steeg, net als elke zee, en erodeerde delen van de Bosporusdam weg en er liep water over de Bosporusdam in de Zwarte Zee, maar nog niet catastrofaal. Die catastrofe ontstond toen de "Etna-tsunami" een vloedgolf van 15 meter hoog richting Bosporusdam stuurde. De vloedgolf brak een gedeelte van de Bosporusdam af en zout water stroomde de Zwarte Zee in. De stroming zorgde ervoor dat meer van de Bosporusdam in de golven werd meegesleurd, waardoor er meer water door de opening kon stromen, waardoor er meer Bosporusdam werd weggeërodeerd. Dat proces verliep steeds sneller en heftiger. Het vollopen van de Zwarte Zee kan daarom een catastrofale watersnoodramp worden genoemd, een zondvloed. Op de bodem van de Zwarte Zee zijn erosiesporen te vinden van een enorme hoeveelheid inkomend water. Deze sporen lopen niet volgens het Corioliseffect, maar met de wijzers van de klok mee - een beweging die meer voor de hand ligt op basis van de geologie te plaatse. Kort voor 6.000 jaar vce vond de zondvloed plaats^{video 4}.

De "Etna tsunami" vond rond 5.800 vce plaats en de doorbraak van de "Bosporusdam" met het vollopen van de Zwarte Zee circa 5.600 vce. Is tweehonderd jaar een te groot tijdvenster om deze gebeurtenissen op een lijn van oorzaak en gevolg te kunnen plaatsen? Hoewel het in de literatuur duidelijk is dat de genoemde jaartallen 'ongeveer' jaartallen zijn, is het te gemakkelijk en te kunstmatig om op die basis de tijdlijn vanaf beide jaartallen naar elkaar toe rekken - zoiets voldoet niet. Ook al is het zo dat tweehonderd jaar in een door geologen gebruikte datering minder dan een oogwenk is, duizend jaar is geologisch gesproken al nauwelijks onderscheidend te noemen, is er mogelijk een veel passender oplossing om de discrepantie tussen de twee jaartallen te verklaren.

De stijging van het zeewaterpeil, de stroming van het water en de erosie van de Bosporusdam zijn door onderzoekers in een bepaalde sequentie gezet, waarna men op het jaartal 5.600 vce uitkwamen voor de definitieve doorbraak van de Bosporusdam en daarmee op de waarschijnlijke datum van de catastrofale zondvloed. De opeenvolging van gebeurtenissen werd echter berekend op grond van een geleidelijke stijging van de zeespiegel en laat de "Etna tsunami" buiten beschouwing. Het ligt voor de hand dat de doorbraak van de Bosporusdam juist door

---

video 4) Zie video 4 op de site www.manasnaala.net.

deze vloedgolf is versneld.

Door de engte van de van de Dardanellen moet de "Etna tsunami" zijn afgezwakt, hoewel mogelijk weer wat opgestuwd door de relatieve ondiepte. Een vloedgolf van 15 meter was voldoende om de Bosporusdam in te laten storten. Daarbij komt dat de Bosporusdam niet bestond uit rotsformaties, maar uit sediment dat in zekere mate al verzadigd van water was door de stijging van de zeespiegel. Wanneer blijkt dat de "Etna tsunami" en de doorbraak van de Bosporusdam als oorzaak en gevolg gezien kunnen worden, dan kan de datering van de catastrofale oorzaak van de zondvloed tweehonderd jaar verder in het verleden geplaatst worden en vallen tsunami en doorbraak samen.

Behalve het Zwarte Zeebekken is er nog een kandidaat voor Noachs woonplaats en dus voor de locatie van de zondvloed. In het noorden of ten noorden van Kanaän, in het huidige Turkije, bevindt zich in een relatief scherpe bocht van de Middellandse zee kust recht in het midden aan het einde van een baai het tegenwoordige plaatsje Dörtyol. Wanneer men de bodem van de kustwateren voor dit plaatsje bestudeert, ziet men dat de zeebodem vele tientallen kilometers vrij ondiep blijft. De lange scherpe punt van het eiland Cyprus wijst precies richting het midden van deze baai¹⁶). Hoewel er, voor zover bekend, geen enkele geologische- of archeologische studie naar dit gebied is gedaan in verband met de tsunami die het gevolg was van de instorting van de oostflank van de Etna, is het niet moeilijk voorstelbaar dat die vloedgolf hier minstens even erg moet hebben toegeslagen als iets zuidelijker in Syrië, Libanon en Israël. Mogelijk zelfs heftiger, omdat de baai richting Dörtyol zo ondiep is, dat de vloedgolf tot grote hoogte kon worden opgestuwd. Dat de scherpe punt van Cyprus, een bergrug, precies richting Dörtyol wijst, moet bovendien betekend hebben dat de tsunami noordelijk van Cyprus precies op de kust voor Dörtyol werd gericht. Daarnaast wijst de bergrug op Cyprus rechtstreeks in de richting van de Turks-Armeense grens, de plaats waar Noach met zijn ark aan de grond liep op de berg Ağrı Dağı, Ararat.

Anderzijds, hoewel de vloedgolf, gezien de effecten elders, hier eveneens monstrueus moet zijn geweest, zal die niet zo groot zijn geweest dat een houten ark vanaf de Middellandse zee kust tot aan de Turks-Armeense grens werd gespoeld - problematisch, gezien de afstand en het tussenliggende bergachtige terrein. De tsunami moet zich daarnaast, ondanks zijn omvang, met twee of drie dagen weer hebben teruggetrokken. Veel korter dan de twaalf maanden die in de religieuze

overlevering worden genoemd, ook al kan dit materiaal niet als feitelijk worden genomen. De "Dörtyolvloed" verdient het om in dit verband onderzocht worden, maar de vloedgolf in het Zwarte Zeebekken blijft door duur en vooral omvang de meest plausibele kandidaat voor de catastrofale vloed die ten grondslag heeft gelegen aan het verhaal van de zondvloed van Noach.

Noachs zondvloed is niet historisch, want er zijn geen controleerbare contemporaine bronnen - een kleitablet, een afbeelding op een potscherf. Geologische data die wijzen op een vloedgolf in de tijd dat Noach geleefd kan hebben, geven bewijs voor een mogelijke of waarschijnlijke geologische oorzaak van de vloed, niet voor het bestaan van Noach. Er zijn op dat vlak geen data die als bewijs in verband gebracht kunnen worden met de mythologische narratieven. Wat is aangetoond, is het bestaan van catastrofale vloedgolven en overstromingen, en niet exclusief voor het gebied waarvan wordt aangenomen dat Noach er geleefd heeft. De vernietigende overstromingen en vloedgolven hebben zich weliswaar afgespeeld binnen een korte tijdsspanne -tussen 8.000 en 5.800 vce-, maar van een mondiale en gelijktijdige zondvloed is geen sprake. Alle gegevens beschouwend kan worden vastgesteld dat de connectie tussen een vloedgolf in de Zwarte Zee en het verhaal van Noach alleen een aanname kan zijn. Een plausibele aanname, maar een aanname niettemin.

Het enige onloochenbare bewijs dat gegeven kan worden voor het bestaan van Noach ten tijde van de Zwarte Zeevloed is de vondst van een gedeeltelijk begraven nederzetting of boerderij op de bodem van de Zwarte Zee, met op het omgevallen hek een naambordje met de naam Noach. Totdat deze vondst wordt gedaan, zo ooit, moet de lezer van de Tenach, Bijbel of Koran het doen met een aanname. Een vloedgolf als die in de Zwarte Zee zal vele honderden en misschien wel duizenden slachtoffers hebben veroorzaakt. Dat er maar een overlevende zou zijn geweest, met zijn familie, is niet aannemelijk. Wel voor de hand ligt dat het verhaal van een overlevende door sjamanen en priesters is gebruikt om een stichtelijke les over te brengen en de macht van de god die zij dienden te benadrukken en groter te maken. Mogelijk was Noach zelf zo'n sjamaan, zoals een van de vele alternatieve overlevingsmythen verhaalt.

"Raven's-eye view", de fictie

Wanneer we van alle feiten en overleveringen wat afstand nemen, die door onze oogwimpers bezien en een perspectief innemen als die van de duif -of raaf- die Noach uitzond, het schouwspel dus in vogelvlucht beziend, dan is het volgende verhaal misschien wel aannemelijk.

Aan de zuidkust van de Zwarte Zee woonde een stamoudste met zijn vrouw en hun gezin - het waren Noach en Naama¹⁷⁾ en hun drie zonen, Sem, de eerstgeborene, Jafet, de middelste en Cham, de jongste. Sem was getrouwd met Zedkatnabu, Jafet was getrouwd met Arathka en Cham was getrouwd met Nahalathmahnuk. De vrouwen verzorgden wat ze op het land hadden gezaaid en oogstten de gewassen wanneer die rijp waren. In zo'n periode hielpen de mannen daarbij als dat nodig was, maar gewoonlijk waren die op pad met de kudde die uit schapen en geiten bestond.

Het was Noach die opmerkte dat het waterpeil van het meer hoger was dan normaal en ook dat de beesten er niet voor te porren waren het water te drinken. Het bleek aan de brakke kant te zijn. Dat gebeurde de laatste jaren wel vaker, steeds vaker eigenlijk. Uit verhalen die in het gebied van stamoudste naar stamoudste werden verteld, maar ook uit verhalen van reizigers, wist Noach dat de watervallen over de "Ossen Gang"¹⁸⁾ in heftigheid aan het toenemen waren. Noach hield er een naar en onzeker gevoel aan over, zeker nu hij zag dat het water in het meer hoger stond dan hij ooit had gezien.

Noach belegde als stamoudste een bijeenkomst van alle familiehoofden. Hij legde hen zijn bezorgdheid voor. Over de toenemende ondrinkbaarheid van het water en het stijgende waterpeil in het meer. Hij vertelde hen ook dat hij van plan was veel vroeger dan normaal zijn dieren naar hoger gelegen grond te brengen. Hij voelde onheil in de lucht, een lucht die zilter was dan normaal. Hij voelde de waarschuwing in zijn hart, want de situatie was niet als normaal. Zodra de wintergewassen geoogst waren, vertelde hij de anderen, zou hij met zijn familie en al zijn dieren vertrekken en de gebeurtenissen op de bergweiden afwachten. Na veel discussie bleek Noach de enige te zijn die de tekenen in de natuur interpreteerde met naderende rampspoed in gedachten.

Noach, zijn vrouw, zijn zonen en hun vrouwen, alle dieren van de kudde tot en met de kooivogels, de kippen en ganzen aan toe, vertrokken maanden eerder dan gewoonlijk naar de zomerweiden hoger in de

bergen. De rest van de gemeenschap bleef en een enkeling schudde, als Noach het niet zag, het hoofd over Noachs trek met door ossen getrokken karren, waarop hun hele huisraad hoog lag opgestapeld. Alles nam hij mee, ook de paarden, de ezels en zelfs de honden. Men begreep niets van deze complete verhuizing. De tekenen in de natuur waren anders dan normaal, maar in de ogen van vrijwel iedereen was dat nog geen grond voor een grootschalige verhuizing als deze - het leek wel een vlucht, vond men.

Het was op de ochtend van de zevende dag van de trektocht dat Noach de eerste uitlopers van de bergen bereikte en de grond onder zijn voeten voelde schudden, grommen met een hele lage brom. Achterom kijkend zag hij in het westen grote wolken aan de horizon komen, veel sneller cumulerend dan hij gewend was van zelfs de zwaarste storm. Dit was geen aardbeving, dit hield aan, het nam toe in heftigheid. Toen was er het geluid van een merkwaardig soort onweer. Een donder die niet wegstierf, maar juist in sterkte toenam. Er waren geen lichtflitsen geweest. Noach wist niet meer wat dit alles moest betekenen. Eerst had hij in verbazing omgekeken. Nu stond hij als aan de grond genageld toen hij enorme golven over het land zag komen aanrollen. Sem en Jafet

namen hem ieder bij een arm en trokken hem mee. Ze wilden nog hoger de bergen in, want wat zij zagen kon hen ook bedreigen.

Na het grootste deel van de middag afwisselend te hebben geklommen met hun karavaan en omziend in verbijstering, kwamen zij bij de hutten die normaal alleen in de zomer hun verblijf waren. Drie kleine hutten en een grotere, de laatste als verblijf voor Cham en Nahalathmahnuq met de dieren. De ganzen en de kippen werden losgelaten, zodat zij rond konden lopen. Vooral de ganzen gaven er de voorkeur aan bij elkaar te blijven, dicht tegen een van de muren. Er was een kille vochtige wind opgestoken. In het laatste licht gingen de vrouwen hout sprokkelen.

Achter het gordijn van de nacht bleef het bulderen. Er was een vreemde storm opgestoken die niemand kon verklaren, een storm zonder regen, zonder bliksem, maar met een hoop lawaai zoals niemand die ooit had meegemaakt of van had gehoord. De nacht was onrustig, de slaap kwam pas met de moeheid in de vroege ochtend. Was het in zijn dromen, of had Noach de schreeuwen en het wanhopig geroep echt gehoord? Hij wist het niet.

De volgende dag was het uitzicht verbluffend en huiveringwekkend. Waar vroeger graasland en akkerland was, was nu een grote kolkende massa water die grauw tegen de uitlopers van de bergen klotste. De lucht was daarentegen hemelsblauw, zij het dat de nevelen boven het roerige water daar doorheen zwierven. Soms kwam het water verder tegen de berg op, maar dan trok het zich weer terug. Noach ging met zijn zonen de omgeving verkennen, maar ze zagen geen anderen die zich in veiligheid hadden weten te brengen.

Een aantal aspecten van het Noachverhaal hebben een diepere betekenis, of die zijn daar later aan toegevoegd, dan wel is het verhaal van Noach gebruikt om andere betekenissen aan op te hangen. Zo zouden de zonen van Noach symbool staan voor het ontstaan van wetenschap, literatuur en architectuur - de mensheid moest immers weer worden opgebouwd. Van Sem zouden de Semieten afstammen, hoofdzakelijk de Joden en de Arabieren. Van Jafet de Jafetieten, de mensen in Europa. Van Cham de Chamieten, de mensen in Afrika en in Kanaän.

Onafhankelijk van dit gegeven heeft het Noachverhaal meer dwarsverbanden met andere mythologieën uit de oude wereld, dan alleen met de mythe van Atrahasis en de opname van dit verhaal in het Gilgamesh epos. In het Noachverhaal wordt Noach later wijnboer en op een avond dat hij dronken op bed lag zou Cham Noach naakt hebben

gezien - Cham en zijn nakomelingen zijn om die reden vervloekt. In een andere versie van dit verhaal heeft Cham Noach gecastreerd toen Noach zijn roes lag uit te slapen. Deze versie lijkt veel op het verhaal van Uranos die werd gecastreerd door zijn zoon Kronos. Uit het bloed dat daarbij vloeide werd Afrodite geboren.

Het volgende verhaal houdt vermoedelijk verband met de "Etna tsunami". De zoon van Kronos was Zeus, de Griekse oppergod. Hij bepaalde dat de mensheid is essentie slecht was -Lycaon, de koning van Arcadië, had een jongen aan Zeus geofferd; hij vond dit barbaars en weerzinwekkend- en hij wilde de aarde verdrinken om daarna opnieuw te beginnen. Een paar echter, werd uitgekozen om de zondvloed in een ark te overleven, zodat zij na de zondvloed de aarde opnieuw konden bevolken. Dat waren Deucalion, de zoon van Prometheus en Clymene, en zijn vrouw Pyrrha, de dochter van Epimetheus en Pandora.

Er zijn meer dwarsverbanden met andere mythologieën, maar die worden hier niet verder onderzocht, omdat zij niet direct relevant lijken te zijn voor de al of niet historiciteit van Noach. Dit soort verbanden, tussen Abrahamische teksten en andere mythologieën, komen in dit boekdeel alleen aan de orde wanneer dit verhelderend kan zijn voor de oorsprong van een verhaal.

Naast dit alles is het heel wel mogelijk dat het zondvloedthema en de vernietiging van al het voorafgaande in de wereld in feite de bedoeling heeft de matriarchale maatschappij voorgoed ten grave te dragen en de vestiging van een nieuwe wereld, een nieuwe samenleving definitief te laten beginnen met de patriarch Noach.

De vruchtbaarheid van de halve maan

Dit was de aanloop naar de bespreking van de Abrahamische godsdiensten, Jodendom, Christendom en Islam. Wat er in het gebied van de vruchtbare halve maan is gebeurd gedurende duizenden jaren, heeft een diepgaande invloed gehad op miljarden mensen over de gehele wereld in de duizenden jaren daarna. De gedachten en opvattingen van wijsgeren en zij die de wijsheid begeerden, hebben de gedachten van vele honderden generaties beïnvloed, zelfs bepaald.

Kort is stilgestaan bij de religieuze opvattingen van de mensen die in Kanaän woonden. Van hen wordt aangenomen dat zij de voorouders waren van zij die later de Israëlieten werden genoemd, de Joden. We

Asherah

zagen dat zij gedurende de vele eeuwen aanvankelijk vooroudervereerders waren en dat in het zevende millennium vce meer herkenbare godheden een rol gingen spelen. De belangrijkste rol was daarin weggelegd voor de oermoeder. Niet onthutsend apart, omdat dit thema door de gehele oude wereld vooraanstaand aanwezig was. Niet alleen in het gebied van de vruchtbare halve maan -Egypte, Kanaän en Mesopotamië, plus een deel van Turkije-, maar ook in het Euraziatisch gebied. Binnen de Levant werd met verschillende namen -voortvloeiend uit verschillen in dialect en taal- dezelfde godin aangesproken. Van Ishtar in Mesopotamië tot Isis in Egypte. Asherah

of Ashtoreth in Kanaän daar tussenin.

De vooraanstaande positie van de oervrouw en oergodin lijkt in de realiteit een evenknie te hebben gehad. Tot aan de definitieve vestiging van het monotheïsme met een mannelijke godheid, was de rol van de vrouw bepalend, was de maatschappij langs matrilineaire lijnen georganiseerd. De matriarch was binnen bepaalde belangrijke economische aspecten van het leven, maar vooral in het religieuze aspect de dominante partij.

Misschien had om die reden het verhaal van Noach misschien eerder het verhaal van Naama moeten heten, hoewel niet is vast te stellen of buiten de Levant de matriarch eveneens belangrijker was dan de patriarch. Dat uitgebreider is stilgestaan bij het zondvloedverhaal van Noach, is omdat enerzijds de mythische geschiedenis van dit verhaal door de verschillende tijden en culturen heen goed is waar te nemen. Van het waarschijnlijk oeroude Atrahasis-verhaal, mogelijk stammend uit Neolithisch Turkije, via het Mesopotamisch Gilgamesh epos, tot en met de opname van dit verhaal in de Abrahamische boeken, de Tenach, de Christelijke Bijbel en de Koran. Anderzijds kon aan de hand van het zondvloedverhaal inzichtelijk worden gemaakt welke problemen men tegenkomt, wanneer voor de verhalen uit de religieuze boeken een grond wordt gezocht in de historische werkelijkheid. Men komt dan altijd uit op waarschijnlijkheden en mogelijkheden, waarbij Noachs verhaal gunstig

afsteekt, omdat er zich in de historische werkelijkheid een feit heeft voorgedaan dat qua verschijningsvorm en datering goed bij de mythe in de buurt komt.

Het vervolg van dit boekdeel kent een vaste opzet. Per boek of groep boeken uit de religieuze bron wordt geprobeerd vast te stellen wat de historische gronden ervan zijn. Wanneer er geen directe historische gronden zijn te vinden, zal worden gezien of er in de historische context gegevens zijn die wijzen op aarding van de tekst in de werkelijkheid. Ondanks de aandacht die zo wordt gegeven aan een aspect van de tekst, vormt dit toch niet het belangrijkste of meest essentiële deel van de analyse. Het historisch aspect was voor de schrijvers van de Abrahamische teksten niet in eerste aanleg belangrijk, als wel de overtuigingskracht ervan en veelal de literaire kwaliteit van de religieuze tekst. Men schreef geen geschiedenis, maar een stichtende en instruerende tekst - het was religie. Omdat de historiciteit van religieuze teksten of figuren van secundair belang is voor dit boek, zal daar ook minder ruimte voor worden genomen als voor de hiervoor behandelde historiciteit van de zondvloed. We zagen dat de historiciteit van de zondvloed vrijwel voor de hand ligt, maar daarmee werd het bestaan van Noach nog niet bewezen, noch werden de inhoud en strekking van de mythe daardoor plausibeler. Daarom zal de al of niet historiciteit van de teksten meer een inleiding voor de teksten zijn, dan enig andere bedoeling hebben. Daarnaast is in de analyse doorgaans gekozen voor die onderwerpen en teksten die terug zijn te vinden in zowel de Joodse Tenach, als in de Christelijke Bijbel, als in de Moslim Koran.

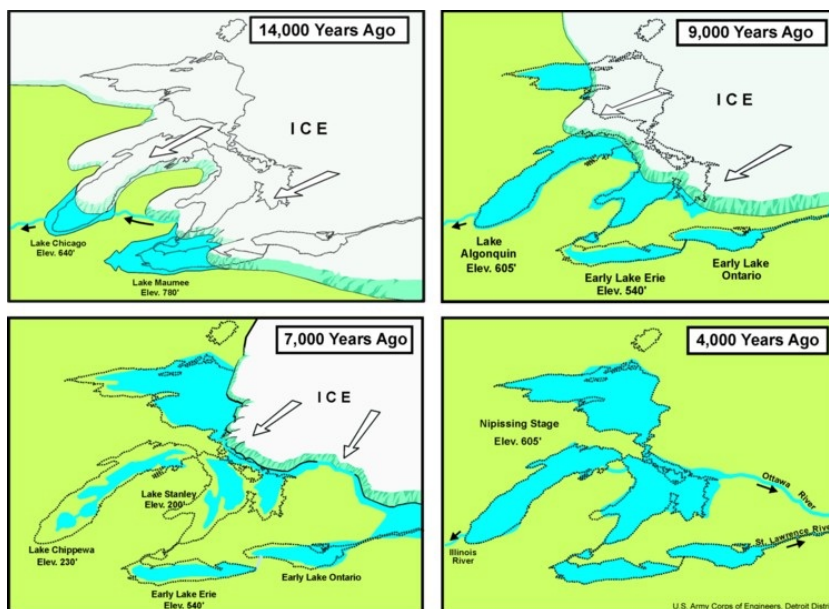
Aansluitend aan de historische inleiding zal dan een analyse worden gepresenteerd van de tekst zelf. Daarbij zijn de volgende onderzoeksvragen belangrijk. Wat staat er precies en welke boodschap wordt of lijkt er te worden uitgedragen? Welke zijn daarvan, voor zover na te gaan, de gevolgen voor de historische mens? Welke daarvan zijn de gevolgen voor de contemporaine mens? Moet de contemporaine mens zich nog iets aantrekken van teksten en voorschriften die anderhalf- tot tweeëneuhalf millennium geleden zijn geschreven? De laatste vraag is een niet onbelangrijke afgeleide vraag, omdat het -filosofisch- denken van de mens gedurende sinds de oorsprong van de oude teksten niet heeft stilgestaan.

Als derde en laatste aspect zal de tekst geplaatst worden binnen het bestek van dit boek. Waar wordt de mens aangesproken op zijn vermogen zelf zijn innerlijk te onderzoeken? Wordt de mens

Manas Na'ala - de Sleutel - de boeken van hart en weten

geadresseerd of gedresseerd? Kortom, hoe komen de teksten er van af in het perspectief van het Luciwher paradigma?

Bijlage: Glaciale Meren Wereldwijd

North America - In North America, where the Great Lakes are now:

- Glacial Lake Admiralty at Lake Ontario
- Glacial Lake Algonquin at Lake Huron
- Glacial Lake Baraboo, communicating with Glacial Lake Wisconsin here
- Glacial Lake Chicago at the southern portion of Lake Michigan
- Lake Chippewa at Lake Michigan
- Glacial Lake Duluth at Lake Superior
- Glacial Lake Frontenac at Lake Ontario
- Glacial Lake Grantsburg, draining through the Saint Croix River, here
- Glacial Lake Iroquois at Lake Ontario
- Glacial Lake Maumee at Lake Erie
- Glacial Lake Minong at Lake Superior
- Lake Stanley at Lake Huron
- Glacial Lake Wisconsin at Lake Michigan

Elsewhere in North America:

- Glacial Lake Agassiz in Manitoba, Ontario, Saskatchewan, Minnesota, North Dakota
- Glacial Lake Albany in the valley of the Hudson River
- Lake Allison in Western Oregon
- Lake Bonneville in Utah and Idaho and Nevada
- Lake Cahuilla in Southern California at the Salton Sea, today's cities of Indio,

Mexicali, and El Centro, CA
Glacial Lake Calvin in southeast Iowa
Champlain Sea in Vermont, New York, Quebec and Ontario
Glacial Lake Columbia in central Washington State
Lake Edmonton in Alberta
Glacial Lake Great Falls in Montana
Glacial Lake Hind in southwestern Manitoba
Glacial Lake Hitchcock in the valley of the Connecticut River
Lake Lahontan in Nevada
Lubbock Lake in Texas (see Lubbock Lake Landmark)
Lake Manly covered Death Valley
Glacial Lake McConnell in Alberta, Northwest Territories, and Saskatchewan
Glacial Lake Missoula in Montana
Glacial Lake Ojibway in eastern Canada
Glacial Lake Passaic in New Jersey
Lake Peace in Alberta and British Columbia
Glacial Lake Regina
Glacial Lake Saginaw
Glacial Lake Souris across North Dakota and Manitoba
Glacial Lake Tight, named for William G. Tight
Glacial Lake Tonawanda in New York state
Glacial Lake Vermont in Vermont, New York states, and the province of Quebec
Glacial Lake Wisconsin in Wisconsin
Glacial Lake Snoqualmie in Washington State

Europe

Lake Komi, a proglacial lake formed in the vicinity of the present-day Russian Komi Republic.
Baltic Ice Lake, freshwater period of the Baltic Sea
Ancyclus Lake, freshwater period of the Baltic Sea
Lake Harrison in the Midlands in England
Lake Lapworth in Shropshire in England
Orcadian Lakes of the Old Red Sandstone, Scotland
Lake Pickering between the North York Moors and the Yorkshire Wolds in England
Ebro endorheic lake system, in the Ebro Basin, (Spain)
Duero endorheic lake system, in the Duero Basin, (Spain)
Gjende Lake in the Jotunheimen mountains of Norway

South America

Lake Ballivián in South America, covered the Altiplano in the Andes

Asia

West Siberian Glacial Lake

Africa

Lake Makgadikgadi in the Kalahari Desert in Africa

Literatuur:

1. Ryan, William & Walter Pitman, Noah's Flood, Touchstone books, New York, 2000
2. Cohn, Norman, Noah's Flood, the genesis story in western thought, Yale University Press, New Haven & London, 1996
3. Imbrie, John and Katherine Palmer Imbrie, Ice Ages, solving the mystery, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts and London, England, 1977

Noten bij "De Diepe Geschiedenis"

1) Slechts periodiek was de Sahara een groene Sahara. Van in ieder geval drie perioden is achterhaald dat de Sahara groen was, 120.000-110.000, 50.000-45.000 en 10.000-8000 jaar geleden. De laatste periode, de Neolithische subpluviale periode, eindigde zo'n zesduizend jaar vce. Het ontstaan van groene perioden hangt samen met de stand van de aardas, die door precessie varieert, en de route die de straalstroom, hoge snelle winden, daardoor neemt. Met die route hangt het regengebied van de moesson samen. De migratieroute via het noorden van Afrika kon voor de vroege mens alleen bestaan tijdens een groene periode. Van de genoemde drie perioden is de mens in ieder geval tijdens de laatste twee gemigreerd, maar mogelijk ook tijdens de eerste. De perioden waren relatief kort en liepen ook relatief snel af, binnen tweehonderd jaar.

Niet alleen de migratieroute van de mens naar de rest van de wereld via de Levant hing samen met het klimatologisch fenomeen van een groene Sahara. De laatste verwoestijning van de Sahara had ook het ontstaan van de Egyptische beschaving tot gevolg. De Saharavolken trokken naar het laatst overgebleven water, de Nijl. Volgens gegevens naar aanleiding van satellietfoto's loopt de Nijl pas sinds 8.000 vce in zijn huidige bedding. Althans, daarvoor liep deze rivier door de Sahara en mondde uit in de rivier de Niger en vervolgens in de Atlantische Oceaan. De nieuwe loop van de Nijl trok de Saharabewoners naar zich toe, toen de Sahara weer woestijn werd. De eerste farao's namen illustere namen aan als, Koning Strijder, Koning Vesting, Koning Cobra, Koning Slachter en de meest illustere van allemaal, Koning Schorpioen. In zijn graf zijn labels op amfora gevonden die het ontstaan van het hiërogliefenschrift laten zien - rond vijftiendertighonderd vce. Traditioneel wordt de Egyptische geschiedenis begonnen met de eerste dynastie, met farao Narmer, 3180-3120 vce. De 'dynastie' van Koning Strijder en Koning Schorpioen, die voor die periode lag, wordt daarom dynastie nul genoemd.

2) De Levant. De Jebel Qafzeh-grot bevindt zich in de berg Precipice, ook de Kedumim berg genoemd, in het noorden van Israel even buiten de stad Nazareth.

De berg is niet alleen belangrijk vanwege de vondst van dertien prehistorische geraamten in de grot, ook heeft volgens de overleveringen hier een woedende menigte geprobeerd Jezus van de rotsen de gooien [Lucas 4:16-30]. Weer een andere overlevering vertelt dat Jezus zich in de Jebel Qafzeh-grot heeft schuilgehouden, totdat de woedende menigte verdwenen was. Raadpleeg de site www.manasnaala.net voor kaartmateriaal.

³⁾ De verwachte afkorting hier is uiteraard v.C. of v.Chr. Dat zijn echter afkortingen die in absolute zin maar voor één bepaalde cultuur gelden, de Christelijke. De Hindoe-cultuur kent een andere tijdrekening en dat geldt ook voor de Joodse- en de Moslimcultuur. Daarom wordt hier de afkorting vce gebruikt om aan te geven dat het gaat om een jaartal in de "voor contemporaine era". Dat de contemporaine era samenvalt met de Christelijke tijdrekening, is een kwestie van de wereldwijde dominantie van die tijdrekening - het had misschien meer voor de hand gelegen de oudste tijdrekening te hanteren.

De laatste millenniumwisseling volgens de Christelijke kalender was het jaar 2000. Volgens de Joodse tijdrekening was het toen 5760, volgens de Chinese kalender 4067 en volgens de Hindoe tijdrekening 2457, terwijl Islamitische kalender toen het jaar 1421 aangaf.

Overigens worden jaartallen die binnen de huidige era liggen niet voorzien van de afkorting A.D., Anno Domini, of nC. dan wel nChr. Wanneer de aanduiding vce ontbreekt, ligt het genoemde jaartal logischerwijs binnen de huidige tijdrekening.

⁴⁾ In de oorspronkelijke Bijbel wordt veertig maal aan "Asherah" gerefereerd. De naam Asherah is soms een goddelijk persoon, soms een heilig symbool van die goddelijke persoon en wordt in de Tenach en het Oude Testament altijd in negatief verband genoemd, als (symbool voor) een afgodin. In de Statenvertaling van 1637 en de hertalingen van 1888 (Jongbloed-editie) en 1977 komt de naam Asherah niet voor: er gesproken van 'een afgrijselijke afgod in een bos' (Statenvertaling 1977 1 Koningen 15:13, 2 Kronieken 15:16) of 'een (gesneden) beeld van het bos' (Statenvertaling 1977 2 Koningen 21:7, 23:4, 23:7). Dit komt wellicht omdat op een zeker ogenblik een vertaler de polytheïstische oorsprong van het Jodendom trachtte te verhullen door de naam Asherah te verzwijgen en zo de stelling te versterken dat er maar één god is, namelijk Jahweh. Latere Nederlandse bijbelvertalingen maakten echter gebruik van de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst waarin de naam Asherah nog wel stond zodat deze in de vertaling weer opduikt. In Deuteronomium 7:5 staat: "Nee, dít staat u te doen: u moet hun altaren slopen en hun gewijde stenen verbrijzelen, hun Asherahpalen omhakken en hun godenbeelden verbranden." (NVB 2004). De Statenvertaling (1637) maakte hiervan: "(...)ende hare bosschen sult ghy afhouden(...)." waarbij de verwijzing naar Asherah dus vermeden werd. Ter vergelijking: Ook in de King James Version (1611), die in Engeland lange tijd hetzelfde gezag had als de Statenvertaling in Nederland, werd ook niet verwezen naar de godin Asherah: "and cut down their groves". In moderne Engelse vertalingen gebruikt men soms het woord 'Asherim': "But thus shall you deal with them: you shall break down

their altars, and dash in pieces their pillars, and hew down their Asherim, and burn their engraved images with fire." (World English Bible 2002). De belangrijkste joodse bijbelcommentator, Raši, legt uit dat 'Asherim' (meervoud van 'Ašerah') verwijst naar bomen die aanbeden worden door de Kanaänieten. De bron hiervoor is het Talmoedtraktaat Avoda Zara, pagina 48b. In de Contemporary English Version (1999) wordt het woord 'Asherim' ook als zodanig uitgelegd: "(...)ter down the altars where they worship their gods. Break up their sacred stones, cut down the poles that they use in worshipping the gates Asherah, and throw their idols in the fire." [de palen die ze gebruiken om de godin Asherah te aanbidden]. In Deuteronomium 16:21-22 staat: "U mag naast het altaar dat u voor de HEER, uw God, gaat bouwen geen Asherahpaal of wat voor gewijde paal ook plaatsen, en ook geen gewijde steen, want de HEER heeft daarvan een afschuw." (NVB 2004). De Statenvertaling (1637) vermeldt: "Ghy sult u geen bosch planten van eenich geboomte; by den Altaer des HEEREN uwes Godts, dien ghy u maken sult." Wederom blijkt de naam Asherah te zijn gecensureerd.

Tenach / Oude Testament

⁵⁾ Statenvertaling:

Jeremia, 44:15 Toen antwoordden aan Jeremia al de mannen, die wisten, dat hun vrouwen anderen goden rookten, en al de vrouwen, die daar stonden, zijnde een grote hoop, mitsgaders al het volk, die in Egypteland, in Pathros, woonde, zeggende: 16 Aangaande het woord, dat gij tot ons in des HEEREN Naam gesproken hebt, wij zullen naar u niet horen. 17 Maar wij zullen ganselijk doen al hetgeen uit onzen mond is uitgegaan, rokende aan Melecheth des hemels, en haar drankofferen offerende, gelijk als wij gedaan hebben, wij en onze vaders, onze koningen en onze vorsten, in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem; toen werden wij met brood verzadigd, en waren vrolijk, en zagen geen kwaad. 18 Maar van toen af, dat wij opgehouden hebben aan Melecheth des hemels te roken, en haar drankofferen te offeren, hebben wij van alles gebrek gehad, en zijn door het zwaard en door den honger verteerd. 19 Ook wanneer wij aan Melecheth des hemels roken en haar drankofferen offeren, maken wij haar gebeelde koeken, om haar af te beelden, en offeren wij haar drankofferen, zonder onze mannen? 20 Toen sprak Jeremia tot al het volk, tot de mannen en tot de vrouwen, en tot al het volk, die hem zulks geantwoord hadden, zeggende: 21 Het roken, dat gijlieden in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem gerookt hebt, gij en uw vaderen, uw koningen en uw vorsten, en het volk des lands, heeft de HEERE daaraan niet gedacht, en is het niet in Zijn hart opgekomen? 22 Zodat het de HEERE niet meer kon verdragen, vanwege de boosheid uwer handelingen, vanwege de gruwelen, die gij deedt; daarom is uw land geworden tot een woestheid, en tot ontzetting, en tot een vloek, dat er niemand in woont, gelijk het is te dezen dage; 23 Vanwege dat gij gerookt hebt, en dat gij tegen den HEERE gezondigd hebt, en des HEEREN stem niet gehoorzaam zijt geweest, en in Zijn wet en in Zijn inzettingen, en in Zijn getuigenissen niet hebt gewandeld; daarom is u dit kwaad wedervaren, gelijk het is te dezen dage.

Nieuwe hertaling:

Jeremia, 44:15 Maar de Judeeërs die in Boven-Egypte woonden, de mannen, die wisten dat hun vrouwen wierook voor andere goden brandden, en de vrouwen zelf, die in groten getale opgekomen waren, antwoordden Jeremia: 16 "Wij schenken geen gehoor aan wat u in de naam van de HEER tegen ons gezegd hebt. 17 Wij doen onze geloften gestand, wij blijven voor de koningin van de hemel wierook branden en wij blijven haar wijnoffers brengen. Dat deden wij, onze voorouders, onze koningen en leiders ook in de steden van Juda en de straten van Jeruzalem. Toen hadden we meer dan voldoende te eten; we waren gelukkig en bleven gevrijwaard van onheil. 18 Maar sinds we ermee opgehouden zijn, hebben we gebrek aan alles en komen we om door het zwaard en de honger." 19 En de vrouwen zeiden: "Wij hebben voor de koningin van de hemel wierook gebrand, wij hebben haar wijnoffers gebracht en koeken met haar beeltenis gebakken, maar dat gebeurde natuurlijk met medeweten van onze mannen." 20 Jeremia zei tegen de Judeeërs, de mannen en vrouwen die hem dit antwoord gaven: 21 "De HEER is niet vergeten dat jullie, je voorouders, jullie koningen, leiders en de rest van de bevolking in de steden van Juda en de straten van Jeruzalem wierook hebben gebrand. Het staat hem nog levendig voor de geest. 22 De HEER kon jullie niet meer verdragen vanwege jullie kwalijke praktijken en gruwelijke daden. Daarom is jullie land de woestijn geworden die het nu is, een verschrikkelijke plaats waar niemand meer woont, waarvan de naam als een vloek wordt gebruikt. 23 Omdat jullie door wierook te branden tegen de HEER hebben gezondigd, hem niet hebben gehoorzaamd en zijn voorschriften, wetten en bepalingen niet hebben nageleefd, daarom is dat onheil jullie overkomen."

Tenach / Oude Testament

⁶⁾ www.pleistocenemammals.com/new/?p=714

⁷⁾ Soera, De gelovigen, In naam van God, de Barmhartige, de Genadevolle. 23:23 En Wij zonden Noach tot zijn volk, en hij zeide: "O mijn volk, dien God. Gij hebt geen andere God buiten Hem. Wil je dan niet vrezen?" 23:24 En de hoofden van zijn volk, die ongelovig waren, zeiden: "Hij is slechts een mens zoals gij, hij zou zich boven u willen verheffen. En indien het God had behaagd, had Hij voorzeker engelen neder gezonden. Wij hebben nooit van zulk (een boodschapper) onder onze voorvaders gehoord. 23:25 Hij is slechts een bezetene; wacht daarom een korte wijle, (ongetwijfeld zal hem iets overkomen)." 23:26 Noach zeide: "O mijn Heer, help mij, want zij hebben mij verloochend." 23:27 Toen openbaarden Wij hem: "Bouw de Ark onder Onze ogen en in overeenstemming met Onze openbaring. En wanneer Ons bevel komt en de oppervlakte der aarde overstroomt, neem dan aan boord twee (exemplaren) van wat nodig is en uw gezin, behalve degenen tegen wie het woord reeds is uitgevaardigd. En spreek Mij niet over de onrechtvaardigen, want zij zullen worden verdronken. 23:28 "En wanneer je de Ark zult hebben betrokken - jij en degenen die met u zijn, zeg dan: "Alle lof behoort aan God, Die ons van een boosaardig volk heeft gered." 23:29 En zeg: "Mijn Heer, verleen mij een gezegende landing, want Gij zijt de Beste

Landingshulp." 23:30 Voorwaar, hierin zijn tekenen, en waarlijk Wij stellen (de mensen) op de proef.

De zondvloed wordt ook genoemd in verschillende andere soera's van de Koran, zoals in soera Jonas 73. De gangbare uitleg van deze ayaat is dat het gewaarschuwde volk van Nuh niet luisterde naar God en de voortekenen voor een leugen hielden, waarna God hen liet verdrinken.

Koran

⁸⁾ Volgens de tijdlijn in Tenach en het Oude Testament zou Noach in 2990 vce zijn geboren. De Zondvloed had volgens dezelfde bron plaats in 2390 vce. In het verhaal in het boek Genesis, is Noach de stamvader van alle huidige mensen, omdat hij met zijn vrouw, zijn zonen Sem, Cham en Jafet en hun vrouwen, als enige de zondvloed overleefde. Er wordt verteld hoe God aan Noach de opdracht gaf een ark te bouwen, want er zou een grote vloed komen die alle leven zou vernietigen. Dat was omdat er groot onrecht en ongeloof onder de mensen was ontstaan en God er berouw van had gekregen dat Hij de mens had gemaakt. Van elke reine diersoort moest Noach zeven mannetjes en vrouwtjes - en van elke onreine diersoort één mannetje en één vrouwtje meenemen aan boord van de ark. Toen de bouw van de ark was voltooid, gingen Noach, zijn vrouw, zijn zonen en hun vrouwen, aan boord en sloot God de deur van de ark. Daarna begon het veertig dagen en veertig nachten zeer hevig te regenen en er ontstond een grote watervloed die alles vernietigde. Alles wat leefde kwam om, behalve Noach en zijn familie, en de dieren die bij hen in de ark waren. Honderd vijftig dagen lang werd de aarde door water bedekt. Toen begon het water te zakken en kwam de ark op de berg Ararat vast te zitten. De identificatie van Ararat met de berg Agri Dagi in Turkije stamt uit de Middeleeuwen. Volgens een andere traditie is Noach op de gelijknamige berg op de grens van Turkije en Armenië gestrand, hoewel het ook een van de andere bergen in het Ararat-gebergte kan zijn, zoals de berg Cudi Dagh.

Na veertig dagen zond Noach een raaf er uit om de omgeving te verkennen, maar deze bleef rondvliegen tot de aarde droog was. Vervolgens liet hij een duif los. De duif keerde terug omdat die geen plek kon vinden om neer te strijken. Na zeven dagen liet Noach de duif opnieuw los. Tegen de avond kwam deze terug, maar dit keer met een jong olijfblad in de snavel. Zo wist Noach dat het water al behoorlijk gedaald moest zijn. Nog eens zeven dagen later liet hij de duif voor een derde maal los en ditmaal keerde deze niet terug.

Na het verlaten van de ark bracht Noach een offer aan God. God beloofde Noach dat Hij de aarde en al wat er op leefde niet meer door water zou vernietigen, en sloot een verbond met hem. Als teken van Gods verbond met Noach zou voortaan de regenboog verschijnen. God gaf Noach en de zijnen de opdracht vruchtbaar te zijn en de aarde weer te bevolken. Van de drie zonen van Noach zouden alle latere mensen afstammen. Van Sem zouden de Semieten -Joden en Arabieren- afstammen, van Cham de Chamieten -de mensen in Afrika en in Kanaän- en van Jafet de Jafetieten -de mensen in Europa-.

Noach werd na de vloed landbouwer en begon een wijngaard. Bij de eerste

wijnoogst dronk hij te veel en ging in beschonken staat ontkleed in zijn tent liggen. Zijn zoon Cham ontdekte dit en vertelde het aan Sem en Jafet opdat ook zij naar hun naakte vader zouden komen kijken. Dezen echter bedekten, zonder te kijken, respectvol Noachs naaktheid met een mantel. Hierop werden Cham en zijn nakomelingen door Noach vervloekt en Sem en Jafet gezegend.

Tenach / Oude Testament

⁹⁾ Het zondvloedverhaal komt, zonder de context van straf van God, ook voor in het Hindoeïsme. Noach heet daar Manu. Manu is geschapen door Brahma, de schepper van de taal met haar klanken en klinkers en alles wat te maken heeft cultuur, wetenschap en architectuur. Al deze takken van kennis worden samen de Upapurāna genoemd. Svāyambhuva Manu was de eerst geschapen man en zijn vrouw heette Satarupā. Equivalent aan de Semitische Adam en Eva. Op een dag waste Manu zijn handen en ving daarbij per ongeluk een klein visje. Het visje sprak hem aan en zei: "Voed mij op, later zal ik je leven redden". Het visje was namelijk bang door de grotere vissen verorberd te worden. Manu bracht het visje groot, eerst in een pot, daarna in een poel en tenslotte in de zee. Op een dag waarschuwde de -inmiddels volwassen- vis Manu dat er een grote vloed ophanden was en dat hij een boot moest bouwen. En inderdaad begonnen de wateren te rijzen op de tijd die de vis aangegeven had. Manu scheepte in en maakte het schip vast aan de hoorn van de vis die hem naar de bergen in het noorden bracht. Daar kon Manu aan land gaan en maakte er zijn schip aan een boom op een berghelling vast. Toen de wateren, die alle andere mensen en zelfs de drie hemelen verzwolgen hadden, eenmaal teruggetrokken waren, daalde Manu van de berg af.

¹⁰⁾

http://www.cr.nps.gov/history/online_books/geology/publications/inf/72-2/content.htm

¹¹⁾ According to geologists, Glacial Lake Missoula was formed about 15,000 years ago during the last ice age when the Clark Fork River was dammed by ice near Sandpoint, Idaho. The water was backed up almost to the Continental Divide on the east, through the Bitterroot Valley to the south and as far north as Polson, which was the terminus of another tongue of the British Columbia glacier. The glacial ice went from over 5,000 feet thick in British Columbia to approximately a quarter of a mile deep at Polson. Periodically, the dam broke at Sandpoint creating tremendous floods that scoured the scab lands in the Columbia Basin and created the Columbia Gorge.

¹²⁾ Thorleifson, L. H., Review of Lake Agassiz History, Geological Survey of Canada, ongedateerd. pdf-file te downloaden op de site www.manasnaala.net

¹³⁾ Turney, C.S.M. and Brown, H. (2007) "Catastrophic early Holocene sea level rise, human migration and the Neolithic transition in Europe." *Quaternary Science Reviews*, 26, 2036–2041; "The Mother of All Floods?" November 21, 2007.

¹⁴⁾ Professor Bryony Coles, The Doggerland project, University of Exeter, webpagina op de site www.manasnaala.net. Zie ook:

Coles, B.J. 1998 Doggerland: a speculative survey. *Proceedings of the Prehistoric Society* 64, 45-81. (Awarded Baguley Prize)

Coles, B.J. 1999 Doggerland's loss and the Neolithic. In: B. Coles, J. Coles and M. Schon Jorgensen (eds) *Bog Bodies, Sacred Sites and Wetland Archaeology*, 51-57. WARP Occasional Paper 12. Exeter.

Coles, B.J. 2000 Doggerland: the cultural dynamics of a shifting coastline. In: K. Pye and S.R.L. Allen (eds) *Coastal and Estuarine Environments: Sedimentology, Geomorphology and Geoarchaeology*, 393-401. Geological Society Special Publication No. 175. The Geological Society, London.

¹⁵⁾ Pareschi, M. T., E. Boschi, F. Mazzarini, and M. Favalli (2006). Large submarine landslides offshore Mt. Etna, *Geophysical Research Letters*, 33, L13302, doi:10.1029/2006GL026064. Website: www.pi.ingv.it/Focus/tsunamiEV.html

¹⁶⁾ Zie een atlas met hoogtekartaart, ook van de zeebodem, Google Earth, of www.manasnaala.net

¹⁷⁾ Naamah. 'Plezier' of 'schoonheid', of 'betoverende'. Ook de vormen Naema, Naama of Nahemah komen voor. Joods of bijbels. Naamah was bekend om haar mooie zangkunst. Haar naam in de betekenis van plezier wordt uitgelegd als het plezier dat zij zou hebben in het zingen voor afgoden. In de joodse Haggada (legenden) wordt gezegd dat haar naam verwees naar de aangename klank van haar cymbalen, waarmee ze de mensen opriep hun goden te aanbidden. Ze was de moeder van vele demonen. Zij was de dochter van Zillah. Bij de gnostische Manicheeërs heette Naamah Namrael of Nembroël; zij was de moeder van Adam en Eva.

In de joodse literatuur was ze een demon waarmee Adam, naast Lilith, een seksuele relatie had, waar kinderen zoals Asmodeus en vele demonen uit voortkwamen. Een andere bron vermeldt de engel Shamdon of Shomron als de vader van Asmodeus. Hij werd de koning van de duivels.

In de bijbel en de literatuur van de Talmoed en Midrasj wordt ze genoemd als dochter van Zillah ('Schaduw') en Lamech. Ook haar echtgenoot Noach is een kind van Lamech. Haar broer was Tubal-Kain. Met Tubal wordt het land bedoeld van de Tibareniers, de eerste ijzerbewerker: Tubal-Kain is het volk zelf. Ook wordt Naamah genoemd als de Ammonitische echtgenote van koning Salomo en moeder van Rehoboam.

In de mythologie van de Midrasj werd ze tevens genoemd als de vrouw van Noach, die de zondvloed overleefde. Ze is een afstammeling van de lijn van Kaïn, op welke een vloek rust vanwege de broedermoord, maar vanwege haar respectabele levenswandel is ze uitgekozen om met Noach de vloed te overleven en nieuw leven voort te brengen. Volgens de joodse Zohar is Caïn ('smid') niet de zoon van Adam, maar uitsluitend van Eva. Zij bracht hem voort nadat ze gemeenschap had

gehad met de slang. Vanuit deze verbintenis kwamen voorts geesten, demonen en zonden in de wereld. Tubal-Cain, Naamahs broer, was nu niet de stamvader van de koper- en ijzersmeden, maar van wapens. De Grieken vertelden een identiek verhaal over de geboorte van de Griekse smidgod Hephaistos als zoon van uitsluitend Hera, zonder inbreng van haar echtgenoot Zeus. De vulkaangod Hephaistos was een smid, wat eveneens de betekenis is van Cains naam.

In het pseudepigrafische Tweede boek van Abraham worden de familieverhoudingen binnen het gezin verder uitgediept dan in de bijbel. Noach was niet de zoon van Zilla, dus was hij een kind van Ada, Zilla's zus en tweede echtgenote van Lamech. Zowel Ada ('Heldere'), Zilla ('Schaduw') als Lamech waren kinderen van Methusalem. Lamech vermoordde enkele mensen, waaronder Zilla's kind Tubal-Kain. Ada en Zilla vluchtten vervolgens met hun kinderen naar het land van Adam, waar Naamah met Noach huwt.

Naamahs echtgenoot Noach werd gecastreerd door haar zoon Cham of Ham toen hij zijn roes uitsliep, uit angst dat zijn eventuele broers machtiger zouden worden dan hij. Noach vervloekte hierom Kanaän, Chams zoon, en zijn nageslacht, de Kanaänieten. De uitverkoren Naamah was dus de moeder van de Kanaänieten. Cham huwde Zepta, en hun beider dochter, eveneens Zepta geheten, stichtte later aan het water in westelijke richting het land Egypte, dat naar haar werd genoemd. Haar naam werd ook weergegeven als 'Egyptus'. In deze gebeurtenis zijn diverse mythen te herkennen van goden die door hun jongere kinderen worden vermoord of gecastreerd, zoals de Griekse hemelgod Uranos, de echtgenoot van Gaia, die werd gecastreerd door Kronos, de echtgenoot van Gaia's dochter Rhea. Uit het bloed van Uranos dat in zee viel werd Aphrodite geboren; haar geliefde Adonis werd zelf weer gecastreerd. Ook Attis, de geliefde van Cybele, werd gecastreerd.

Naamah koos als verblijfplaats de golven van de Rode Zee (of de Grote Zee). Zowel wat betreft de naam als de mythologie herinnert Naamah aan de Soemerische Nammu, de oerzee en moeder van de goden, die de mens schiep boven de vloedlijn van het zoete water van de Abzu. Ook in de Akkadische vorm van Nammu, Tiamat, zijn overeenkomsten te vinden. De Griekse zondvloedmythologie rond Pyrrha en Deucalion is verwant aan de Semitische versie. De motieven zijn zelfs te herkennen in het zondvloedverhaal van de Azteken, waar Xochiquetzal te identificeren is met Naamah. Ook in Oceanië is de mythe bekend, in de legendes over Hina en Kane. Naama vertoont ook verwantschap met demonen als de Akkadische Lamasjtoe of de Griekse Lamia. Verder komt ze overeen met de lilim uit het gevolg van Lilith, met wie ze ook wel wordt verward. Naamah wurgt baby's in hun slaap en ze zuigt het bloed uit slapende mannen, en vangt hun nachtelijke zaad op, waarmee ze demonen baart. Lilith en Naamah werden in verband gebracht met Salomons oordeel, vermomd als lichte vrouwen van Jeruzalem. Noach wordt in verband gebracht met de Egyptische oerwatergod Noen; Naama komt dan overeen met Naunet.

www.nissaba.nl/godinnen/beschrn.shtml

¹⁸⁾ The name Bosphorus comes from the Greek word Bosphoros. Its etymology is from bous and poros (means of passing a river, ford, ferry) (the similar Ancient

Manas Na'ala - de Sleutel - de boeken van hart en weten

Greek word for passage, strait is porthmos, thus meaning "oxen passage," which could reflect the older history of the region.

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

En God gaf Noach en de zijnen de opdracht de aarde opnieuw te bevolken. Van de drie zonen van Noach zouden alle latere mensen afstammen. Van Sem stammen de Semieten af, de Joden en de Arabieren. Van Jafet de Jafetieten, de mensen in Europa. En van Cham de Chamieten, de mensen in Afrika en in Kanaän¹⁹⁾. De zonen van Sem zijn Elam, Assur en Arpashad. De zoon van Arpashad is Selach. De zoon van Selach is Eber. De zonen van Eber zijn Peleg en Joktan. De zoon van Peleg is Rehu. De zoon van Rehu is Serug. De zoon van Serug is Nachor. De zoon van Nachor is Terach. De zoon van Terach is Abraham.

Abraham is bereid zijn zoon aan God te offeren, een engel weerhoudt hem - Rembrandt

De geestverwanten

Vertrek, het punt van

Naast van het stellen van specifieke onderzoeksvragen, zoals in het vorige hoofdstuk, heeft iedereen bij de benadering van een nieuw onderwerp ook een verwachting, een uitgangspunt, een punt van vertrek. Van dit punt van vertrek moet steevast een punt worden gemaakt, het moet worden geëxpliciteerd. Het is voor een schrijver onontbeerlijk zich van zijn visie vooraf bewust te zijn, het is verhelderend voor de lezer de invalshoek van de tekst te kunnen voorzien. Dit boek "de Sleutel" kent maar een expliciet uitgangspunt en dat is de autonomie van de mens, de ziel van de mens. Het antwoord op de meest wezenlijke vraag ligt in de mens zelf en niet buiten hem. In de zoektocht van de mens naar zijn oorsprong en wat hij, soms pijnlijk, mist, kan hij slechts diep in zichzelf graven.

De mens kent vele angsten en onzekerheden waardoor die er toe wordt aangezet de oplossing voor zijn levensvragen vooral buiten zichzelf te zoeken - een mens twijfelt continue aan zichzelf. Hierdoor wordt hij een prooi van zij die manipuleren en macht zoeken, zij die anderen hun wil opleggen, een mechanisme dat in dit boek het Luciwher paradigma wordt genoemd. Machtsuitoefening en onderdrukking, hersenspoeling en indoctrinatie, uitoefening van sociale druk en vooral hiërarchie en autoriteit, het zijn instrumenten uit het brede arsenaal van de leider. De leider zegt het altijd beter te weten dan het individu, waarbij het niet uitmaakt of de leider een dictator is of een democratisch gekozen voorman. Ook al probeert de leider zijn zucht naar overheersing nog zo mooi te verpakken, hij creëert zijn leiderschap altijd op basis van de gevoelens van angst en onmacht in het individu. In zich is de zucht naar macht ook een uiting van angst en onzekerheid.

Tallose leiders hebben dit mechanisme herkend en hebben hun leiderschap ten positieve willen aanwenden. Daartoe kunnen ongetwijfeld de profeten van de Abrahamische godsdiensten worden gerekend, van de profeet Jesaja tot en met de laatste profeet, Mohammed. Zij hebben hun inzichten, de hen gegeven wijsheid en hun engagement en het verlangen een beter en rechtvaardiger maatschappij te creëren ervaren als inspiratie, als een opdracht van de voor hen allerhoogste autoriteit, God. Op basis daarvan claimden zij allen dan ook de hoogste autoriteit van hun boodschap.

De geschiedenis leert dat macht en de uitoefening van macht, positief

bedoeld of niet, altijd blijkt te berusten op drijfzand. Er is vroeg of laat altijd iemand die roept dat de keizer helemaal geen kleren draagt. Alle machtssystemen zijn uiteindelijk ten onder gegaan en werden ingewisseld voor het volgende dat sterker leek te zijn. Dat was ook was toepassing op de religies van deze aarde - de 'zwakkere' goden moesten het onderspit delven. Natuurkrachten en natuurgoden werden ingewisseld voor gepersonifieerde goden als in het Egyptische en het Grieks-Romeinse pantheon. Het polytheïsme werd ingewisseld voor het monotheïsme, waarin een oppergod alle macht in zich bundelde. Ook aan de macht van de alleen heersende God komt een einde. In vele landsstroken is die macht al ten einde, in andere delen van de wereld wordt door geestelijken een terreur uitgeoefend de gelovigen niet af te laten dwalen.

Het onware zal altijd eindigen, het ware is eeuwig. Wat waar is kan niet worden bepaald door iemand die vast zit in het Luciwher paradigma, iemand die zijn vertrouwen stelt in de wereld buiten hem - een mens die angstig en onzeker is, die zichzelf niet weet te vertrouwen, die in de menselijke verhoudingen overheerst. Wat het ware is, kan alleen worden bepaald door het individu die om weet te gaan met zijn roerselen, zijn angsten en onzekerheden. Eenmaal de schroom overwonnen in de spiegel te kijken, is de individuele ziel de enige die echt kan zien of en hoe hij gekleed gaat. De mens die de oplossing van zijn problemen en gemis in zichzelf zoekt, is een mens die de innerlijke weg bewandelt. Achteraf bezien, blijkt dat alleen de eerste stap op de innerlijke weg een moeilijke stap is. Eenmaal op de innerlijke weg groeit het vertrouwen en de zekerheid dat hetgeen waar is daar ontdekt zal worden.

De Heilige Bronnen

De Abrahamische traditie bestaat uit drie verzamelingen van boeken. De oudste collectie geschriften wordt door de Joden beschouwd als hun heilige boek, aangeduid met de naam Tenach of ook Mikra -wat wordt gelezen-. De naam Tenach is een acroniem voor drie groepen boeken, Thora, Newie'iem en Chetoeviem of Ketoeviem. De Thora bevat de vijf boeken van Mozes, waaronder Genesis en Exodus. De Newie'iem is het boek over de Joodse profeten en de Ketoeviem is een verzameling van elf langere meer literaire teksten, waaronder Psalmen, het Hooglied en Klaagliederen. Naast de Tenach is er de Talmoed -dat wat wordt gesproken- die bestaat uit uitleggingen door rabbijnen van de Tenach,

vaak in de vorm van een polemiek.

De Thora heeft zijn uiteindelijke vorm en inhoud gekregen in ongeveer 450 vce, samengesteld door de Anshei Knesset HaGedolah, de Mannen van de Grote Vergadering. Sommigen leggen de einddatum van de canonisering van de Thora na 200 vce. Er zijn honderden jaren van ontwikkeling van de teksten van de Thora aan voorafgegaan. Als begin van de ontwikkeling wordt

de datum van 1500 vce genoemd, althans als men mag aannemen dat Mozes (plm. 1250) rond die tijd heeft geleefd en dat hij auteur of medeauteur is van de eerste boeken van de Tenach²⁰). De Christenen noemen de Tenach het Oude Testament of het Oude Verbond, doelend op het oorspronkelijke verbond dat de monotheïstische God sloot met Abraham. Toch zijn de Tenach en het Oude Testament niet gelijk aan elkaar. In de Christelijke traditie zijn een aantal geschriften aan het Oude Testament toegevoegd, de deuterocanonieke boeken, die niet door de Joodse schriftgeleerden worden erkend. Dit werd mede ingegeven door het niet erkennen van het Nieuwe Testament door de Joodse exegeten, want volgens hen heeft God slechts eenmaal een verbond gesloten met de mens en wel met de Joden.

Het Nieuwe Testament, de Heilige Boeken van de Christenen, is de tweede verzameling geschriften. Het wordt ook de Bijbel genoemd, maar Christenen rekenen ook het Oude Testament tot de Bijbel onder, inclusief de deuterocanonieke boeken. Om spraakverwarring te voorkomen, wordt aan de Joodse geschriften hier gerefereerd met het woord Tenach en wanneer het woord Bijbel wordt gebruikt, wordt in feite alleen het Nieuwe Testament van de Christenen bedoeld - hoewel strikt genomen daar ook hun Oude Testament toe behoort. De Christenen rekenen die geschriften tot hun Bijbel, omdat Jezus, de hoofdfiguur uit hun religie,

een Jood was die leefde volgens de richtlijnen van de Joodse Wet neergelegd in de Tenach. Pas na zijn dood, enkele tientallen jaren daarna, veranderde de Joodse sekte die de volgers van Jezus waren in de eerste Christenen en werd het proces ingezet waardoor het een afzonderlijke godsdienst werd, voornamelijk als gevolg van de verspreiding door het Romeinse Rijk.

Een pagina uit de brief van Paulus aan de Romeinen (Chester Beatty museum)

De belangrijkste geschriften in de Bijbel zijn de evangeliën. Er zijn er vier. Het evangelie volgens Mattheüs, het evangelie volgens Marcus, het evangelie volgens Lucas en het evangelie volgens Johannes. Deze vier evangeliën beschrijven het leven van Jezus. Via Jezus heeft God een nieuw verbond met de mens gesloten. Gold het oude verbond die tussen God en het Joodse volk, het nieuwe verbond was van toepassing op de hele mensheid, althans iedereen die geloofde dat Jezus op aarde was gekomen om hen te bevrijden van de zonde, de duivel en de dood. Jezus heeft volgens de Christenen door zijn dood aan het kruis de zonden der mensheid weggenomen en door zijn wederopstanding enkele dagen na zijn dood de duivel en de dood overwonnen. Dit geloof in Jezus wordt uitsluitend gepraktiseerd door de Christenen. Joden zien hem op zijn gunstigst als een wijze rabbijn en Moslims zien hem als een van hun profeten - Jezus komt in de Koran voor onder de naam Isa. Slechts een klein deel van de oorspronkelijke tekst van de Bijbel, het

Nieuwe Testament, is geschreven in het Aramees, de taal waarvan gezegd wordt dat het de spreektaal van Jezus was. Het gaat vermoedelijk alleen om het evangelie van Mattheüs, hoewel er ook vermeldingen zijn dat dit boek oorspronkelijk in het Hebreeuws is geschreven. Voor het overige zijn alle teksten in de Bijbel geschreven in het Grieks, het Koinè-Grieks dat als lingua franca in het gehele oostelijk deel van het Middellandsezegebied werd gesproken -ook in Rome-. Pas in een later stadium is de Bijbel vertaald in het Latijn.

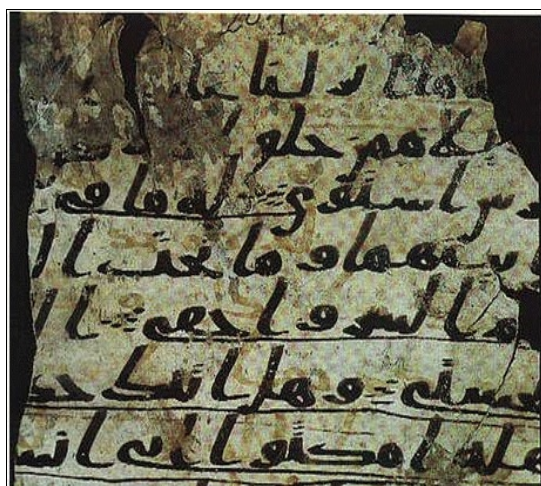
De Bijbel bestaat uit zevenentwintig teksten. Naast de reeds genoemde vier evangeliën, zijn die opgenomen in de Handelingen, de Brieven en de Openbaring. De Handelingen begint met de hemelvaart van Jezus en het ontsteken van het heilig vuur, de Heilige Geest, bij de discipelen, de leerlingen van Jezus. Daarna volgt in het eerste deel van dit boek de ontwikkelingsgeschiedenis van de vroege kerk en in het tweede deel de ontwikkeling ervan buiten het oorspronkelijk gebied. Met name de reizen van de discipel of apostel Paulus naar uiteindelijk Rome vormen het onderwerp van het laatste deel van dit boek. Het boek Brieven bestaat uit brieven van voornamelijk de apostel Paulus aan de vroege Christelijke gemeenschappen. Paulus geeft uitleg en staat hen met raad terzijde. Het boek Openbaringen, van Johannes, is een boek over het einde der tijden, een apocalyptisch geschrift. De profetieën die in dit boek staan geschreven zijn blijkens de aanhef van het boek door Jezus aan Johannes van Patmos gegeven. Het boek Openbaringen is altijd, in ieder geval vanaf de vierde eeuw, een omstreden boek geweest. Het boek is wel opgenomen in de Rooms Katholieke Bijbel, maar niet in de Oosters Orthodoxe geschriften. De Orthodoxen beschouwen zich als de enig ware voortzetting van de oorspronkelijke gemeenschappen die Jezus volgden.

In de vroege geschiedenis van de Christelijke kerk speelt nog een ander verschil. Was Jezus God of gelijkend op God? Het laatste standpunt werd ingenomen door het Arianisme - Arius was een bisschop uit Alexandrië eind derde en begin vierde eeuw. Uiteindelijk werd na verschillende concilies²¹, bijeenkomsten van kerkvaders, gekozen voor het model van de heilige drie-eenheid van God de Vader, God de Zoon (Jezus) en de Heilige Geest²². Om het door Jezus onderstreepte monotheïsme in stand te kunnen houden, wordt door sommigen gesteld dat Jezus een incarnatie van God was. De heilige drie-eenheid wordt binnen het tegenwoordige Christendom door diverse sekten en groeperingen betwijfeld, ook al omdat Jezus zelf aan God refereerde als een identiteit buiten zichzelf. "Ik ga heen naar de Vader, want de Vader is groter dan ik" [Johannes 14:28]. "Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar

mijn God en uw God" [Johannes 20:17]. "Waarom noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan God alleen" [Marcus 10:18].

Niet alleen de Joden wijzen Jezus af als goddelijk en degene die het Nieuwe Verbond tot stand bracht. Ook Moslims wijzen zijn goddelijkheid af, evenals de goddelijkheid van de drie-eenheid. In de Koran staat dat op een aantal plaatsen expliciet vermeld. De twee meest uitgesproken afwijzingen staan in Soera, De Vrouwen 171: "Geloof dus in God en Zijn boodschappers en zegt niet: 'Drie (in één).' Houdt daarmee op, dat is beter voor u." En in Soera, De Tafel 73: "Waarlijk zij lasteren God, die zeggen: 'God is Eén der Drie.' Er is geen godheid dan de enige God." De persoon van Jezus zelf lijkt het daar, blijkens de bovenstaande citaten, mee eens te zijn. Toch gelooft overgrote meerderheid van de meer dan twee miljard christenen in de wereld in de geloofsbelijdenis van de Heilige Drie-eenheid.

De Koran of Qur'an is de derde verzameling geschriften in de Abrahamische traditie, waarop een wereldreligie is gebaseerd, de Islam. In feite zijn er twee verzamelingen van geschriften. De Koran zelf en de Hadith -dat wat verteld wordt-. De Hadith zijn overleveringen, de soenna, over het doen en laten en de uitspraken van de profeet Mohammed. Voor de meerderheid van de Moslims is de Hadith een aanvulling op de Koran en een hulp bij de interpretatie ervan. De aanvankelijk orale traditie van de Hadith kreeg in de 8^e en 9^e eeuw een

Een van de oudste Koran manuscripten
(Sana'a perkament, C14 datering 645-690)

schriftelijke vorm. De sharia, de islamitische wetgeving, is mede gebaseerd op de Hadith, hoewel de Koran in alle gevallen de hoofdbron blijft. Alleen de Koran is voor een moslim het geschrift waarop hij zijn geloof baseert. De Tenach en de Bijbel worden gezien als boeken die in de loop der tijd valsheden en onwaarheden zijn gaan bevatten, terwijl voor een moslim de Koran de

zuivere waarheid bevat.

Sommige onderzoekers van de geschiedenis van de Koran zijn op basis van hun taalkundige en ook archeologische analyses tot de conclusie gekomen dat de Koran ontstaan kan zijn uit een reeks van geschriften van voor de tijd van Mohammed - vertellingen uit de Tawrat -Thora-, de Indjil -Evangelien- en Aramese volksverhalen. Het staat in ieder geval vast dat de Koran veel thema's behandelt en gegevens bevat die direct terug te voeren zijn op Joodse en vroeg Christelijke geschriften²³⁾. Het is echter de vraag of deze vaststelling belangrijk is in die zin, dat het de zeggingskracht van de Koran voor een moslim wegneemt. Elke religie komt tot op zekere hoogte voort uit volksverhalen en wijsheden.

Het is zeer malicieus te beweren dat Mohammed zijn openbaringen verkreeg tijdens epileptische aanvallen, zoals enkelen misprijzend stellen. Het formuleren van een dergelijke diagnose, zover verwijderd in plaats en tijd, is in elke context en betekenis van het woord oneerlijk, onethisch - aangaande wie dank ook. Moslims gaan ervan uit dat Mohammed de geschriften geopenbaard heeft gekregen van Allah via de aartsengel Djibriel -Gabriël-. De teksten werden hem gegeven in de periode 610 tot 632. Omdat Mohammed niet kon lezen en schrijven werden de teksten door hem en zijn volgelingen hardop geciteerd, alhoewel ook tekstgedeelten opgeschreven zijn op perkament, hout en zelfs bot. Na de dood van Mohammed in 632 gaf zijn schoonvader Aboe Bakr opdracht aan een van Mohammeds schrijvers, Zaid ibn Sabit, de Koran op schrift te stellen²⁴⁾.

Divergentie

Uit dit korte overzicht kunnen al enkele conclusies worden getrokken. Wat opvalt is dat de opstellers, en nog meer de volgers, van de manuscripten elkaar waarden en tegelijk schofferen. De uitzondering hierop zijn de belijders van het Jodendom. Zij waren de eersten en waarden hun opvolgers niet merkbaar. Hadden zij nagevolgd wat na hen kwam, ze waren geen Joden meer geweest. Enerzijds geeft hun orthodoxe houding ten aanzien van de leer hun standvastigheid weer, anderzijds kan deze houding ook worden opgevat als starheid en weinig ontvankelijk voor nieuwe ontwikkelingen. Het integreren van het nieuwe was misschien heel goed mogelijk geweest, want per slot van rekening was Jezus een Jood die de wetten van Mozes eerbiedigde. Er hebben binnen het Jodendom wel meer sekten bestaan die zich

allemaal beriepen op hun Joods zijn, zoals de Farizeeën, de Sadduceeën, de Essenen en de Zeloten. Het weren van nieuwe invloeden hield, niet onvoorstelbaar, mede verband met de turbulente buitenwereld; een natuurlijke reactie. Het Joodse land Palestina was ten tijde van Jezus ingenomen door een Romeinse bezettingsmacht en daarnaast hadden de Joden zich al eeuwen lang moeten zien te handhaven binnen een Hellenistische wereld zoals die was ontstaan na de veldtochten van Alexander de Grote. Hij nam Jeruzalem in 333 vce in. Niemand zat in die omstandigheden te wachten op het nieuwe verbond van de Nazarener met de Oudtestamentisch God. Integendeel, de Farizeeërs hebben Jezus door de Romeinse bezetter ter dood laten brengen, zoals de Christenen het in hun leer hebben verwoord. Vanuit Joods perspectief kan daaraan worden toegevoegd dat Jezus nooit heeft bestaan, hoewel er ook wordt gemeld dat Jezus een valse profeet zou zijn geweest.

Na de vernietiging van de tweede tempel in 70 en vooral na de mislukte opstand tegen de Romeinen in 135 werden de Joden door het gehele Romeinse Rijk en daarna over de wereld verspreid in wat de diaspora werd genoemd. Van een centrale Joodse autoriteit die ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen een standpunt kon innemen is dus al heel lang geen sprake meer. Dat geldt voor een eensluitende genuanceerde reactie op het Christendom en dat geldt in nog sterkere mate voor een reactie op het ontstaan van de Islam. Overigens mag worden

Jeruzalem, Al Quds. De Tempelberg, ook wel de berg Moria, waar Abraham volgens Joden en Christenen zijn zoon Isaac, maar volgens Moslims zijn zoon Ismaël zou offeren. Ooit stond hier de eerste tempel van Salomo als ook de tweede tempel van Herodes. Hier hebben Abraham en Jezus rondgelopen en is Mohammed, waar nu de gouden Rotskoepel staat, ten hemel gestegen.

aangenomen dat die niet heel anders zou zijn geweest dan de reactie op het Christendom. Het Jodendom gedroeg en gedraagt zich als de oudste zoon, de oudste van drie broers, die na de dood van de stamvader als hoofd van de familie geen kritiek of tegenspraak duldt, laat staan verandering wil toestaan.

Wanneer de Christenen zich aandienen is het eerste werkelijke probleem de verspreiding van hun doctrine onder niet-Joden. Daarmee werden door de nieuwe religie de Mozaïsche wetten losgelaten. Dat was voor Joden onacceptabel en het was het scheidingspunt waardoor de vroege kerk ophield een Joodse sekte te zijn. Dat het Oude Testament werd opgenomen in de Christelijke Bijbel leverde geen verzoening op, ook omdat Christen de deuterocanonieke boeken erin opnamen. Wat Joden en Moslims met elkaar gemeen hebben is dat zij niet erkennen dat Jezus de zoon van God zou zijn - een concept dat wezensvreemd is aan deze beide religies.

Hoewel een van oorsprong Semitische godsdienst, wordt het Christendom -de Latijnse vorm ervan- toch het meest geassocieerd met de westerse cultuur. Dat is omdat de machtsbasis van het Rooms Katholicisme van oudsher gevestigd is in Rome. Voor dat zover was hebben de Christenen een soms felle onderlinge strijd gekend. Daarbij heeft de Oosters Orthodoxe kerk zich afgescheiden van de Latijnse tak (1054) en zijn er een groot aantal geschriften die misschien wel in het Nieuwe Testament hoorden, daar niet in opgenomen. Vooral Ireneüs van Lugdunum -Lyon- (140-202) heeft veel moeite gedaan de zogeheten Gnostische evangeliën te weren uit de officiële geloofsleer. Onder die Gnostische evangeliën bevonden zich de Nag Hammadi bibliotheek, het evangelie van Thomas, het evangelie van Maria Magdalena en het evangelie van Judas. Ook te vuur en te zwaard werden andersdenkenden binnen de Rooms

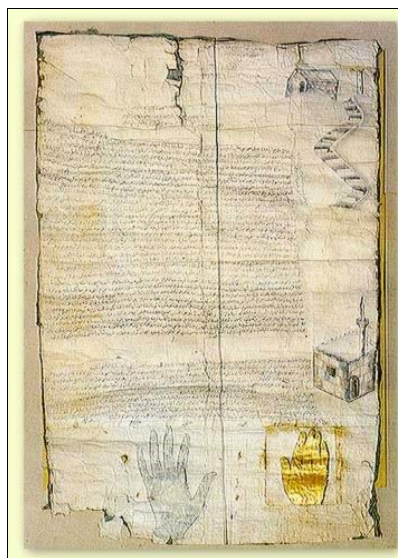
Ireneüs van Lugdunum

katholieke kerk bestreden. Een voorbeeld daarvan is de kruistocht tegen de Katharen -Albigenzen- in het zuiden van Frankrijk, die tot vrijwel de laatste gelovige zijn uitgeroeid (1209). Minder massaal maar daardoor niet minder indringend waren de zuiveringen die de Spaanse Inquisitie (1478-1834) en de Romeinse inquisitie (1542-1965) uitvoerden. Toen de Protestantse Reformatie (1517) zich aandiende was om economische en politieke redenen de kerk al minder machtig, waardoor deze geloofsvernieuwing zich vooral in Noord Europa heeft kunnen handhaven. Kortom, er is geen sprake van een groot gelukkig gezin van Christenen. Ze waren en zijn onderling net zo verdeeld als er verdeling bestaat tussen hen en enerzijds de Joden en anderzijds de Moslims. Daarbij komt een algemeen heersende onderton van Jodenhaat binnen het Christendom. Het waren immers Joden die hun Heiland hadden laten vermoorden. Miljoenen Joden hebben in de loop der tijd door die antisemitische inslag van het Christendom het leven verloren, nog het meest tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939-1945).

De relatie tussen Christenen en Moslims is ook geen vreedzame. In totaliteit in negen kruistochten (1096-1272) hebben Europese Christenen het Heilige Land, Palestina, geprobeerd te veroveren op de verschillende islamitische heersers over Jeruzalem en het omliggend land dat een rol in de Bijbel speelt. Palestina had altijd onder de beschermende invloed van het Oost Romeinse Rijk, het Byzantijnse Rijk, gestaan, totdat het in 637 onder Moslim controle kwam te staan. Joden woonden er nauwelijks meer vanwege de diaspora.

In de loop van de tijd tot aan de eerste kruistocht konden bedevaartgangers toch meestal vrijelijk de voor Christenen heilige plaatsen bezoeken. Toen echter in 1071 de Seltsjoek Turken de Byzantijnen een zware slag toebrachten, werd de bedevaartgang naar Jeruzalem afgesloten. Paus Urbanus II riep daarna op tot een heilige oorlog tegen de Islam en zond een leger dat aanvankelijk door de Byzantijnen als versterking werd verwelkomt. De Europese Middeleeuwse vorsten hebben het Heilige Land niet permanent kunnen heroveren, maar ruim zeshonderd jaar later, in en na de Eerste Wereldoorlog werd de verovering van Palestina en het verdere Midden Oosten door geallieerde legers alsnog bereikt. De relatie tussen Moslims en Christen is ook nooit echt vreedzaam geweest, omdat daden van geweld door Moslims in de westerse wereld, vooral na de stichting van de Staat Israël in 1948, het begrip voor Islamitische belangen niet dichterbij bracht.

Er zijn ideologische verschillen tussen Moslims en Christenen, verschillen in de belevenis van God. De verschillen die hebben geleid tot vijandelijkheden zijn het gevolg van geopolitieke oorzaken - een gevecht om macht en dominantie. De profeet Mohammed daarentegen, vrede zij met hem voegt een Moslim daar altijd aan toe, heeft zich volgens de overlevering juist zeer tolerant opgesteld toen een delegatie Christenen hem in 628 in Medina bezocht. Zij zochten zekerheid dat het Catharina klooster op de berg Sinaï voor Christelijke pelgrims bereikbaar zou blijven. Middels een handvest van rechten en privileges, opgesteld door Mohammeds schrijver Ali ibn Aboe Talib, kende de profeet persoonlijk de delegatie een handvest toe, waarin zij het recht op vrijheid van godsdienst en beweging behielden, inclusief het mogen benoemen van rechters en het recht behielden bezittingen te hebben en te onderhouden. Het is niet geheel zeker of het handvest volledig authentiek is. Het is de gedachte die telt. Moslims en Christenen begonnen wel op goede voet met elkaar, want dat is toch de intentie die uit deze anekdote spreekt.

Handvest Catharina klooster

De Grondwet van Medina (622), in feite het constituerend document van de eerste Moslimstaat, vormde een formele overeenkomst tussen Mohammed en alle grote stammen en families van Yathrib, als ook de Joden, Christenen en heidenen. De grondwet verklaarde dat de Joden die al sinds mensenheugenis in het Arabisch schiereiland woonden, sinds zij uit Palestina waren gevlucht na de vernietiging van de tempel van Salomo, vrije burgerrechten en vrijheid van godsdienst genoten. Na de Slag van Badr, schond de joodse stam Banoe Qainoeqa de verdragen en overeenkomsten met Mohammed. Mohammed beschouwde dit als reden voor oorlog en belegerde de Banoe Qainoeqa. Na hun overgave werd de stam verdreven. Het jaar daarop werd de tweede Joodse stam, de Banoe Nadir, uitgewezen op beschuldiging het plan te hebben de profeet Mohammed te willen vermoorden. De derde grote joodse stam in Medina,

de Banoe Qurayza, werd geëxecuteerd toen de moslims niet lang na de uitwijzing van de Banoe Nadir, hun versterkingen belegerden, een gebeurtenis die wordt vermeld in soera 33:25-27 van de Koran.

Dit stukje vroeg Joods Islamitische geschiedenis geeft een heldere inkijk in de verhoudingen destijds. De tempel van Salomo heeft ongeveer vierhonderd jaar bestaan en werd omstreeks 550 vce vernietigd door de legers van de Babylonische koning Nebukadnezar. De Joodse stammen die naar het Arabische land vluchtten woonden daar al zo'n twaalfhonderd jaar toen zij door Moslims werden verdreven of gedood. Het kan heel goed zijn dat de betrokken Joodse stammen verkeerde politieke keuzes hebben gemaakt in wat gerust de burgeroorlog genoemd mag worden om de hegemonie in het Arabisch land. Deze gebeurtenissen markeren hoe dan ook het beginpunt van de gespannen verhoudingen tussen Moslims en Joden.

Met vrienden -of familie- als dezen heb je geen vijanden meer nodig. Die conclusie dringt zich onontkoombaar op. Het geloof in één God, in een en dezelfde God, levert geen idyllische leefsituatie op, hoewel men dat toch zou verwachten. Men beroept er zich toch op dat Jahweh, God de Vader en Allah dezelfde God is, namelijk de God van Abraham. Uit de geschriften komt in ieder geval naar voren dat de Joodse god Jahweh een meer wraakzuchtige god is, de Christelijke God de Vader een liefhebbende god, en de Islamitische god Allah een meer gestrenge god, die toegenegenheid heeft voor zijn creatie als de mens het juiste doet.

Daar ging het Jahweh en God de Vader ook om, maar hun benaderingswijze is verschillend. Of misschien is het beter om te zeggen dat de mensen verschillend tegen God aankeken, een verschillende visie op God hadden. Tussen het begin van de Tenach en het begin van de Koran liggen ruim tweeduizend jaar. Het is heel wel voorstelbaar dat in de zienswijze van mensen in die tijdsspanne zoveel is veranderd, dat een nieuwe visie op God wenselijk is, dat de oude god niet meer als de ware God wordt ervaren. Net zoals in de westerse samenleving na ruim tweeduizend jaar Christendom de roep om modernisering steeds groter wordt en de pauselijke hiërarchie van de Katholieke Kerk steeds meer als een sta in de weg wordt ervaren in moderne ontwikkelingen. Modernisering die niet alleen in de Christelijke kerk gewenst zijn, maar in alle drie de godsdiensten en waarin door de geestelijken steevast een conservatief standpunt wordt ingenomen, terwijl de gelovigen daar juist niet meer mee kunnen leven.

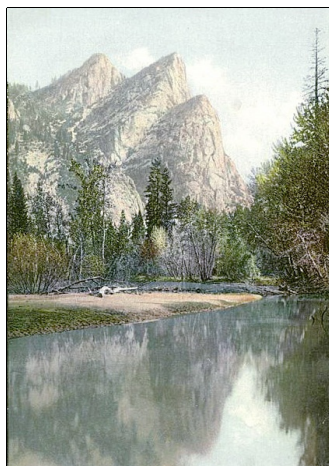
Na de Tweede Wereldoorlog zijn er over de wereld nog veertien miljoen

Joden overgebleven, inclusief zij die in Israël wonen. Dat zijn er niet veel en het percentage liberale Joden binnen dit aantal is groot, terwijl de ouderwets rabiaat gelovige Jood al bijna een bezienswaardigheid is. Het Christendom²⁵⁾ is numeriek het grootste geloof, waarvan zondags maar een beperkt gedeelte in de kerk zit, een deel wel op speciale dagen naar de kerk gaat, maar het grootste gedeelte voor hun leefregels niet meer uitsluitend naar de geestelijken luistert. De Moslims²⁶⁾ vormen een groep die nog het meest trouw is aan de geestelijken, hoewel van zij die naar westerse landen zijn gemigreerd, een groeiende groep, een afnemende moraal kent zoals die door de Islam wordt voorgeschreven.

De onderlinge strijd tussen de drie broeders levert vormen van fanatisme op waar de gewone gelovige liever niets mee van doen heeft. Het geloof wordt steeds minder aantrekkelijk naarmate de fanatici meer de boventoon voeren, ook al zijn die misschien gering in getal. De doorsnee gelovige, de doorsnee mens wil werken, leven en gelukkig zijn en enig houvast hebben in immateriële zaken. Een verouderend systeem van normen en waarden, van wereldvisie, van spirituele visie, een systeem dat vijftien tot vijfendertig millennia oud is, is een systeem dat lijdt aan de vloek van Urbanus²⁷⁾. Een religie die onophoudelijk een externe vijand nodig heeft om intern de gelederen te kunnen sluiten, kan onmogelijk die ene religie zijn, de enige waarheid.

Een organisatie kan hoe dan ook niet de waarheid in pacht hebben, omdat in een organisatie het individu zich moet voegen naar het algemeen geldende dogma. Dit principe heet in dit boek duivels. Niet duivels als in het woord slecht, maar duivels als in afleidend van de weg die elk mens, elke ziel zelfstandig heeft af te leggen. Daarbij heeft het individu geen leermeesters en bovengestelden nodig, want die leiden alleen maar af en werken als een stoorzender. Een religie kan hooguit een sjoel, een kerk of een moskee ter beschikking stellen, waar men kort of langer in retraite kan gaan of om raad vragen. Niet om onderdanig in een keurslijf van gebruiken en gebeden te worden gedwongen. Dat laatste vertegenwoordigt de eerste stap waarna men het Luciwher paradigma wordt ingezogen. Het principe waardoor de ziel van de mens geknecht wordt in een leer die hem verder van zijn doel brengt, het doel van de ontdekking van de Liefde die in elk mens schuilt. Een sjoel, een kerk of moskee kan elke ruimte zijn waar men zich veilig en rustig kan voelen en waar men belangeloos belangstellend voor een medemens is en niet bepalend wil zijn.

Na zoveel millennia kan men in de heilig genoemde boeken nog dat lezen wat staat geschreven, maar men weet niet meer wat er staat. De mensen die inspiratie kregen en de woorden in hun hart begrepen zijn

reeds lang overleden. De woorden die zij achterlieten werden in een gestolde vorm opgeschreven en hun betekenis vervolgens betwist. Iedereen leest de woorden, maar men kent de betekenissen niet meer. De woorden werden wetten die niet in de mensen terecht kwamen, maar als voorschrift van buitenaf aan hen werden opgelegd - het Luciwher paradigma. Niemand kent de betekenissen meer, want de tijden zijn veranderd. Zelfs de meest wijze schriftgeleerde weet niet meer wat er staat. Zou men het nog wel weten, er zouden geen oorlogen meer zijn tussen de drie broeders.

Dat wat wordt stilgehouden

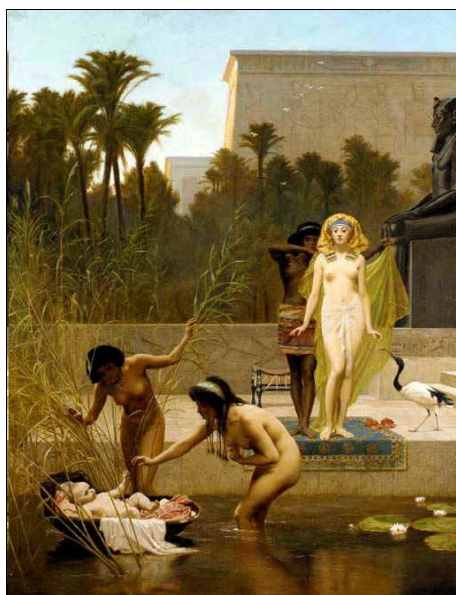
Dit boek gaat over het rechtzetten van wat krom is geraakt, of gemaakt. Rechtzetten door te ontsluiten, te onttronen, door iedereen voor zichzelf te laten zien Dit boek gaat over het demythologiseren van mythologieën, over het met beide benen op de grond zetten van het bovennatuurlijke. Niet dat het bovennatuurlijke niet zou bestaan - het is alleen natuurlijker dan men vaak denkt. Aan het einde van twee hoofdstukken inleiding een paar woorden daarover. De voorouders van de 'moderne mens' oordeelden dat religie een noodzakelijk deel van het leven is. Dat vonden zij op basis van een millennia oude traditie die in wezen terug gaat op de eerste mens die zijn zelfbewustzijn verkreeg en daardoor verklaringen zocht voor zijn angsten en het onbekende. Waar de mens zich ook bevond, in zijn thuisland in Afrika of op de meest afgelegen plaats in zijn migratie over de wereld, die mens is niet opgehouden met het zoeken naar verklaringen voor het bestaan en wat er om hem heen gebeurt. In het voorwetenschappelijk tijdperk leidde dat tot prachtige volksverhalen en diepzinnige volkswijsheden. Veel legendarische volkshelden en heldinnen groeiden uit tot goden en godinnen, een compleet pantheon²⁸). Het proces van het formaliseren van deze volkskennis en -wijsheid leidde

van een orale traditie -dat wat wordt gesproken-, tot een uiteindelijk officiële canon -dat wat is geschreven-, waarin teksten worden en teksten het onderspit moesten delven. De verworpen teksten werden gedegradeerd tot de status van apocrief, obsoleet of obscuur. Ze werden weggemoffeld, verbrand en vernietigd -dat wat wordt stilgehouden-. De adepten van deze teksten werden evenzo weggemoffeld en vaak verbrand en vernietigd. Een ontwikkeling als deze legt een van de adagia van het Luciwher paradigma haarscherp bloot: elke organisatie beschadigt en maakt slachtoffers. De mens is geneigd alles wat hij ervaart te beschouwen als van buitenaf op hem afkomend. Voor de oplossing van zijn ervaringen kijkt hij dan ook consequent buiten zichzelf - ook een uitdrukking van het Luciwher paradigma. Deze geesteshouding is de beste voedingsbodem voor elke doctrine die de vaste vorm van een leer heeft en daarmee die van een organisatie aanneemt, inclusief religie. De teksten die het bij het formaliseren van een religie vanwege hun vermeende gebrek aan orthodoxie niet redden, zijn niet de enige uitingsvorm die werd onderdrukt. De ontstaansgeschiedenis van een religie werd veelal ook verzwegen. Een heilig boek heeft nu eenmaal meer autoriteit wanneer het is geschreven in opdracht van een god, dan wanneer het blijkt te gaan om een bonte verzameling volkswijsheden. Een andere reden kan zijn dat de gecanoniseerde ontstaansgeschiedenis in regelrechte tegenspraak is met de feitelijke ontstaansgeschiedenis. Zo is er in de ontstaansgeschiedenis van het Jodendom een plausibele voorloper, waarin Asherah en El, soms ook Baäl genoemd, echtelieden waren. El is echter ook de oude naam voor Jahweh. De naam El komt op die manier meerdere malen voor in de Joodse Tenach en het Christelijke Oude Testament. Het Jodendom werd door het wegwerken van Asherah een door het mannelijk gedomineerde godsdienst. De mythe van Noach, er werd hiervoor al aan gerefereerd, was wellicht instrumenteel in het opnieuw beginnen, maar ditmaal binnen een patriarchale maatschappij. Het convenant tussen God en Abraham is, zo het ooit heeft plaatsgevonden, geen verhaal dat Abraham heeft achtergelaten voor de mensheid. Het is een ontstaansmythe die voor het eerst voorkomt in de boeken van Mozes. Met Mozes begint alles. Hij laat weliswaar het Jodendom beginnen met de stamvader Abraham, maar die stamvader is een creatie van Mozes. Het kan niet zondermeer worden aangenomen dat Abraham een historisch figuur was, op dezelfde manier als niet kan worden aangenomen dat Noach een historisch persoon was. Het ligt meer voor de hand dat de personen, gebeurtenissen en wetten die Mozes heeft opgetekend gebaseerd zijn op volksverhalen en

volkswijsheden, dan wel door hem zelf zijn gecreëerd. Het voor de hand liggend doel is zo het Joodse volk, al of niet in Egypte, een begin van een Joodse identiteit te geven. Althans zo ligt het in de lijn van wat er verder bekend is over Mozes en hoe hij de Joden uit Egypte heeft geleid. Aangenomen dat Mozes ook echt bestaan heeft.

Mozes was een Egyptische Jood dan wel een Joodse Egyptenaar. Hij werd door zijn moeder in de rivier de Nijl in een rieten mand te vondeling

gelegd. Ditzelfde verhaalmotief komt vrijwel identiek voor in de oorspronggeschiedenis van de Akkâdische koning Sargon de Grote (2334-2279 vce)²⁹⁾. Mozes zou in de dertiende eeuw vce in Egypte hebben geleefd, geboren uit Joodse ouders, en na zijn redding uit de Nijl zijn opgevoed aan het hof van de farao. Er is een voortdurend debat over welke farao dit geweest zou kunnen zijn³⁰⁾. Doorgaans wordt er vanuit gegaan deze farao Ramses II de Grote (1290-1224 vce) was. Mozes kreeg zijn opvoeding en studie aan het Egyptische hof. Hij is op die manier in contact gekomen met de geschriften van farao

Amenhotep IV, die zichzelf hernoemde in Re-Harakhty-Cheper-Aton, of kortweg Akhnaton (1351-1333 vce), die de eerste monotheïstische godsdienst ter wereld creëerde met de zonnescijf Aton als enige en hoogste god. De transformatie van El naar de monotheïstische god Jahweh zou gestoeld zijn op de kennis die Mozes had opgedaan bij de bestudering van Akhnatons geschriften. De gedichten en hymnen die Akhnaton schreef ter verering van Aton zijn voor een substantieel terecht gekomen in de Psalmen in de Tenach, soms letterlijk overgenomen kunnen dezelfde zinnen zowel bij Akhnaton als in de Tenach worden gelezen³¹⁾. Zowel de transformatie van El in Jahweh, als de inspiratie die Akhnatons Aton teweeg bracht bij Mozes, heeft ooit tot de gewone volksverhalen en volkskennis behoort. Het werd door de Joodse geestelijken echter verboden Baäl, de andere naam van El, te aanbidden.

Ook de verering van Asherah werd onderdrukt, terwijl tegelijkertijd de ingang van Salomo's tempel toch werd voorzien van twee ašerim.

Het is vanwege die onderdrukking treffend te noemen dat Asherah in de gedaante van Maria de moeder van Jezus werd. Was het een onbewuste

keuze van de schrijvers van het Nieuwe Testament, of leefde na zoveel eeuwen van Joods monotheïsme Asherah nog steeds? Het ligt wel voor de hand. Als Jahweh de vader van Jezus was, kon het niet anders, dat Asherah, immers Jahwehs echtgenote, als Maria zijn moeder werd. Mogelijk ligt hier een deel van de oorzaak van het conflict

Isis en Osiris (links) en Jezus en Maria

tussen Jodendom en het beginnend Christendom. Het is daarnaast treffend hoe sterk het Jezus-verhaal lijkt op het Egyptische Osiris-verhaal, met name de herrijzenis uit de dood, inclusief de iconografie waarin Isis het dode lichaam van Osiris op haar schoot neemt, als ware het Maria en Jezus in een piëta. Moeder met kind is het andere universele motief uit de beeldtaal waarin Isis -Asherah- en Osiris de voorlopers lijken te zijn van Maria en Jezus³²).

Zowel in het Jodendom als in het Christendom bestond onder het gewone doorsnee volk aanvankelijk een meng- of overgangsvorm van polytheïsme naar monotheïsme die veel hardnekkiger was dan de Joodse en Christelijke schriftgeleerden de lezer van hun heilige boeken doen geloven. Het heeft veel tijd en slachtoffers gekost om het onderliggende en wellicht latente polytheïstische volksgeloof, dat teruggreep op Kanaänitische tijden, te onderdrukken. De vastgestelde geboortedag van Jezus vertegenwoordigt in feite de omgekeerde beweging. Het Christendom beweerde monotheïstisch te zijn, maar voor de acceptatie van de leer onder de 'heidene' werden concessies gedaan. De onder de Romeinen populaire Mithrascultus werd geabsorbeerd onder andere door Jezus dezelfde geboortedag te geven als Mithras "Sol Invictus". De noordelijke volken werden tegemoet gekomen door de geboortedag van Jezus te laten samenvallen met de winter zonneward. Het Joodse Pesach dat herinnert aan de exodus uit Egypte werd door vroege Christenen eveneens gevierd, maar werd onder heidense invloed van een feest in de lente tot een lentefeest met zijn inherente

vruchtbaarheidsriten. Er bestaat zelfs een hypothese die stelt dat, om het Christendom algemeen geaccepteerd te krijgen binnen het Romeinse Rijk, het verhaal over het leven van de Christus werd gemodelleerd naar het leven van Julius Caesar.

Voor Moslims is dat een abominatie, een levend mens uitroepen tot gelijk aan God. Tegelijk is de Islam ook niet vrijgekomen van de heidense voorgeschiedenis. Soms gaat het om zaken die onder Moslims wel bekend zijn, maar waar verder liever niet over wordt gesproken -dat wat wordt stilgehouden-. Soms gaat het om feiten die volledig in de vergetelheid zijn geraakt. Bekend is dat de Kaba in Mekka in de tijd voor de Islam nog tot in de 6^e eeuw een heidense tempel was. In de muur van de oostelijke hoek zit een zwarte steen ingebouwd. Men zegt, maar niet hardop, dat het een meteoriet is. Tijdens de cirkelgang rond de Kaba kust de pelgrim deze zwarte steen. Ook zit er in de oostelijke hoek een steen ingebouwd die "geluk" heet. Deze steen wordt alleen aangeraakt. De Arabische stammen waren van oorsprong aanbidders van stenen. De plek van de Kaba zou heilig zijn omdat hier in de verder dorre omgeving een waterbron ontsprong. De Kaba is het meest vereerde heiligdom van de Islam.

Voor het ontstaan van de Islam waren er 360 afgoden verbonden aan de Kaba. De pelgrimstochten naar de Kaba waren heidense bedevaarten. De rituele processies rond de Kaba maakten deel uit van een heidense geloof, terwijl de witte gewaden die toen, en ook nu in Islamitische tijden, door pelgrims werden gedragen een heidense oorsprong kenden. De heidense Arabieren riepen de namen van hun heidense goden wanneer ze rond de Kaba en de stenen liepen, heden ten dage roepen Moslims Allah's naam.

De belangrijkste heidense god die aanbeden werd, was Hoebal, de god van Mekka en van de Kaba. Hoebal wordt verder niet genoemd in de Koran. De godinnen al-Lat, al-Uzza en Manat werden er ook aanbeden en worden wel vermeld in de Koran. Men denkt dat de Kaba oorspronkelijk werd opgezet voor astrologische rituelen. Gouden beeltenissen van zonnen en manen worden herhaaldelijk genoemd als geschenken aan de heidense goden bij het doen van een belofte aan hen. Sommige heidenen beschouwden de Kaba als een tempel gewijd aan de zon, de maan en vijf planeten. Mohammed creëerde zelf de historische referenties voor de Kaba. Hij beweerde dat Abraham en Ismaël de fundamenten van de Kaba hebben gelegd en dat God zelf de Kaba heeft gewijd als een heilig huis. In de Tenach of het Oude Testament staan geen vermeldingen dat Abraham de Kaba heeft gebouwd.

Dat de Islam voor zijn oorsprong schatplichtig is aan het Jodendom evenals aan het Christendom wordt nog eens onderstreept door het feit dat Moslims aanvankelijk hun gebeden richting Jeruzalem zeiden. Later is dat richting Mekka geworden. Door wat Mohammed gewaarwerd heeft hij op basis van twee bestaande religies de heidense Arabische godsdiensten omgevormd tot een nieuwe godsdienst, waarvan hij zei dat het de fouten van alle corrigeerde. Deze ontwikkeling is goed vergelijkbaar met hoe het Christendom in de verspreiding door de Antieke wereld eerst Griekse en later Romeinse geloofsovertuigingen incorporeerde en later Keltische en Germaanse. Daar waar een Jood of een Christen soms verbaasd zal opkijken van de heidense grondslagen van zijn geloof, is een Moslim minder gecharmeerd van dit feit. Een moslim ziet de profeet Mohammed als de laatste profeet die de wereld nodig heeft en de Islam als de definitieve openbaring van de waarheid van God, Allah. Bij een dergelijke stellingname hoort geen relativiseringsvermogen. De historische realiteit is echter niet te verbloemen.

De drie Abrahamische godsdiensten Jodendom, Christendom en Islam stoelen hun overtuigingen op tientallen millennia van geloof en wijsheid uit Mesopotamië en Egypte en op Kanaänitische en later op Arabische tradities. De stamvader van deze Semitische godsdiensten was Abraham. Deze stamvader is meest waarschijnlijk een fictieel personage, gecreëerd in een ideologische overlevingsstrijd van vroege Israëliërs in Kanaän dat sterk onder Egyptische invloed stond. Mozes die de Thora schreef, de eerste vijf boeken van de Tenach, was zo niet een fictief personage een lid van een van een aantal groepen van schrijvers³³⁾ die de vroege Israëliërs hun eigen ontstaansmythe -ook als bevolkingsgroep-wilde geven en de Israëlieten daartoe aanmerkten als "het uitverkoren volk". Evenals het unieke verbond met God, bedenk je zoiets alleen maar in een omgeving die je vijandig gezind is, of wanneer men zich van iets of iemand wil onderscheiden.

De heilig genoemde boeken van het Jodendom, het Christendom en de Islam zijn inhoudelijk nog steeds het bestuderen waard, zeker als men zich bedenkt dat ze de geformaliseerde weerspiegeling zijn van duizenden jaren levende wijsheid van de mensen uit de Levant. Echter, wetenschappelijk heeft de mens een behoorlijke vooruitgang geboekt, in ieder geval meer feiten verzameld, in de laatste twee eeuwen, meer dan in het hele bestaan van de mens daarvoor. Voor de 'redding' van je ziel is het niet aan te raden om terug te gaan naar de oude geschriften, anders dan voor de nuttige studie van hoe het vroeger was. Of om een

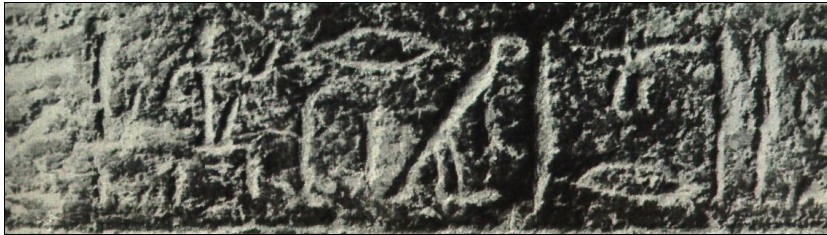
Abraham en de engelen

voorbeeld te geven uit het dagelijks leven: een Londense taxi is nog steeds verplicht een bepaalde binnenhoogte te hebben om voldoende ruimte te bieden aan een heer die zijn hoge hoed op heeft. Houd dit in gedachten wanneer je specifieke voedingsvoorschriften verdedigt, vastgestelde begrafenis rituelen, ga zo maar door. Ze komen voort uit een periode al die heel en erg lang voorbij is. Een periode met een heel andere kijk op het leven en de dood en wat daarna komt. De ouden waren nog steeds geketend aan de Luciwher paradigma, zoals nog steeds velen vandaag de dag, terwijl het vinden van de ene waarheid alleen van binnenuit jou kan komen en alleen tot stand kan worden gebracht door jou.

Noten bij "De Geestverwanten"

¹⁹⁾ De verschillende bronnen zijn niet in overeenstemming met elkaar. "In Afrika aangetroffen niet-zwart mensenras" wordt vermeld. Dit kan betrekking hebben op de Egyptenaren. Andere bronnen wijzen op de donkere huidskleur van de Afrikaanse volken en bijgevolg op de donkere huidskleur van de Kanaänieten.

²⁰⁾ De oorsprong van de Israëliërs wordt gewoonlijk gedateerd ergens in het tweede millennium vce gerelateerd aan de patriarchen, Abraham, Isaac en Jacob. De Merenptah Stèle, gedateerd rond 1208 vce, is één van de vroegste archeologische verslagen van Joodse mensen in Land Israël, waar het Judaïsme, een monotheïstische godsdienst, gedurende een periode van duizenden jaren werd ontwikkeld. Volgens de Bijbels tijdrekeningen, verkregen de Joden door Samson

voor het eerst zelfbeschikking onder de Bijbelse rechter Othniel Ben Kenaz, waarna circa 1000 vce Koning David zich vestigt in Jeruzalem en het de hoofdstad maakt van Het Verenigd Koninkrijk van Israël en Juda, ook gekend als Verenigde Monarchie, en van Verenigde Twaalf Stammen van Israël.

In 970 vce, werd de zoon van David Salomo koning van Israël. Voor er tien jaar voorbij waren begon Salomon te bouwen aan de Heilige Tempel die bekend werd als Eerste Tempel. Volgend op de dood van Salomo rond 930 vce, splitsten de tien noordelijke stammen zich af om het Koninkrijk Israël te vormen. In 722 vce veroverden de Assyriërs het Koninkrijk Israël en voerden de Joden weg, waarmee de Joodse Diaspora begon. In een tijd dat mobiliteit en reizen vrij beperkt plaatsvond, werden de Joden de eerste en zeer zichtbare immigranten. Toen net zoals nu, werden immigranten met achterdocht behandeld. De eerste periode van de Tempel beëindigde rond 586 vce aangezien de Babyloniërs Koninkrijk Juda veroverden en de Tempel vernietigden. In 538 vce, na vijftig jaar Babylonische ballingschap, stond de Perzisch Koning Cyrus de Grote het de Joden toe om voor de herbouw van Jeruzalem en de Heilige Tempel terug te keren. De bouw van Tweede Tempel, werd voltooid in 516 vce tijdens de regeerperiode van Darius de Grote, zeventig jaar na de vernietiging van de Eerste Tempel.

Toen Alexander de Grote het Perzisch Imperium veroverde, kwam Israël onder Grieks Hellenistische invloed te staan. De dynastie van de Ptolemeeën verloren

Israël aan de Seleuciden. Er vond een opstand plaats van de Maccabeeën van Mattathias de Hoge Priester en zijn vijf zonen tegen Antiochus Epiphanes, waarna het Koninkrijk van de Hasmoneanen in 152 vce ontstond met opnieuw Jeruzalem als hoofdstad. Het koninkrijk Hasmoneanen duurde meer dan honderd jaar, maar toen Rome de overheerser werd installeerden zij Herodes als een Joodse cliënt koning. Het koninkrijk van Herodes duurde ook ongeveer honderd jaar. Nederlagen van de Joden in de Eerste Opstand in 70 vce, de eerste Joods-Romeinse oorlogen en De Opstand van Kokhba in 135 vce bewerkstelligden dat de Joodse bevolking definitief uit Israël werden verdreven, bijvoorbeeld door te worden verkocht als slaaf en verspreid door het gehele Romeinse Rijk. [www.multilingualarchive.com]

²¹⁾ Het Concilie van Nicea in 325 en het Concilie van Constantinopel I in 381. Op het concilie van Hippo in 393 en het concilie van Carthago in 418 werd de canon van de Bijbel officieel bekrachtigd.

²²⁾ Ook binnen het Hindoeïsme kent men het begrip drie-eenheid. De Trimurti oftewel de Heilige Drie-Eenheid, is de benaming voor de drie belangrijkste aspecten van Ishvara of God in het Hindoeïsme. Ze wordt gevormd door Brahma, Vishnu en Devo Maheshvara oftewel Shiva. De Trimurti symboliseert dat alle goddelijke invloeden van één en dezelfde Eenheid uitgaan omdat de drie Goden of goddelijke aspecten elkaar als het ware aanvullen.

²³⁾ Hieronder zijn de Apocriefe teksten van het Nieuwe Testament en de Talmoed. Soera Jonas 94 verwijst expliciet naar de verhalen uit de eerdere Openbaringsgeschriften. Soera De Waardevolle Nacht wordt door een enkele vertaler in verband gebracht met de Kerstnacht. Verhalen over bijbelse figuren als Jozef of Abraham zijn in de Koran terug te vinden in een vorm die sterk doet denken aan de joodse midrasj, een genre waarin de bijbelse legenden worden uitgebreid.

²⁴⁾ De gangbare visie is dat de openbaringen van de Koran onder voorzitterschap van Zaid ibn Sabit werden opgeschreven door Omar ibn al-Chattab, Oethman ibn Affan, Ali ibn Aboe Talib, Talha ibn Oebeydullah, Sa`d ibn Abi Waqqas, Aboe Derda, Mikdad, Oebay ibn Kab, Aboe Moesa el-Eshari en Abdullah ibn Masud. Deze eerste volledige schriftelijke Koran (moeshaf – verzameling bladen) ging na de dood van Aboe Bakr naar Omar ibn al-Chattab en na diens dood naar zijn dochter Hafsa, die een van Mohammeds weduwen was. Onder de derde kalief, Oethman ibn Affan (644-656), begon het proces van officiële codificatie van de verzamelde teksten. Een commissie van vier onder leiding van Zaid ibn Sabit stelde in 651 de eerste officiële codex vast. Er werden

kopieën gemaakt die naar Mekka, Damascus, Basra en Koefa gestuurd werden. Eén exemplaar hield Oethman zelf. Afwijkende exemplaren werden vernietigd. De mondelinge overlevering bleef echter nog lange tijd de belangrijkste manier om de Koran door te geven.

²⁵⁾ Het Christendom telt op wereldniveau ruim 2 miljard gelovigen en is daarmee de grootste religie. Het Christendom is verdeeld in 1,147 miljard Rooms-Katholieken, 414 miljoen onafhankelijken (niet behorend tot de belangrijkste stromingen binnen het Christendom), 367 miljoen Protestanten, 216 miljoen Oosters-Orthodoxe Christenen, 84 miljoen Anglicanen, en 31,7 miljoen zogenoemde Marginalen (Jehova's, Mormonen, e.d.).

²⁶⁾ Er zijn 1,57 miljard Moslims in de gehele wereld. De Soennieten vormen de grootste groep, ongeveer vijfentachtig procent. Binnen de Islam bestaan twee hoofdstromingen ontstaan als gevolg van een conflict over de opvolging van Mohammed. Dit opvolgingsconflict ontstond doordat Mohammed, ondanks negen vrouwen, geen levende mannelijke afstammeling had verwekt (zijn enige zoon was jong overleden). Tot ongenoegen van sommigen werd na de dood van Mohammed diens vriend Aboe Bakr als opvolger aangewezen en niet Ali, een neef en schoonzoon van Mohammed. Ali werd uiteindelijk de vierde kalief, maar hij werd in 661 vermoord. Zijn zoon Hoessein volgde hem op, maar deze werd in 680 eveneens gedood door het leger van de Oemajjaden. Na ongeveer dertig jaar na de dood van de profeet resulteerde dit tot het ontstaan van twee hoofdstromingen: het sjiïsme en het soennisme. Er worden verschillende versies van de Hadith gehanteerd. Naast soennisme en sjiïsme bestaat er binnen beide stromingen een mystieke substream, het soefisme.

²⁷⁾ Zie "De Verwaterde God", over 'The God Delusion' van Richard Dawkins, in deel 3 van Boek 5

²⁸⁾ De hypothese die zegt dat de goden kosmonauten waren, klinkt soms heel interessant en avontuurlijk. Een mens zou bijna wensen dat het echt zo was. Inderdaad hebben bepaalde afbeeldingen van goden en hun attributen soms iets weg van 'mensen' in een ruimtepak en ruimtevoertuigen met bijbehorende gereedschappen. Behalve deze relatie die door soms goede verhalenvertellers gelegd wordt, is er echter geen schijn van bewijs voor deze hypothese. In zichzelf is het "waren de goden kosmonauten"-verhaal qua mythologische status niet anders dan die van de verhalen over de dondergod die met zijn hamer bliksemschichten op zijn vijanden afschoot; in welke religie dan ook. De mensen die beweren dat de goden in feite kosmonauten waren onderscheiden zich niet of nauwelijks van andere gelovigen.

²⁹⁾ Sargon (oorspronkelijk Šarru-kin; betekenis: 'de wettige koning') van Akkâd, ook bekend als Sargon de Grote. Hij was de stichter van de dynastie van Akkâd en de eerste stichter van het groot Semitisch rijk in Mesopotamië. Op grond hiervan kan men ook stellen dat hij de eerst bekende imperialistische veroveraar ter wereld was. Hij schreef later, dat zijn moeder een hogepriesteres was en dat zijn vader onbekend was - hij zou een nomade zijn. Over zijn geboorte en jeugd bestaan een aantal legenden. Zo zou zijn geboorte aanvankelijk geheim zijn gehouden. Sargon zou volgens de tekst na zijn geboorte in een mand zijn gestopt en aan de Eufraat zijn toevertrouwd, een legende die later ook aan Mozes' geboorte werd gekoppeld. Akki, een tuinier (in allegorische zin het beroep van God), zou het kind in zijn mandje op de rivier hebben zien drijven. Hij nam het kind uit de rivier en voedde hem op. Na als tuinier gewerkt te hebben, ging Sargon werken als wijnschenker voor koning Ur Zababa van het Soemerische Kisj. Sargon schreef zelf dat hij "ging houden van Ishtar" en "ik oefende toen jaren het koningschap uit". Het was in die tijd noodzakelijk het koningsambt te ontvangen uit handen van de hogepriesteres die de moedergodin op aarde vertegenwoordigde. De investituurplechtigheid ging gepaard met een sacraal huwelijk. De uitdrukking "ging houden van Ishtar" werd door vrijwel alle koningen uit Akkâd als een eretitel gedragen. Het was de legitimering van hun gezagspositie tegenover het volk.

³⁰⁾ Wanneer de tijdlijn die wordt voorgesteld door de vertalers van de Septuagint - de naam voor de Griekse vertaling van de Thora- wordt gevolgd, dan zou Mozes zijn geboren in 1481 vce. Dat zou hem plaatsen ten tijde van farao Thoetmosis II (1492-1479 vce) en Thoetmosis III (1479-1425 vce) . De vertalers van de Septuagint leefden minstens 1250 jaar na deze veronderstelde geboortedatum van Mozes. Het is niet bekend hoe exact de berekeningen van de vertalers waren en op welke gronden zij hun berekeningen deden.

De algemene aanname ook volgens de Bijbel is dat Mozes zijn boeken en wetten schreef tussen 1300 en 1250 vce. Deze datering maakt Mozes een tijdgenoot van de farao Ramses II de Grote (1290- 1224 vce).

Andere feiten uit dit tijdperk:

1274 vce: De Slag bij Kadesh in Syrië. Egyptenaren en Hittieten ondertekenen het vroegst bekende vredesverdrag aan het einde van de Slag bij Kadesh.

7 september 1251 vce: een zonsverduistering op deze datum markeert de geboorte van de legendarische held Heracles in Thebe, Griekenland.

1250 vce: Wu Ding koning van Shang-dynastie tot 1192 vce.

1250 vce: De Leeuwenpoort van Mycene wordt gebouwd (vergelijkbaar met Hittitische architectuur).

Circa 1230 vce: Aegeus, de legendarische koning van Athene, ontvangt een valse boodschap dat zijn erfgenaam Theseus, zijn zoon bij Aethra van Troezena, dood is.

Circa 1200 vce: De oude Pueblo volkeren beschaving in Noord-Amerika.

1200 vce: Ineenstorting van de Hittitische macht in Anatolië, de vernietiging van

hun hoofdstad Hattusa.

1200 vce: Migratie en expansie van de Dorische Grieken. Vernietiging van Myceense stad Pylos.

³¹⁾ Op basis van recente archeologische gegevens is een vrij precieze geschiedenis te geven van de ontwikkelingen na de tijd van Ramses II. De overwinningstèle van zijn zoon Merenptah (1224-1214 vce) noemt voor het eerst de Israëliërs. In zijn tijd waren de steden in Israël Kanaänitisch en sterk geëgyptiseerd, zoals de cultuur in veel steden later gehelleniseerd en weer later geromaniseerd raakten. De bevolking van de Kanaänitische steden zoals Jericho, Hazor, Akko, Megiddo, Deri Alla, Bethel, Beth Shemsh, Ashdod en Ashkelon was in feite verdeeld in een hogere klasse, die sterk geëgyptiseerd was, en een lagere klasse die achtergesteld was en soms in slavernij verkeerde. Na 1200 vce raakten de steden echter in verval, niet in de laatste plaats omdat de lagere sociale klasse zich bevrijdde en wegtrok, vluchtte, naar het bergachtig gebied dat nu de West Bank wordt genoemd. Wellicht heeft de invasie van de roemruchte "zeevolken" hierin ook een rol gespeeld (overgang bronstijd naar ijzertijd). De gevluchten vormden een in aanleg egalitaire maatschappij. De onderliggende Kanaänitische klasse in Egypte trok eveneens weg en sloot zich bij deze vroeg Israëlitische maatschappij aan - Mozes zou tot deze groep uit Egypte hebben behoord. De soberheid en het egalitarisme van deze maatschappij wordt weerspiegeld in het simpele aardewerk dat deze mensen produceerden, overeenkomstig het aardewerk van de onderklasse in de Kanaänitische steden, en het ontbreken van gebouwen als vestingen of paleizen voor leiders. Het ontwikkelen van het Jodendom en het verwerpen van de Kanaänitische godenwereld, de adoptie van de monotheïstische Aton in de vorm van Jahweh en wellicht de totale verwerping van de matriarchale samenleving, is in dit perspectief niet minder dan een onafhankelijkheidsverklaring van ooit Kanaänieten die zich nu Israëliërs noemden en op den duur Joods.

Het lijkt er sterk op dat de archeologische gegevens de in de Tenach geroemde verovering door Jozua, de opvolger van Mozes, van de voornoemde Kanaänitische steden niet ondersteunen. De veroveringen hebben nooit plaatsgevonden, terwijl het meer voor de hand ligt dat de steden door interne strijd, mogelijk door de invasie van de "zeevolken" en het wegtrekken van de latere Israëliërs in een neerwaartse spiraal terecht kwamen en uiteindelijk ophielden te bestaan in hun oude vorm. De verklaring op de stèle van Merenptah is daarbij eerder een formele formule, dan een weergave van een daadwerkelijke verovering. Wel was het de eerste keer dat de Israëliërs daadwerkelijk de geschreven geschiedenis binnentraden.

³²⁾ Devaki en Krishna. Vasudeva is de echtgenoot van Devaki en de vader van

Krishna -een avatar van Vishnu-. Vasudeva is de oppergod in een stroming binnen het Hindoeïsme, het Bhagavatisme - 4^e eeuw vce. Alhoewel niet uitgesloten kan worden dat beide religies gemeenschappelijke wortels hebben, is het vrijwel uitgesloten dat de Egyptische of de Christelijke godsdienst in deze het Hindoeïsme hebben beïnvloed, of vice versa.

De banden tussen de Egyptische godsdienst en de Christelijke worden met dit derde beeld niet ontkend. Uit deze afbeelding van Devaki en Krishna blijkt evenwel wel de universele kracht van de afbeelding moeder met kind.

³³⁾ Binnen wat "de documentaire hypothese" wordt genoemd wordt op grond van tekstanalyse vermoed dat er vier groepen schrijvers actief zijn geweest met het schrijven van "de boeken van Mozes", de Thora.

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

Een vuurbal boven Parijs. Asteroïde of atoombom?

De laatsten zullen de eersten zijn

Eschatologie

Wanneer het doel is recht te zetten van wat op zijn kop staat, is het meer dan toepasselijk met de afloop te beginnen, het einde der dagen. De eschatologie is de 'wetenschap' -logos- die zich bezig houdt met het einde -eschatos-. Het is een onderwerp binnen de filosofie, de geschiedwetenschap, de futurologie en uiteraard binnen de theologie. Binnen de theologie houdt men zich in dit verband bezig met het uiteindelijk lot dat de mens te wachten staat, de dood, het oordeel, de hemel en de hel, maar ook met de wereld die de mens wacht. Mystiek gezien gaat het om het einde van het gewone bestaan en de hereniging met het goddelijke. Het demythologiseren van mystieke eschatologische concepties is het onderwerp van dit deel van het boek.

De vorderingen die de wetenschap heeft gemaakt in het begrijpen van ons universum, raken de mystieke eschatologie niet. Of het heelal voldoende materie en dus zwaartekracht bevat om op het einde het heelal op te laten gaan in een "Big Crunch", of dat een grotere hoeveelheid energie er voor zal zorgen dat het heelal als een nachtkaaars uit zal gaan in een "Big Rip", het maakt de mysticus niets uit. Net zomin als het opzwellen van de zon op het eind van zijn leven tot een Rode Reus die de aarde zal verzwelgen. De geschriften bevatten wel beeldende beschrijvingen, zoals de gebeurtenissen bij het verbreken van het zesde

zegel in de Christelijke leer. De zon verandert dan in een donkere haren zak, het regent sterren op aarde en de hemel wijkt terug als een boekrol die wordt opgerold. Het zou een mooie beschrijving kunnen zijn van de gewelddadige fusie van het Melkwegstelsel met het Andromedastelsel over een kleine drie miljard jaar, waarbij het zwarte gat in het centrum van Andromeda die van onze Melkweg opslokt en de sterren van Andromeda om ons heen doet cirkelen en met de aarde in botsing laat komen. De eschatologie houdt zich hier niet echt mee bezig. Misschien

Ya'juj en Ma'juj, Gog en Magog opgesloten

komt een door de mens veroorzaakte wereldwijde atoomoorlog nog wel het meest in de buurt van het voorgestelde decor van de laatste dagen.

De eschatologie houdt zich bezig met het ultieme gevecht tussen het kwade en het goede, het hoofdbestanddeel van de gebeurtenissen in de Eindtijd. De Qiyamah is de Eindtijd zoals die binnen de Islam wordt begrepen. Er zal een periode van ten minste zeven jaar aanbreken waarin de twaalfde Imam, de Mahdi, "Hij die wordt geleid", op aarde zal zijn en Isa, Jezus, zal terugkeren op aarde.

Al Masih Al Dajjal, de valse Messias, zal Ya'juj en Ma'juj, Gog en Magog, uit hun omheining bevrijden en er zal een laatste grote oorlog zijn. De Mahdi en Isa zullen tezamen, met de hulp van Allah, de overwinning smaken en de aarde uiteindelijk bevrijden van oorlog en onrecht. Dan vindt de dag van de opstanding plaats, Yawm al-Qiyamah, en de dag des oordeels, Yawm ad-Din. Iedereen die in een fysiek lichaam heeft geleefd wordt weer tot leven gewekt in dat lichaam en Allah zal het oordeel gegeven over dat leven³⁷⁾. Dan zullen de mensen worden gescheiden in twee groepen. Zij die naar de hel, Jahannam, en zij die naar de hemel, Jannah, zullen gaan.

In het Christendom is het meest bekende eschatologische boek het Bijbelboek Openbaringen van Johannes op Patmos, ook genaamd de Apocalyps - in Koine Grieks betekent apokalupsis onthulling of

openbaring. De discipel Johannes zou op last van de Romeinse Keizer Domitianus naar het eilandje Patmos vlak voor de huidige Turkse kust zijn verbannen en daar rond 95 het boek op basis van visioenen hebben geschreven. Johannes heeft zich voor het schrijven van zijn boek verder grotendeels gebaseerd op de boeken van de Tenach en met name de boeken Jesaja, Ezechiël, Daniël en Psalmen - op 348 plaatsen in de Apocalyps zijn er parallellen te vinden.

De Eindtijd van de Grote Verdrukking is een verschrikkelijke periode voor de wereld, met natuurrampen en een zon die een vreselijke hitte zal geven. De valse Messias, in het Christendom ook de Antechrist of Antichrist genaamd, zal zich laten vereren als god en hij zal iedereen die hem dient het merkteken van het beest geven: 666. Dan zal de ware Messias op aarde terugkeren, Jezus, en nadat hij de Antichrist -het beest- en met hem de Duivel heeft verslagen in de Slag van Armageddon, zal Jezus het Duizendjarig Vrederijk op aarde stichten. De Duivel zal in een bodemloze put worden geworpen en daar een duizendjarige straf ondergaan. Nadat hij uit deze peilloze afgrond zal zijn vrijgelaten, zal de Duivel uit de vier hoeken van de aarde Gog en Magog³⁸⁾ verzamelen en zal hij Jeruzalem belegeren. Het vuur van God zal dan uit de hemel neerdalen en Gog en Magog verteren. Aan het einde van het Duizendjarig Vrederijk, volgt de Dag des Oordeels. Het eindoordeel voor de Grote Witte Troon van God. Alle doden zullen uit hun graven herrijzen om samen met de dan levenden "het loon voor hun levenswandel" te ontvangen. Behalve de Duivel en zijn gevallen engelen, worden ook de mensen die de genade van God hebben afgewezen, verbannen naar de "buitenste duisternis", waar er "geween en tandengeknars is". Zij zijn voor eeuwig afgesneden van God. Zij die de genade van God hebben aangenomen, door Jezus Christus als Verlosser van zonden en middelaar tussen God en mensen aan te nemen, zullen gerechtvaardigd zijn in Gods ogen en het eeuwig leven beërven onder een nieuwe hemel, op een nieuwe aarde. God zal in hun midden wonen.

In het Jodendom, wordt de Eindtijd meestal "Het Einde der Dagen" genoemd, een zin die een paar keer verschijnt in de Tenach. De idee van een Messiaanse tijd heeft een prominente plaats in het joodse denken. Dit Einde der Dagen of de Messiaanse tijd heeft een aantal kenmerken: de terugkeer van de Joden uit de Diaspora, het land Israël wordt van een woestijn getransformeerd in een tuin waar de vruchten uitbundig groeien en de herbouw van de tempel. Maar voor het zover is zullen tumultueuze gebeurtenissen de oude wereldorde doen kantelen, zoals is te lezen in de Tenach, in de boeken van Deuteronomium, Jesaja en Micha. Deze

gebeurtenissen zorgen voor een nieuwe orde waarin God algemeen wordt erkend als de heerser over Zijn schepping, die alles en iedereen omvat. Volgens de Talmoud, de Midrash, en het middeleeuwse Kabbalistische werk, de Zohar, moet de Messias voor het jaar 6000 komen, gerekend vanaf het tijdstip van de schepping³⁹⁾. De Messias, Masjiach, zal een man van deze wereld zijn, een oplettende jood met "vreze Gods". Volgens de Joodse traditie zal het Messiaanse tijdperk er een van wereldwijde vrede en harmonie zijn, een tijdperk zonder strijd en ontberingen, en een bevorderlijk voor de kennis van de Schepper, Jahweh.

"En Hij zal richten tussen vele volkeren en rechtspreken over machtige natiën van verre, en zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen: geen volk zal een zwaard opheffen tegen een ander volk, en zij zullen de oorlog niet meer leren. Maar zij zullen zitten, een ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, en niemand zal hen bang maken: want de mond des Heren der heirscharen heeft het gesproken "(Micha 4:1-4)." Dit citaat uit de Tenach is een van de kernen van de beschrijving van Het Einde der Dagen. Jahweh's wetten zullen over de hele wereld worden afgedwongen, en oorlogen zullen uiteindelijk ophouden. In twee ronden zal elk mens worden geoordeeld naar de aard van wat hij op aarde heeft gedaan. Ze zullen worden geoordeeld op grond van wat er in het Boek des Levens staat. Zij die

Gehenna, Dal van de zoon van Hinnom

nooit eerder van Jahweh hadden gehoord en zijn wetten daardoor niet hebben kunnen naleven, krijgen de kans zich alsnog hierachter te scharen. Toch zal uiteindelijk ieder "naar zijn werken" worden geoordeeld. Zij die slecht zijn en niet willen beantwoorden aan Jahweh's heerschappij noch zijn wetten willen naleven, worden in het Gehenna⁴⁰⁾ geworpen, het meer van vuur - de hel.

Ouder dan oud

Ongeveer veertienhonderd jaar geleden werd de jongste variant over het eindoordeel van God geschreven, terwijl de oudste voorganger van dit verhaal binnen de Abrahamische traditie ongeveer drieëneenhalf duizend jaar oud zal zijn. Er zijn echter geschriften die dezelfde elementen bevatten die nog veel ouder zijn. Zoroaster, of ook wel Zarathoestra, schreef de "Yasna Haptanghaiti" en de "Gathas" rond 6000 vce als de datering van Plutarchus (46-120) -de Griekse historicus, biograaf en essayist- correct is. Modernere dateringen plaatsen Zarathoestra rond de 18^e eeuw vce, maar soms ook jonger. Omdat het aangetoond is dat het Zoroastrisme en het Hindoeïsme een gemeenschappelijke bron hebben, is de datering 6000 vce heel wel mogelijk als datum van het ontstaan van de leer. Als Zarathoestra daadwerkelijk heeft bestaan, dan heeft hij waarschijnlijk in de 18e eeuw vce geleefd - vijfhonderd jaar ouder dan Mozes. Beide gegevens zijn overigens niet per sé met elkaar in tegenspraak. Net als Mozes oudere geschriften zoals die van Akhnaton in een nieuw verband heeft geplaatst, heeft Zarathoestra dat gedaan met de oude Avestaanse volkswijsheid en -mystiek, zo kan op voorhand worden aangenomen.

Volgens de overleveringen kreeg Zarathoestra in een tijd van persoonlijke crisis gezeten aan de rivier de Amu Darja -Grieks, Oxus- visioenen over de god Ahura Mazda⁴¹⁾. Wat Zarathoestra daaropvolgend beschreef is volgens sommigen een vorm van proto-monotheïsme. De god van het goede, Ahura Mazda, was in een schier eeuwige strijd verwickeld met de god van het kwade, Angra Mainju of Ahriman. Het was de taak van de mens te kiezen voor het goede. Deze dualistische vorm van het Zoroastrisme is daarentegen van een later datum, toen de betrokken mensen duidelijker uiting wilden geven aan hun worsteling met het bestaan van het kwaad. Zarathoestra was echter de profeet van alleen de god die goed is en alle andere goden waren volgens hem halfgoden. Een van die andere goden was Mithras, de zonnegod en zoon

van Ahura Mazda, en ondersteunend aan Ahura Mazda. De Mithras cultuur is later in het Romeinse Rijk een populaire cultus geworden en de figuur van Jezus zou deels op Mithras zijn gebaseerd.

Volgens de Avestaanse geschriften die aan Zarathoestra zijn toegeschreven zal op het Einde van de Tijd een Messias, Mithras, verschijnen. Hij zal een zalf van stierenvet en hamoa⁴⁴⁾ maken en daarmee onsterfelijkheid bewerkstelligen. Het kwade wordt uiteindelijk overwonnen, waarmee het pleit voor God, Ahura Mazda, definitief wordt beslecht. Dan wordt het stadium van Frashokereti -waarschijnlijke betekenis, iets prachtig maken, uitstekend- bereikt, volgens de doctrine van het Zoroastrisme een stadium waarin de uiteindelijke vernieuwing van het universum plaatsvindt, wanneer het kwaad voorgoed zal worden vernietigd en al het overige in perfecte harmonie zal verkeren met God, Ahura Mazda.

Zarathoestra heeft volksreligie, volkswijsheid en -mystiek samengebracht in een consistente religie. Het Avestaans waarin Zarathoestra schreef is een, net als Latijn, nu dode Indo-Iraanse taal, een taal binnen de Indo-Europese taalgroep. Het Indo-Iraans is verwant aan het Indo-Germaans, waartoe het Nederlands behoort, en heeft geen enkele verwantschap met het Arabisch, wat vaak wordt gedacht. Zarathoestra putte bij het samenstellen van zijn geschriften en de verwoording van zijn visioenen derhalve uit een rijke geschiedenis die nog wel ouder was dan 6000 jaar vce die Plutarchus vermeldde. De Arische geschiedenis en literatuur van de Euraziatische vlakten inspireerden niet alleen Zarathoestra. In de Vedische godenwereld van India worden dezelfde religieuze thema's en rituelen gehanteerd. Ahura Mazda en Mithras komen in de Vedische godenwereld voor als Varuna -de alles omhullende hemel- en Mithras. Het deel "Erfgenamen van de Veda's" uit dit boek geeft verdere informatie.

Akhnaton en Nefretiti aanbidden Aton

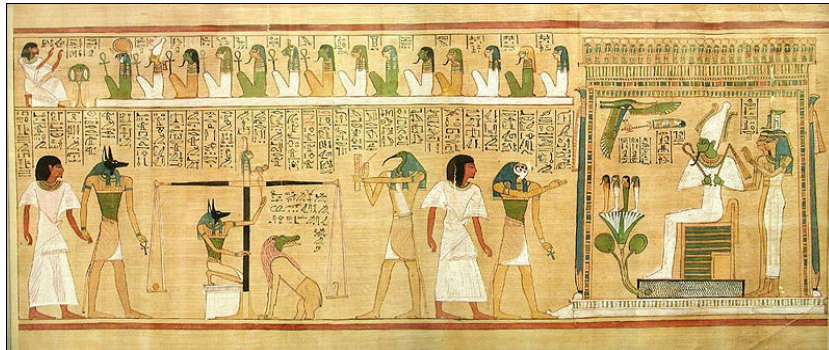
De eeuwenoude kennis en wijsheid, de religie die Mozes naar het beginnend Israël bracht kwamen uit de bronnen van Egypte, aan het andere einde van de vruchtbare halve

maan. De betekenis van farao Akhnaton hierin is groot geweest. Ook hij creëerde een vorm van proto-monotheïsme, een waarin de zonnegod Aton de enige god was. Hij creëerde een monotheïstische religie waarin de liefdevolle relatie tussen god en de mens centraal stond. Akhnaton regeerde Egypte van 1353 tot 1336 vce. Meer over Akhnaton in "De Avonden van Satan en religie" in deel twee van boek drie, "Brieven en Gesprekken". Akhnaton leefde ongeveer honderd jaar voor Mozes.

Er is in de moderne literatuur vrij veel geschreven over de invloed die Akhnaton op Mozes gehad heeft of zou hebben gehad. Er wordt dan zonder mankeren gewezen op de overeenkomst tussen de Hymnen voor Aton en de Psalmen in de Tenach en speciaal de vrijwel letterlijke overeenkomst tussen een van de Hymnen en Psalm 104⁴⁵⁾. Er is geen reden om af te wijken van de gevonden verbintenis tussen Aton en de latere Jahweh waar Mozes zich een voorstelling van vormde. Anderzijds is de Psalm die door iedereen als voorbeeld wordt genomen, een lofzang op alle kwaliteiten en potenties van de grootste God, een lied dat men in vrijwel elke religie kan tegenkomen, zoals in het Hindoeïsme. Veel betekenisvoller is het dat zowel Aton als Jahweh voorgesteld worden als de God die liefde uitdraagt, de God die liefde is. Voordat Akhnaton en voordat Mozes hun theologie formuleerden werd de godheid in collectiviteit aanbeden. Zoals Amon-Ra zorgde voor het heil van de Egyptische staat, middels de voorspraak van de farao en de tussenkomst van de hogepriester. Na Akhnaton en zeker na Mozes is God de God waar men een persoonlijke relatie mee heeft.

Wat hier niet ongenoemd mag worden gelaten, is dat de grondbeginselen van de Egyptische religie in zijn geheel invloed hebben gehad op de doctrine die Mozes ontwierp. Al tijdens de late periode van het Oude Rijk en de Eerste Tussenperiode (2181-2055 vce), raakte men er in Egypte steeds meer van overtuigd dat ieder mens een Ba bezit, een individuele entiteit synoniem aan de ziel. Door deze evolutie in denkwijze werd het voor iedereen mogelijk persoonlijk toe te treden tot het paradijselijke hiernamaals. Tijdens het Nieuwe Rijk (1550-1070 vce), de periode waarin ondermeer Akhnaton farao was, kwam het theorema van het leven na de dood tot volle wasdom. Volgens deze geloofsstelling moet de ziel op weg naar het Paradijs en het eeuwige leven het hoofd bieden aan een aantal bovennatuurlijke gevaren in de Duat⁴⁶⁾. Wanneer alle gevaren van de Duat waren getrotseerd werd een laatste oordeel uitgesproken over het leven van de ziel in een ceremonie die "Het Wegen van het Hart" werd genoemd. Het hart symboliseerde het voorbije leven van de dode en zijn daden in dat leven werden vergeleken met het Ma'at, de

Egyptische idee over waarheid, evenwicht, orde, recht, moraal en rechtvaardigheid. Viel het tegen elkaar afwegen positief uit, dan werd het Ba en het Ka -de vonk van het leven- van het betrokken individu met elkaar herenigd in het Akh, misschien het best vertaald als het vermogen een wezen van rede te zijn. Van deze afgewogen doden werd verondersteld dat zijn voortleefden in het weelderige Rijk van Osiris in de Onderwereld. Voor hen met koninklijk bloed was het meereizen met Ra weggelegd op zijn dagelijkse tocht langs de hemel, maar later ook toegestaan voor andere in het leven belangrijke personen. Tijdens het Nieuwe Rijk ontstond de overtuiging dat het Akh ook gebeurtenissen in het land der levenden kon beïnvloeden. Om de weg door het dodenrijk op weg naar het laatste oordeel te begeleiden, om fouten op die weg te voorkomen, kreeg een dode in zijn graf een exemplaar van het Dodenboek mee. Viel het "Wegen van het Hart" negatief uit voor de overledene, dat werd het hart door een monster verslonden en was de dode gedoemd eeuwig doelloos rond te dolen.

Het Wegen van het Hart, uit het Egyptisch Dodenboek

Macht en nevel

Zij dachten gelijksoortig, Zarathoestra en Abraham -als hij echt heeft bestaan bracht hij wellicht Zarathoestra's kennis naar Kanaän-, Akhnaton en Mozes, Jezus en Mohammed. Zij zijn de grote vernieuwers van de religies geweest. Vaak ook sociale vernieuwers. De matriachale samenleving met de Moedergodin als dominante heerseres verdween, waarvoor de patriarchale gemeenschap in de plaats kwam met een enkele God als Opperwezen. De overgang van de matriachale maatschappij naar de patriarchale is niet vlot en soepel gegaan. Er is

strijd geweest in alle betekenissen van het woord. De breidelende attitude van het patriarchaat jegens vrouwen was een inherent gevolg van de concurrentie tussen de oude religie en de toen nieuwe. Dit boek houdt zich niet rechtstreeks bezig met het becommentariëren van elementen binnen sociale systemen. Echter, een waarden- en normensysteem dat nu nog leunt op uitgangspunten die ruim drieduizend jaar geleden tegen een specifieke historische achtergrond zijn geformuleerd, moet zich zelfverzekerd genoeg voelen die uitgangspunten te revalueren wil het enige kans maken op overleven in een moderne tijd. Het valt echter niet te verwachten dat zoveel jaren "macht en nevel" door geestelijken geproduceerd om hun positie te verstevigen door hen zomaar uit handen zal worden gegeven. Zoveel eeuwen nevel en mistigheid geproduceerd om de simpele gelovige in ondoorzichtige nevelen te hullen, afhankelijk te maken en die zo het zicht op een andere oplossing van zijn levensvragen te ontnemen. Zoveel eeuwen macht geproduceerd om hen die desondanks een eigen weg zochten, te knechten en desnoods gruwelijk ter dood te brengen - merkwaardig dat de dood als straf wordt gezien, terwijl men dan toch juist weer "naar huis" gaat.

Het is de grondleggers van het monotheïsme niet voorspoedig vergaan. Zarathoestra werd vermoord in Balkh, een van de oudste steden ter wereld gelegen in Bactrië -de Griekse naam- in het noorden van Afghanistan. Hoe dat precies is gegaan weet niemand meer. Ook Akhnaton is gruwelijk aan zijn einde te zijn gekomen, zo wordt gezegd. Eerst werd in documenten en kunstwerken een tijd niets meer vernomen van Nefretiti, waaruit kan worden geconcludeerd dat zij overleden was, en een tijd later was er geen enkele melding meer van Akhnaton. Zijn beeltenissen en naam werden overal weggehakt, zelfs van zijn sarcofaag, en zijn stad Amarna werd verlaten. Er volgde een periode van restauratie waarin de oude goden weer in ere werden hersteld. Om farao te kunnen worden, moest Akhnatons zoon zijn naam veranderen in Toetanchamon. Ook hij heeft niet lang geleefd, hoewel zijn doodsoorzaak niet met zekerheid gewelddadig is geweest. Over Mozes staat vermeld dat hij nooit een voet heeft gezet in het beloofde land en over Jezus dat hij ter dood is gebracht aan een Romeins martelwerktuig, het kruis. Alleen Mohammed is een niet-gewelddadige dood gestorven, hoewel er een moordaanslag op hem is geweest en hij om had kunnen komen in een van de veldslagen die hij heeft gevoerd. De overgang van het oude naar het nieuwe, de nieuwe monotheïstische godsdienst, is niet geweldloos verlopen, noch was bij de invoering van het nieuwe het oude gelijk

verdwenen - zoals een modern mens naast zijn religie, als hij die nog heeft, toch ook niet gauw onder een ladder door zal lopen en bevreesd is dat hem op vrijdag de dertiende ongeluk zal overkomen. Zelden vervangt het nieuwe het oude meteen en compleet.

Toen Mozes het verbond beschreef dat Abraham aanging met zijn enig ware God, leverde hij een formidabele prestatie. Hij combineerde parallelle Zoroastrische en Egyptische elementen in wat in modernere termen misschien wel een theologie van de bevrijding genoemd mag worden⁵⁰). Het ontluikend volk van Israël werd door het verbond met Jahweh het "Uitverkoren Volk", hen daarmee onderscheidend van de omringende volken die aan veelgodendom deden - van een maatschappelijk inferieure positie naar een religieus superieure positie. Of Mozes zelf de Thora op schrift heeft gesteld is onbekend. Waarschijnlijk niet, aangezien hij volgens zijn eigen boeken het beloofde land nooit heeft betreden. Juist daar is de archeologische vondst gedaan, bij Tel Zayit⁵¹), van het tot nu toe oudst bekende Hebreeuwse schrift. Een

op steen gegraveerd abecedarium, uit de 10^e eeuw vce. Een opsomming van alle Hebreeuwse lettertekens in de correcte volgorde, die mogelijk leerlingen of in ieder geval schrijvers tot voorbeeld heeft gediend. Het staat hierdoor vast dat de Thora vanaf de 10^e eeuw vce op schrift kon worden gesteld, driehonderd jaar na Mozes.

In de eschatologie van de religies uit de vruchtbare sikkel zijn een aantal gelijkaardige individuele elementen en een aantal gelijksoortige collectieve elementen aanwezig. Op individueel niveau schrijft de leer voor dat men een goed leven geleefd moet hebben. In dienst van het goede en het kwade afzwerend. Op het einde van het leven wordt een mens beoordeeld op de daden in het leven. Soms is dat een oordeel

meteen aan het einde van het leven zelf. Vaker wordt genoemd dat men in de eindtijd collectief uit de dood wordt teruggeroepen, om dan het oordeel te vernemen. Het overkoepelende collectieve grote gebeuren is de eindstrijd. Het goede zal dan de strijd aangaan met het kwaad, waarbij het kwade zal worden verslagen en het goede zal overwinnen. Zowel individueel kan de mens onwaardig worden bevonden deel te nemen aan de eeuwige zaligheid, als collectief gerekend worden tot de groep die volhard in het dienen van het kwade. Voor allen die zijn verslagen wacht de achterste duisternis, de poel van vuur, de hel van waaruit geen redding meer mogelijk is. God is dan als de ouder die zijn verlaafde kind verstoot om de andere leden van het gezin te beschermen.

Waar bestaat de kern uit? De kernwaarde is dat men een goed leven moet hebben geleid. Wat is een goed leven? In dit boek wordt op vele plaatsen een aanzet tot het antwoord gegeven, maar samenvattend hier geformuleerd als, het vinden en bewandelen van de innerlijke weg. De weg die niet voorgeschreven kan worden, maar die men zelf moet vinden, op zoek naar jezelf, op zoek naar de waarheid, je aandeel in de waarheid, de liefde. In het begin lijkt die weg moeilijk, vooral door de eigenschap van mensen zichzelf te kunnen voorliegen. De innerlijke weg echter -in tegenstelling tot het heil van buitenaf- leidt alleen al tot zuiverheid, omdat iedereen op die weg er vroeg of laat achter komt, dat men zichzelf niet kan bedotten. Daardoor leidt de innerlijke weg altijd tot de waarheid, de innerlijke waarheid. Zij die deze innerlijke wijsheid hebben ontdekt en vooral ervaren, hebben dientengevolge een andere houding naar de wereld, dan zij die de waarheid buiten zichzelf zoeken en derhalve de interne leugen en daarmee de externe leugen kunnen volhouden. Deze mens is extreem toegankelijk voor de externe leugen van anderen, met name leiders die voorschrijven. Zij die voorschrijven wat goed is en wat niet. Zij die willen overwinnen, straffen wanneer iemand de voorschriften overtreedt. De kern van de religies van Abraham is waar, wanneer men bedenkt dat de relatie met God in welke vorm dan ook, altijd een persoonlijke relatie is die liefde is, die waarheid is. Op de innerlijke weg zijn geen voorschriften anders dan degene die men zelf maakt, zelf op reis nodig heeft.

De religies van Abraham zijn al vrij snel ontspoord. Daar kunnen voor de hand liggende redenen voor zijn. Weerwerk tegen een matriarchale maatschappij, bevrijding uit een situatie van onderdrukking door een elite die deze matriarchale godinnen aanhing, interne druk Joodser dan Mozes te zijn. Mozes heeft de Thora niet geschreven en de Tenach al

helemaal niet. Mozes heeft de basis gelegd⁵²⁾, misschien niet veel meer dan het uitgangspunt van het Verbond en de persoonlijke relatie met Jahweh. Pas in een later stadium, zo gaat het altijd, hebben de opschriftstellers de mondeling overgedragen verhalen met geschiedenis en wijsheden opgeschreven. Na het op schrift stellen kwamen de schriftgeleerden, de verschillende exegeten, de polemieken en de verkettering van hen die niet zo Joods als Mozes waren - zo werd men althans beoordeeld. Het Luciwher paradigma in volle wasdom. De waarheid wordt

Mozes en zijn tien geboden

gezocht buiten de eigen weg die de ziel, de interne mens, heeft af te leggen. En Luciwher liegt altijd, hij kán de waarheid niet vertellen, omdat hij je interne weg niet kan kennen - die is tussen jou en Jahweh, God de Vader, Allah. De schriftgeleerden en de profeten stelden nog meer op schrift en profeteerden nog meer en er kwamen steeds meer voorschriften waar men zich aan diende te houden. En er kwam daarna nog meer dood en verderf omdat de heilige boeken verdedigd moesten worden, omdat het ware geloof in stand moest worden gehouden en de ongelovigen overwonnen moesten worden.

Het kwade bestaat niet, alleen de zinsbegoocheling, de misleiding. Het is Luciwhers misleiding, die je weg houdt van de ingang van je innerlijke weg. Het dreigement moet je permanent in de synagoge houden, in de kerk en in de moskee. Leidt een leven als een gehoorzaam gelovige, roept Luciwher, want anders zal je voor eeuwig naar de buitenste duisternis worden geworpen en de hel zal je deel zijn. De hel bestaat niet, anders dan de hel die de mens voor zichzelf creëert, de hel op aarde. Niemand zal je beoordelen behalve jijzelf, als het al een oordeel kan worden genoemd. Dat 'oordeel' is op het pad van het eeuwige leven een tussenstand. Wat heb ik in incarnatie geleerd en hoe ga ik verder, dat is de vraag die je jezelf stelt. Niemand anders dan jij kan het antwoord op die vragen vaststellen - een schriftgeleerde niet, God niet. Er is geen achterste duisternis, geen Gehenna, omdat God -of hoe je hem ook ervaart- liefde is, waarheid is. God zal nooit oordelen, dat is nou precies wat hem tot God maakt. Breng zelf je Thora, je Bijbel en je Koran

terug tot zijn essentie, je hebt er geen andere autoriteit voor nodig dan wie jij zelf bent. De druk van buitenaf kan alleen maar een leugen zijn, omdat niemand je kent zoals jij jezelf kent of gaat kennen. Het kwade verslaan, het is een zin met een dubbele leugen. Het kwaad zal nooit verslagen worden, omdat het kwaad niet bestaat en omdat verslaan verliezen betekent, een soort Pyrrusoverwinning. Wie verslaat of wil verslaan beschadigt altijd iets of iemand en wie de innerlijke weg bewandelt heeft steeds minder lust in zo'n overwinning. Het bestaan van overwinningen is een leugen inherent aan het Luciwher paradigma, dat met normen en waarden wordt vertegenwoordigd in het oude patriarchale stelsel.

Eind goed al goed

De aarde is een instabiele planeet. De ouden hebben op een aantal manieren geprobeerd verklaringen te vinden voor aardbevingen en vulkaanuitbarstingen - het Midden Oosten ligt in een geologisch actief gebied. Wie probeert naar onze woonplaats te kijken in geologische tijd, ziet dat wij op aarde continue spitsroeden lopen. De grond is voortdurend in beweging en het wordt ons soms te heet onder de voeten. We lopen letterlijk op eieren, want dat is naar verhouding de dikte van de aardkorst. De aarde is meerdere malen vergaan, heeft meerdere malen een massa extinctie meegemaakt. De planeet Theia, ter grootte van Mars, kwam ruim vier miljard jaar geleden in botsing met de aarde - er was nog geen leven op aarde. Het betekende wel het ontstaan van de maan. 650 miljoen jaar geleden was de aarde een grote sneeuwbal en vrijwel al het leven stierf uit. De Siberische Trappen, een vulkanische vlakte, hebben 500 miljoen jaar geleden geleid tot de Perm-Trias massa extinctie. De meteoriet die 65 miljoen jaar geleden het uitsterven van ondermeer de dinosaurussen tot gevolg had, was tien kilometer in diameter. De laatste massa extinctie was 74.000 jaar geleden toen de mensheid net op pad was de aarde te bevolken en de supervulkaan Toba op Sumatra vrijwel iedereen in Zuidoost Azië uitroeide en een vulkanische winter van enige jaren voor de gehele aarde veroorzaakte. Er zijn meer slapende supervulkanen en niemand weet wanneer die tot uitbarsting gaan komen. Elk van die supervulkanen kan het einde van de mensheid inluiden. Tenzij er eerder een meteoriet of een asteroïde inslaat, dan betekent dat het einde. In de asteroïdengordel tussen Mars en Jupiter cirkelt Ceres rond, 950 kilometer in diameter. Er worden wel

vaker asteroïden uit hun baan gebotst en naar het binnenste zonnestelsel geslingerd; dat kan ook met Ceres gebeuren. Het is allemaal mogelijk. Het is mogelijk dat de mensheid zichzelf opblaast en een nucleaire winter veroorzaakt.

De apocalyptische fantasie die in het einde der tijdenverhaal van het Jodendom, het Christendom en de Islam doorklinkt is die van angstige mensen. Van mensen die het laatste oordeel vrezen. Mensen die de eindevaluatie in het definitieve eindgesprek vrezen. Stel jezelf deze vraag: hoe is het mogelijk het oordeel van God te vrezen, wanneer je zelf weet dat je een consciëntieus leven hebt geleid? Iedereen maakt foutjes en fouten op zijn leerweg en het gaat er vooral om wat je verder deed na de ontdekking van je fout. Zelfs de meest geharde misdadiger heeft een innerlijke leven, ook al liegt hij van niet. Het heeft geen zin naar de representanten van je religie te luisteren, want zij zijn net zo mens als jij met al hun foutjes en fouten. Zij kennen God nog niet, want de god die zij representeren is God niet, maar Luciwher die voorgeeft god te zijn. Het is Luciwher die voorgeeft dat je zal worden beoordeeld en dat verschafft hem een sterke positie. Een positie die hem onnipotent doet schijnen. Hij houdt je daarmee af van de werkelijke zoektocht die hier je voornemen was. En is, want hoe ongelovig of hoe gelovig je zegt te zijn, het zelfonderzoek gaat altijd door. Word je dan bewust, laat je bewustzijn niet meer in slaap sussen, volg je interne weg vanaf nu op een bewuste manier en luister alleen nog naar je rabbi's, priesters en imams wanneer jij meent dat hun woorden wijsheid zijn, niet wanneer zij zeggen dat je hun woorden moet opvolgen. Het heeft geen zin te luisteren naar mensen die niet op hun innerlijke weg zijn, maar die nog steeds luisteren naar wat van buitenaf is opgelegd.

Wees niet bang. De idee van het kwaad komt voort uit het menselijk onvermogen pijn en dood te begrijpen, de idee van het goede uit de hoop op de verlossing daaruit. Gooi elk idee met een tweedeling overboord. Er is geen goed en kwaad, het hoogste en het laagste, geen Joodse, Christelijke of Islamitische hemel en geen hel, er is geen hiërarchie. God, of iets of iemand die jij voelt, de AllerEerste staat altijd naast je. Gooi je oude taalgebruik en gewoonten weg en leef je leven als op je innerlijke weg. Je houding naar de wereld volgt daar als vanzelfsprekend uit. De wereld in bredere zin. De wereld waar je nu bent en de wereld waar je vandaan komt en weer naar terugkeert. Elders in dit boek wordt geschreven over het niet-bestaan van de tijd. Onderzoek dit, maar neem voor het moment even aan dat dit zo is. Het logisch

gevolg hiervan is dat je nu niet in de tijd leeft, maar in de eeuwigheid. De illusie van tijd wordt gecreëerd door de groei en het verval -sommigen noemen het entropie- van alles, inclusief je lichaam, in incarnatie. Verder leef je in de eeuwigheid en je leeft verder in de eeuwigheid. Dat legt een verantwoordelijkheid op je schouders. Niet een belasting, want die negatieve vorm bestaat alleen wanneer je aanneemt dat je gestraft zal worden voor elke fout die je maakt. Nee, een verantwoordelijkheid, een bevestiging van je belangrijkheid als deel van alles wat bestaat. Je weg hier is een vervolg van je weg daar en je vervolgt je weg weer daar. Je fouten en je leren is één vloeiende beweging. Nogmaals, niemand buiten je zal je op wat dan ook beoordelen, behalve jijzelf die je voorneemt dat te doen wat nodig is. Je groeit altijd verder, daarom is het eeuwige leven allerminst saai.

Overzicht en inzicht 1

Inherent werden hiervoor, en nu expliciet, de godsdiensten van Abraham, het Jodendom, het Christendom en de Islam, duivelse godsdiensten genoemd. Daarmee wordt niet gezegd dat deze godsdiensten het vooropgestelde doel hebben het kwaad, de duivel te propageren. Of het doel hebben God tegen te streven en hem de heerschappij over de schepping te ontfutselen, terwijl wrede offers worden gebracht op een altaar voor de gehoornde. Dit beeld van de duivel is kolderiek en onthult alleen de angst van de mens. Luciwher staat in het geheel niet voor het kwaad, maar voor de rede, de rede die ontdaan is van de band met warmte en liefde. Het is de rede binnen een gesloten systeem van dogma's waar iedereen niet anders kan doen dan aan voldoen. Een stelsel van in elkaar grijpende wetten waar iedereen aan moet beantwoorden wanneer het je voorkeur heeft niet te worden uitgestoten. Een uitstoting buiten de gemeenschap, buiten de orde. Op het uittreden buiten de gemeenschap staan sancties, op het aanvechten van de wetten staan sancties. En het leveren van kritiek op de dienaren van de wetten komt je te staan op sancties. Dit is de wereld van de Abrahamische religies, de mensen van het boek - Joden, Christenen en Moslims. Een wereld waarin van een mens wordt geëist zich te houden aan de leer, want anders wachten je na je dood sancties, de hel in de achterste duisternis, waar elke band met de scheppende kracht, God, voor altijd is verbroken.

Het is helemaal niet uitgesloten dat de verlichte geesten die deze religies

vorm gaven, dat wil zeggen hun initiators als Abraham of Mozes, Jezus van Nazareth en Mohammed, inderdaad het licht hebben gezien. Niet het Licht van Luciwher, de rede die alles en iedereen binnen een controleerbaar systeem wil plaatsen, maar het Licht van de AllerEerste, de Creator, de oorzaak van het bestaan. De AllerEerste is de naam voor de oorzaak van het bestaan, een samenvattend begrip, geschikt voor elk mens die zoekt naar de oorzaak van zijn bestaan. Geen omkaderd begrip als Jahweh, God of Allah. Want hoewel in het begin ongetwijfeld de beste bedoelingen werden meegezonden met de boodschap van de Tenach, de Bijbel en de Koran, het bleef een leer, met de inherente beperking van het creëren van voorstanders en tegenstanders. Gaandeweg de eeuwen werden de voorstanders stringent binnen het eigen kamp gehouden en de tegenstanders waar mogelijk bestreden, tot aan de dood. Het Luciwher paradigma bestaat nu juist hieruit. Het verleidt mensen tot samengaan in een gelijk en het zet aan tot het bestrijden van alles daarbuiten. Het is een primitieve houding die doet terugdenken aan onze eerste stappen op aarde, de primitieve mens en zijn angst en zijn gevecht tegen de gevaarlijke buitenwereld. Deze primitieve houding klinkt nog steeds onveranderd luid en duidelijk door in elke organisatie van mensen. Het Luciwher paradigma zit in ons allen ingebakken, in elk individueel mens.

Zo lang dat zo is zal de mens ongelukkig blijven, het gevoel hebben iets te missen en zo lang zal de mens op zoek blijven naar de liefde, de waarheid. Op zoek naar de warmte en liefde dat het licht van Luciwher ontbeert. Geen mens echter zal de verbinding met de liefde kunnen leggen wanneer hij blijft luisteren naar de boodschappen van redding die van buitenaf op hem worden afgevuurd. Geen mens zal de waarheid ontdekken in de halve of hele leugens die door geestelijken uit naam van een religie vanaf het spreekgestoelte in de gemeenschap worden geïnjecteerd. Halve of hele leugens, omdat de waarheid niet van een ander mens kan komen die eveneens is geïnfecteerd met het Luciwher paradigma. Een mens kan alleen de waarheid en de liefde vinden wanneer hij op zoek gaat in zijn innerlijk. Na vaak een levenslange worsteling van het bewandelen van de innerlijke weg wordt die waarheid en de liefde altijd gevonden. Ieder vind zijn aandeel in de waarheid, de liefde. Want ondanks de aandrang van de geestelijken voelt iedereen aan dat de waarheid van binnen ligt. Het is zaak niet meer te zwichten voor de pressie van buitenaf je te conformeren aan wat al duizenden jaren voor je is voorgekookt. Je kwam juist hier in deze wereld om die eendimensionale cultuur te ontgroeien en de angst voorbij te raken, om

jouw licht weer in verbinding te brengen met warmte en liefde, met het driedimensionale bestaan.

Wat hier wordt gezegd is geen nieuwe leer die je oude moet vervangen. Het is een ondersteuning je oude dogma's overboord te zetten en geen nieuwe meer aan te nemen, anders dan wat je op de weg vindt, op je innerlijke weg. Iedereen kan de innerlijke weg bewandelen, want je hoeft er niet voor te hebben gestudeerd of wat dan ook. Je hoeft geen bepaalde achtergrond te hebben, want zowel de halve heilige als de misdadiger kunnen beiden de innerlijke weg afleggen. Het enige dat helpt op je innerlijke weg is ervaring. Je eigen ervaring. Want hoe lastig het ook is de eerste stap op je weg te zetten, vaak is de ingang al lastig te vinden, eenmaal op weg zul je merken dat op den duur steeds meer onzekerheden verdwijnen. Je zult ook steeds duidelijker gaan ervaren dat niemand meer je iets te zeggen heeft, dat niemand je iets kan zeggen en dat je aan niets en niemand hoeft te beantwoorden. Niemand anders dan wat jij zelf uitkiest.

Je bent een eeuwig bestaand geschapene en je bent hier om in deze vorm iets te leren wat niet op een andere manier kon, en je gaat na dit materiële leven weer verder op je leerweg. Geen oordeel van wie dan ook, dan je eigen 'oordeel' over hoe verder te gaan. Je hoeft deze kennis niet aan te nemen en je hoeft God niet ineens de AllerEerste te gaan noemen. Verruil je oude opgelegde leefregels niet voor een stel nieuwe. Ga alles zelf na, hoe veel moeilijker dat ook is dan een voorgekookte hemel en een voorgekookte God - die ook nog eens niet eens bestaat. Jahweh, God en Allah zijn gecorrumpeerd door het Luciwher paradigma. Je kunt hen zelf herontdekken door je eigen verantwoordelijkheid te nemen, door zelf op zoek te gaan op je innerlijke weg.

Noten bij "De laatsten zullen de eersten zijn"

³⁷⁾ De grote betekenis van "het laatste oordeel" in het islamitische geloofssysteem wordt onderstreept door de vele verwijzingen ernaar in de Koran en de vele namen ervoor. Zo heet het ook wel "de Dag van Rekenschap", "het Uur", "de Laatste Dag" en "Dag des Oordeels".

De Koran stelt dat, het geloof in God en het geloof in de laatste profeet Mohammed, met inbegrip van het geloof in alle profeten van de Islam, de laatste Dag des Oordeels en het doen van goede werken op aarde, een vereiste voor behoud is. Niet-moslims, met uitzondering van de mensen van het Boek -Christenen en Joden- zullen voor eeuwig naar de hel gaan.

"Voorzeker, de gelovigen, de Joden, de Christenen en de Sabianen - wie onder hen ook in Allah en de laatste Dag geloven en goede daden verrichten, zullen hun beloning bij hun Heer ontvangen en er zal geen vrees over hen komen, noch zullen zij treuren." - Koran, sura 2 Al-Baqara, ayah 62.

³⁸⁾ Gog en Magog komen voor in het boek Ezechiël in de Tenach, in het boek Openbaringen in de Christelijke Bijbel en als Ya'juj en Ma'juj in de Koran. Het zijn soms individuen, soms volken, en soms geografische gebieden. De etymologie van de namen Gog en Magog is onzeker. Gog zou afkomstig kunnen zijn van de Hebreeuwse versie van de naam van Gyges van Lydia. Magog zou een verwijzing naar Babylon kunnen zijn, maar dit is allerminst zeker. Magog is ook de naam van een van de zonen van Jafet, een zoon van Noach.

Verschillende passages in de "Joodse Oudheden" en "Joodse Oorlog" van de 1e eeuwse Joodse historicus en geleerde Josephus laten zien dat Joden van zijn tijd Gog en Magog identificeerden met de Scythen. Alexander de Grote, zegt Josephus, sloot deze paardrijdende barbaren van het hoge noorden op achter de bergen van de Kaukasus achter ijzeren hekken. Een versie van dit verhaal vormde de basis van de Koran verhaal Dhul-Qarnayn.

³⁹⁾ Volgens het orthodox-joodse geloof, dateert de Hebreeuwse kalender uit de tijd van de schepping. Het jaar 2000 komt overeen met het jaar 5760 van de schepping, waardoor het jaar 6000 gelijk is aan het jaar 2240 van de contemporaine era.

⁴⁰⁾ Gehenna (Grieks), Gehinnom (rabbijns Hebreeuws), Gēhānna (Aramees) en het Jiddisch Gehinnam, zijn termen afgeleid van een plaats buiten het oude Jeruzalem bekend in de Tenach als het Dal van de Zoon van Hinnom, een van de twee belangrijkste valleien rond de Oude Stad. In de Tenach was dit aanvankelijk de plaats waar afvallige Israëlieten en aanhangers van Baäl en de andere Kanaänitische goden, met inbegrip van Moloch, hun kinderen offerden door hen te

verbranden. In de Joodse, de Christelijke en de Islamitische geschriften, is Gehenna de eindbestemming van de goddelozen, de slechten - het is de hel. In de Romeinse tijd werden hier vuren brandend gehouden en de vallei werd gebruikt als de vuilnisbelt van de stad, waar de lijken van criminelen, en de karkassen van de dieren werden achtergelaten. Naar verluidt is dit ook de plaats waar Judas zich verhing na Jezus te hebben verraden.

⁴¹⁾ Ahura Mazda of Ohrmazd, hetgeen de wijze heer betekent of ook "de ongeschapen Schepper", dat wil zeggen God.

Noten ⁴²⁾ en ⁴³⁾ op www.manasnaala.net

⁴⁴⁾ Chaoma, hauma, hom, homa, sauma. De oude Parsi (Iraniërs) hadden een heilige drank bekend onder de naam Haoma (ook Hauma, dat overeenkomt met het Indiase Soma), waarvan bekend was dat het een bedwelmend effect had en dat het een bron van goddelijke inspiratie was. Deze bedwelmende stof werd tijdens een collectief stierenoffer genuttigd.
Bron: <http://psychotropia.co/?p=2200>.

⁴⁵⁾ "1 Prijs de Heer, mijn ziel. Heer, mijn God, hoe groot bent u. Met glans en glorie bent u bekleed, 2 in een mantel van licht gehuld. U spant de hemel uit als een tentdoek 3 en bouwt op de wateren uw hoge zalen, u maakt van de wolken uw wagen en beweegt u op de vleugels van de wind, 4 u maakt van de winden uw boden, van vlammend vuur uw dienaren". Deze Psalm 104 gaat hierna nog dertien strofen verder.

⁴⁶⁾ In de Egyptische mythologie is de Duat (ook Tuat en Tuaut) de onderwereld. De Duat is een enorm gebied onder de aarde, verbonden met Nun, de wateren van de oorspronkelijke afgrond. De Duat is het Rijk van de god Osiris en de verblijfplaats van andere goden en bovennatuurlijke wezens. Het is ook het gebied waar doorheen de zonnegod Ra 's nachts van west naar oost reist, en waar hij strijd leverde met Apep. Het was ook de plek waar de ziel van de mens na de dood heen ging voor zijn Laatste Oordeel. Grafkamers op waren raakpunten tussen de aardse wereld en de Duat. Geesten konden gebruiken maken van graven om heen en weer te reizen tussen het land der levenden en de Duat.

Noten ⁴⁷⁾, ⁴⁸⁾ en ⁴⁹⁾ op www.manasnaala.net

⁵⁰⁾ Sommige historici suggereren dat de verering van Jahweh is ontstaan bij de pre-Israëlitische volkeren van de Levant, met name in Midjan. De Hebreeuwse Bijbel vermeldt dat Mozes God voor het eerst ontmoette als brandende struik in Midjan. Een Egyptische inscriptie heeft betrekking op de Shasu, die worden beschreven als de IHW (Jahoe) wonend ten zuiden van Palestina.

⁵¹⁾ <http://www.zeitah.net/> en <http://www.andreascenter.org/Articles/Alphabet.htm>

⁵²⁾ Op basis van filologisch onderzoek is men het er over eens dat het oudste deel uit de Thora het lied van de Zee is. "De wagens van de farao slingerde hij in zee. Daar, in de Rietzee, verdronk het leger, zijn beste officieren kwamen om." Exodus 15:4.

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

De evolutie van een creatie

De introductie van het licht

Het maakt niet uit op welke manier een mens aankijkt tegen de oorsprong van het heelal, de verwondering over het bestaan ervan is universeel. Kijk 's nachts op een plaats ver weg van omgevingsverlichting naar een wolkenloze hemel bij nieuwe maan en het kan niet anders dan dat het universum zich op de een of andere manier een plaats verwerft in je kosmisch zelfbewustzijn. De kosmos is verbazingwekkend. Het doet een mens in stilte mijmeren over zijn oorsprong⁵³). Religieus gelovigen geven een beschrijving van de oorsprong. Die oorsprong klinkt vaak fantastisch, soms te fantastisch. Desondanks hebben religieus gelovigen geen antwoord op de vraag naar het waarom. Visioenen zijn geen bewijs. De wetenschappelijk gelovigen hebben ook de oorsprong van het universum onder woorden gebracht, zowel in taal als wiskundig. Niemand echter weet te vertellen waarom het universum bestaat. Wetenschappers pretenderen soms een antwoord te geven op die vraag, maar geven eigenlijk alleen een antwoord op hoe het universum tot stand kwam en niet waarom. De wetenschap geeft geen bewijzen. Overigens heeft

niemand die met de zekerheid van bewijs. Antwoord geven op de vragen wat en hoe vormt zo'n beetje de limiet van de menselijke kennis. Het zien en doorgronden van welk causaal verband dan ook, is voor een mens vrijwel onmogelijk buiten de rede die hij zelf heeft ontworpen. Wie vertelt er waarom?

Voor wie de innerlijke weg afreist is er echter iets meer mogelijk. De innerlijke reis komt uiteindelijk uit bij de liefde, bij de herontdekking van de liefde en de liefde is waarheid. Op die manier kan ook worden vastgesteld wat niet waar is. Wat wel en niet waar is, is het onderwerp van dit boek. Niet om een oordelende dichotomie te creëren, zoals in goed en kwaad, maar om inspiratie te verschaffen voor eenieder die de innerlijke weg zoekt en die bereist. Het geeft de lezer de mogelijkheid dit boek ter hand te nemen en zelf boven zijn godsdienst en wetenschap uit te stijgen. Wetenschap die alleen meet -en dan alleen het waarneembare- kan hoogstens slechts ten dele waar zijn. Een religie die schuld en boete predikt kan helemaal niet waar zijn, want elke menselijke ziel weet dat dit adagium repressie produceert. Lees verder en wees kritisch ten opzichte van je lege huls van kennis en ontdoe je van je repressieve religieuze schil, want zo kom je op je innerlijke weg en jouw aandeel in de waarheid. Wie de waarheid kent, kent het waarom.

De geschiedenis in het eerste boek van "de Sleutel" vertelt het verhaal van het waarom van ons leven in dit materieel universum. Het is opgeschreven als een persoonlijk verhaal, waardoor het voor iedere lezer mogelijk is het Verhaal als stof ter reflectie te gebruiken of als stof van de kleren te borstelen. Het Verhaal vertelt de geschiedenis van een oude wereld, een wereld van de drie constituerende krachten, Licht, Liefde en Schoonheid. Het Licht dat inzicht geeft, InziendLicht. De Liefde die juist is, RechtvaardigeLiefde. De schoonheid die verbindt in warmte, WarmeSchoonheid⁵⁴). Deze krachten werden gecreëerd door de AllerEerste, de oorzaak van alles. Hij creëerde deze krachten uit zichzelf en hij gaf ze een onafhankelijk en zelfstandig bestaan. Deze krachten, of essenties, of zielen bestonden op een plaats die ook werd gecreëerd - die plaats zou hemel of paradijs genoemd kunnen worden. Elk der krachten creëerden uit hun vele aspecten zielen die zielen van Liefde, zielen van Licht en zielen van Schoonheid genoemd kunnen worden. Miljarden en miljarden aspecten, miljarden en miljarden zielen. Ieder individueel op de weg van verdere persoonlijke groei. Op die weg lag het dat de zielen van licht incarneerden in een materiële wereld, omdat alleen op die manier een aspect van persoonlijke groei kon worden bereikt. Daartoe creëerde

de AllerEerste het materieel universum en gaf het aan het Licht. Deze creatiemythe geeft een oorzaak voor de creatie van het materieel universum, zelfs een oorzaak voor de creatie van wat het paradijs of de hemel wordt genoemd. Een antwoord dus op de vraag naar het waarom. Maar het blijft een mythe zonder een flintertje bewijs, bewijs dat in de materiële wereld als plausibel of afdoende wordt beschouwd. Het bewijs zit hem in de innerlijke reis. De waarheid zit hem in de herontdekking van de liefde die op de innerlijke weg op elk mens, elke ziel, wacht om te worden gevonden. Geen fysiek bewijs dus, want de wereld waar iedereen vandaan komt en naar terugkeert is niet fysiek als het universum dat we nu om ons heen waarnemen. Tegelijk is het een creatiemythe die elke vorm van schuld en boete wegneemt. De AllerEerste is de vader-moeder van iedereen en alles. Zijn aanwezigheid is direct waarneembaar in de staat waarin de ziel zich bevond en zal bevinden, maar niet direct tijdens het leven op aarde in incarnatie. Het vinden van de Liefde op je innerlijke weg is het herstellen van de verbinding met de eeuwige wereld. De AllerEerste is niet dezelfde als Jahweh, God of Allah. Die is de heerser van het materieel universum, maar niet de creator van het universum. De AllerEerste is de creator van alles, dus ook de schepper van het materieel universum, en hij gaf het aan het Licht, aan Luciwher, om met zijn volk de weg te gaan die nodig is op weg naar persoonlijke groei. Niet Luciwher als de grote demiurg. Luciwher is het Licht, maar niet het kwaad of de duivel. Zoals aan het geld, zitten alleen aan de menselijke geest twee kanten, terwijl er tussen die twee uitersten miljarden en miljarden variaties bestaan. Voor de zielen van het Licht, die de mensen zijn, is het een leerweg om die variaties en dus de waarheid en de Liefde te ontdekken of eigenlijk te herontdekken. Ook voor Luciwher zal de wetenschap van de voortzetting van het leven na dit universum pas zekerheid worden wanneer het zover is. Tot dat moment waant hij zich Jahweh, God en Allah, elke god in elke religie die voldoet aan het Luciwher paradigma.

De God van het Boek

Het eerste boek van Mozes, Genesis, bevat elementen uit een veel ouder scheppingsepos, de Enuma Elish⁵⁵), de Babylonische oorsprongsmythe. De redactionele groep rond Mozes heeft zich, zoals besproken, vaker door de wijsheid van voorlopers laten inspireren. Het Abrahamisch Genesisverhaal komt neer op het navolgende. "Aan het begin schiep God

de hemelen en de aarde. En God zei, "Er zij licht." En hij scheidde het licht en de duisternis in dag en nacht. Op de ochtend van de eerste dag maakte God het hemelgewelf en plaatste water er boven en er onder. Er wordt gezegd dat de wateren ruzieden over deze verdeling en dat zo de onenigheid zijn intrede deed in het universum. In ieder geval zei God aan het einde van deze dag niet "dat het goed was". Op de tweede dag zei God, "Laat de wateren onder de hemel bij elkaar komen, en laat het droge land zichtbaar worden". Op het droge land groeiden de planten en de bomen en God zag "dat het goed was". Op de derde dag zei God, "Laat het grote licht en de kleine licht aan de hemel verschijnen om de dag en de nacht te beheersen", wat naar verluidt het begin van de tijd was. God zag "dat het goed was". Op de vierde dag schiep hij de vissen en de vogels en op de vijfde dag zei God, "Laat de aarde elke soort van levend wezen voortbrengen". God zag "dat het goed was". Toen zag God dat de aarde klaar was en hij zei, "Laten we uit stof de mens maken, Adam, om te heersen over alle schepselen". Zo werd Adam -Adamah, levensgrond- uit stof geschapen naar Gods evenbeeld. God zag dat Adam een metgezel nodig had - een vrouw. Er wordt gezegd dat de aarde bezorgd werd en vroeg, "Hoe zal ik al hun kinderen te eten geven? God antwoordde, "Vrees niet, samen zullen wij voedsel vinden". Als metgezellin werd uit het stof Lilith gemaakt, ook in Gods evenbeeld. Maar Lilith wilde niet met Adam samenleven en zij ging haar eigen weg. (. . .) Uiteindelijk bracht God Adam in een diepe slaap, nam een rib uit hem, maakte Eva, en plaatste het paar in het Paradijs. Op de zevende dag was God klaar met zijn werk en

Lilith

hij rustte uit. Het Paradijs was zalig, totdat Adam en Eva -Chavah, moeder van alle leven- het fruit aten van de boom der kennis van goed en kwaad, terwijl God had verboden dat te doen. God strafte hen, en verjoeg Adam en Eva uit het paradijs, zodat zij zich van dan af aan moesten inspinnen in dit aardse te overleven."

Het verhaalgedeelte over Lilith en haar weigering met Adam te leven staat niet in Genesis. Eva wordt door God uit Adams rib gecreëerd in

Genesis 2 vers 21-23, terwijl in Genesis 1 vers 26-28 al is te lezen dat man en vrouw door God op de zesde dag zijn gemaakt. Dit maakte een verhaallijntje over een eerdere vrouw noodzakelijk. Het verhaal van Lilith verscheen voor het eerst in Het Alfabet van Jezus ben Sirach, een joods middeleeuwse tekst, althans in die tijd verschenen. Het verhaal van Lilith komt voor in ben Sirachs antwoorden aan Nebukadnezar. Nebukadnezar leefde in de 6^e eeuw vce, maar het is natuurlijk niet gezegd dat de tekst van Jezus ben Sirach ook uit die tijd stamt. In een van de antwoorden aan Nebukadnezar staat vermeld waarom Lilith en Adam elkaar niet zo lagen. "Adam en Lilith begonnen onmiddellijk ruzie te maken. Lilith zei, 'Ik ga niet onder je liggen,' en Adam zei, 'Ik ga niet onder je liggen, maar bovenop. Vrouwen zijn geschikt om de onderste positie in te nemen, terwijl ik de superieure positie inneem'. Lilith antwoordde, 'We zijn aan elkaar gelijk zijn, aangezien we beiden uit de aarde werden gemaakt.' Maar ze luisterden niet meer naar elkaar. Toen Lilith dit merkte, sprak ze de onuitsprekelijke naam en vloog weg".

Over Lilith en Adam wordt in zeer oude Israëlische mythen en legenden gezegd dat "uit hun vereniging de demonen of Shedim voortkwamen, die als boze geesten de wereld doorkruisten, de mensen achtervolgden en over hen ziekten en ander lijden uitstortten". Uiteindelijk verlaat Lilith Adam inderdaad en wordt de demogodin die verantwoordelijk is voor wiegendood en kindersterfte. God zendt drie engelen, Snvi, Snsvi, en Smnglof, om Lilith terug naar haar man te brengen. Zij weigert echter en de engelen willen haar verdrinken. Lilith -ook bekend onder de naam van Meyalleeth ofwel de krijsende- blèrt om genade en belooft daarbij dat wanneer een kind een amulet met de beeltenis van deze drie engelen draagt, dit kind gespaard zal blijven⁵⁶).

Het Genesisverhaal zoals het in het eerste boek van Mozes staat, is een bewerkt verhaal. Er kunnen destijds zeer geldige redenen zijn geweest om het personage van Lilith uit het Genesisverhaal te verwijderen. Dat Lilith te veel deed denken aan de sterke Moedergodin die het patriarchaat juist wilde doen vergeten ligt voor de hand. In de Sumerische stad Erech (Uruk) was Lilith een van de Nu-gigs, de zuiveren of vlekkelozen, die als heilige vrouwen werden vereerd. Lilith was de hogepriesteres van de tempel van Inanna [Ishtar] en werd door de godin uitgezonden 'om mannen van de straat te halen'. Lilith wordt in een fragment van een Soemerisch kleitablet genoemd als een jong meisje, de 'hand van Inanna'. Later, in meer patriarchale tijden, werden de tempelrituelen als "rituele prostitutie" aangeduid, zoals in hoofdstuk 1 al duidelijk werd. Lilith was ook een andere naam voor de Babylonische

Ishtar. Zij was de godin van de nacht en van de duisternis, die jaagde op de zielen van mannen en vrouwen. Lilith komt in de bijbel nog eenmaal voor, in Jesaja 34:14, hoewel haar naam daar in de vertaling wordt genoemd als nachtgedierte of nachtspook. Niet zonder reden blijft Lilith in de volksverhalen voortbestaan als de demogodin en moordnares van kinderen. De redactionele groep die in naam van Mozes Genesis schreef heeft veel energie gestoken in het uitgummen van de nagedachtenis aan Lilith, daarmee de band met het matriarchale verleden doorsnijdend. Wat overbleef is het Genesisverhaal waarin God in zes dagen de wereld schiep met alles wat vanaf het begin daarin rondliep. Met de eerste man en vrouw in het Paradijs die daaruit verstoten werden toen zij beiden van de vruchten van de boom der kennis aten.

Deze tekst in de Tenach is door het Christendom in de Bijbel en door de Islam in de Koran vrijwel onveranderd overgenomen. De drie godsdiensten zijn het er over eens dat Jahweh, God en Allah het begin van alles is en de schepper van alles dat bestaat. Wat dat alles is mag geïnterpreteerd worden als de wereld en de hemelen. De wereld dan als de wereld van de heilige boeken, niet de bolvorm waarop wij weten dat de mensheid woont, want dat werd pas algemene kennis sinds Magalhães vele jaren later. Dat de wereld van het Boek nogal klein was mag vrij primitief klinken, maar bedenk dan dat het tot de jaren twintig van de twintigste eeuw heeft geduurd, voordat de wetenschap er achter kwam dat ons melkwegstelsel niet het gehele heelal was. Op dezelfde manier is het gehele universum slechts een parkje achteraf vergeleken met de originele wereld. Dit boek -de Sleutel- spreekt over de originele wereld in de betekenis van het bestaan waar elke mensziel vandaan komt en weer naar teruggaat.

Er zijn verschillen tussen de boeken van het Boek. In de Tenach en de Bijbel wordt de mens geschapen naar Gods evenbeeld. De Koran wijst deze gelijkenis tussen God en mens uitdrukkelijk van de hand. Fundamentalistische Joden en Christenen persisteren er in dat de schepping daadwerkelijk zes dagen heeft geduurd. Een meer liberaal standpunt komt overeen met het uitgangspunt in de Koran, waarin gesproken wordt over zes perioden, waarbij een periode duizenden, miljoenen of zelfs miljarden jaren kan zijn. Het begrip erfzonde is uniek voor het Christendom. Het Jodendom en de Islam kennen dit begrip niet. Voor hen is het eten van de vruchten van de boom der kennis en het onderscheid maken tussen goed en kwaad een onvermijdelijk gevolg van

het mens zijn, terwijl het Christendom het als een wezenlijke weeffout in de mens ziet met gevolgen voor elk mens in elke tijd. Dat heeft als voor de hand liggende vervolgconsequentie dat Moslims en Joden niet en Christenen wel geloven in de dood van Jezus van Nazareth als daad van verlossing uit de erfzonde en dat hij de zoon van God was. Verder, in een aardig en opvallend detail zegt de Koran dat God op de zevende dag niet rustte, zoals de Tenach en de Bijbel beschrijven, maar dat hij op die dag zijn troon besteeg. Allah is immers God en die kent geen vermoeidheid.

De achterliggende gedachte achter het Genesisverhaal in alle drie religies is dat de mens de verantwoordelijkheid heeft een moreel mens te zijn en er naar moet streven zichzelf en de wereld in een constante poging te verbeteren. Het lijkt er op dat dit besef

De biecht en vergiffenis door Jezus

bij de Christenen en dan vooral bij de Rooms-Katholieken minder sterk is ontwikkeld, aangezien deze gelovigen voor hun fouten in het leven hier al vergeving kunnen vragen aan een geestelijke. Juist het tegendeel lijkt eerder waar te zijn. De externe druk op de mens vanuit de religie vooral een moreel leven te leiden is door het fenomeen van de biecht juist sterker. De geestelijke aan wie wordt opgebiecht, heeft weet van de aard der zonden van de individuele gelovige. In de andere Christelijke stromingen en in

het Jodendom en de Islam is dat niet het geval - behalve wanneer een gelovige op persoonlijke titel advies aan een geestelijke vraagt. De stelling moet dus eerder zijn dat de geestelijkheid binnen Islam en Jodendom een machtige hand heeft in het moreel besef van de gelovige, want het is de geestelijke die voorgaat in het gebed en hij kent de geschriften het best. De greep die de Katholieke kerk op de gelovige heeft is nog vele malen sterker en de dwang zich aan een morele code te houden navenant. Het Jodendom en de Islam preken dat het individu een moreel leven moet leiden en zijn verlossing moet zoeken in een persoonlijke relatie met God door hem zijn daden in het leven te tonen. Het Jodendom predikt daarnaast ook dat God de mens als partner ziet in een constante poging de wereld te vervolmaken.

Zou Jahweh God Allah dit zo bedoeld hebben met zijn schepping? We kunnen het hem niet vragen, luid het stereotype antwoord. Een Jood,

Christen of Moslim kan het zijn God niet vragen, zolang de gelovige zijn oren laat hangen naar de geestelijke die hem in het leven hoort te begeleiden, hem van advies moet dienen als kenner van het Boek. Het wordt volstrekt anders wanneer een gelovige, en ook elke niet gelovige, niet meer ingaat op de begeleiding en de adviezen die van buitenaf op hem worden afgevuurd; gevraagd of ongevraagd. Het bestuderen van de boeken van het Boek is nog steeds een zinvolle besteding van de kostbare tijd in het leven, maar elk mens moet vooral zelf afwegen wat de oeroude woorden daarin betekenen. Wie met aandacht de boeken leest, en dat geldt onverminderd voor dit boek de Sleutel, heeft daarnaast geen begeleidende schriftgeleerde nodig. Men levert zich dan alleen maar uit aan machtsinvloeden van buitenaf - het Luciwher paradigma. De mens is niet zonder begeleiding, maar daar komt men pas achter wanneer men de innerlijke weg bewandelt. En die innerlijke begeleiding is juist terughoudend, die innerlijke stem zal pas spreken wanneer men zich daar zelf bewust voor openstelt. Het moreel besef zit de mens veel meer ingebakken dan de schriftgeleerden de mens doen geloven. Sterker, de wanorde en destructie in de wereld is juist ook een gevolg van de bemoeienissen van de schriftgeleerden. Het ene zeggen en het andere doen, die dubbelhartigheid van de schriftgeleerden -de mensen een verantwoordelijkheid opleggen en hen die tegelijk weer afnemen door hen als religieus te behandelen- wordt door iedereen doorzien en is de voornaamste reden waarom mensen zich van religie afkeren. Het is de voornaamste reden waarom mensen zich afkeren van een contemplatieve houding in het leven en kiezen voor consumptie en relschoppen -zo is het altijd gegaan-. De religie van de Tenach, de Bijbel en de Koran is misschien ooit geformuleerd als gevolg van een briljante inspiratie van een grondlegger, maar is onmiddellijk daarna ingekapseld binnen het menselijk tekort, het Luciwher paradigma. Als zodanig dienen het Jodendom, het Christendom en de Islam niet de God, de AllerEerste die het Al creëerde, maar Luciwher het Licht aan wie hij het universum gaf. En er zij Licht.

De God van het Boek is door de aard van het Genesisverhaal een zonderling figuur. Of liever, de mens die deze God creëerde, de mens die geen andere God wist te creëren, kon zich slechts een voorstelling maken van een patriarchaal gestrengte God die tests verzint. De kritiek is wel vaker gehoord. Eerst gaat hij door eonen om alles tot en met de mens te scheppen, om die vervolgens in een lustgaard te plaatsen waar alles kan, behalve het eten van de vruchten van die ene boom. Op het eerste

gezicht lijkt het standpunt dat de mens door zijn aard niet anders kon dan van de vruchten te eten plausibeler dan dit te wijten aan een influistering van de duivel. Vanuit het perspectief van dit boek echter komen beide op hetzelfde neer. De mens is in de ziel een schepping binnen de stam van Luciwher, waardoor het in zijn aard ligt te observeren en te analyseren, kennis te verwerven en conclusies te trekken. Wanneer men afstapt van de onware dichotomie goed en kwaad, is de stap te eten van de boom van kennis des Luciwhers daardoor een eigenschap van zijn volk. Het is zonderling daar een straf op te zetten en de mens uit het lusthof te zetten om hem vervolgens te veroordelen tot een leven vol zweet en pijn. Het is zonderling dat de schrijvers rond Mozes deze constructie nodig hadden om de gelovige iets duidelijk te maken. Tenzij men aanneemt dat het verhaal een controlemechanisme in zich droeg de mens aan de leiband van de geestelijkheid te laten lopen en daarin tegelijk mee te nemen dat de vrouw ondergeschikt is aan de man. Niet ondenkbaar, omdat een dergelijke vorm van manipulatie een kenmerk is van het Luciwher paradigma. Het Luciwher paradigma immers moedigt de afhankelijkheid van een mens aan en laat hem voor de oplossing van zijn problemen kijken naar autoriteit. Het ontmoedigt het initiatief de verlossing uit zijn moeilijk bestaan in zichzelf te zoeken. Want daar ligt het contact met de Liefde, de waarheid en het laatste wat machthebbers en autoriteiten kunnen gebruiken is een massa die niet naar hen luistert en, deze toevoeging is cruciaal, hun morele leidraad in zichzelf vindt.

De God in het Genesisverhaal vertegenwoordigt een vervormd beeld van God, de AllerEerste, ingegeven door religieus politieke motieven. Dat deze vervormde God steeds meer wordt verlaten is een positieve ontwikkeling - men verlaat daarmee immers het Luciwher paradigma als leidend principe. Het wordt nog positiever wanneer de mens vervolgens voor de ontwikkeling van zijn normbesef, het ontdekken van zijn doel in het leven en de herontdekking van de Liefde zijn reis maakt op de innerlijke weg. Daar hoeft je geen monnik voor te worden, geen asceet, je hoeft er geen transcendente intelligentie voor te ontwikkelen, je kunt dat gewoon tussen je dagelijkse bezigheden door doen - waarna je na verloop van tijd zult merken dat je je dagelijkse bezigheden 'tussendoor' gaat doen en je innerlijke reis je belangrijkste drijfveer in het leven wordt. Geen zweverigheid, want iedereen moet eten en een dak boven zijn hoofd hebben, maar wel een veranderende zin in en van het leven.

De denkbare God

Toen zag God dat de aarde klaar was en hij zei, "Laten we uit stof de mens maken" [Genesis 1:26]. Kennelijk was God niet alleen toen hij het plan opvatte de mens te creëren, of misschien sprak hij in de pluralis majestatis. Over de oorsprong van Jahweh zijn talloze soms felle debatten gevoerd. Het is hier niet de plaats die over te doen of nieuwe te beginnen. Wat voor de ene mens belichting vanuit verschillende invalshoeken is, is voor de andere interne tegenspraak. Ieder zijn eigen weg. Men hoeft geen geloof te hechten aan het bestaan van JahwehGodAllah om de boeken van het Boek toch op waarde te schatten als prachtige literatuur, geschreven in een tijd die ver en ver voor de tegenwoordige ligt. Het luisteren naar verhalen en verhaaltjes is een kenmerk van de mens, of die nu werden verteld in een theehuis in een reeds lang tot stof vergane stad op een oude handelsroute, of als een soap op een televisietoestel thuis. Meestal lichte kost voor wie de realiteit wil ontvluchten en bevestiging zoekt voor een reeds ingenomen denkstramien. Dan liever de zware kost van het Boek -Tenach, Bijbel en Koran- die nopen tot bespiegelingen op een dieper vlak, over leven en dood, over de mens en zijn plaats in de kosmos, in het geheel. Het is welhaast triest te zien hoe geestelijken gelovigen het Boek voederen als ware het een soap, met vaste standpunten en een vastgelegd patroon. Wie de boeken van het Boek goed leest, zal daaruit juist veel inspiratie putten voor de reis op de innerlijke weg. Je hoeft je verleden niet te verloochen om een stap in de toekomst te kunnen zetten. Zoek de ingang van je innerlijke weg. Wanneer je die hebt gevonden, dan heb je bijna al gevonden wat je zoekt.

Zie alles in perspectief en bestudeer de religies niet als hallucinaties die onmogelijk waar kunnen zijn, maar zie de ontwikkeling ervan als stappen op een collectieve innerlijke weg. Zoals onze voorouders materialen en technieken ontwikkelden waar wij nu, vaak zonder er bij na te denken, in het dagelijks leven dankbaar gebruik van maken, beschouw evenzo de stappen die Joden, Christenen en Moslims hebben gezet als je voorlopers, wanneer je de deur naar je innerlijk opent. Zie alles in perspectief en bestudeer de religies niet als machinaties die tot kwaadwillig doel hebben een mens tot in de hel ten gronde te richten, maar zie de stadia als een roep om verlossing en een verlangen naar de Liefde die wordt gemist. Wie Allah beschouwt en via God teruggaat tot Jahweh en vervolgens zijn oorsprong probeert te achterhalen, kan zeggen dat de grote monotheïstische God een sublimatie is van mindere

goden. Dit moge waar zijn, zoals zal blijken, maar de gang van de mens met zijn God is niet anders dan de roep om hulp van de mens in wat sommigen zien als de gevangenis van het geïncarneerd bestaan. Dat de mens God aanroept om verlossing moet echter gezien worden als het aanroepen van de cipier om vrijheid, terwijl de ontsnappingsroute en de weg naar huis na enig zoeken zelf gevonden kan worden.

Wie was Jahweh dan, van wie wordt gezegd dat hij de mens heeft geschapen. Van hem wordt gezegd dat hij de echtgenoot van Asherah was in de tijd dat het matriarchaat de dominante sociale structuur vormde. In die tijd heette hij El en hun zoon heette Baäl. Voor een brede waaier van volkeren van het noorden van Mesopotamië tot in Egypte was

Elohim

Asherah, onder verschillende namen, de Moedergodin. De Kanaänieten vereerden haar ook. De Israëlieten kenden El vanuit de tijd dat zij nog de onderklasse vormden in de Kanaänitische steden. In Genesis 14 zegt Abraham dat El en Jahweh dezelfde zijn. Dit kan worden gezien als het definitieve bewijs voor de stelling dat met El en Jahweh dezelfde God wordt bedoeld. Anderen lezen hierin de aanwijzing dat El en Jahweh eerst twee verschillende goden waren die

steeds meer samen gingen vallen. Duidelijk is wel dat Israël -Israël (AsherahEl?) - het volk van El is. Voor Abrahams zoon Ismaël, stamvader van de Arabieren, geldt eenzelfde verband. Abrahams kleinzoon Isaac koopt in Kanaän een stuk grond en richt daarop een altaar op en hij noemde dat altaar El Elohe Israël, de God Israëls is God [Genesis 33:20]. El was een bekende God voor de Israëlieten, terwijl er discussie is over de herkomst van de naam Jahweh. Op basis van Deuteronomium 32:8-9 en Psalm 82 wordt gesteld dat Jahweh oorspronkelijk een mindere God was in de goddelijke raad van El. Anderzijds wordt onderscheid gemaakt tussen de verering van El in het noordelijk koninkrijk Israël en de verering van Jahweh in het zuidelijk koninkrijk Juda. In de achtste eeuw vce zijn de twee goden definitief versmolten tot één God en is er van een verbintenis met Asherah al lang geen sprake meer⁵⁷).

Wie de God van de aartsvader eigenlijk was wordt verder niet duidelijk

wanneer alleen dit over hem bekend zou zijn. Er is echter nog wel iets meer bekend. Op de keper beschouwd verschilden El en Jahweh meer van elkaar dan dat zij overeenkomsten hadden. Uit de oudste Jahwistische overleveringen komt naar voren dat Jahweh de oorlogsgod was van de Bedoeïenen uit de streek van Edom⁵⁸⁾. Zijn oorlogszuchtig karakter vloeit voort uit zijn naam -of andersom-, uit de rituele verering van zijn daden en door zijn ark. Jahwehs naam luidt voluit "Jahweh Sabaoth", hetgeen "Hij verzamelt legers" betekent. Jahwehs naam identificeert deze god dus in de eerste plaats als de militaire commandant van zijn volk. Het is niet onmogelijk, het ligt misschien zelfs wel voor de hand dat Jahweh in een ver verleden als mens heeft bestaan. Een mens met de naam of de titel Jahweh Sabaoth. Het werd in hoofdstuk 1 al aangestipt dat een succesvol leider als door God gezonden kon worden beschouwd om generaties later tot God zelf te worden uitgeroepen. Exodus 15:3 zegt het met zoveel woorden: "De Heere is een krijgsman; Heere is Zijn Naam!", waarbij Heere in de Statenvertaling staat voor Jahweh. Uit het Lied van Deborah, een van de twee vrouwelijke profeten uit de Tenach, zijn dit twee regels: "Heere! toen Gij voorttoogt van Seir, toen Gij daarheen traadt van het veld van Edom, beefde de aarde, ook droop de hemel, ook dropen de wolken van water. De bergen vervloten van het aangezicht des Heeren; zelfs Sinaï van het aangezicht des Heeren, des Gods van Israël" [Richteren 5:4-5]. Het gehele lied van Deborah is een prachtig voorbeeld van de rituele verering van de daden van Jahweh. De ark was eveneens verbonden met het voeren van oorlog, zoals geïllustreerd wordt door de regels uit Numeri 10:35, "Wanneer de ark opbrak, zei Mozes: Sta op, Heer, opdat Uw vijanden verstrooid worden en Uw haters van Uw aangezicht wegvluchten". Oorspronkelijk was de ark een klein platform waarop de legerleider door zijn manschappen werd rondgedragen. In een later stadium toen de oorlogszucht afvlakte en de stammen richting Israël migreerden werd Jahweh voorgesteld als een God die in een speciale verhouding stond tot het hoofd van de stam, zoals tot Abraham bijvoorbeeld. Jahweh wordt tijdens de migratie dan meer een God die land en voorspoed, melk en honing, voor zijn volgelingen in het vooruitzicht stelt. De oudst herleidbare vorm van de verering van Jahweh is derhalve een archaische Arabische religie voor het een Joodse religie werd. Het volk van Midjan of Madyan past goed in deze historische lijn. Dit volk leefde in het noordwesten van het Arabisch schiereiland aan de oostkust van de Golf van Akaba, in Egyptische bronnen aangeduid met "yhvh"⁵⁹⁾, en het was de landstreek waar Mozes voor het eerste kennis maakte met Jahweh in

een brandende braamstruik.

De verering van El gaat terug op een Aramese oorsprong. Jacob en zijn mensen vestigden zich in en verspreidden zich vanuit de Heuvels van Efraïm, een zeer vruchtbaar gebied. Toen zij in Kanaän kwamen werd duidelijk dat daar een vergelijkbare verering voor El bestond. Zowel in het Aramees als in het Kanaänitisch pantheon was El de mannelijke oppergod. El presideerde over een goddelijke raad. Een dergelijk nogal bureaucratisch pantheon laat duidelijk de Mesopotamische oorsprong van een dergelijk pantheon zien. Zowel de Kanaänitische interpretatie van El als de Aramese interpretatie zijn duidelijke nakomelingen van hun Mesopotamische oorsprong. In Psalm 82 doet El echter iets onverwachts, hij 'ontslaat' al zijn zonen uit de goddelijke raad en veroordeelt hen tot sterfelijkheid. De oorzaak hiervoor is hoogstwaarschijnlijk een politieke geweest. Koning Jeroboam I had als doelstelling een voor Israël onafhankelijker positie ten opzichte van Juda te verwerven. Daartoe ontsloeg hij de goden van de andere stammen, waaronder Jahweh, althans hij liet El dat doen, zodat El de alleen heersende oppergod werd. Jahweh blijft echter voor stammen in het zuiden de belangrijkste God, of hij nu wel of niet deel uitmaakte van de raad van El. Er zijn sterke aanwijzingen voor lokale variaties en mengvormen waarbij El en Jahweh een wisselende rol spelen. Uiteindelijk worden in de loop der tijd El en Jahweh een en dezelfde God, nog het meest onder politieke druk⁶⁰.

Hokma-Sofia

Jahweh had een echtgenote genaamd Hokma, Vrouwe Wijsheid, die samen met hem al bestond voordat alles werd geschapen. "De Heere bezat Mij in het beginsel Zijns wegs, voor Zijn werken, van toen aan. Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest; van den aanvang, van de oudheden der aarde aan. Ik was geboren, als de afgronden nog niet waren, als nog geen fonteinen waren, zwaar van water; Aleer de bergen ingeest waren, voor de heuvelen was Ik geboren. Hij had de aarde nog niet gemaakt, noch de velden, noch de aanvang van de stofjes der wereld. Toen Hij de hemelen bereidde, was Ik daar; toen

Hij een cirkel over het vlakke des afgronds beschreef; Toen Hij de opperwolken van boven vestigde; toen Hij de fonteinen des afgronds vastmaakte; Toen Hij der zee haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde; Toen was Ik een voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermaken, te aller tijd voor Zijn aangezicht spelende" [Spreuken 8:22-30]. De Moedergodin Asherah was de echtgenote van El, de oppergod van Kanaän. Jahweh en El versmolten in het volksgeloof en uiteindelijk formeel in de Tenach. Jahweh werd in de Tenach uiteindelijk synoniem aan onder meer El, El Elyon "God, de Allerhoogste", El Shaddai "God, de Almachtige", en de oorspronkelijke meervoudsvorm Elohim, zoals in Genesis 1:1. Maar nam Jahweh ook bezit van de vrouw van El, werden Asherah en Hokma een? Khirbet el-Kom en Kuntillet Ajrud zijn twee plaatsen in Israël waar opgravingen zijn gedaan. Daar vond men potscherven gedateerd op de 8^e eeuw vce. Op de potscherven stonden graffiti met zegenwensen, zoals: "Ik zegen je bij Jahweh van Samaria en bij zijn Asherah," en "Ik zegen je bij Jahweh der Teiman en bij zijn Asherah." Wetenschappers wijzen er op dat hier zowel de godin Asherah kan zijn bedoeld, als ook het symbool asherah, de levensboom van Asherah die door de gehele vruchtbare halve maan de ingang van de tempel van Asherah sierden. Van Hokma wordt niets meer vernomen, anders dan dat Hokma of Chokma het Hebreeuwse woord voor wijsheid is gebleven, of in de Griekse vertaling Sofia. Dat Asherah door de religieuze Israëlitische elite werd weg gezuiverd, meest waarschijnlijk als onderdeel van het terugdringen van de rol van de vrouw in een toenemend patriarchale maatschappij, is al eerder gedemonstreerd. Uiteindelijk blijft Jahweh als alleen heersende monotheïstische God over. En hij was zo alleen, dat hij het in een wet vastlegde, "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben" [Exodus 20:3].

Connecties en consequenties

Uit de veelheid van gegevens rijst het volgende beeld op. Zowel Jahweh en Hokma als El en Asherah waren godenparen. Asherah de grote Moedergodin met haar gemaal en oppergod El in het noorden van het land der Israëlieten -Israël- en Jahweh en zijn gemalin uit de tijd voor de tijd bestond, Hokma - de Vrouwe van Wijsheid, in het zuiden -Juda-. Asherah en El hebben vanuit Kanaänitische tijden duidelijke religieus-culturele verbindingen met de godenwereld in Mesopotamië en voor een deel ook met de Egyptische godenwereld -Isis en Osiris-. Voor Jahweh en Hokma zijn er verbindingen gevonden met archaische Arabische religies, waarbij vermeld kan worden dat Jahweh een van de goden was die in de preïslamitische Kaba in Mekka werd vereerd. De voor de hand liggende vraag is vervolgens, als er tussen de preïslamitische Arabische God Jahweh en de Joodse God Jahweh, en daarmee ook de Christelijke God, een rechtstreeks verband bestaat, bestaat dat verband dan ook tussen Jahweh en Allah, Elohe en Allah?

De discussie die men in de diverse bronnen aantreft is meestal zeer gekleurd, hoewel het verband er à priori moet liggen, aangezien de Islam zich zegt te baseren op zowel de Tenach als de Christelijke Bijbel. Om ver weg te blijven van meningen en interpretaties en vooral ver weg van politieke tegenstellingen tussen Moslims en Joden, is het verstandiger en veel informatiever het verband te zoeken in de etymologische kennis over de namen van de voorlopers van de monotheïstische God van de Tenach, de Bijbel en de Koran. Daarbij moet worden opgemerkt dat de naam Jahweh verder alleen in verband kan worden gebracht met de kennis die Mozes opdeed in Midjan, zoals hiervoor beschreven. Niets staat echter in de weg, ook geografisch niet, te concluderen dat de Jahweh van Mozes dezelfde Jahweh is die in Mekka werd vereerd. Het synoniem van Jahweh, El, geeft historisch taalkundig veel meer informatie. Het Kanaänitische zelfstandig naamwoord Elohim is het meervoud van het woord El dat God betekent. Het woord Elohim wordt, hoewel ook in die taal meervoud, in het Hebreeuws in de praktijk als enkelvoudig woord gebruikt om Jahweh mee aan te duiden. Het Aramees en het Syrisch hebben als equivalent Alâhâ, in het Arabisch Ilhâh als meervoud en Al-lâh als enkelvoud. Het stamwoord voor al deze afleidingen is "lh" (el) wat zoveel betekent als "sterk zijn" of ook "voorop gaan". Een treffende overeenkomst met legerleider Jahweh.

Het heeft veel weg van een wetmatigheid - primitieve volken kennen een

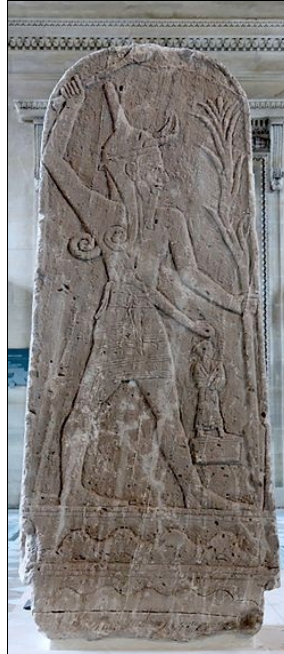
veelheid aan goden en meer ontwikkelde volken tenderen naar een monotheïstische religieuze wereld. De antieke Grieken waren niet primitief, maar hebben wel altijd een veelheid aan goden gekend. Dat zij geen vorm van monotheïsme ontwikkelden, kan alleen worden verklaard uit het ontbreken van een centraal gezag. Een ontwikkeld volk moet dan ook een sterk centraal gezag kennen om een monotheïstische godsdienst voort te brengen. Het oude Egypte kende een sterk centraal gezag, maar ontwikkelde geen monotheïsme, afgezien van de ene poging van Akhnaton. Deze poging mislukte, omdat het ook Akhnatons doel was de macht van de bestaande religieuze kaste te breken. Bovendien was Akhnaton te weinig staatsman, met name op economisch gebied, de stamata te ontwikkelen zich als centrale machthebber blijvend te manifesteren. Het centrale gezag in een ontwikkelde staat is derhalve alleen in staat een monotheïstische godsdienst te creëren, wanneer dat gebeurt in collusie met de geestelijkheid. Het initiatief daartoe lijkt daarbij bij de politieke machthebber te liggen, eerder dan bij de religieuze elite. Het is immers de politieke machthebber die legitimering voor zijn gezag zoekt. Ook in dit opzicht was Akhnaton een weinig getalenteerd staatsman. Het is de machthebber die het nodig heeft dat de geestelijkheid tot in de haarvaten van de maatschappij verklaart dat hij de enige ware leider is en dat zijn god de enig ware god is.

Cyrus de Grote begreep dat goed toen hij de Meden en Perzen verenigde in 550 vce en het Zoroastrisme uitriep tot staatsgodsdienst. Flavius Valerius Aurelius Constantinus had dat ook goed begrepen toen hij met het Edict van Milaan in 313 een einde maakte aan de vervolgingen van de Christen om vervolgens als de Romeinse keizer Constantijn de Grote het Christendom de staatsgodsdienst van het gehele Romeinse Rijk te maken. De Merovingische koning Chlodovech begreep dat toen hij zich in 496 liet dopen, waarmee hij het Frankische Koninkrijk onder een Christelijke noemer kon brengen. Tot op de dag van vandaag leggen machthebbers bij het aanvaarden van hun ambt een eed af, waarin op het einde de zegening van de monotheïstische God wordt afgesmeekt. De ontwikkeling van het monotheïsme is op voorhand een politieke daad. Uiteraard ook een religieuze daad, want politiek en religie waren immers geen gescheiden zaken in de tijd dat het Jodendom, het Christendom en de Islam leidende godsdiensten werden.

Daarnaast stond het de machthebber niet vrij iets geheel nieuws te ontwikkelen - Akhnaton ging hierbij opnieuw in de fout-. Een dramatische nieuwe ontwikkeling behoorde echter wel tot de mogelijkheden, zoals in het voorbeeld van El die zijn gehele pantheon ontsloeg en veroordeelde

tot een sterfelijk leven. Mohammed deed niet anders door de Kaba in Mekka te zuiveren van alle goden behalve Allah. Maar het is toch het volksgeloof dat de uiteindelijke doorslag geeft op de inhoud. Jahweh won het van El omdat de bevolking dat zo zag. Dat desondanks Jahweh zijn gemalin Hokma dan wel Asherah verloor en een monotheïstische God werd, was vooral een keuze van de elite. Lang heeft de elite tegen het geloof in Asherah moeten vechten en het is de vraag of de elite dat ooit echt heeft gewonnen. Om de doorsnee gelovige toch langzaam maar zeker richting een puur monotheïsme te sturen verwerkte de intellectuele elite stichtende verhalen in de Tenach. Kanaänieten en hun nazaten de Feniciërs en in Fenicische kolonies als Carthago brachten vooral in moeilijke tijden mensenoffers aan Baäl - vaak kinderen. Ook in Jeruzalem, in het Dal van de zoon van Hinnom, werden mensenoffers gebracht. In de campagne in het kader van het verbieden van

Baäl

de Kanaänitische goden, werden verhalen geschreven die duidelijk moesten maken dat het mensenoffer niet door God werd gewenst. Het verhaal waarin Abraham van God opdracht kreeg zijn zoon, Isaac dan wel Ismaël⁶¹, te offeren past daar heel goed in. Vaak geïnterpreteerd als een test van Abrahams geloof in Jahweh is het dat allerminst. De zingeving van het verhaal is niet ingebed in de opdracht van God, maar in het herroepen van de opdracht door God. Jahweh herroept het kinderoffer als middel hem gunstig te stemmen en laat Abraham daarvoor in de plaats een lam offeren. Jahweh El neemt hiermee afstand van zijn Arabische en Kanaänitische wortels. Het offeren als een van origine heidens gebruik werd later door Jezus definitief geannuleerd toen hij zichzelf als Lam Gods offerde, zo vertellen de evangeliën, het laatste offer om het offeren te beëindigen, waarna het offeren van dieren onder Christen niet meer plaatsvond - alleen brood en wijn.

"Mijn Heer, schenk mij een nakomeling die goed zal zijn." Dan gaven Wij hem de blijde tijding van een verdraagzame zoon. En toen deze de knapenleeftijd bereikte, zeide hij: "O mijn lieve zoon, ik heb in een droom gezien, dat ik u heb te offeren. Zie, wat zegt gij daarvan?" Deze

antwoordde: "O mijn vader doe zoals u bevolen is, gij zult mij, indien Allah het wil, zeker geduldig vinden." En toen zij zich beiden aan (Gods bevel) hadden onderworpen, en hij hem plat op zijn voorhoofd had gelegd, Riepen Wij hem toe: "O Abraham, Gij hebt de droom reeds vervuld. Zo belonen Wij inderdaad degenen, die goed doen." Dit was voorzeker een grote beproeving. En Wij verlostten hem door een groot offer. En Wij lieten voor hem onder de komende geslachten (de groet): "Vrede zij Abraham." Zo belonen Wij hen die goed doen. Voorwaar, hij was één Onzer gelovige dienaren. [Koran, soera 37:100-111]. In de Koran heeft het offer weer zijn oorspronkelijke plaats teruggekregen. Dan gaat het niet om het herinvoeren van het kindoffer, hoewel wel van Ibrahim wordt gevraagd zijn zoon te offeren, maar evenmin om een test van Ibrahims geloof in God. Het gaat er veeleer om te doen zoals is bevolen door Allah. Het is dus een test in gehoorzaamheid. Deze passage uit de Koran legde de basis voor het grote offerfeest Id ul-Adha, waarbij een lam of een schaap wordt geslacht dat wordt gedeeld met familie, burens en de behoeftigen in de maatschappij.

Overzicht en inzicht 2

Het doel is hier niet tegen Joden te zeggen dat ze een oude Arabische God aanbidden, noch Moslims te verstaan te geven dat een god uit hun voormalig pantheon Joods is geworden. Evenmin dat de God van de Joden en Christenen Allah of Elohe heet. Anderzijds, wanneer Mozes voldoende aanknopingspunten ziet de religies van het Midden Oosten te synthetiseren in de alleen heersende Jahweh El, waarom zouden de broeders van het Boek dan nu nog ruzie maken? Maar de Joden blijven er in volharden dat God alleen hen heeft uitverkoren en de Moslims persisteren in hun enig ware Allah als correctie op de Joodse en de Christelijke God. De Christenen en hun God staan eigenlijk overal zo'n beetje buiten en hebben tegelijk overal een vinger in de pap, doordat zij op elke manier verdienen aan het conflict tussen Joden en Moslims. Het politiek conflict is hier echter niet het onderwerp, hoewel fanatisme in Godsbeleving er wel een uitvloeisel van is.

Het gaat hier om de geloofwaardigheid van God. De geloofwaardigheid van de God van de Tenach, de Bijbel en de Koran. Hoe geloofwaardig is die nog wanneer zijn naam die van een legeraanvoerder is en misschien wel een echt bestaand mens is geweest. Het gaat er hier niet om de religieuze oprechtheid van Mozes, Jezus en Mohammed in twijfel te

Samaël

trekken, maar men moet zich wel de vraag stellen in hoeverre hun religieuze inspiratie waarde heeft voor de mensheid wanneer het uitgangspunt niet klopt. Het is de stelling van dit boek dat elke god van dit universum niet de God is die alles en iedereen heeft gecreëerd, maar zijn zoon. Niet een usurperende demiurg, maar zijn zoon. Niet Samaël, Satan of Iblis, maar zijn zoon. Zoals elk mens een zoon of dochter is van de AllerEerste, zo is hij die in dit boek Luciwher wordt genoemd zijn zoon. Hij is niet het goed of het kwaad, noch het goed en het kwaad, hij is zoals de lezer van dit boek, goed noch kwaad, omdat deze dichotomie

een hersenspinsel is. De lezers van dit boek en zij die het nog niet hebben gelezen, zijn zoals hij, omdat de mens het volk van Luciwher is. De God van de Tenach, de Bijbel en de Koran is Luciwher, juist omdat dezen een creatie zijn van de menselijke religieuze beleving. Doordat de menselijke religieuze beleving God als een autoriteit buiten hemzelf ziet en zijn verlossing van de God buiten zichzelf verwacht, of verhoopt, kan de God van de Tenach, de Bijbel en de Koran niemand anders zijn dan Luciwher. De mens gelooft in Luciwher als God, omdat de mens Luciwhers volk is. Wij zijn hier allen, inclusief Luciwher, op onze zoektocht naar de Liefde, de waarheid, om die met het Licht in Warmte en Schoonheid te verbinden. Zelfs al zou de lezer de idee van een AllerEerste verwerpen en daarmee het bestaan van welke God of goden dan ook, dan nog is de ultieme zoektocht die in de lezer zelf. Zeg dat tegen een geestelijke van de Tenach, de Bijbel of de Koran, je wordt op zijn minst verstoten. Het maakt de AllerEerste niet uit of je wel of niet in hem gelooft - hij is. Vroeg of laat, meestal aan de late kant, begin je aan de zoektocht in jezelf. Wie laat begint, doet dat in de grootste onzekerheid. Het is daarom beter zo vroeg mogelijk te beginnen. Wie laat begint, heeft al zijn hele leven zijn oren naar anderen laten hangen. Het is daarom beter de innerlijke zoektocht zo vroeg mogelijk te beginnen. Te laat is het echter nooit, want ieder heeft zijn eigen

vertrekpunt en zijn eigen leerweg.

Ook de mens die het bestaan van God ontkent, bijvoorbeeld omdat zijn wetenschappelijk geloof dat zegt, raakt in een vorm van respectvol enthousiasme wanneer die de nachtelijke sterrenhemel ziet. Iets vergelijkbaars overkomt je wanneer je jouw innerlijke bron ontdekt. Die innerlijke bron kun je God, de AllerEerste, noemen, maar dat is helemaal geen verplichting. Het maakt de AllerEerste niet uit, want het gaat niet om hem, maar om jou - hij is. Hij is niet uit op een verplichte liturgie, het naleven van speciale wetten, kledingvoorschriften en gebedstijden, of welke vorm van dwingend keurslijf dan ook en hij is al helemaal niet uit op de vervolging van zij die anders denken dan jij. Wanneer jij je innerlijke weg bewandelt, ziet hij dat jij je zelf hebt ontworsteld aan de wetten van de materiële incarnatie en daarmee aan het Luciwher paradigma. Hij glimlacht wanneer je jouw innerlijke weg bewandelt die altijd uitkomt bij de waarheid en bij de hereniging. De laatste die uit het materieel universum naar huis vertrekt is zijn zoon. Dan brandt er geen ster meer en de kosmos is donker - Luciwher is naar huis.

Noten bij "De evolutie van een creatie"

⁵³⁾ Volgens de wetenschap is het begin van het universum -13,7 miljard jaar geleden- een singulariteit, een oneindig klein punt. De basiskrachten vormden nog een geheel. De basiskrachten zijn elektromagnetisme, zwaartekracht en kernkracht (zwak en sterk). Uit het geheel werd de zwaartekracht losgemaakt, waardoor de singulariteit expandeerde - de Big Bang. Volgens de theorie werd dit losmaken in gang gezet door het deeltje dat aan alles massa verleent, het Higgs boson - "het God deeltje". Er kwam een proces op gang waarbij materie en antimaterie elkaar ophieven, waarna een hoeveelheid materie overbleef - alle materie in het huidige materieel universum. Door een proces van kernfusie ontstonden waterstof en helium , waardoor het licht in het universum kon worden ontstoken.

De wetenschappelijk gelovigen kunnen niet voorbij de Big Bang terugkijken. Sommigen echter postuleren een multiversum waarvan ons materieel universum een afsplitsing zou zijn. Ook al lijkt het dat door deze theorie -Big Bang en verder terug- een oorzaak van het materieel universum wordt gegeven, lijkt dat alleen maar zo. De theorieën, al of niet geverifieerd, leveren alleen een beschrijving op van hoe het gebeurde, niet waarom. Het waarom zal voor zij die de gelovigen van het materieel universum zijn altijd een raadsel blijven, omdat de kennis van de wetenschappelijk gelovigen zich beperkt tot het meetbare in het materiële.

⁵⁴⁾ Zie Boek 2, Het Weten van de Ziel, Deel 1, Het Verhaal beschouwd, Essay 7, De Gereedschappen van de AllerEerste.

⁵⁵⁾ Zie bijvoorbeeld, http://faculty.gvsu.edu/websterm/Enuma_Elish.html

⁵⁶⁾ Zie ook: <http://gnosis.org/lilith.htm>

⁵⁷⁾ Zie <http://drchris.me/higgaion/?p=445>

⁵⁸⁾ Edom, koninkrijk ten zuiden van Juda met als belangrijkste plaats Petra (zie kaartje op de volgende bladzijde). De oudst bekende verwijzing naar Edom -"yhw"- staat in een Egyptische bron uit de tijd van farao Merenptah (ca. 1213 - 1203 vce.). De Edomieten worden hier terloops genoemd als een groep met elkaar verbonden bedoeïenenstammen. De Tenach stelt dat de Edomieten afstammen van Esau, de oudere broer van Jakob en neemt een lijst op met stamhoofden uit de periode kort na Esau.

59) Van de naam "yvhv" straalt de eerste letter Yod het spirituele bewustzijn uit, creatieve inspiratie. Dit is het niveau van de Ziel genaamd "Chaya". De tweede letter He zorgt voor de mentale, de intellectuele vermogens en geeft inzicht. Dit is het niveau van de ziel genoemd "Nashama". De derde letter Vav vormt en onthult de emotionele ziel van de mens, het heet de "Ruach". De laatste He brengt de dierlijke ziel genaamd "Nefesh" voort en maakt fysieke wereld bestendig. Zie verder: <http://godssecret.wordpress.com/category/yvhv-and-elohym/>.

60) Dr. L. M. Barré, El, god of Israel - Yahweh, god of Judah. Zie verder <http://www.biblicalheritage.org/God/el-goi.htm>

61) In de Koran wordt de naam van Abrahams zoon die geofferd gaat worden niet genoemd. Binnen de Islam wordt er algemeen van uitgegaan dat deze zoon Ismaël was.

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

De profeten voor het nieuwe tijdperk

De vragen die men moet stellen

Hoe doet men recht aan iets of iemand? Hoe doet je recht aan iemand die je niet kent? Wanneer is een historische periode voorbij? Hoe vertelt een arts zijn patiënt dat het binnenkort afgelopen is? Een resultaat wordt pas echt bereikt wanneer niet alleen de boodschapper open en eerlijk is geweest, maar ook de stervende zich heeft verzoend. Zowel de behandelaar als de zieke gaan door stadia als ontkenning, boosheid en acceptatie. De arts zal zijn onderzoekresultaten in twijfel trekken, zich afvragen of hij alle alternatieven in ogenschouw heeft genomen, om zich uiteindelijk achter zijn onvermijdelijke conclusie te stellen. De zieke zal dat niet willen geloven, misschien zelfs tegen beter weten in, zal zijn arts incompetentie verwijten, om tenslotte de waarheid onder ogen te zien. Zo vergaat het de religies. Als de doodgraver der religies te boek te staan, is geen positie die meteen ieders hulde uitlokt en de motieven van hen die de aanspreker wel hulde toezwaaien verdienen zelfs nader onderzoek. Dit boek is niet religieus, noch antireligieus, maar kondigt alleen het einde der tijden aan, de eindtijd van de religies.

Het stervensproces van de religies verloopt langgerekt. De ernst van de

crisis is echter over het hoogtepunt, of zo men wil over het dieptepunt. De patiënt is op sterven na dood. Het grootste deel van de mensheid gelooft niet meer echt in een God, behalve uit traditie of omdat men in enig opzicht afhankelijk van de religieuze organisatie is. Het grootste deel van de mensheid gelooft niet meer echt in een God, zo men ooit echt in de God van de religies heeft geloofd - mensen weten, ze voelen dat de God van de religies niet het onvervalste artikel is. Het is een opgelegde God, de God van de machthebbers. Als men onwetend wordt gehouden, want de leer wordt door de priesters geheim genoemd, hoe ontdoet men zich van de macht van de machthebber, de opperpriester en de sociale controle? Wat doet men tegen de vrees het traditionele pad te verlaten? De angst om de stap in -wat wordt ervaren als- het godloze te nemen speelt een rol, in het verleden en het heden. En als die stap wordt genomen, klampt men zich vervolgens vast aan een plaatsvervangende religie, het bevredigen van behoeften die het materiële leven veraangenamen - als men het zich tenminste kan veroorloven. Wie zich die stoffelijke religie niet kan veroorloven, blijft vastzitten aan het oude geloof.

Of het geloof in één God in vroege tijden echt wijd verbreid is geweest, is nooit objectief vastgesteld. Machthebbers van kerk en staat -vaak dezelfde- hebben politiek en religie door de eeuwen gebruikt om de onderdanen te sturen, te manipuleren, onder de duim te houden. De vraag mag worden gesteld naar de orthodoxie van de politici en de geestelijken. Hoe rechtzinnig is een overtuigd politicus wanneer hij maatregelen neemt tegen zijn beleden uitgangspunten in , bijvoorbeeld omdat de economie daarom vraagt. Hoe geloofwaardig is een geestelijke die geld en macht verzamelt om bijvoorbeeld gigantische godshuizen mee te bouwen. Tegen alle misbruik zijn tegenbewegingen geweest en geen van deze stromingen hebben het manco van religie, noch van politiek, kunnen verhelpen. Daarnaast is de orthodoxie van de gelovige er ook nooit echt geweest, behalve misschien bij een minderheid van fanatici die men in elk kamp kan aantreffen. De gewone mens liet zich intimideren, vaak uit angst en onwetendheid en koos doorgaans voor het horen bij de groep. In de groep is het immers veiliger. De gewone mens wist wel beter en koos uit lijfsbehoud voor de heersende religie. Deze levenshouding wordt het best geïllustreerd door het feit dat de mens bijgevolg nog steeds niet in een ideale en perfecte wereld leeft.

De politiek-religieuze ontwikkelingen in de voorbije duizenden jaren zijn noodzakelijk geweest om de maatschappij, de mensheid, als geheel op een hoger plan te brengen, zeggen sommigen. Misschien. Je laat je

kinderen inderdaad niet zomaar in de wereld los zonder ze in de finesses te hebben opgevoed. Doe je dat opvoeden door honderden regels te creëren, verboden en geboden? Zo is het de voorbije duizenden jaren gegaan - regels, geboden en verboden zijn van alle tijden. Een verlichte geest die visioenen had, zag hoe het anders kon, beter kon. Een verlichte geest die zichzelf ten voorbeeld stelde, die autoriteit zocht en vaak vond, zodat hij zijn boodschap kon verspreiden. Een verlichte geest die ten lange leste niet anders kon dan mee te dobberen in de boot van de machthebber die hem nodig had. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is de bekering van Constantijn de Grote tot het Christendom. Het Romeinse Rijk adopteerde het Christendom en het Christendom verwierf zich een machtspositie. Bestudeer welke cultuur en welke religie dan ook en de vergelijkbare voorbeelden zijn niet moeilijk te vinden. Macht brengt macht voort. Tegelijk is het onmacht of op zijn minst schijnmacht, want de gelovigen laten zich voor brood en spelen wel een credo voorschrijven, maar in het hart geloven ze er niets van. Ieder mens creëert een eigen geloof, hoewel die daarbij vaak de terminologie van de machthebbers gebruikt.

Het geloof is als oorlog. In de twintigste eeuw zei men nog, "Stel het wordt oorlog en niemand gaat er naar toe". Maar ze gingen wel, gedwongen door de politiek, de staat. Zo gaat men nog steeds naar het gebedshuis, in welke religie dan ook, gedwongen door de religieuzen, door sociale controle, door uit onwetendheid ontstane angst voor de eeuwige verdoemenis. Een dood broos skelet is het, het geloof, nauwelijks nog in leven. Er is niet veel voor nodig om het geloof echt het aanzien te geven van een onbewoonbaar verklaard flatgebouw. De tijd breekt aan dat de mens niet meer verteld kan worden wat hij dient te geloven. De tijd breekt aan dat de mens in zichzelf vindt wat hij nodig heeft en zich dat ook volledig bewust is. De tijd breekt aan dat de mensheid voor het eerst op een hoger plan komt door juist niet te luisteren naar de geïnspireerden, maar naar de inspiratie in zichzelf. Hoewel de religies in een ontkenningfase zijn en het nog enige tijd zal duren voordat de religies definitief overleden zijn, is het stervensproces in volle gang.

In de tijd van Abraham en Mozes, Jezus en Mohammed was het niet meer dan normaal dat men zich conformeerde aan de heersende religie, want de mens was een collectief levend wezen. Het kwam in mensen doorgaans niet op om iets anders te doen. De collectief levende mens stond onder een autoriteit die alle macht in zich verenigde - politiek,

economisch, religieus. Wat een westers of westers georiënteerd mens van nu als verworvenheden van de Verlichting ziet -ook al is hij zich daar niet van bewust- was tot aan die Verlichting onbestaand. Geen scheiding van religie en staat, geen autonomie van het individu, geen mensenrechten, om een paar opvallende verschillen te noemen⁶²⁾. Al eerder werd ook genoemd dat geschiedschrijving aan de hand van verifieerbare feiten en bronnenmateriaal in Bijbelse tijden niet bestaand was. Geschiedschrijving in de Bijbels zin was niet anders dan de verzameling van verhalen en overleveringen die meestal niet op schrift waren gesteld - nauwelijks iemand kon lezen en schrijven. Een goed en stichtend verhaal bij het kampvuur of in het 'thee'huis. Verhalen om de luisteraar binnen de grenzen te houden van wat de machthebber toestond. Zo werden waarden en normen overgedragen, zo leerde men wijze lessen. Tracht de mensen van die tijd recht te doen door niet te oordelen, maar door te proberen te begrijpen hoe de invloeden op het grootste deel van de mensheid -Joden, Christenen en Moslims- vorm kregen. Probeer de weg van je voorouders te zien en blijf de pracht van alle verhalen en lessen zien die nog steeds een oude wijsheid in zich dragen.

Uit de woestijn kwam een vader

Abraham en Mozes waren de vaders van de eerste monotheïstische religie. Misschien hebben deze personen concreet bestaan, mogelijk zijn het fictieve personages, eventueel geënt op werkelijke personen, opgevoerd door schrijvers en wijzen die met hen als hoofdpersonen hun bedoelingen beter over het voetlicht trachtten te brengen, een verhaal wilden vertellen. Van Abraham is het 't meest onduidelijk of hij echt heeft bestaan. Abraham zelf heeft niets geschreven of achtergelaten dat plausibel maakt dat hij daadwerkelijk heeft geleefd. Abraham is eerder een personage in de boeken van Mozes -een latere toevoeging- die fungeerde als kapstok waaraan verhalen en wijsheden konden worden opgehangen. Voor de drie religies Jodendom, Christendom en Islam is hij desondanks de verbindende persoon. Zijn afkomst gaat in de verhalen terug tot op Noach en hij wordt gepresenteerd als stamvader van de Joden via zijn zoon Izaak en van de Arabieren via zijn zoon Ismael. Hij wordt niet alleen beschouwd als de stamvader van de Israëlieten en de Ismaëlieten, maar ook van de Midianieten en de Edomieten. Christenen beschouwen via Izaak Jezus als een nazaat van Abraham. Moslims

beschouwen Mohammed als een nazaat van Abraham via Ismael. Het personage Abraham verschijnt voor het eerst in de literatuur tijdens de Babylonische ballingschap in de 6^e eeuw vce, een ballingschap die bijna vijftig jaar heeft geduurd. De tempel in Jeruzalem werd verwoest door Nebukadnezar II (586 vce) en de Joden werden afgevoerd naar Babylon. De figuur van Abraham werd door de Joodse leiders in die tijd in de verhalen het volk ten voorbeeld gesteld om hen te herinneren aan het verbond dat God met hen had gesloten en om hen te laten geloven in en hopen op een toekomst na de ballingschap. Veel, zo niet het meeste van de Joodse literatuur is in deze periode van de ballingschap tot stand gekomen, onmiskenbaar beïnvloed door het Zoroastrisme, een proto-vorm van monotheïstische godsdiensten⁶³⁾.

In het verhaal zoals dat ontstond tijdens de Babylonische ballingschap werd Abraham voorgesteld als een bedoeïen in het land van Eufraat en Tigris met als thuishaven de stad Ur. In Beresjiet in de Tenach, Genesis in de Bijbel, wordt het levensverhaal van Abraham verteld. Abrahams vrouw Sara kon geen kinderen krijgen. Daarom stond zij toe dat haar bediende Hagar de bijvrouw werd van Abraham en zwanger van hem raakte. Uit deze verbintenis kwam Jishma'el, ook genaamd Ismael, voort.

Abraham op weg naar Kanaän

Met Ketura, een tweede bijvrouw, kreeg Abraham zes zonen: Zimran, Joksjan, Medan, Midjan, Jisbak en Soeach. In een visioen verscheen God aan Abraham en deze droeg hem daarin op naar Kanaän te gaan, waar hij land zou aantreffen dat voor hem en zijn nakomelingen geschikt was. Daarbij beloofde hij Abrahams vrouw Sara vruchtbaar te maken, zodat

ook zij hem een zoon kon schenken. Die zoon werd Jitschak, ook Izaak genaamd. In Kanaän aangekomen, bevestigde God zijn verbond met Abraham en door hem met de vele nakomelingen en naties die uit hem voort zouden komen. God schetste voor Abraham het land dat zijn nazaten zouden bewonen. "Die dag sloot de Heer een verbond met Abraham. 'Dit land,' zei hij, 'geef ik aan jouw nakomelingen, van de rivier van Egypte tot aan de grote rivier, de Eufraat: het gebied van de

Kenieten, Kenizieten en Kadmonieten, de Hethieten, Perizzieten en Refaïeten, de Amoriëten, Kanaänieten, Girgasiëten en Jebusieten'." [Beresjiet/Genesis 15: 18-21]. Het idee dat nog bij velen leeft, dat Abraham door Jahweh land werd gegeven dat leeg en onbewoond was, is niet correct. De Israëliëten bezetten land dat al door anderen werd bewoond, ook al waren het rondtrekkende stammen, op grond van een claim die ondersteund werd door de allerhoogste. Het onderscheidend teken van het verbond van God met Israël werd de besnijdenis van de man. Abraham en zijn nazaten zouden onder dit verbond Jahweh vereren als de enig ware God. Abraham overleed 175 jaar oud. Abraham wordt door Joden als hun aartsvader beschouwd en stichter van de Joodse godsdienst, door Christenen als de perfecte Christen *avant la lettre*, en door Moslims als de eerste waarachtige Moslim. Als Abraham inderdaad beschouwt mag worden als de vader van de drie volken en de drie religies, dan is hij een vader van een verscheurde familie geworden.

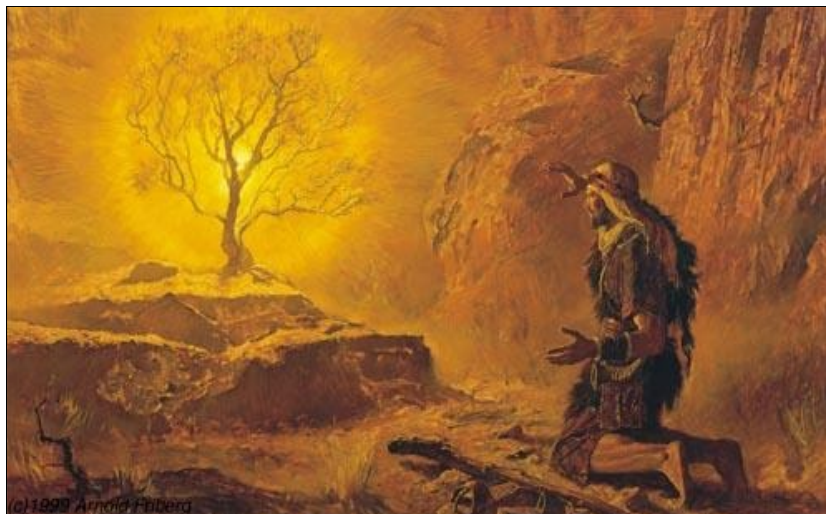
Het verbond dat God sloot was in de visie van de Joden exclusief met hen. God had de Joden uitverkoren tot zijn volk. "Want u bent een volk dat aan de Heer, uw God, is gewijd. U bent door hem uitgekozen om, anders dan alle andere volken op aarde, zijn kostbaar bezit te zijn" [Deuteronomium 7:6]. Hetgeen betekende dat een persoon Joods was of niet Joods en het, anders dan door geboorte, niet kon worden. De enige manier om van dat laatste zeker te zijn, is de vererving van het Joods zijn te laten verlopen via de moeder. Dat is niet alleen controleerbaar, maar is tevens vermoedelijk het laatste overblijfsel van de matriarchale maatschappij van voor de Joodse samenleving, toen zij de onderklasse vormde in de Kanaänitische maatschappelijke structuur. De status van uitverkoren zijn, is opnieuw een aanwijzing dat de Joden zich een exclusiviteit voorbehielden als middel zich een identiteit te verwerven temidden van de andere volken in de Levant. Verder valt met name het patriarchale karakter van het verhaal op. Abraham als patriarch van zijn volk en verder alle volken die uit hem voortkwamen, Jahweh als patriarch over zijn uitverkoren volk. De besnijdenis is een door Jahweh opgedragen uiterlijk kenmerk dat niet alleen exclusiviteit belichaamt. Het was tevens een manier om het volk bij zich te houden, aan zich te binden, omdat een Jood, en later ook een Moslim, op deze manier onloochenbaar een Jood was; het kon niet worden ontkend. Door dit kenmerk kon men niet niet-Jood zijn. Zo werd een kind vanaf zijn vroegste momenten een denkstramien binnen gesluisd waar nauwelijks of geen afstand van kon worden gedaan. Een denkstramien dat niet werd bepaald door het individu, de mens die innerlijk op zoek gaat naar de

diepste waarheid, maar de mens die van buitenaf geprogrammeerd werd denkbeelden over de externe- en interne wereld zonder meer aan te nemen. Een glashelder voorbeeld van het Luciwher paradigma, waarbij autoriteit wordt opgelegd in plaats van de waarheid van binnenuit wordt herontdekt. Daarnaast is de besnijdenis een voortreffelijk middel tegen zelfbevrediging, naar verluid. Samen met kledingvoorschriften, voorschriften ten aanzien van voedsel en de bereiding daarvan, bepalingen inzake het begrafenisritueel en zo meer, een keurslijf waarbinnen een Jood in zijn leven van moment tot moment werd gestuurd door wat de priesters in naam van Jahweh voorschreven. Met de terugkeer uit de Babylonische ballingschap vanaf 538 vce was de canon van de Tenach vrijwel vastgesteld. Het merendeel daarvan werd geschreven tijdens de Babylonische ballingschap en bepaald door de leiders in die tijd, Zerubbabel de Vorst van David en Jozua de hogepriester, hoewel het boek Daniël het bijna niet had gehaald opgenomen te worden in de canon. Dat kwam alleen in de Tenach na zware druk vanuit de bevolking die de verhalen zo prachtig vond, aldus een overlevering. De literaire geschiedenis van het monotheïsme begon op deze manier met Abraham, hoewel zijn verhaal zo'n zeven honderd jaar na Mozes in de Tenach werd opgenomen. Met Mozes begon de daadwerkelijke geschiedenis van het Joodse volk.

Net als voor Abraham is er geen enkel solide bewijs voor het bestaan van Mozes -Mosje in het Hebreeuws en Musa in het Arabisch- als historisch persoon. Een aantal aspecten duiden wel op een mogelijke historiciteit van de Mozes mythe. Kanaän lag binnen de Egyptische invloedssfeer en het is daarom plausibel dat de etnisch-sociale groep waaruit de Israëlieten voort zouden komen zich niet alleen in Kanaän bevond, maar ook in Egypte. Ook daar het meest waarschijnlijk als onderklasse van bedienden, werkers en ongetwijfeld ook lijfeigenen of slaven. Dat een persoon als Mozes -naar verluid- zich sociaal omhoog heeft kunnen werken en enige vorm van educatie heeft kunnen krijgen, mogelijk zelfs aan het hof van de farao heeft gewerkt, laat zien dat de etnische groep waaruit hij voortkwam als collectief geen slavenstatus had. Het verhaal van Mozes die door Meritamoën, de dochter van de farao, drijvend in een biezende mandje uit de Nijl werd opgevisst en zo aan het hof kwam, is een mythologisering om Mozes in de overleveringen meer status te geven, alsof in leven gehouden door de hand van God. De mythe is overigens een exacte kopie van een Mesopotamische mythe over Sargon. Mozes heeft, er nog steeds van uit gaande dat we met een mogelijk historisch

persoon hebben te maken, binnen zijn educatie kennis gemaakt met de historische geschriften van Re-Harakhty-Cheper-Aton, farao Amenhotep IV die zichzelf herdoopte tot Akhnaton. Daarmee kwam hij in contact met de idee van een monotheïstische God die Liefde is.

Het bestuderen van de geschriften van Akhnaton kan Mozes op een straf zijn komen te staan, omdat het verboden literatuur was. Hij werd daarop voor een bepaalde periode uit Egypte verbannen. Tijdens die periode kwam hij in Midjan⁶⁴⁾ in contact met meer verhalen over de God die alleen is. Hij ontmoette in Midjan Jethro Rehuël -de vriend van God-, de koning-priester van Midjan, in de Koran Shu'ayb -hij die de juiste weg toont- genaamd⁶⁵⁾. Mozes trouwde met zijn dochter Sippora. De jaren die Mozes in Midjan verbleef, de geschriften spreken over veertig jaar, zijn definitief vormend voor Mozes gebleken. Het was ook in Midjan dat Mozes Jahweh ontmoette in een brandend braambos. Op de plaats waar

Het brandend braambos op de berg Sinai van waaruit Jahweh tot Mozes sprak. De traditionele Joodse kandelaar "Menora" symboliseert dit brandend braambos.

dit zich zou hebben afgespeeld, staat al eeuwen het Catharina klooster⁶⁶⁾ met op een binnenplaats naar verluid een afstammeling van het braambos. Mozes en Jahweh hebben een conversatie waarna Mozes definitief een belijder van de monotheïstische God wordt. In Midjan heeft Mozes zijn stamgenoten uit Kanaän ontmoet die zich van de dienstbaarheid aan de Kanaänieten hadden bevrijd en de eerste pre-Israëlitische gemeenschap hadden gevormd in het heuvelachtig gebied

van de Westelijke Jordanoever. Deze connecties leidden ertoe dat er zich rond Mozes een groep gelijkgestemden vormde die de ideeën over de ene God in een coherent synopsis formuleerde. Mozes was een geletterd man en het is niet zeker in hoeverre de andere Israëlieten dat ook waren. Wel is duidelijk dat het oud Hebreeuwse schrift maar beperkte invloed heeft ondervonden van het Egyptisch en meer verwant is aan het Aramees. Op zich behoort het gesproken Hebreeuws tot de Semitische tak van de Afro-Aziatische talen en is naast Aramees ook verwant aan het Arabisch en het Akkâdisch, en in mindere mate aan het Egyptisch en Berbers. Het is dus zeer waarschijnlijk dat Mozes en zijn groep het beginnend Joodse geloof wel op schrift hebben gesteld, maar ook dat van deze geschriften nu niets meer bewaard is gebleven. Onmiskkenbaar is dat er naast de op schrift gestelde wijsheid er ook een orale traditie bestond, waarbij de wijsheid van de intelligentsia een schriftelijke neerslag kreeg en de wijsheid van het volk een orale traditie bleef - twee vormen van wijsheid die elkaar aanvulden eerder dan tegenspraken.

Het politieke aspect van de beginnende natie van de Israëlieten moet op enig moment ook hebben ingehouden dat Mozes terugkeerde naar Egypte om daar zijn stamgenoten te vertellen van de vorming van de pre-Israëlitische gemeenschap op de Westelijke Jordanoever. Zoals in Kanaän kwam ook in Egypte een einde aan de dienstbaarheid van de Joden, hoewel zij feitelijk nog geen Joden genoemd konden worden. Of het de vorm heeft gehad die wordt beschreven in Sjemot, Exodus, is in geen enkele historische bron terug te vinden en moet daarom worden betwijfeld. Geen splijting van de Rode Zee. Het verhaal moet eerder worden gezien als inspanning om zich ten opzichte van de andere volken, maar vooral voor eigen gebruik, een eigen identiteit te creëren, en om Jahweh in de geschiedenis van het Joodse volk een superieure status te geven. Het is heel wel mogelijk dat de farao zijn ambtenaren of misschien inderdaad een onderdeel van zijn leger er op uit heeft gestuurd om te zien waar al de 'Joden' naar toe weggetrokken. Kanaän lag immers binnen de Egyptische invloedssfeer. Misschien heeft de farao toen een tactische nederlaag geleden, maar nederlagen werden in de Egyptische geschiedschrijving niet opgetekend.

Wat Mozes en zijn redactiegroep hebben opgetekend in wat bekend is geworden als de vijf boeken van Mozes, de Chamisja Choemsjee Torah, is ook nu nog te lezen in de Torah, de eerste boeken van de Tenach, en in het Oude Testament van de Christelijke Bijbel. Al wat daar staat en verband houdt met de persoon van Abraham is een latere toevoeging

aan deze boeken in de tijd van de Babylonische ballingschap. Wellicht was Abraham een legendarische figuur uit de mondelinge traditie. Door hem toe te voegen voorzagen de Joden zichzelf van een nog oudere geschiedenis en dus een grotere legitimatie, vooral waar het de bezetting betrof van wat door hen het Beloofde Land werd genoemd. In de Islam heeft Ibrahim, Abraham, een bijzondere plaats niet in laatste instantie omdat hij als vader van Ismael als de stamvader van alle Arabieren wordt gezien. De Koran noemt Ibrahim een "Hanif", een persoon die al voor de komst van de Islam zich tot het monotheïsme had bekend. Adam en Jezus zijn in de Koran eveneens "Hanoefa". In de Islamitische opvatting is de Koran een voortzetting van de boodschap die Ibrahim ontving van God. De discussie of Ibrahim nu wel of geen Jood was, is binnen de Islam een absolute non-discussie - hij was een monotheïst, zelfs de vader van de monotheïstische volken. De boekrollen van Ibrahim, de Suhuf-i-Ibrahim, worden gezien als openbaringen binnen de Islam waar respectvol over wordt gesproken. De Boekrollen van Ibrahim, mogelijk zijn dit de eerste geschriften van de redactiegroep van Mozes, zouden door God aan de profeet en boodschapper Ibrahim zijn geopenbaard, maar worden als nu verloren beschouwd.

Mozes zoals die gekend is in de Tenach en de Bijbel wordt in de Koran Musa genoemd. Musa is een boodschapper en profeet die door Allah werd gezonden. In wel een derde van alle soera's in de Koran wordt over Musa en zijn functie voor het monotheïsme verhaald. Ook over zijn leven in Midjan en zijn terugkeer naar Egypte, waar zijn broer Harun, in de Tenach en de Bijbel Aäron genaamd, zijn zegsman werd. De

Musa op een miniatuur uit de 15e eeuw

Egyptische plagen en de Exodus, het splijten van de Rode Zee, alle elementen die ook in de Tenach en de Bijbel staan, hebben een plaats in de Koran. Het verhaal over al-Kidr en Musa is uniek voor de Koran. In de Koran is wijze al-Kidr vermaard en een rechtvaardige dienaar van God. Musa en al-Kidr hebben een tijd met elkaar opgetrokken waarbij al-Kidr

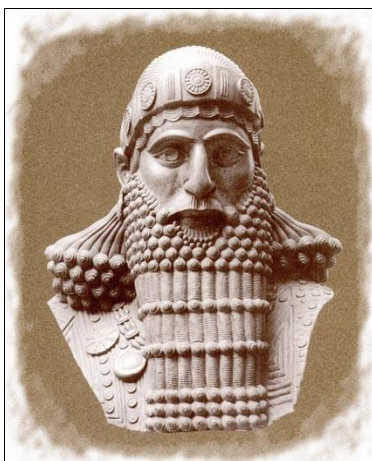
Musa zijn wijsheid heeft proberen bij te brengen. Zij gingen onverrichter zaken uit elkaar [soera De Spelonk 60-8].

Hoeveel wegen leiden naar de ene?

Ontdaan van mythologiseren, een belangrijke doelstelling van dit boek, blijft het verhaal van Mozes, Mosje of Musa, plausibel hoewel er verder bitter weinig historische bewijsgronden voor zijn leven lijken te zijn - in feite alleen redelijk onderbouwde inschatting. Het is zeer aannemelijk dat er contact is geweest tussen pre-Israëlieten, de groep op de Westelijke Jordaanoever, en hun stamgenoten in Egypte, meest waarschijnlijk in Midjan. Door de zichtbare gevolgen in de literatuur is het ook duidelijk dat er een symbiose heeft plaatsgevonden tussen Egyptische- en Mesopotamische wijsheid enerzijds en de volkswijsheid van het oosten en zuidoosten van Palestina en de stammen in het noordwesten van het Arabisch schiereiland anderzijds, meest waarschijnlijk de stammen die op Egyptische kaarten staan aangegeven met de nogal cryptische verwijzing "yhvh". De dominante oorlogsgod Jahweh evolueerde in wat men misschien een migratiegod zou kunnen noemen, het beloofde land, die in een latere ontwikkeling samensmolt met de god El. Of Abraham hierin een functie heeft gehad, en of hij dus werkelijk heeft bestaan, moet worden betwijfeld. De aanleiding voor het betwijfelen is het feit dat het verhaal van Abraham van veel later datum is, uit de tijd van de Babylonische ballingschap (586-538 vce), dan de handelingen van Mozes (rond 1250 vce). Het verhaal van Abraham is post-Mozes als 'prequel' in de Tenach opgenomen. Mozes heeft waarschijnlijk echt bestaan, of anders is hij een compilatie geënt op reële mensen, vanwege zijn inbedding in plausibele historische en dus verifieerbare gebeurtenissen, hoewel het bewijs flinterdun is. Is het ontmythologiseren en de historische verifieerbaarheid instrumenteel in het terugbrengen van personen en gebeurtenissen tot de menselijke maat, en tot socio-politieke doeleinden, de inhoud van de boodschap die ontstond vormt weer een ander aspect.

Wat de redactiegroep rond Mozes en de wijzen in ballingschap uiteindelijk produceren, is een identiteit, maar ook een sociaal-psychologisch stramien en een dogma, een religie die komend vanuit de vele wegen in de Semitische wereld een ineensmelting vormt en uiteindelijk het Joodse geloof wordt genoemd. De wetten van Mozes zijn binnen dat geloof maatgevend - men dient zich er aan te houden, want anders. De wetten

van Mozes zijn overigens niet uit de lucht komen vallen, maar zijn een weergave van de oudst bekende wetteksten in steen gebeiteld op de zogeheten zuil van Hammoerabi, de codex Hammoerabi⁶⁷⁾. Hammoerabi

Hammoerabi, 1792-1750 vce

was de eerste koning van het Oud-Babylonische koninkrijk en zijn naam betekent "verwante genezer". De overname en interpretatie van zijn wetten door de redactiegroep van Mozes, betekent niet anders dan dat in de Levant de wetten van Hammoerabi als algemene waarheid en universeel geldig werden gezien. Zo'n 1800 jaar later werd het Romeins recht als zodanig ervaren, hoewel uiteraard niet in de Levant, en weer zo'n 1800 jaar later gold dat in Europa voor de Code Napoleon. De overname van Hammoerabi's wetten in de Thora, ruim driehonderd wetten, laat niet alleen

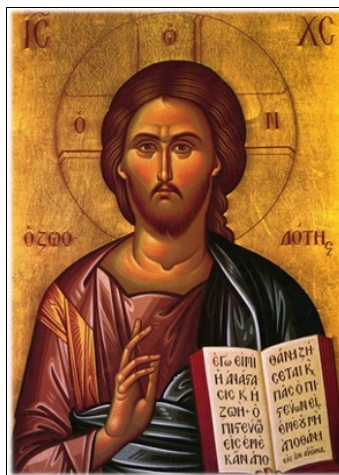
zien dat zijn wetten als universeel werden beschouwd, maar dat de Israëlieten zich, naast het manifesteren van een eigen identiteit, ook deel voelde uitmaken van de grotere Semitische wereld. Van de Mozaïsche wetten hebben de tien geboden⁶⁸⁾ algemene bekendheid, veelal ook bij niet-gelovigen in de westerse wereld, maar er zijn daarnaast ook verdergaande ethische wetten eveneens betrekking hebbend op moord, diefstal en overspel. Er waren sociale wetten die betrekking hadden op bijvoorbeeld eigendomsrecht, erfrecht, huwelijk en scheiding. Er waren de zuiverheidswetten die onder andere gingen over wat een ongestelde vrouw wel of niet mocht aanraken. De feestdagen waren bij wet geregeld. En natuurlijk de spijswetten, over wat rein -kosjer⁶⁹⁾- en onrein is, en over het koken en het opslaan van voedsel.

De wetten werden geïnterpreteerd en gehandhaafd door rabbijnen, geestelijken dus. Wie handhaaft moet ook straffen en het straffen gebeurde onveranderlijk uit naam van Jahweh, van de God. Een situatie die ook binnen het Christendom bestaan heeft tot aan de Verlichting in Europa (1630/1687-1789) en nog bestaat in Islamitische landen en in landen met een streng Islamitische stroming, hoewel het in die landen, zoals Engeland, formeel verboden is recht te spreken volgens de traditionele Sharia. Het probleem in deze is dat onder de genoemde existentiële restricties de geestelijkheid volledige controle heeft over het

individu, dat ook poogt te hebben over zijn gedachten en gevoelens. Het is heel wel mogelijk dat in de beginnende pre-Israëlitische maatschappij de aanname van en het verbond met de monotheïstische God Jahweh naast het formuleren van een eigen identiteit een daad van idealisme was, misschien zelfs wel verlicht idealisme. Evenzo verlicht was de overname van de wetten van Hammoerabi, die toen zeer modern waren - ze zijn het in zeker opzicht nog steeds. De stichting van de moderne staat Israël en het werken in een collectief als de kibboets is eveneens vanuit ideële motieven ontstaan. Maar de beperktheid van de mens, zijn virtuele gevangenschap binnen het Luciwher paradigma, zorgt voor ontarding en de infiltratie van machtspolitiek in het handelen. Het turen van de mens op het belang van het aardse, het materieel universum, maakt hem functioneel blind voor de belangrijkheid van het innerlijk, het immaterieel universum. Elk persoon, elke groep, elke natie die zich tracht te organiseren op basis van externe regels en externe autoriteit, en zodoende niet de innerlijke weg bewandelt, zal onafwendbaar de weg kwijt raken.

De heilige bij het meer

Jezus van Nazareth is na Mozes als tweede belangrijk voor het Semitisch monotheïsme. Voor de één een dissidente jood, een afvallige rabbijn misschien. Voor de andere de Zoon van de liefhebbende God en de Verlosser van de mensheid. Voor de volgende een wijze profeet die, op voorhand, de wijsheid van Mohammed bevestigde. Drie keer veertien generaties na de legendarische Abraham verscheen deze persoon op het wereldtoneel. Het bewijs voor zijn bestaan is alleen indirect, want wat er is geschreven is over hem, niet door hem. Hoewel er toch een enkele eigentijdse historische bron over hem bestaat. "Nu was er rond deze tijd Jezus, een wijs man, als het geoorloofd is hem een man te noemen, want hij was een doener van wonderlijke werken, een leraar van de mannen die de waarheid met graagte ontvangen. Hij trok zowel

Icoon van Jezus

velen van de Joden als velen van de heidenen naar zich toe. Hij was [de] Christus. En toen Pilatus, op voorstel van de voornaamste mannen onder ons, hem had veroordeeld tot het kruis, hebben zij die van het begin af aan van hem hielden hem niet verlaten, want hij verscheen weer levend aan hen op de derde dag, gelijk de goddelijke profeten dit hadden voorgezegd en tienduizend andere wonderlijke dingen over hem. En de stam van de Christenen, naar hem genoemd, zijn niet uitgestorven tot op deze dag." [Flavius Josephus⁷⁰⁾: De oude geschiedenis van de Joden, Boek 18, hoofdstuk 3,3]. Wat voor de authenticiteit van Josephus pleit is dat hij vrijwel een tijdgenoot van Jezus was, als Sadduceeër hoogstwaarschijnlijk toegang had tot de primaire bronnen en dat hij niet gerekend kon worden tot de aanhangers van Jezus of de Christenen. Tegen de historische juistheid van Josephus pleit dat hij zijn tekst pas zestig jaar na de dood van Jezus publiceerde, in overigens vrijwel dezelfde periode dat de eerste evangeliën werden geschreven.

De al of niet historiciteit van Jezus is het onderwerp geweest van boekenkasten vol eerbiedwaardige studies. Zijn leven als reëel mens is echter niet het meest betekenisvolle aan hem -was hij wel of niet getrouwd en had hij kinderen-, maar de betekenis van zijn leven was wel groot, inclusief de gevolgen voor de Christelijke variant van het monotheïsme. De betekenis van Jezus voor het Christendom is vergelijkbaar met die van Mozes voor het Jodendom. Met Mozes kwam er een kentering in het denken gedurende het laatste millennium vce. Het oude verbrokkelde tribale denken -de politiek en de religie die daarbij hoorde-, moest plaats maken voor een filosofie -met een religie en een politiek die daaruit voortvloeide- die meer centralistisch was, die een archaisch Arabische oorlogsgod en een oud Kanaänitische oppergod deed versmelten in één strenge doch rechtvaardige Jahweh. Het streven van de Israëlieten een gecentraliseerd Joods imperium in de gehele Levant⁷¹⁾ te vestigen, is evenwel nooit werkelijkheid geworden - de religie -het politiek aspect daarvan- had wel het potentieel. Voordat dit realiteit kon worden, werden de Joden onder de voet gelopen door een macht die al wel volledig op een centrale organisatie steunde, de Romeinen. De wijsgeer Jezus van Nazareth zag zowel de potentie van het centraal gezag -de overheersing door het Romeinse Rijk- als de impotentie van de centralistische idee -het onderworpen Joodse koninkrijk-. Daar waar centralisme en organisatie overwinnen zullen die ooit falen, omdat het niet de situatie is waarin elk mens recht kan worden gedaan. Jezus poogde daarom de mens zijn autonomie terug te geven door de relatie met God de Vader tot een persoonlijke relatie te maken⁷²⁾. Om exact

deze reden moest Jezus van Nazareth sterven⁷³⁾. Immers, wie centraal gezag nastreeft ziet in een figuur als Jezus een 'anarchist'⁷⁴⁾, een gevaar voor de autoriteit, zeker toen zijn aanhang bleef groeien. Op dit punt vonden de Joodse en de Romeinse gezagsdragers elkaar, wat onvermijdelijk leidde tot de marteldood van de charismatische denker. Dat de ideeën van Jezus de Gezalfde zijn voort blijven leven is, hoe ironisch, te danken aan het feit dat deze binnen driehonderd jaar na zijn dood geïnstitutionaliseerd werden en de daaruit resulterende religie de staatsgodsdienst van het Romeinse Rijk werd.

Stierf Jezus werkelijk voor zijn ideeën en de mensheid? Waar kwamen zijn ideeën vandaan? Over de herkomst van de ideeën van de stichter van de tweede versie van het monotheïsme worden veel en diverse beweringen gedaan. Zo wordt er herhaaldelijk in de bronnen gewezen op de analogie tussen Jezus en de Egyptische god Horus - in de iconografie

Isis met Horus, fresco in Pompeï, 20 vce

wordt Maria met het kind Jezus exact gelijkend afgebeeld aan Isis met het kind Horus. In het kort kan worden gezegd dat de Egyptische godenwereld bestond uit weliswaar een grote hoeveelheid goden, maar dat al deze goden, inclusief Osiris, niet anders waren dan verschillende aspecten, attributen of fasen van Ra; zijn zoon Horus werd geboren uit Isis. Wie voor Ra of Osiris Jahweh leest, voor Horus Jezus en voor Isis Maria, heeft de verbinding gelegd tussen de Egyptische religie en het Christendom. Wanneer men tevens aanneemt dat Horus niet alleen de zoon van Ra was maar ook een aspect van Ra, zoals de Egyptenaren geloofden, dan heeft men tevens de oorsprong van de drie-eenheid gevonden. Hierin is Jezus niet alleen de zoon van Jahweh, maar ook een aspect van Jahweh en deel van de drie-eenheid die naast God de Vader Jahweh en God de Zoon Jezus verder bestond uit de Heilige Geest, in Egyptische termen het Ka⁷⁵⁾. Een andere analogie die wordt gepresenteerd, is die tussen Jezus en Mithras, de zoon van Ahura Mazda, de oppergod uit het Zoroastrisme. Mithras was een onder Romeinen -vooral in het leger- algemeen beleden godheid. De acceptatie van het Christendom door de Romeinen in de vierde eeuw wordt mede verklaard uit het feit dat Mithras en Jezus vrijwel identiek waren. Beiden ook werden uit een maagd geboren en kwamen overeen in geboortedag.

Overigens golden deze overeenkomsten ook voor de Griekse god Dionysus en de held Perseus, zoon van Zeus. In de moderne tijd geldt de wetenschappelijke methode als toetssteen voor de echtheid en waarheid van kennis. In de antieke wereld bestonden voor goden en godgelijken kennelijk bepaalde kenmerken die als waarmede van echtheid moesten dienen⁷⁶⁾.

Jezus was niet zonder concurrenten. Appolonius van Tyana en Simon Magus bijvoorbeeld. Het onderscheid tussen hen en Jezus van Nazareth was voor een eenvoudig gelovige niet te maken⁷⁷⁾. Sommige volgelingen van Johannes de Doper bleven in Johannes de Messias zien en zagen dat niet in Jezus. Deze zogeheten Mandeëërs migreerden in de tweede eeuw naar het noorden van het huidige Irak, waar zij nog steeds wonen. Er zijn ongeveer honderdduizend Mandeëërs over de gehele wereld. Simon bar Kochba was net als Jezus een afstammeling van Koning David. Hij wilde wel de koning der Joden zijn en leidde een opstand tegen de Romeinen die door Keizer Hadrianus met zo'n nihiliserende overmacht werd neergeslagen, dat er tot 1948 geen sprake meer is geweest van een staat Israël. En dan is er de Nag Hammadi bibliotheek⁷⁸⁾. De geschriften in

deze bibliotheek uit de derde en vierde eeuw laten een andere Jezus van Nazareth zien dan de Jezus uit de traditionele evangeliën, een Jezus die veeleer een mens was dan dat hij als goddelijk werd beschouwd. Deze collectie geschriften behoort tot de zogeheten Gnostische geschriften

De Nag Hammadi bibliotheek

die uit de officiële canon werden geschrapt, omdat zij tegenstrijdig heetten te zijn aan de geaccepteerde evangeliën. Het evangelie van Maria Magdalena en het evangelie van Judas maken geen deel uit van de Nag Hammadi bibliotheek, maar zijn wel authentieke geschriften uit de tweede en derde eeuw met een andere blik op Jezus. De praktijk die uit dit alles naar voren komt, is dat tijdens het leven van Jezus, maar nog duidelijker na zijn dood, eenieder die Jezus had gekend of hem had gevolgd, dan wel iemand kende die hem had gekend of had gevolgd de verhalen rond Jezus doorvertelde, meest waarschijnlijk met de beste bedoelingen, die in nog een later stadium werden opgeschreven. De

collectie die zo ontstond was niet eenduidig over de figuur van Jezus. De institutionalisering van het geloof in Jezus en het bepalen van de canon, met als hoogtepunt het Concilie van Nicea, deed kiezen voor die geschriften die de machthebbers konden gebruiken, terwijl de overige in de ban werden gedaan. Deze manipulatie zegt niets over de echtheid van de geschriften, canonic of niet. Het zegt alleen iets over derde en vierde eeuwse Christenen en hun perspectief op Jezus van Nazareth.

De bruggenbouwer

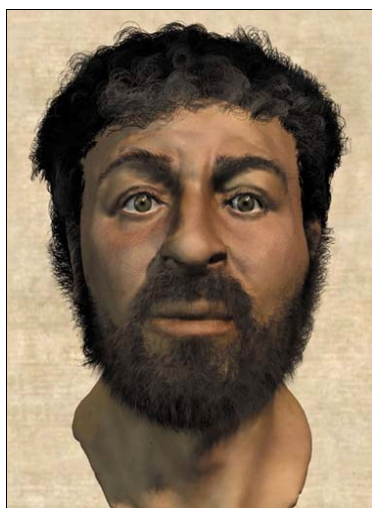
Jezus van Nazareth werd en wordt gezien als een wijs mens met mogelijk profetische gaven of een vooruitziende blik. Zoveel mag worden aangenomen. Hem de zoon van God noemen en vermelden dat hij wonderen heeft verricht, komt op de huidige tijd niet over als waarmerk van echte goddelijkheid, maar als een marketingstrategie - die ook door de andere 'godenzonen' werd gebruikt. Daarnaast is het van weinig belang of hij inderdaad werd gekruisigd, zoals Flavius Josephus en de discipelen van de Christus beschrijven en dat hij na drie dagen uit de dood herrees. Misschien heeft hij zich op tijd uit de voeten gemaakt naar Cappadocië en heeft daar verder geleefd onder de naam Appolonius, terwijl in Jeruzalem Jezus Barabbas -zoon van de vader- alsnog in zijn plaats aan het kruis hing. Het is nu niet van belang of de lotgevallen van Jezus van Nazareth op een Bijbelse manier waar zijn, met wonderen en engelen, het is van belang om nu na te kunnen gaan of die Bijbelse waarheid in de moderne tijd stand houdt. Het is van belang of op een verantwoorde historisch wijze kan worden vastgesteld dat alles wat er in het Nieuwe Testament en in de Gnostische geschriften over Jezus geschreven staat waar is. Het enige wat dan echt met redelijke zekerheid kan worden vastgesteld is dat er rond het begin van de jaartelling een Jezus van Nazareth heeft bestaan en dat hij een wijs mens was met wellicht profetische gaven en een vooruitziende blik. Wanneer alle theater om Jezus heen met de in zijn tijd belangrijke religieuze keurmerken wordt weggelaten, en wanneer Jezus wordt losgemaakt, welhaast bevrijdt, uit de context van de vroeg Christelijke Joodse sekte die zich in drie eeuwen ontwikkelde naar een staatsgodsdienst, met de bijbehorende politieke doelstellingen, dan blijft er een mens over met voor zijn tijd zeer bijzondere ideeën. Een mens met bijzondere ideeën. Een mens. Ecce homo. Beschouw de mens, elk mens. Elk mens. Hij wordt door het leven geselsd en getekend, hij verwondt zich aan de

rauwheid van het bestaan, en hij wordt bespot, beledigd en gekruisigd wanneer hij zijn eigen weg bewandelt, niet heult met de meute. In die betekenis is ieder mens Jezus en is Jezus ieder mens. Zo beschouwd is ieder mens een kind van God - de zoon van God, de dochter van God.

De bedoeïenen die aan het eerste monotheïsme vooraf gingen eerden een tribale god. De leider of leidster van de stam viel alle verering toe, omdat deze in contact stond met de godheden. Die stamgoden waren niet wezenlijk anders dan de goden die megingen toen de mens ruim vijfenzeventigduizend jaar eerder Afrika verliet. Matriarchale en patriarchale godheden. Denkers als Zarathoestra en Akhnaton en bouwend op hen Mozes, veranderden de regels van 'het spel'. Na Mozes en zijn legendarische voorvader Abraham was de wereld een andere wereld geworden. Eén centrale godheid was de weerspiegeling niet alleen van een religieuze beleving, maar ook die van een politiek doel in het spoor van de Neolithische revolutie - ontwikkeling van de landbouw en de opkomst van de eerste steden. Op de keper beschouwd nu achteraf bezien lag het accent op het politieke doel, zeker daar waar het de centralisering betrof. In de beleving van de godheid trad geen wezenlijke verandering op. Of het nu ging om de natuurgoden bij de Afrikaanse voorouders, tribale goden van rondtrekkende stammen, polytheïstische pantheons zoals in de Egyptische en Mesopotamische culturen, het betrof steeds goden die op de mens inwerkten, goden die met hun handelen het lot van de mens en de mensheid bezegelden. Zoals menig keer hiervoor al werd getoond kan een dergelijke sturende god niet de God zijn die de grondslag is voor alles dat bestaat. Al was het alleen maar vanwege het feit dat mensen op aarde deze god kunnen gebruiken om de mens te sturen en autoriteit over hem uit te oefenen. Een godheid die dat toestaat heeft doelstellingen die niet passen bij de God die waarheid is en dus Liefde is. Een dergelijke god valt naadloos binnen het Luciwher paradigma en is derhalve Luciwher zelve. Niet het kwaad, zoals hiervoor al ruimschoots betoogd, omdat 'goed en kwaad' behoort tot de imaginaire dichotomieën - dichotomieën bestaan niet, omdat alles vele schakeringen kent. Het Luciwher paradigma weerspiegelt het streven van Luciwher de mens bij zich te houden en hem te weerhouden van het ontdekken van de waarheid, de Liefde. Die waarheid kan alleen worden ontdekt door niet op autoriteit te leunen en de innerlijke reis te maken. Akhnaton wees al op de ene God die Liefde is. Jezus van Nazareth deed dat eveneens en hij stimuleerde door alles wat hij zei, wat over hem is

opgetekend in de canonieke evangeliën en in de gnostische geschriften, de evangeliën van Maria Magdalena -zijn beweerde echtgenote- en van Judas -zijn beweerde verrader-, de persoonlijke relatie met God te zoeken. "Eer van mensen behoeft Ik niet, maar Ik ken u: gij hebt de liefde Gods niet in uzelf. Ik ben gekomen in de naam mijns Vaders en gij neemt Mij niet aan; indien een ander komt in zijn eigen naam, die zult gij aannemen. Hoe kunt gij tot geloof komen, gij, die eer van elkander behoeft en de eer, die van de enige God komt, niet zoekt?" [Bijbel NT, Johannes, 5:41-44]. Jezus wijst er op dat mensen geneigd zijn de

Zo kan Jezus er werkelijk hebben uitgezien. Reconstructie op basis van een schedel uit de tijd van Jezus

oplossing en de verlossing in elkaar en dus buiten zichzelf, in autoriteit te zoeken. Hij vraagt zich openlijk af hoe mensen tot een innerlijke zelfontdekking kunnen komen, wanneer zij de Liefde niet in zichzelf zoeken. "Jezus zeide: een wijnstok is geplant buiten de Vader en daar hij niet vast staat, zal hij uitgetrokken worden met wortel en al en vernietigd worden." [Nag Hammadi bibliotheek, Evangelie van Thomas, 40]. Elke wijsheid of waarheid die buiten de waarheid van God wordt gevonden, van buitenaf op de mens afkomend in plaats van gevonden op de innerlijke weg, is een schijnwaarheid. Die illusoire waarheid zal geen vruchten dragen. "Jezus zeide: God ziet graag dat zijn dienaar een

ambacht leert waardoor hij onafhankelijk van andere mensen kan worden, maar God haat een dienaar die religieuze kennis verwerft en die vervolgens als een ambacht beoefend." [Woorden van Jezus in de Moslimtraditie⁷⁹], 122]. Een mens dient zelfstandig zijn weg te zoeken, in deze wereld en in de innerlijke wereld, want afgaan op de -religieuze-kennis van anderen heeft geen enkele zin.

Deze uitspraken zijn steeds aan Jezus van Nazareth toegeschreven en worden steevast van een uitleg voorzien die de status en de status quo moeten onderstrepen van de context waarbinnen de commentator schrijft. Ter onderstreping dus van de waarheid volgens het Christendom, de Gnostiek, dan wel de Moslimtraditie. Achter elke uitspraak is hier het perspectief gegeven vanuit de uitgangspunten van dit boek. Het is aan

de lezer voor zichzelf uit te maken waarbij hij zich wel bevindt. Het argument van dit boek is dat Jezus met een traditie brak die door Mozes werd geformuleerd. Dat niet de centralistische alleen heersende God Jahweh bepaalt wat goed voor de mens is, zeker zijn dienaar niet die het religieus ambacht beoefent, maar de mens zelf die in zichzelf op zoek naar God gaat. Dat Jezus brak met de centralistische religie van Mozes, wordt geïllustreerd door de volgende uitspraak van Jezus. "Zijn discipelen zeiden tot hem: Nut de besnijdenis of niet? Hij zeide tot hen: Als zij nutte, zou hun vader hen besneden uit hun moeder voortbrengen." [Nag Hammadi bibliotheek, Evangelie van Thomas, 53]. Met enige goede wil en relativisme kan men hier zelfs de eerste glimp van de evolutietheorie in herkennen. Jezus was hoogst modern in zijn tijd en nog steeds wanneer men er zich rekenschap van geeft dat er nog steeds mensen zijn die geloven dat God de aarde in zes dagen heeft gecreëerd en een paar duizend jaar oud is, om vervolgens de evolutieleer verwerpen. Jezus stapte binnen de geschiedenis van de mens als eerste buiten het Luciwher paradigma, hij bouwde een brug naar de innerlijke weg. Hij verkondigde de waarheid en dus de verlossing in jezelf te zoeken. De Christelijke Kerk heeft daarna Jezus Christus gekaapt. Tweeduizend jaar Christendom heeft Jezus terug ingekapseld in het Luciwher paradigma, en dat levert soms trieste en soms ridicule en lachwekkende weergaven van Jezus op. Kijk om je heen en je vindt voorbeelden te over.

Visioenen van de vluchteling

Abā al-Qāsim Mohammed ibn 'Abd Allāh ibn 'Abd al-Muttalib ibn Hāshim is voluit de naam van de man die iedereen kent als Mohammed -de prijzenswaardige-, de profeet van de Islam. Van hem is het vrijwel onbetwist duidelijk dat hij heeft bestaan. Hij werd geboren in Mekka in 570 en is gestorven in 632 in Medina, volgens de eerste biografie die in om en nabij 750 over hem is verschenen, een honderdentwintig jaar na zijn dood⁸⁰). Binnen de Islam wordt Mohammed gezien als de voltooiër van het monotheïsme, hetgeen wil zeggen dat hij door de Islam tegelijk wordt beschouwd als de laatste profeet. De historiciteit van Mohammed is echter niet onbetwist. Het grootste probleem is dat er geen bronnen zijn voor het pre-Islamitisch deel van zijn leven. De historiciteit van Mohammed kan alleen worden aangetoond wanneer men de bronnen niet al te kritisch benadert, terwijl bij een kritische benadering van de

Mohammed komt gezeten op een Buraq, een hemels dier, aan in de hemel. Perzische miniatuur uit de 16e eeuw

bronnen zijn historiciteit onmogelijk valt vast te stellen. Als karavaanleider kwam hij in contact met Joden en Christen en daardoor met hun religie. Naast koopman was hij ook herder, althans in zijn jonge jaren. Hij had uit die tijd de gewoonte overgehouden om zich periodiek terug te trekken in een grot en daar te bidden en te mediteren. Tijdens zo'n sessie ontving hij via de engel Djibriel, of Gabriël, zijn eerste openbaring van God, maar ging daarover pas na een aantal jaren prediken. De kern van zijn boodschap, dat wat God hem via Djibriel zei, was dat alleen de complete overgave, Islam, aan God voor God acceptabel was. Bovendien verklaarde Mohammed zich boodschapper en profeet te

zijn van Allah, in de traditie van de andere Islamitische profeten als Nuh, Ibrahim, Musa, Yahya en Isa⁸¹⁾.

Het sociale aspect van zijn boodschap aan de mensen had als gevolg dat in eerste instantie met name de lagere klassen en slaven zich tot zijn leer aangetrokken voelde. Dat had tot gevolg dat de bezittende klasse zich door de boodschap van Mohammed bedreigd voelde, wat uiteindelijk leidde tot een poging hem te vermoorden. Mohammed vluchtte naar Yathrib, later Medina genoemd. Deze vlucht, de hidjra, vormt het begin van de islamitische jaartelling. In Medina ontwikkelde Mohammed zich behalve tot religieus leider ook tot politiek en militair leider. In een aantal veldslagen versloeg Mohammed uiteindelijk het leger van Mekka. In 630 was het zover dat Mohammed de Kaba in Mekka kon zuiveren van de 360 goden die daar werden aanbeden en de heilige tempel kon wijden aan uitsluitend Allah. De Koran benadrukt dat Mohammed niet de stichter was van een nieuwe godsdienst, maar daarentegen een oproep deed om terug te keren naar de oorspronkelijke godsdienst die "de religie van Ibrahim" werd genoemd. God had zich eerder tot andere volkeren gericht, maar openbaarde zich nu uitdrukkelijk aan de Arabieren, vooral om te waarschuwen voor de Dag des Oordeels.

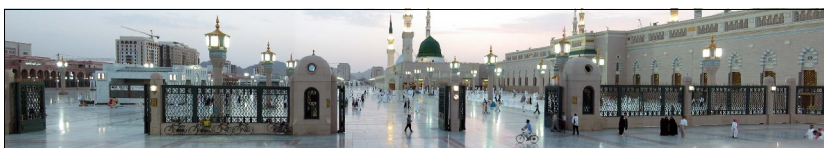
Moslams zien de Koran als de openbaring door de engel Djibriel van de wil van God in opdracht van God. Veel islamologen zien in de Koran een Arabische adaptatie van de Joodse Tenach en de Christelijke Bijbel. Er zijn veel overeenkomsten tussen de boeken. Binnen de Islam zelf wordt Soera Jonas 94 aangehaald om tegenstanders van de Islam uit te dagen toch vooral de Mensen van het Boek -Tenach en Bijbel- te raadplegen, om zo de waarheid van de Koran te kunnen begrijpen. "En als gij over hetgeen Wij tot u hebben nedergezonden twijfelt, vraagt dan degenen die het Boek vóór u hebben gelezen. Inderdaad,

De grot Hira in de berg Jabal al-Nour waar, volgens het islamitische geloof, Mohammed zijn eerste openbaring ontving.

de waarheid is van uw Heer tot u gekomen; behoort daarom niet tot de twijfelaars." De eerste gedocumenteerde christelijke kennis over Mohammed komt uit Byzantijnse bronnen. Daarin wordt aangegeven dat zowel Joden als Christenen Mohammed zagen als een "valse profeet". In de "Doctrina Jacobi nuper baptizati" uit 634, twee jaar na de dood van de profeet, wordt Mohammed gekenschetst als "misleidend [,] want komen profeten met zwaard en strijdswagen?, [...] Je zal niets waars vernemen van de genoemde profeet, behalve menselijk bloedvergieten." Het voornaamste twistpunt tussen Joden, Christenen en Moslams, zo wordt vaak gezegd in de literatuur, is de status van Isa, Jezus. Volgens Moslams is hij een belangrijke profeet, maar volgens de Joden in het geheel geen profeet, terwijl hij voor de Christenen meer dan een profeet is, Gods zoon. Joden en Christenen hebben Mohammed nooit als profeet willen erkennen. Hadden zij dat wel gedaan, dan hadden zij zich de facto bekeerd tot de Islam. Joden zijn Mohammed gaan beschrijven als "ha-meshuggah" -de bezetene-, een valse profeet die de oude verhalen ernstig beschadigde door zijn hervertelling in de Koran. De Christenen vonden het onbestaanbaar dat Mohammed de goddelijke aard van Jezus ontkende en zagen uiteindelijk in hem een valse leraar, die geïnspireerd was door de Satan. "Toch zijn er destijds onder het volk ook valse profeten opgetreden, en zo zullen er ook onder u dwaalleraren

verschijnen. Ze zullen met verderfelijke ketterijen komen en zelfs de meester die hen heeft vrijgekocht verloochenen. Daarmee bewerken ze spoedig hun eigen ondergang. Velen zullen hun losbandig gedrag overnemen en zo de weg van de waarheid in opspraak brengen. Gedreven door hebzucht zullen ze u bedriegen met misleidende verhalen, maar hun vonnis is allang geveld, hun ondergang laat niet op zich wachten." [2 Petrus 2:1-3]. In de lijst van Gnostische heiligen in de "Ecclesia Catholica Gnostica"⁸²⁾ is Mohammed opgenomen als een van de heiligen. Volgens het Bahá'í geloof⁸³⁾ is Mohammed niet de laatste profeet, een standpunt dat wordt gedeeld door de Ahmadiyya-moslims⁸⁴⁾.

Al-Masjid al-Nabawi, de Moskee van de Profeet, in Medina met de Groene Koepel gebouwd op het graf van Mohammed in het midden van de foto.

Te vuur en te zwaard

Wie zich bezig houdt met de vragen of Mohammed werkelijk heeft bestaan of niet en of hij de teksten van zijn revelaties zelf bij elkaar heeft gesprokkeld of ze inderdaad als boodschap van God heeft ontvangen, houdt zich bezig met vragen die volkomen irrelevant zijn. De constatering dat de Islam met de Koran voor ruim anderhalf miljard mensen op aarde hun leven bepaalt en hen houvast in het leven biedt, is als enige relevant. Mohammed is, de Koran is en de Islam is - dit zijn de onbetwistbare gegevens. Welke rol de Islam speelt is de volgende vraag, waarop het antwoord veel gecompliceerder is. Daarvoor moet het gehele krachtenveld worden overzien, de rol die de Islam speelt in de wereld van vandaag. Om te beginnen is hierin belangrijk te weten hoe de Islam wordt ervaren. Voor het merendeel van de Moslims, die gemiddeld genomen bedachtzame en vrome burgers zijn, geldt niets anders dan voor de gemiddelde Jood of de doorsnee Christen. Hij werkt hard, wil gelukkig zijn met zijn vrouw en zorgt goed voor zijn kinderen. Dat binnen de Islam relatief veel groepen opereren die fanatiek en vaak ook gewelddadig zijn is niet inherent aan de Islam als men het fanatisme mag wijten aan de relatieve jeugdigheid van de godsdienst. In een vergelijkbare periode van het Christendom was fanatisme en geweld ook

het middel om de godsdienst te profileren en te laten prevaleren. Dat loopt in ieder geval vanaf de eerste kruistocht tot en met de Spaanse Inquisitie. Ook binnen het Jodendom is een fanatieke periode geweest, hoewel daar alleen een weerslag van is te vinden in de lessen die uit de Tenach en de andere Joodse literatuur kunnen worden getrokken, terwijl in historische bronnen daarvan niets is terug te vinden; zo die nog bestaan. De stelling dat de Islam door het vergoelijken van geweld tegen niet-Moslims een verwerpelijke godsdienst is, hangt derhalve samen met een vooraf ingenomen standpunt, vaak bij veronachtzaming van de eigen religieuze geschiedenis of zelfs onwetendheid daarover. Fanatisme en blindheid is altijd een trieste zaak - voor de fanatieke blinde.

Dat de Islam een gewelddadig religie is, is verder een loze constatering en is als het zeggen dat een leeuw een gazelle doodt. Elk systeem met politieke ambities, of in ieder geval implicaties, bevat geweld. Jozua als opvolger van Mozes veroverde het beloofde land niet met topconferenties. "Toen sloegen zij alles wat in de stad was met de ban, zowel man als vrouw, zowel jong als oud, tot runderen, schapen en ezels toe, met de scherpte des zwaards" [Jozua 6:21]. De muren van Jericho kwamen donderend naar beneden - en God hielp daarbij. Het fanatisme waarmee het Christendom is verspreid en verdedigd, de religieuze oorlogen binnen Europa en de verdediging van het heilige land tegen de Islam, laat zien dat de volgelingen van Jezus geen geweldloze hippies waren. De veldslagen die Mohammed tegen zijn eigen mensen in Mekka voerde, en won, maar ook een bepaalde uitleg van het begrip jihad, de veroveringen van de moslimlegers in Noordafrika en Iberië, laten zien dat de boodschap van vrede pas in moest gaan na de onderwerping. Misschien is dat geweld te verklaren vanuit de positie van onderdrukking waar de stichters zich aanvankelijk in bevonden. De Joden ten opzichte van de Kanaänieten en Egyptenaren, de Christenen ten opzichte van de Romeinen en de Moslims in Medina ten opzichte van hun stamgenoten in Mekka. Het laat zien, maar dat is geen nieuwe constatering, dat de grote monotheïstische godsdiensten geen zuivere godsdiensten waren, in de zin van een filosofisch religieus en ethisch denkstelsel, maar -ook en vooral- economisch politieke stelsels. Specifiek voor de Islam is, dat het verwijt een gewelddadige godsdienst te zijn steevast wordt beantwoord met de uiteenzetting dat het in de grond een vredelievende godsdienst is, een antwoord waarbij de politiek imperialistische motivaties in het antwoord worden uitgefilterd. Welke islamitische wijze dan ook men hoort spreken of leest, de boodschap van vrede moge waar zijn, men sluit over het algemeen de ogen voor het bloed dat is vergoten om de

Islam een in deze wereld bepalende godsdienst te laten zijn. De leeuwinstilt noodzakelijkerwijs haar honger, maar daarbij mag echter niet worden vergeten dat een leven het leven liet.

Autoriteit of zelfbeschikking

Islam betekent overgave of onderwerping aan God, Allah. Dit uitgangspunt staat haaks op de belangrijkste uitgangspunten van Isa, Jezus, een van de voornaamste profeten binnen de Islam. Het is niet mogelijk om zowel de waarheid, de Liefde en de verlossing, in jezelf te vinden, om Allah te vinden door diep in je hart te kijken, en je tegelijkertijd te onderwerpen aan Allah. Het is niet mogelijk om twee verschillende wegen tegelijk te bewandelen. Het voorwaardelijk stellen van overgave en het eisen van onderwerping sluit het bewandelen van de weg van de innerlijke ontdekking uit, zoals het bewandelen van die weg inhoudt dat invloeden van buitenaf -beïnvloeding, macht, autoriteit, directie, voorschriften- als niet meer ter zake doend worden ervaren. Wie zout in zijn thee doet, kan die niet meer zoet laten smaken. De mens die de innerlijke weg bewandelt laat slechts externe raadgevers toe als hij die zelf zoekt en zal de externe raad alleen dan toepassen wanneer hij die geïnternaliseerd heeft. Wanneer een extern advies eerst naar eigen termen is vertaald voordat hij daar in zijn innerlijk een toepassing voor kan vinden. Als een externe raad luidt elkaar lief te hebben, dan zal elk persoon voor zichzelf dienen te bepalen wat liefhebben is, voordat hij zich deze raad eigen kan maken en toepassen. Daarnaast zal blijken dat het bepalen van een inhoud -van bijvoorbeeld liefhebben- door het leven heen verdere groei kent, een nuancering die de persoon zelf aanbrengt op basis van de afgelegde leerweg. Het is niet voorstelbaar, het is onmogelijk dat een adviseur of een autoriteit van buitenaf die nuance op basis van persoonlijke ontwikkeling kan aanbrengen. Isa wordt binnen de Islam op een bepaalde manier begrepen -een bepaald aspect-, op een manier die eerder de ontwikkelingsgang van de Islam aangeeft, dan aangeeft hoe men Isa moet begrijpen.

Ook in andere godsdiensten wordt van de gelovigen volledige overgave aan de god gevraagd, soms zelfs liefdevolle overgave. Telkens blijkt dat behalve overgave en onderwerping ook ondergeschiktheid wordt bedoeld - dat is nu eenmaal een kenmerk van een hiërarchische systeem. Er is er maar een die binnen een systeem hiërarchisch denkt en dat is de mens, de mens als onderdaan van Luciwher. De mens die nog vast zit binnen

het Luciwher paradigma, het denkraam waardoor niet naar binnen wordt gekeken voor de oplossing en het antwoord op alle vragen, maar naar de autoriteit buiten de mens. De mens wordt in een hiërarchisch systeem onzeker gemaakt om de verlossing uit de pijn en de ontdekking van de Liefde en dus de waarheid in zichzelf te zoeken door het constante bombardement door autoriteiten. In de woorden van Isa zijn aanknopingspunten te vinden, waarmee ieder mens de weg naar binnen kan vinden en zich niet meer iets gelegen hoeft te laten liggen aan de wijzen aan de zijlijn. Als de vergelijking getroffen mag worden waarin Isa een revolutionair was die het Jodendom trachtte te hervormen, dan kan de Islam worden beschouwd als een poging tot restauratie. Mohammed en zijn navolgers keerden terug naar de "religie van Ibrahim", Musa eigenlijk, en Isa werd gemarginaliseerd door hem zijn, symbolische, goddelijkheid af te nemen. Waarom Isa juist wel als goddelijk moet worden aangemerkt, het werd hiervoor al duidelijk, is omdat wij allen kinderen van God zijn. Juist dat stelt ieder mens in staat via de innerlijke weg de Liefde, de waarheid te vinden en voor verlossing niet afhankelijk te zijn van de autoriteiten. De autoriteit is een afgezant van Luciwher en dient gemeden te worden, als je oprecht de innerlijke weg wilt bewandelen.

De autoriteit heeft altijd een stok achter de deur voor het geval men niet wenst te gehoorzamen aan de autoriteit. Dit kenmerk van Luciwher is niet beperkt tot de Islam. In het geval van de Islam richtte Allah zich, na tot andere volkeren te hebben gesproken, tot de Arabische volken, met name om te waarschuwen voor de Dag des Oordeels. Zoals hiervoor al beschreven, wordt in de Koran vaak gerefereerd aan Yawm ad-Din. Zij die zich niet aan de voorschriften hebben gehouden, zullen dan geoordeeld en vernietigd worden, aldus de Koran. Er is geen erger straf denkbaar en als goede Moslim hou je je aan de voorschriften, omdat je bij Allah wilt zijn in het eeuwige leven. De wens eeuwig te leven in de aanwezigheid van God is een wens die ieder mens heeft - tenzij men een fundamentalistische atheïst is; en dan nog. Overweeg dan dit, het bepalende kenmerk van iemand die dreigt wanneer je niet onder zijn hoede blijft, is degene die angst heeft te worden verlaten. Elke keer wanneer Allah in de Koran een negatief oordeel in het vooruitzicht stelt bij Yawm ad-Din, geeft hij tevens te kennen dat het klaarblijkelijk mogelijk is tegen zijn wil in te handelen. Tegengesteld handelen aan een idee ligt echter alleen voor de hand wanneer die idee niet de hoogste waarheid is. Men kan niet en men wil zelf niet tegen de hoogste waarheid ingaan, wanneer men die eenmaal zelf heeft herontdekt. Wanneer de

behoefte ontstaat tegen een verkondigde hoogste waarheid in te gaan, dan is die verkondiging klaarblijkelijk niet de waarheid. Ieder mens, van de 'nederigste' tot en met de meest 'doorluchtige', voelt het verschil tussen de verkondigde en de ontdekte waarheid diep in zijn binnenste. Er in de mensenwereld naar handelen wordt voorkomen door hel en verdoemenis die in het vooruitzicht is gesteld. Als de waarheid echt bij Allah ligt, heeft hij geen noodzaak met hel en verdoemenis te dreigen. Als de waarheid daar niet is te vinden, kan hij niemand anders zijn dan Luciwher, hij die de mensen -zijn volk- bij zich wil houden om zijn visie tot een volkomen einde te brengen. Het heeft geen zin zich te onderwerpen aan een onvolledige waarheid, een die Liefde mist en Schoonheid. De mens is heel wel in staat de waarheid in zichzelf te ontdekken.

Wat te zien is als men ziet

Sprak Mohammed waarheid of is Mohammed misleid of heeft Mohammed misschien misleid? Naar wie luisterde de profeet toen hij zijn berichten kreeg? Wat hoort een mens wanneer hij naar zijn innerlijke stem luistert, wanneer hij zijn stappen op de innerlijke weg zet? De eerste stappen zijn het moeilijkst. Elk mens raakt onvermijdelijk bont en blauw van het leven en de incarnatie waarin wij zitten spoort vaak aan daarvoor vergelding te zoeken. Jezelf helen en het dierlijke beteugelen is het eerste dat je doet op de innerlijke weg - het tweede komt in feite voort uit het eerste. Je genezing brengt een balans voort. Het genezingsproces is belangrijk om uit te kunnen maken of de innerlijke stem een ware stem is of mogelijk een uiting van een fysiek ziektebeeld. Het is een proces met een constante terugkoppeling. Elk gevonden antwoord wordt bevraagd. De innerlijke stem wordt steeds duidelijker - sommigen noemen het 't geweten, de morele leidraad, of het ethisch handboek, hoewel dit overlappende begrippen zijn die gezamenlijk niet de lading dekken. Het bewust worden van kwetsuren en het bewust worden van de eigen onvolkomenheden is een kenmerk van de innerlijk lerende weg. Op de innerlijke weg is niemand aanwezig die hierover verwijtend zal zijn, er is alleen behulpzaamheid. Men moet soms door een moeilijke periode, maar zelfverwijt is daarin niet behulpzaam, omdat het niet leidt tot een oplossing. Het is goed om te weten dat je niet de enige bent, want niemand komt door het leven zonder geblutst en gekwetst te raken. Weet wel dat je weg nooit teneinde komt in dit leven en dat de wijsheid

die je bouwt voor jou is en alleen voor jou. Het is niet jouw wijsheid, maar jouw aandeel in dé wijsheid. Daardoor kan zonder enige historische bron uit zijn pre-Islamitische jaren worden gesteld dat Mohammed niet misleid is toen hij zijn inspiraties ontving, maar wel dat hij misleid heeft toen hij zijn visioenen naar buiten bracht. Het is de valkuil voor ieder op de innerlijke weg, te willen vertellen over wat men ontdekt op die weg. De wijsheid die men ontdekt is persoonlijk, want het is jouw aandeel in de waarheid. Werp het in de wereld van de mensen en het valt onmiddellijk ten prooi aan het Luciwher paradigma. Het enige wat men kan doen met de innerlijke gevonden wijsheid, de waarheid en de

Djibriel vertelt Mohammed zijn openbaringen

Liefde, is die van consequentie laten zijn voor het handelen in deze wereld, want een mens moet handelen - een mens kan niet niet-handelen. Het handelen van de mens in de wereld -vanuit de innerlijke hervonden wijsheid- is nu juist de kwintessens van het incarneren. Verder -het klinkt triest, maar is dat niet- is men eenzaam zoals men geboren wordt en weer sterft. Er is geen andere steun dan de innerlijke steun.

Mohammed heeft twee à drie jaar gewacht met het naar buiten brengen van wat hij had gehoord. Het is heel voorstelbaar dat hij zijn belevingen eerst in kleine kring heeft besproken. Mogelijk het eerst met zijn echtgenote Chadidja en zijn vriend Aboe Bakr, zijn neef Ali, zijn geadopteerde zoon Zayd en een andere vriend Oethman ibn Affan. Het kan niet anders dan dat deze eerste groep Mohammed heeft aangemoedigd, of Mohammed voelde zich aangemoedigd door hun reacties. Mogelijk ook heeft een externe factor als onvrede met het polytheïsme dat in de Kaba in Mekka werd beleden een rol gespeeld. Mohammed voelde zich aangetrokken, zoveel is duidelijk, door wat hij van de Joden en de Christenen te horen had gekregen op zijn karavaantochten en door zijn visioenen voelde hij zich angesproken tot een Arabische versie te komen van het geloof van Ibrahim. Of Mohammed zich bewust is geweest van een fenomeen als het Luciwher paradigma is een vraag die lastig te beantwoorden is. Mohammed is een

misleider wanneer hij zijn visioenen bewust in de wereld heeft gebracht om de mens van de innerlijke zoektocht naar God af te houden - dit is een strategie van Lucifer; maar niet exclusief toepasselijk voor Mohammed. Alleen de meest cynische leider kan van een dergelijke houding beschuldigd worden. Het kan bijgevolg niet anders zijn dat Mohammed is misleid door de invloeden die van buitenaf op hem af kwamen - onvrede met de polytheïstische godsbeleving van zijn gemeenschap, zijn wens het monotheïstisch geloof van Abraham te laten prevaleren en de bijval die hij hiervoor kreeg van zijn intiemste vrienden. Stuk voor stuk externe invloeden die prijzenswaardige doelen in zich dragen, maar geen doelen die ook maar iets te maken kunnen hebben met wat men in feite zoekt op de innerlijke weg - ze leiden af. Dat Mohammed zijn innerlijke verandering geen handelende vorm heeft kunnen geven in de wereld, wordt duidelijk gemaakt doordat hij veldslagen heeft gevoerd. Een persoon met innerlijke vrede zou dat nooit hebben gedaan en zou naar Medina zijn verhuisd om zich daar in rust verder te ontwikkelen. De keuzes van Mohammed hebben de aard van de Islam bepaald.

Noten bij "De profeten voor het nieuwe tijdperk"

⁶²⁾ Zoals op zoveel plaatsen in dit boek wordt slechts een korte schets gegeven van informatie die zijdelings van belang is voor de hoofdlijn van de tekst. Wie meer inzicht wil hebben in een onderwerp, in dit geval de Verlichting in Europa, zal zich elders verder moeten inlezen.

⁶³⁾ Zoals al toegelicht, heeft het Zoroastrisme zich ontwikkeld van een aanvankelijke monotheïstische vorm naar een dualistische vorm. Oorspronkelijk was de God van het Licht en het Vuur Ahura Mazda de voornaamste God. Deze religie was van Iraans-Afghaanse origine, maar heeft net als het Hindoeïsme zijn bakermat liggen op de Euraziatische vlakte bij de Arische stammen. De ontwikkeling van monotheïsme naar dualisme betekende voor het eerst de introductie van het kwade, Ahriman. In elk polytheïstisch pantheon hebben goden hun aangename en onaangename kanten. Dat is juist waarom aan deze goden moest worden geofferd - om ze gunstig te stemmen. In het Zoroastrisme zijn het goede en het kwade gekoppeld aan twee aparte goden en het was de opdracht van de mens het goede te steunen in zijn strijd met het kwade. In telkens een nieuw leven, gelijk aan het Hindoeïsme, moest de mens zich verbeteren om uiteindelijk in het leven na de dood eeuwig te bestaan met Ahura Mazda.

⁶⁴⁾ Midjan wordt gezien als het land van de afstammelingen van Abraham en Ketura, in het noordwesten van het Arabisch schiereiland op de oostkust van de Golf van Aqaba. Daar waar nu de plaatsen Eilat, Aqaba en Haql liggen, mogelijk tot aan Al-Bad en Magna. De afstamming van Abraham en Ketura komt voort uit een latere literaire toevoeging aan de Torah waarin Abraham het centraal personage is. Het doen van een beroep op een fictieve afstamming is niet ongewoon bij welk koningshuis dan ook in welke tijd dan ook. Vaak werd dat gedaan om de eigen status te verhogen. Als men aanneemt dat Mozes een historisch figuur kan zijn, dan is de ontmoeting met een bedoeïenenstam in Midjan geen fictie, hoewel de berg Sinaï aan de westkant van de Golf van Aqaba ligt. Overigens wordt Midjan ook wel in de huidige Soedan gesitueerd. Er zijn geen bronnen die uitsluitel geven.

⁶⁵⁾ Jethro was waarschijnlijk een aanspreektitel voor een koning, zoals "sire".

⁶⁶⁾ Zie ook pagina 570

⁶⁷⁾ <http://www.specialtyinterests.net/codexhammurabi.html>

⁶⁸⁾ Binnen de Joodse geschriften wordt de volgende indeling gehanteerd:
1. Ik ben de eeuwige uw God die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft.

2. Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.
3. Gij zult de naam van de Eeuwige, uw God, niet ijdel gebruiken.
4. Gedenk de Sjabbat, dat gij die heiligt.
5. Eer uw vader en uw moeder.
6. Gij zult niet moorden.
7. Gij zult niet echtbreken.
8. Gij zult niet stelen.
9. Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.
10. Gij zult niets begeren dat van uw naaste is.

Binnen de Christelijke leer hanteert men de volgende indeling:

1. Gij zult geen afgoden vereren, maar Mij alleen aanbidden en boven alles beminnen.
2. Gij zult de naam van de Heer, uw God, niet zonder eerbied gebruiken.
3. Wees gedachtig dat gij de dag des Heren heiligt.
4. Eer uw vader en uw moeder.
5. Gij zult niet doden.
6. Gij zult geen onkuisheid doen.
7. Gij zult niet stelen.
8. Gij zult tegen uw naaste niet vals getuigen.
9. Gij zult geen onkuisheid begeren.
10. Gij zult niet onrechtvaardig begeren wat uw naaste toebehoort.

In de Koran zijn de geboden op diverse plaatsen in de tekst te vinden.

1. Weet dat er geen godheid is dan God. (soera Mohammed 19)
2. Er is niets aan Hem gelijk (soera Consultatie 11)
3. Maak God niet tot excuus bij jullie eden. (soera De Koe 224)
4. Jullie die geloven! Wanneer op vrijdag (de dag van samenkomst) de oproep tot het gebed is uitgezonden, haast jullie dan om God te gedenken en laat het zaken doen. (soera De Vrijdag 9)
5. Uw Heer heeft bepaald dat jullie alleen Hem zullen dienen en dat men goed moet zijn voor de ouders, of nu een van beiden of allebei bij u de ouderdom bereiken, zeg dan nimmer 'foei' tegen hen, bejegen hen niet onheus en spreek op een hoffelijke manier tot hen. (soera De Nachtreis 23)
6. En snijdt de dief en de dievegge de hand af, als straf voor wat zij misdeden, een voorbeeldige straf van God. (soera De Tafel 38)
- 7 ....dat de vloek van God op hem zal rusten als hij een leugenaar is (soera Het Licht 7)
- 8 ....dat wie een ander doodt...het ware alsof hij het gehele mensdom had gedood (soera De Tafel 32)
9. En jullie mogen geen ontucht benaderen. Dat is iets gruwelijks en het is een slechte manier van doen. (soera De Nachtreis 32)
10. Bewijst vriendelijkheid aan de ouders en ook aan de verwant, de wezen, de behoeftigen, de verwante buur, de niet-verwante buur, de niet-verwante medeburger, de reiziger...(soera De Vrouwen 36)

⁶⁹⁾ <http://www.nik.nl/kosjer-wat-is-het/>

⁷⁰⁾ Titus Flavius Josephus (Latijn), Josef ben Matitjahu (Hebreeuws) - Jeruzalem 37 - Rome plm. 100. Romano-Joodse geschiedschrijver en hagiograaf van priesterlijke en koninklijke afkomst. In zijn "Joodse geschiedenis" ligt het accent op de eerste eeuw en de Eerste Joodse Oorlog die resulteerde in de vernietiging van Jeruzalem in 70. Onder historici is er verschil van inzicht over de waarde van Josephus als bron, maar over het algemeen wordt Josephus, buiten de evangelienschrijvers, beschouwt als een van de eersten die het bestaan van Jezus en zijn titel Christus onderschrijft.

Josephus hield zich aan de Mozaïsche wet, maar huldigde ook het streven het Judaïsme en het Grieks-Romeinse denken te verenigen in wat wel Hellenistisch Judaïsme wordt genoemd. Zijn belangrijkste werken zijn "De Joodse oorlog" (plm. 75) en "De Oude Geschiedenis van de Joden" (plm. 94). "De Joodse oorlog" behandelt de Joodse opstand tegen de Romeinse bezetting in de periode 66-70. "De Oude Geschiedenis van de Joden" beschrijft voor een Romeins publiek de geschiedenis van de wereld vanuit Joods perspectief. Zie verder: <http://www.livius.org/jo-jz/josephus/josephus.htm>

⁷¹⁾ Jahweh had de nazaten van Abraham het land tussen Nijl en Eufraat gegeven [Beresjiet/Genesis 15: 18-21] als onderdeel van het convenant dat Jahweh met Abraham sloot. Hoewel bij de term "het beloofde land" doorgaans gedacht wordt aan Palestina of Israël, is al het land tussen Nijl en Eufraat werkelijk het door Jahweh beloofde land.

⁷²⁾ Volgens een legende is Jezus na de vlucht naar Egypte daar in contact gekomen met de geschriften van Re-Harakhty-Cheper-Aton, farao Akhnaton. Jezus zou dus dezelfde geschriften hebben bestudeerd als Mozes ruim een millennium eerder.

Hoewel in het evangelie van Mattheüs wordt geïmpliceerd dat Jezus al weer op jonge leeftijd terugkeerde naar Judea, bestaat er ook een verslag dat een latere datum noemt, mogelijk zelfs pas in zijn volwassen jaren.

⁷³⁾ Het is onzinnig te beweren dat Jezus de koning der Joden wilde worden en dat hij vanwege deze claim moest sterven. Jezus was geen kampioen van het centraal gezag, maar poogde elk mens op zijn eigen niveau hoop en geloof te geven. Misschien dat er mensen zijn geweest die de koningsclaim geloofden en daaruit hoop haalden -in de strijd tegen de Romeinen- of dit juist zagen als een bedreiging -bijvoorbeeld de Joodse gevestigde orde-. Het enige koninklijke aan Jezus betrof zijn afstamming van koning David en de legendarische Abraham.

⁷⁴⁾ Het is niet verwonderlijk dat om onder meer deze reden in het Interbellum van de 20^e eeuw een stroming in Europa ontstond die Christendom en socialisme trachtte te verenigen, het Christensocialisme.

Christensocialisme is een socialistische ideologie die het kapitalisme ziet als een geloof of ideologie die geworteld is in de doodzonde van de hebzucht en zij beweren dat het een vorm van Mammon aanbedding is. Christensocialisten menen dat de oorzaak van de ongelijkheid in de wereld moet worden geassocieerd met hebzucht, een uitingsvorm van het kapitalisme.

⁷⁵⁾ Een vergelijking van 'feiten' zoals men die op verschillende plaatsen in de literatuur kan tegenkomen.

Event	Horus	Yeshua of Nazareth, aka Jesus
Conception:	By a virgin. There is some doubt about this matter	By a virgin. 3
Father:	Only begotten son of the God Osiris.	Only begotten son of Jehovah (in the form of the Holy Spirit).
Mother:	Isis-Meri. 4	Miriam (now often referred to as Mary).
Foster father:	Seb, (aka Jo-Seph). 4	Joseph.
Foster father's ancestry:	Of royal descent.	Of royal descent.
Birth location:	In a cave.	In a cave or stable.
Annunciation:	By an angel to Isis, his mother.	By an angel to Miriam, his mother. 3
Birth heralded by:	The star Sirius, the morning star.	An unidentified "star in the East."
Birth date:	Ancient Egyptians paraded a manger and child representing Horus through the streets at the time of the winter solstice (about DEC-21). In reality, he had no birth date; he was not a human.	Born during the fall. However, his birth date is now celebrated on Dec-25. The date was chosen to occur on the same date as the birth of Mithra, Dionysus and the Sol Invictus (unconquerable Sun), etc.
Birth announcement:	By angels.	By angels.
Birth witnesses:	Shepherds.	Shepherds.
Later witnesses to birth:	Three solar deities.	An unknown number of wise men. 3 They are said to have brought three gifts; thus the legend grew that there were three men.
Death threat during infancy:	Herut tried to have Horus murdered. He was not successful.	Herod tried to have Jesus murdered. He was not successful.

Handling the threat:	The God That tells Horus' mother "Come, thou goddess Isis, hide thyself with thy child."	An angel tells Jesus' father to: "Arise and take the young child and his mother and flee into Egypt."
Rite of passage ritual:	Horus came of age with a special ritual, when his eye was restored.	Taken by parents to the temple for what is today called a bar mitzvah ritual.
Age at the ritual:	12	12
Break in life history:	No data between ages of 12 & 30.	No data between ages of 12 & 30.
Baptism location:	In the river Eridanus.	In the river Jordan.
Age at baptism:	30.	30.
Baptized by:	Anup the Baptiser.	John the Baptist, aka John the Baptist.
Subsequent fate of the baptiser:	Beheaded.	Beheaded.

⁷⁶⁾ Zie verder: <http://jdstone.org/cr/files/mithraschristianity.html>

⁷⁷⁾ Appolonius van Tyana gaf de hongerigen te eten, genas de zieken, was een exorcist en liet de doden weer tot leven komen. Hij predikte vrede en liefde en leefde en werkte rond dezelfde tijd als Jezus, maar dan in het huidige Turkije. Hij is niet gekruisigd en heeft een hoge leeftijd bereikt voordat hij door een schare engelen ten hemel werd gevoerd. Terwijl de leer van Jezus vooral werd gebracht onder de armen, was Appolonius vooral populair onder de Romeinse intelligentsia - mogelijk een reden waarom zijn cultus nooit massale belangstelling heeft gekregen, hoewel die een rol kan hebben gespeeld in de acceptatie van het Christendom.

En er was in de tijd van Jezus een prediker die Simon Magus -de tovenaars- heette, een Samaritaan. Dat hij door de vroege Christenen als bedreiging werd gezien, verklaart waarom hij in de Bijbel, het Nieuwe Testament, belachelijk wordt gemaakt [Handelingen der Apostelen 8:9]. Zijn volgelingen geloofden dat hij de Messias was. Volgens Ireneüs claimde Simon Magus dat hij de macht van God was, de mannelijke incarnatie van God, terwijl de gedachten van God de vrouwelijke incarnatie van God was, een vrouw genaamd Helena -Sophia, Hokma-. Volgens de Handelingen der Apostelen [18:8] heeft Simon Magus geprobeerd zich in de vroege Christelijke beweging in te kopen, wat uiteraard werd geweigerd. Volgens de Handelingen van Petrus [3:33] komt het zelfs tot een confrontatie waarbij beiden trachten te bewijzen dat hun God de beste is. Uiteraard wint Petrus en wordt Simon gestenigd, ook door zijn eigen volgelingen. Simon bleef echter nog lang vereerd als God in Italië en Klein Azië. De Romeinse Keizer Claudius zou zelfs voor hem een standbeeld hebben opgericht.

Een andere Simon, Simon bar Kochba -zoon van de ster-, was net als Jezus een afstammeling van Koning David. Hij noemde zichzelf Nasi Yisroel, prins van Israël.

Toen de Romeinse keizer Hadrianus rond 125 een tempel ter ere van Jupiter wilde bouwen op de plaats van de Joodse tempel, leidde hij een guerrilla-achtige opstand en verdreef de Romeinen grotendeels uit Judea. Voor zijn volgelingen was hij de lang verwachte Messias, in de Oudtestamentische zin van het woord. Hij eiste van de vroeg Christelijke groeperingen dat zij Jezus zouden afzweren en hem als Messias zouden accepteren. Keizer Hadrianus heeft 138 korte metten gemaakt, niet alleen met Bar Kochba en zijn volgelingen, maar met de hele staat. Na Hadrianus bestond Israël niet meer tot in 1948 de moderne staat Israël werd uitgeroepen.

Tot in het jaar 350 waren er volgelingen van Johannes de Doper in het Heilige Land die Jezus niet erkenden als Messias, maar Johannes de Doper als Messias zagen [Brieven van Clemens 1:60]. Deze Mandeeërs migreerden in de tweede eeuw naar het noorden van het huidige Irak, waar zij nog steeds wonen.

⁷⁸⁾ Volledige lijst van codices die in Nag Hammadi zijn gevonden

<p>Codex I (also known as The Jung Codex): The Prayer of the Apostle Paul The Apocryphon of James (also known as the Secret Book of James) The Gospel of Truth The Treatise on the Resurrection The Tripartite Tractate</p>	<p>Codex II: The Apocryphon of John The Gospel of Thomas a sayings gospel The Gospel of Philip The Hypostasis of the Archons On the Origin of the World The Exegesis on the Soul The Book of Thomas the Contender</p>
<p>Codex III: The Apocryphon of John The Gospel of the Egyptians Eugnostos the Blessed The Sophia of Jesus Christ The Dialogue of the Saviour</p>	<p>Codex IV: The Apocryphon of John The Gospel of the Egyptians</p>
<p>Codex V: Eugnostos the Blessed The Apocalypse of Paul The First Apocalypse of James The Second Apocalypse of James The Apocalypse of Adam</p>	<p>Codex VI: The Acts of Peter and the Twelve Apostles The Thunder, Perfect Mind Authoritative Teaching The Concept of Our Great Power Republic by Plato - The original is not gnostic, but the Nag Hammadi library version is heavily modified with then-current gnostic concepts. The Discourse on the Eighth and Ninth - a Hermetic treatise The Prayer of Thanksgiving (with a</p>

	hand-written note) - a Hermetic prayer Asclepius 21-29 - another Hermetic treatise
Codex VII: The Paraphrase of Shem The Second Treatise of the Great Seth, Gnostic Apocalypse of Peter, The Teachings of Silvanus. The Three Steles of Seth	Codex VIII: Zostrianos The Letter of Peter to Philip
Codex IX: Melchizedek The Thought of Norea The Testimony of truth	Codex X: Marsanes
Codex XI: The Interpretation of Knowledge A Valentinian Exposition, On the Anointing, On Baptism (A and B) and On the Eucharist (A and B) Allogenes Hypsiphron	Codex XII The Sentences of Sextus The Gospel of Truth Fragments
Codex XIII: Trimorphic Protennoia On the Origin of the World	

⁷⁹⁾ Tarif Khalidi, Woorden van Jezus in de Moslimtraditie, Verhalen en uitspraken in de Islamitische literatuur, Ankh-Hermes, Deventer, 2003

⁸⁰⁾ De vraag wanneer Mohammed precies is geboren kan niet met zekerheid worden beantwoord. Er bestaan geen zekere chronologische gegevens voor de Mekkaanse periode van zijn leven. Zijn activiteit in Medina besloegen ongeveer 10 jaar, van de hidjra in 622 tot zijn dood in 632. Biografen van Mohammed stellen de leeftijd van Mohammed op 40 of soms 43 op het moment dat hem, volgens de islam, de engel Gabriël verscheen en hem aanwees als profeet van God (islam). Zijn geboortjaar kan uitgerekend worden door van 632 (sterfjaar Mohammed) af te trekken: 10 jaar (lengte Medinaanse periode), en nog eens 10 jaar (lengte Mekkaanse periode) en 40 jaar (leeftijd eerste activiteiten als islamitisch profeet), maakt 572. Onzeker zijn de lengte van de Mekkaanse periode en de leeftijd van Mohammed wanneer hij zijn eerste activiteiten als islamitisch profeet begon.

81) Profeten binnen de Islam:

Arabic name, Biblical name	Short description
Ādam, Adam	Adam, the first human being, ranks as the first prophet of Islam. Adam and his wife, Eve, fell from the Garden of Eden after they ate from the forbidden tree. On earth, Adam received his first revelations and lived many generations.
Īdrīs, Enoch	Idris is believed to have been an early prophet sent to mankind. The traditions that have built around Idris' figure have given him the scope of a prophet, philosopher, writer, mystic and scientist.
Hūd, Eber	Muslims believe that only Hud, for whom the eleventh chapter of the Koran takes its name, and a few other people survived a great storm, similar to the Deluge five generations earlier. God inflicted the storm to punish the people of Ad who had forgotten God.
Sālih, Saleh	According to the Koran, God ordered Saleh to leave behind his people, the tribe of Thamud, after they disbelieved and disobeyed God's order to care for a special camel and instead killed it. When Saleh and the believers fled from Thamud, God punished the people with a loud noise from the skies that killed his people instantly. Note that Saleh does not equate to the Shelah mentioned in the Hebrew Bible.
Ibrāhīm, Abraham	Muslims regard Ibrahim as one of the most significant prophets, because they credit him with rebuilding the Kaaba in Mecca. His family included such great figures as his sons, Ishmael and Isaac, as well as his prophetic grandson Jacob. Holy women from his household included Sarah and Hagar. Because of his significance as a patriarch, Abraham is often titled Father of the Prophets.
Lūt, Lot	Muslims know Lūt best for attempting to preach against homosexuality in Sodom and Gomorrah, in addition to encouraging his people to believe in the Oneness of God, although his community mocked and ignored him. Islam denies the acts which the Hebrew Bible attributes to Lot, like drinking and becoming drunk, and having intercourse with and impregnating his two daughters.
Ismā'īl, Ishmael	As a child, Ishmael - with his mother, Hagar - searched for water in the region around Mecca, leading God to reveal the Zamzam Well, which still flows.

Ishāq, Isaac	According to Islamic tradition, Ishaq, the second-born son of Ibrahim, became a prophet in Canaan. He and his brother Ishmael carried on the legacy of Ibrahim as prophets of Islam.
Ya'qūb, Jacob	The Koran portrays Jacob as "of the company of the Elect and the Good". He continued the legacy of both his father, Isaac, and his grandfather, Abraham. Like his ancestors, he deliberately worshipped God exclusively.
Yūsuf, Joseph	Joseph, son of Jacob and great-grandson of Abraham became a prominent adviser to the pharaoh of Egypt after he interpreted the King's dream which predicted the economic future of Egypt. According to Islam, Joseph received the gift of half of the beauty granted to mankind.
Ayyūb, Job	According to Islamic tradition, Job received the reward of a Fountain of Youth, which removed all illnesses, except death, for his service to God in his hometown. It is mentioned that Job lost his wealth, family, and health for many years as test of patience carried out by God.
Shu'ayb, Jethro	According to Islam, God appointed Shu'ayb, a direct descendant of Abraham, to guide the people of Midian and Aykah, who lived near Mount Sinai. When the people of the region failed to listen to his warnings, God destroyed the disbelievers' villages.
Mūsá, Moses	Moses, whom the Koran refers to more than to any other prophet, had the distinction of revealing the Tawrat (Torah) to the Israelites. The Koran says Moses realized his connection with God after receiving commands from him during a stop at Mount Sinai. He later went on to free the enslaved Hebrews after the Egyptian pharaoh denied God's power. Moses subsequently led the Hebrews for forty years through the desert after they refused to obey God's command and enter the Holy Land. On another trip to Mount Sinai during this long journey, Moses received the Torah and the Ten Commandments.
Hārūn, Aaron	Aaron served as an assistant to his brother Moses. In Islam, he, like Moses, received the task of saving the Israelites from the Egyptian pharaoh. He would often speak for Moses when Moses' speech-impediment prevented him from doing so himself.
Dhul-kifl, Ezekiel	The status of Dhul-Kifl as a prophet remains debatable within Islam, although all parties to the debate can agree in seeing

	him as a righteous man who strived in the way of God. Some studies identify Dhul-Kifl with Ezekiel, mentioned in the Hebrew Bible's Book of Ezekiel.
Dāwud, David	In Islam, God revealed the Psalms to David. Dawud also has significance as the slayer of Goliath and defeater of the Philistines. Note that Islamic tradition and the Bible differ in their accounts of the story of King David and Uriah.
Sulaimān, Solomon	Solomon learned a significant amount of knowledge from his father David before God made him a prophet. According to Islamic tradition, Sulaiman received power to manipulate nature (including the jinn) and the power to communicate with and control animals. Known for his honesty and fairness, he also headed a kingdom that extended into southern Arabia.
Ilyās, Elijah	Ilyaseen or Ilyas took over control of the Kingdom of Samaria after the kingdom of Solomon collapsed. Islamic tradition says he attempted to convince the people of Israel of the existence of only one God, but the people remained persistent in their disbelief.
Alyasa', Elisha	Elisha took over the task of leading the Israelites after the death of Elijah. He attempted to show the king and queen of Israel the power of God, but they dismissed him as a magician.
Yūnus, Jonah	Islamic tradition states that God commanded Jonah to help the people of Nineveh towards righteousness. However, Nineveh's people refused to listen to his message, so Jonah decided to abandon trying to help them and left. After being swallowed by a whale, Jonah repented in the stomach of the whale until it spewed the prophet out on dry land.
Zakariyyā, Zechariah	Zachariah became the guardian of Mary the mother of Jesus. According to the Koran, he prayed to God asking for a son, since his sterile wife Elizabeth could not provide one. God granted his wishes, lifting his wife's sterility and allowing her to give birth to John the Baptist.
Yahyá, John the Baptist	Of John, Islam states that, throughout his lifetime, he captivated audiences with his powerful sermons which preached Abrahamic monotheism.
'Īsá, Jesus	God sent one of the highest-ranked prophets in Islam, Jesus, to the Children of Israel. The Koran makes it clear that Jesus was not divine nor did he have a share in God's divinity and

	rather spoke only of the worship of God. Jesus is called the Masih in Muslim belief.
Muhammad	Muhammad, the last prophet, is important for sealing prophecy in Muslim belief and reinforcing the same faith that started with Adam. Muslims don't view Muhammad as the beginner of a new religion, but the Koran states that Muhammad simply preached the same religion as Adam, Abraham, Noah, Moses, Jesus and all the other prophets.

⁸²⁾ Ecclesia Gnostica Catholica, or the Gnostic Catholic Church, is the ecclesiastical arm of Ordo Templi Orientis, an international fraternal initiatory organization devoted to promulgating the Law of Thelema. Thelema is a philosophical, mystical and religious system elaborated by Aleister Crowley, and based on The Book of the Law. The word Catholic denotes the universality of doctrine and not a Christian or Roman Catholic belief set.

⁸³⁾ Het Bahá'í geloof is een monotheïstische religie, gesticht in de negentiende eeuw door Bahá'u'lláh in Iran. Het benadrukt de geestelijke eenheid van de mensheid.

⁸⁴⁾ De Ahmadiyya Moslim Gemeenschap is een Islamitische gemeenschap die in India werd gesticht door Mirza Ghulam Ahmad, die leefde van 1835 tot 1908. De leden van de Ahmadiyya Moslim Gemeenschap geloven dat hun stichter de Messias en de Mahdi is, die door de profeet Mohammed werd voorspeld.

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

De leerweg en de glimlach, conclusie

Het genot van thee

Met wie ik graag een goed gesprek gehad zou willen hebben. Zowel Mozes, als Jezus, als Mohammed zou ik dan op mijn verlanglijstje zetten. Maar ook Akhnaton en Zarathoestra. Met Zarathoestra langs de Amu Darja te zitten, slurpend van een kopje thee. Afghanistan, ik zag het als een van de mooiste landen op aarde. Een land met grootse open vlakten waar 's zomers voortdurend een mild briesje je gezicht verkoelt. Met altijd aan de horizon de voorlopers van de Himalaya die door onze oudste voorouders al werden beklommen, op weg naar de Euraziatische steppe. Misschien dat Zarathoestra dit al wist, in werkelijk oeroude verhalen overgeleverd. De bergen die in lang vervlogen tijden zijn ontstaan en die de bronnen herbergen van onmetelijk grote heilige rivieren, waarmee niet alleen het water over de wereld stroomde. Zarathoestra is in zijn hart altijd een herder gebleven en zijn filosofie moet zijn voortgekomen uit de wijsheid van zijn volk. Daarover wil ik meer van hem weten.

Of langs de traag stromende Nijl zitten waar ik enigszins afgeleid door de verbluffende schoonheid van Nefretiti Akhnatons thesen bevraag. Ik vraag hem naar de herkomst van zijn denkbeelden, want zij waren werkelijk zonder precedent. Tegelijkertijd een onhandige man, deze

Akhnaton - liep met zijn slungelig lijf in zijn enthousiasme ook in huis soms alles omver. Een beetje een eenzaat die het geluk had een liefhebbende vrouw aan zijn zijde te hebben, een vrouw die qua gevoel en intellect zijn perfecte aanvulling vormde en de erudiete uitdaagster van wat hij zei.

Mijn echte grootvader herinner ik mij als een lieve en zachtaardige wat stille man -wat zijn ogen zagen, konden zijn handen maken-, maar Mozes als grootvader hebben moet toch wel de gelukkige vervulling van echt alle clichés over grootvaders zijn. Een wat nors kijkende bruuske wijze man die vanuit zijn hart de vriendelijkheid zelve blijkt en toch beduusd raakt van kritiek. Ik vraag hem naar zijn bronnen en hij kijkt me aan alsof ik zojuist zijn jongste dochter ten huwelijk heb gevraagd, hem daarvoor om toestemming vraag. Het wordt een lange zit, want Mozes praat langzaam en graag, alsof de toekomst er van afhangt.

Een gesprek met Jezus hebben, een man die net iets teveel in zichzelf gekeerd raakte, omdat het zo vaak voorkwam dat hij veel uitlegde en niemand dat echt begreep. Dat begrijp ik. Ook zijn onverwoestbaar optimisme begrijp ik, omdat wat werd gezegd echt was en er geen enkel persoonlijk gewin van wie dan ook werd gediend met wat gezegd diende te worden. Inderdaad, hoe maak je een dove horend, een blinde ziend, een afgestompte gevoelig, een gesprek daarover zou ik met Jezus willen hebben. Een gesprek over hoe hij de omkering heeft gemaakt, of liever, herkent heeft dat alles op zijn kop staat en hoe dat rechtgezet kan worden.

Mohammed had ik graag diep in de ogen gekeken, zijn donkere ogen met de lange wimpers, om de waarheid in zijn geest te ontdekken. Om de man te begrijpen die aanvankelijk niet wist wat hem overkwam. Hem te vragen hoe hij van niet begrijpen kwam tot begrijpen. Het liefst ontmoet ik hem in de tijd voordat hij naar Yathrib moest vluchten, op weg naar de grot waar hij gewoonlijk bad en mediteerde. Ik benader hem voorzichtig zoals je een rusteloze volbloed benadert. Ik voel zijn verwarring die niet voortkomt uit wanhoop, maar uit hoop, omdat hij begint te vermoeden wat hij moet doen met de veelheid aan wijsheid die hij in jaren heeft ontmoet.

Wanneer je het Midden -en het iets verdere- Oosten bereist kom je zeker buiten de grote steden het landschap tegen zoals het was toen de grote profeten nog leefden. Het kost mij geen moeite me voor te stellen ze te ontmoeten. Ik heb altijd een voor mij natuurlijk aandoend ontzag gehad voor de enorme geschiedenis die de landen daar herbergen, de enorme

Amu Darja

wijsheid van de generaties. De enorme wijsheid en grootse menselijke ervaring waarvan je de aanwezigheid voelt als de massa van de rivier die onherroepelijk en onstopbaar door het land der levenden vloeit. Alsof Sisyphos zijn grote last in wijsheid heeft omgezet en er een rustplaats voor heeft gevonden op een terras in de

berg door de tijd uitgesleten, toch nooit echt zeker of de last weer zal gaan bewegen. Ik voel de weemoed van de stam die de wijsheid heeft gevonden en die tegelijk beseft dat het niets voorstelt, dat het waarschijnlijk allemaal boven hun hoofd beslist zal worden. Een fatalistische wijsheid, een wijsheid die laat beseffen dat het vermoedelijk toch allemaal voor niets is. Kijk vader, hier sta ik en kan niet anders. Je voelt dat in de gesprekken in de stelligheid die de onzekerheid verbergt.

De omgekeerde omkering

Wat ligt er aan de andere kant van het water, wat ligt er aan de andere kant van de dood? Het volgende eiland, het volgende continent, de volgende planeet, allemaal concreet bereikbaar. Wat te doen met de immateriële vragen? Niemand weet het echte antwoord, want iedereen zoekt. De leider neemt het voortouw. Misschien had hij een sjamaan naast zich, een medicijnman of -vrouw, misschien was hij een priester-koning. Het patroon wordt vastgelegd en vergroeit met de gemeenschap. Er is maar een baas boven de baas en dat is de god. Als de god maakt hij uit wat er met de mensen gebeurt, in voor- en tegenspoed. Zo was het lang, heel lang geleden en zo is het nog steeds. De honderdduizenden jaren dat de god het leven en de dood beheerste zagen er zo uit. En toen de mensen het materieel beter kregen, keerden zij zich af van de god - zo staat het geformuleerd in de boeken. Zij keerden zich af. Dan gaven de mannen zich over aan drank en vrouwen, zij gaven zich over. Mannen hebben zich altijd overgegeven aan de geneugten van het leven en de vrouwen deden daar aan mee. Het is het probate middel om onder de leider vandaan te komen, zoals in bepaalde delen van de wereld met carnaval wanneer de rollen worden omgedraaid. De leider gaat daar vaak

zelfs in mee, voor een paar dagen. Dan gaat de knoet er weer over en is iedereen weer nederig, behalve de baas.

Waar de baas geen echt gezicht meer heeft en zijn baas, de god, reeds lang dood is verklaard, daar is het permanent carnaval. Daar kun je feesten wat je wilt en kopen wat je hartje begeert. In tijden van economische teruggang krijgt de baas weer een beetje levensechte vorm en houdt men zich rustig en meldt men zich minder vaak ziek. De god blijft nog steeds dood, tenzij men zelf de dood nadert, want er is natuurlijk wel iets. Het ietsisme. Het ietsisme bestaat bij de gratie van een leider, zoals het Jodendom, het Christendom en de Islam ontstonden vanwege de leiders van dat moment. Ik voel dat er iets is en Mozes zegt dat het dit en dat is - dan zal het wel zo zijn. Jezus ontcrachtte de leider en werd vervolgens tot koning der Joden gemaakt. Zijn apostelen en de andere chroniqueurs brachten zijn boodschap naar een dimensie minder en legden zo de fundamenten voor het Christendom. En Mohammed restaureerde de god tot de gezaghebbende. Hij won zijn veldslagen, hij zal dus wel gelijk hebben. Zo spraken de mensen.

De god is altijd een despotische leider geweest en in de Semitische godsdiensten zelfs een autoritaire alleenheerser. Ondanks dit monopolie heeft hij zijn boodschap altijd laten vergezellen van hel en verdoemenis. Aan hem ontsnappen lijkt onmogelijk ook al draait men de rollen voor meer dan een paar dagen om. Dit is de omgekeerde omkering en per definitie een beweging die weer leiders oplevert, een prins carnaval dit keer. Net als de echte leiders draagt hij een masker, het masker van Luciwher. Om het menselijk tekort, of preciezer het Luciwher paradigma, te doorbreken heeft de mens geen rolomdraaiing nodig, maar roldoorbreking. Jahweh, God de Vader, Allah en Prins Carnaval, ze moeten worden bijgezet in het museum waar Zeus en Jupiter al de wacht houden.

Het volk van Luciwher bevolkt in overgrote meerderheid deze aarde. Dit volk kan het vermoeden van het iets omzetten in iets concreets. Iets dat nooit in het museum belandt. Daarvoor is het wel nodig dat men voor het

vinden van de echtheid, de Liefde en de waarheid, de leider ontleidert. Niet ontkent of onthoofd als ware het een Revolutie tegen de laatste alleenheerser, maar ontleidert zoals een dochter haar vader verlaat voor haar man. Laat de vrouw het daarbij, dan wordt het leiderschap gecontinueerd, maar weet zij het oude patroon te doorbreken dan bereikt zij roldoorbreking. Hetzelfde geldt voor de zoon die zijn moeder verlaat. Hij kan ervoor kiezen een vrouw te installeren in een bemoederende rol, hij kan ook het oude patroon doorbreken en kiezen voor het nieuwe, het echt nieuwe. Niet door zich te laten overheersen door een kenau, dat zou rolomdraaiing zijn, maar werkelijke doorbreking. De mens kan de omkering maken en zich onafhankelijk opstellen in de leiderschapskwesitie. Roldoorbreking in plaats van rolomdraaiing.

Je ontkracht Jahweh, God de Vader, Allah en Prins Carnaval niet door hen ineens dood te verklaren - de mens is daartoe niet bij machte. Het is niet mogelijk Luciwher dood te verklaren en vluchten in atheïsme of in wetenschap - of beide. Probeer het en je zult ontdekken dat je in een cirkel rent. De mens kan Luciwher niet dood verklaren of hem ontvluchten, omdat hij zelf Luciwher is, omdat hij van het volk van Luciwher is. Het enige dat de mens kan doen is de leider ontleiden en in zijn binnenste duiken om zichzelf te helen, zichzelf heel maken, op zoek te gaan naar de Liefde die in ieder mens klaar ligt om te worden herontdekt. Om deze reden is het Luciwher paradigma ook geen inherent tekort van de mens, want het valt te genezen, het is te doorbreken. Niet je materiële loopbaan, maar je innerlijke reis is de reden voor je bestaan in deze wereld. Wie je bent en wat je doet in de materiële wereld, komt weer voort uit je innerlijke reis. De innerlijke weg. Hij kan breed en goed begaanbaar zijn en dan weer steil en kronkelig. Je valt er echter nooit vanaf, als je jezelf trouw blijft.

Mohammed had gelijk, hij was de laatste profeet. Na hem komt het einde van de autoritaire religies. Mijd nieuwe leiders. Geloof er niet in, want je haalt een hele set nieuwe kleren van de keizer binnen, waardoor je uiteindelijk naakt in de kou komt te staan. Het enige wat je kunt doen is naar binnen gaan en de warmte opzoeken. De enige oplossing van wat je onzeker in het leven maakt is je eigen schoonheid te waarderen. Jij kent jezelf het beste en als je denkt dat dit nog niet het geval is, leer jezelf kennen en sta verbaasd dat ook jij warmte en schoonheid in je herbergt, dat jij ook de brug die is gebouwd kunt nemen over de afgrond die er lijkt te zijn, op zoek naar de Liefde en de waarheid in jezelf. Niet jouw waarheid, maar jouw aandeel in de waarheid waar iedereen een aandeel in heeft. Een jou onvervreemdbaar aandeel dat je aan niemand kunt

verkopen, als de waarheid, maar dat voor jou van onschatbare waarde is. Luciwher is niet het kwade. Je bent zelf Luciwher, uit zijn volk. Luciwher ontkennen heeft dus geen enkele zin, integendeel. Vier daarentegen een feestje dat je scherpzinnig bent en dat je bent begiftigd met het vermogen te observeren, te analyseren, conclusies te trekken en een weg voor de toekomst uit te stippelen. Want dat onder andere zijn de kenmerken van Luciwher, van zijn volk. Maak je innerlijke reis en breng jezelf weer in contact met wat er nog meer bestaat. De hereniging van de rede, het Licht met de Liefde in WarmeSchoonheid is niet voor deze wereld, maar daar kom je zelf wel achter.

Mededogen met de profeten

Die gesprekken had ik graag gehad. Met Mozes en Jezus en Mohammed, met Zarathoestra en Akhnaton. Tijdreizen is niet mogelijk en bovendien, ik zou ze niet hebben willen spreken om ze ergens van te overtuigen, want ik ben geen leider. De gesprekken met de erfgenamen van Sem kan ik ook nu hebben. Niet een officiële dialoog als om een oecumene te bereiken, maar een gesprek van mens tot mens. Je merkt dan dat tussen de enkele fanatiekelingen veel weldenkende mensen wonen, die hun best doen om greep op het leven te krijgen. Dat er tussen die paar machtswellustelingen een grote meerderheid aanwezig is die het pastoraal werk doet uit mededogen met de medemens. Je merkt bij de meesten dat hun denken veel verder is dan de bazen orakelen. Al vele tientallen jaren geleden zei mijn vader tegen de geestelijke op huisbezoek, dat hij voor zijn problemen liever naar de baas ging, de god die hij ervoer, dan naar zijn knecht. Waarop zij samen lachten en nog eens inschonken. Dat de omwenteling, de doorbreking van het Luciwher paradigma, de doorbreking van de hiërarchische verhoudingen nog niet heeft plaatsgevonden is een gevolg van de kracht van de leiders. Niet van de zwakte van hun volgers, maar van hun onzekerheid en -vaak materiële- afhankelijkheid. Dat laatste geldt ook voor de volgers die het pastorale werk doen, want zij hebben na een lange studie hun carrière en dus hun zekerheid in het leven gebouwd op een ooit ingenomen en nu soms lang verlaten standpunt. Op het station is het nog druk, maar iedereen groeit verder.

Een lang en diep gesprek met Zarathoestra op een van de mooiste plekken op aarde. Zou ik hem weerhouden kunnen hebben van de creatie van het kwaad? Want dat was de implicatie van zijn god van het

goede, de creatie van het kwaad - Ahura Mazda en tegenover hem Ahriman. De mens moest daartussen kiezen. Zou ik Zarathoestra hebben willen weerhouden, had ik dat gekund? Hij zou mij gevraagd hebben waarom ik dat wilde en mij gevraagd hebben naar mijn beweeggronden. Ik had hem het antwoord schuldig moeten blijven, want ik kan en wil niet treden in de ontwikkeling van een persoon op de innerlijke weg. Het enige wat ik had kunnen doen is door mijn daden mijn eigen innerlijke weg demonstreren en dat duurt langer dan een gesprek. Ik had ook nooit Akhnaton kunnen wijzen op het falen van zijn unieke creatie van de ene God, het onmetelijke egocentrisme op die manier de ene waarheid menen te kunnen kennen. Niemand komt voorbij de ultieme wijsheid die bij hem of haar hoort, het onvervreemdbaar aandeel in de universele wijsheid en waarheid.

Mozes er op wijzen dat hij een potentaat is. Zou hij naar mij geluisterd hebben? Zou hij mijn kritiek hebben willen overwegen? Mogelijk had hij mij gezegd dat dit weliswaar zo was, maar dat het in het licht van de toekomst van de Israëlieten noodzakelijk was. Dat hij het accepteerde dat deze tekortkoming betekende dat hij het beloofde land zelf nooit zou betreden, maar dat dit in zijn ogen een kleine prijs was voor de onafhankelijkheid van zijn volk. Mozes, Caesar, Lenin. Doeners die de theorie naar hun hand zetten voor het goed van de toekomst van hun volk, terwijl zij zich tegelijkertijd ogenschijnlijk ondergeschikt aan dat doel maakten. Daarna kwamen de afgeleide leiders die in naam van de grote voorganger de knoet over het volk legden. In het geval van Mozes hadden zijn denkbeelden uiteindelijk maar gedeeltelijk met godsdienst te maken en leken die veeleer op een mengeling van politieke ideologie, economische machtshonger en mystieke legitimering. Een vrij gebruikelijke mengeling in die tijd.

Jezus zou ik hebben verteld dat zijn denkbeelden werkelijk uniek waren en dat hij de eerste in de geschiedenis van de mensheid was die de uniciteit van de elk mens op een dergelijke eloquente manier naar voren bracht. Te eloquent, want niemand begreep er iets van. Zijn volgelingen niet, want uit niets in de evangeliën blijkt dat de apostelen waarlijk begrepen waar Jezus over sprak. Noch zijn navolgers die zich gnostici noemden -er zijn ook Joodse- en heidense gnostici- en toch het heil van buitenaf bleven verwachten. Bij hen is de demiurg die dit universum bestiert waarlijk de duivel en is de innerlijke weg mystiek. Jezus zou ik voorhouden dat zijn uitspraken teveel lagen vertoonden en zijn vergelijkingen een beperkt houdbaarheid - na tweeduizend jaar zijn er schriftgeleerden nodig om ze te verduidelijken. Ik zou hem wel

beschouwen als mijn vriend of mijn broeder, want ik voel dat hij verwant aan mij is en ik aan hem.

Mohammed zou ik vragen niet te vroeg te pieken. Ik zou waarlijk met hem door de woestijn willen lopen of gezeten op de rug van een kameel mij door hem laten rondvoeren door het Arabisch land - hij moet het hebben gekend als de aderen op de rug van de hand. Als het kon, zou ik zijn pijn willen delen toen hij naar zijn eigen mensen keek, de veelheid aan vereringen, terwijl hij wist dat het anders en echter kon. Ik zou hem desondanks willen vragen toch te wachten tot de pijn over zou zijn, omdat de daden in de werkelijkheid het stadium van de innerlijke reis weerspiegelen. Zijn pijn werd zo de pijn van een groot deel van de mensheid. Zijn innerlijke jihad om tot het ware geloof te komen kon zo de jihad naar buiten toe worden, tegen hen die het ware geloof nog niet aanhingen. Had Mohammed maar langer geleefd.

Zowel Mozes, Jezus als Mohammed, en de anderen, ik had ze graag gesproken. Eerder uit een verlangen aan de historische bron te staan, dan de aanmatigende wens ten uitvoer te willen brengen deze mensen, deze mensen, op andere gedachten te brengen. Ieder legt zijn eigen weg af, iedereen. Niet alleen de mens groeit, ook de mensheid groeit. Het lijkt moeilijk waar te nemen dat de mensheid, als volk van Luciwher, de eigenheden van het groeien doorziet. Zoals je lang de jongere versie van jezelf in de spiegel blijft zien totdat je ineens een oudere zelf ziet. Een plotseling besef. De ware zin van het ouder worden zit hierin vervat. Er zijn mensen die eeuwig willen leven. Ik zou zeggen, wacht dan even tot je dood gaat. De soms schoksgewijze groei in het leven heeft als doel je eigenheden duidelijker te zien. De mensheid had eerst Mozes en Jezus en Mohammed nodig om vervolgens tot de schokkende ontdekking te komen dat ook zij de waarheid niet konden vertellen, dat ook zij de Liefde niet brachten. De mensheid groeit, de mens groeit. Als ook de onderdrukkende religie van het materiële geluk terzijde wordt geschoven, wordt het tijd voor de bewuste innerlijke weg.

Iedereen bewandelt de innerlijke weg, maar het is een onbewuste weg zolang men op de redding van buitenaf blijft hopen - sommigen noemen het karma. Geluk en vooral ongeluk, daar krijgt een mens het meeste van lijkt het, bepalen ogenschijnlijk de loop van het leven. Het lijkt zo of de mens -en daarmee de ziel- bij de haren door het leven heen wordt gesleept om aan het einde te creperen. Zo schijnt het leven zich te

Mohammed (gezichteloos gemaakt), Abraham, Mozes en Jezus

voltrekken als men de Joodse potentiaat Mozes, Jezus' Christelijke versie en de eendimensionale Mohammed volgt, als men leiders volgt. Wie de laatste afrit neemt en de brug oversteekt naar de innerlijke weg en die bewust aflegt, zal merken dat de innerlijke harmonie toeneemt en dus de pijn in

het leven afneemt. Geluk en ongeluk zijn dan niet meer als een zomerse dag en een onbehaaglijke regenbui. Wat het weer ook is, het is, zowel bij regen als bij zonneschijn. Niet meer, het leven neemt je op sleeptouw, maar je daden worden bepaald door wie je bent - en wordt. Aan het einde ga je niet meer dood, want je keert terug naar het bestaan voor je geboorte in de wereld. Je stapt uit de tijdelijke verdichting van de eeuwigheid waar je hebt geleerd wat je wilde leren en keert terug naar je oorspronkelijke staat.

Epiloog

de eliminatie van de bazen

Er is maar een manier om van de bazen af te komen. Negeer ze. Vermijd ze, als dat kan. Als dat kan, dat zijn natuurlijk de woorden die de essentie weergeven. Vaak zijn ze niet te vermijden. Ga dan bij jezelf na welke dat zijn en welke daarvan je zelf hebt opgezocht. Dat blijken er vaak meer te zijn dan de onvermijdelijken. De moeilijkste leider om vanaf te komen is de leider in je relatie, waarbij het niet uitmaakt of jij dat bent of je partner. Het moeilijke voor de leider om te ontleiden is de consequentie voor zwak aangezien te worden - wat dat ook is. Niemand wil voor zwak aangezien worden. De oplossing kan zijn je uit de situatie te onderhandelen, waarbij je alle warmte die je bezit inzet. Je moet weten waar je grenzen liggen, want de leider ontleiden is zinloos als daardoor een andere leider kan opstaan. In een relatie, in feite elke relatie, kan je tot de conclusie komen dat onderhandelen uiteindelijk geen zin heeft. De kracht hebben die relatie te beëindigen kan moeilijk zijn en veel verdriet doen, als een teruggang voelen, deuren sluiten die

je open had willen houden. Wie zich heeft uitgesproken, om te beginnen innerlijk, niet meer aan de leiband te lopen van leiders, zal hier doorheen moeten. De uiteindelijke situatie is altijd beter dan de door leiders gedomineerde situatie. Het geldt voor elke leider. Binnen je relatie, in je vriendenkring, binnen je geloofsgemeenschap, op het werk, helemaal tot aan je relatie met de god.

Met de god onderhandel je niet zo makkelijk, zou je denken. Dat denk je doordat de geestelijken zo lang op je hebben ingebeukt. Zij staan als eerstvolgenden op je lijstje die onleiderd moet worden. Nog moeilijker dan het werk binnen je relatie. Binnen je relatie mag je op welke manier dan ook rekenen op een vorm van solidariteit, het gemeenschappelijk willen optrekken. Binnen je geloofsgemeenschap is van een dergelijke welwillendheid niet altijd sprake. Er kan druk op je worden uitgeoefend de gemeenschap niet te verlaten, waarbij in extreme gevallen uiterst vervelende gevolgen kunnen optreden. Wat daarbij je reactie zal zijn kan door niemand worden bepaald, behalve door jezelf. Soms is het mogelijk om je tijd af te wachten en innerlijk je weg voort te zetten. Maar als de discrepantie te groot wordt is het verlaten van de gemeenschap waarschijnlijk onvermijdbaar. Doe het alleen als dat moet en met anderen als dat kan. Doe het in oprechtheid en met de waarheid in je hart, met de hervonden relatie met je innerlijke Liefde in je wezen.

In ieder geval geen ontleiding door revolutie. Geen collectieve afschaffing van wat dan ook ter begunstiging van wat dan ook. Dat brengt alleen maar nieuwe leiders aan de macht. Dat kan nooit de weg van de innerlijk hervonden Liefde zijn. Wie de innerlijke Liefde heeft hervonden, het kunnen bepalen van de juistheid van iets, de waarheid, en die in Warmte heeft kunnen vervatten, is een zachtmoedig persoon. Niet iemand die de andere wang toekeert, want niemand laat zich slaan. De woorden van Jezus hierover zijn, meest waarschijnlijk, verkeerd begrepen en uit zijn verband gehaald. Breng jezelf niet in een situatie waarin je geslagen kunt worden en gebeurt dat toch, beëindig die situatie. Terugslaan heeft geen enkele zin en helpt de ander evenmin. Een zachtmoedig persoon is geen slappeling, maar een persoon die vanuit een innerlijk gevonden rust handelt in de wereld. Het handelen in de wereld vanuit de innerlijke gevonden rust is essentieel in je leven in deze wereld.

Je terugtrekken uit de wereld voorkomt niet dat je handelt in de wereld. Het heeft vooral zin, iedereen zou het ooit moeten doen, het rustpunt in jezelf te vinden, bijvoorbeeld bij het opgaan van de innerlijke weg. Er komt echter altijd een moment waarop je uit je zelfgekozen isolement

moet weerkeren en het volle leven in de wereld weer moet accepteren. Je handelen vanuit je verantwoordelijkheidsbesef zal de wereld goed doen. Een verantwoordelijkheid die je naar jezelf voelt en jouw verantwoordelijk handelen ten opzichte van de wereld. Wat verantwoordelijkheid naar jezelf toe inhoud moet je zelf bepalen. Verantwoordelijkheid naar de wereld kan inhouden alleen dat in de wereld te gebruiken wat je nodig hebt om te leven, te zorgen voor van wie je houdt, je kinderen op te voeden en indien nodig je ouders in hun ouderdom te ondersteunen. De verantwoordelijkheid naar de wereld houdt nog veel meer in. Hoe wijd je die cirkel voelt is aan jou.

Wat hier staat beschreven herbergt geen nieuw assortiment aan regels waar je je aan moet houden. Het is een beschrijving van hoe je de leiders kunt ontleiden en wat er daarna kan gebeuren. Alleen het woord waarheid staat centraal, waarachtigheid, de waardering -de liefde- voor wie je zelf bent. Vooral dat laatste kan moeilijk te accepteren zijn als noodzakelijke stap, omdat het zo vaak wordt verward met egoïsme. Egoïsme excludeert altijd verantwoordelijk handelen naar de wereld. Het gevoel van eigenwaarde includeert dat nagenoeg. Ga na waar in de geschriften van Mozes, Jezus en Mohammed de grondhouding die hier is beschreven eveneens staat. Maak daarna je keuze.

Zonen van Sem, Het Semitisch erfgoed van Noach
de ontstaansgeschiedenis van Jodendom, Christendom en Islam

O Morgenster, zoon van de dageraad, hoe diep ben je uit de hemel gevallen.
Overwinnaar van alle volken, hoe smadelijk lig je daar geveld.
Je zei bij jezelf: Ik stijg op naar de hemel, boven Gods sterren plaats ik mijn troon.
Ik zetel op de toppen van de Safon, de berg waar de goden bijeenkomen.
Ik stijg op tot boven de wolken, ik evenaar de Allerhoogste.
Nee! Je daalt af in het dodenrijk, in de allerdiepste put. [Jesaja 14:12-15]

De wortels van de kwaad

Het spiegelbeeld en de tegenhanger

Het kwaad is net zoets als de zwaartekracht. Iedereen ziet het effect ervan op de realiteit, maar niemand kan uitleggen wat het is. De deskundigen nemen de materiële wereld als uitgangspunt voor hun hypothesen. Door daarentegen niet de materie als uitgangspunt te nemen, maar de staat van vordering op de innerlijke weg, en wanneer het handelen niet louter wordt bepaald door waarnemingen en belangen in de materiële wereld, maar wanneer de innerlijke volwassenheid uitgangspunt wordt voor het handelen in materie, kan men -terwijl de wiskundige werkelijkheid intact blijft- voorbij het limiet van materiële werkelijkheid zien. Waarnemingen worden breder wanneer naast de materiële werkelijkheid ook de immateriële realiteit in de waarnemingen

wordt betrekken. Een hypothese voor de aard van de zwaartekracht wordt misschien zo het streven van het licht om terug te keren naar zijn punt van oorsprong, de wereld waar iedereen en dus ook Luciwher zijn oorsprong heeft. In boek drie wordt dit uitgebreider toegelicht. Het is nog maar de vraag of donkere energie donkere materie zal overheersen en het heelal zal eindigen in een Big Rip - al was het maar omdat het bestaan van donkere materie nog niet is aangetoond. De theoretici van deze hypothese hebben bovendien geen rekening kunnen houden met recentere ontwikkeling, zoals de ontdekking van de donkere stroming⁸⁵). Met welke krachten en invloeden kan nog meer geen rekening gehouden, omdat ze als ontdekking nog moeten worden gedaan? De wens van Luciwher terug te gaan naar het punt voordat het materieel universum werd gemaakt, levert hem voorlopig alleen de doodlopende weg van het zwarte gat op. Luciwher botst tegen dichte deuren waarvan die ene pas open zal gaan wanneer zijn volk en uiteindelijk hijzelf de innerlijke verbinding met de Liefde, de waarheid en echtheid, heeft kunnen maken. Het materieel universum zal dan eindigen, niet als een donkere plaats zonder sterren en licht, maar als een zucht in de wind die vervliegt in de eeuwigheid. Iedereen is dan weer thuis en genezen van de builen, butsen en blauwe plekken van het leren in materie.

Wie voorbij de limiet van het materiële leert kijken ziet in het kwaad niet de vooropgezette wil te pijnigen, maar de pijn zelf en het onvermogen die zelf op te lossen. Het kwaad bestaat dan niet, alleen het gebrek van een mens zijn pijn te herkennen. Alle godsdiensten houden de mens voor het heil en de verlossing van buitenaf te verwachten, van God en zijn langverwachte Messias. Hierdoor wordt de intentie tot introspectie weggenomen en zal de mens om van zijn pijn af te komen ook naar buiten kijken en die daar willen deponeren. Dat is hetzelfde als je afval over de schutting gooien of op het land van een ander dumpen. Zodra een mens echter de oorzaak van zijn pijn in zichzelf probeert te vinden, houdt de neiging die pijn op het bord van een ander te schuiven, en dus pijn te berokken, vrijwel meteen op. Je eigen pijn niet wegschuiven is geen panacee die door een psychotherapeut kan worden aanbevolen, want het is een lange persoonlijke en vaak uitputtende weg die moet worden afgelegd, waarna pas geleidelijk het vermogen een ander pijn te doen, kwaad te doen zou men voorheen zeggen, van binnenuit oplost. Als een mens zover is, dan is de herontdekking van de Liefde niet ver. Verwar deze innerlijke ontwikkeling niet met het advies "je moet van jezelf leren houden", want in dat advies mist er een dimensie en wordt

men tot egoïsme en egocentrisme geleid. Er is ook geen sprake van een innerlijke of interne strijd, want vechten, ook met jezelf, heeft nog nooit tot iets geleid. Op de innerlijke weg is evenmin plaats voor fenomenen als schuld en boete. Niemand heeft schuld, laat staan dat er ergens boete voor moet worden gedaan. Schuld en boete zijn morele oordelen die ontworpen zijn om over de massa te kunnen regeren. Het antwoord vanuit de persoon is het verwijt - net zomin zinnig. Een mens op de interne weg heeft niets aan molenstenen als schuld en boete, noch aan verwijten. Constateer slechts de zwaarte van het bestaan zonder daar een oordeel aan te hangen en accepteer geen enkel oordeel daarover van buitenaf. Onderneem zelf actie op de anders ondraaglijke zwaarte van het bestaan. De pijn in het hart is een ziekte waar geen dokter of specialist voor bestaat, een ziekte die alleen kan worden genezen door de patiënt zelf.

Iedereen is op de een of andere manier ziek, heeft pijn. Die ziekte is een beschadiging, fysiek of mentaal, waardoor een persoon niet normaal kan functioneren. Normaal, als in harmonieus met zijn omgeving. Die beschadiging is vaak in de opvoeding ontstaan, de jaren waarin men gevormd wordt - het zelf genezen van deze pijn is vaak moeilijk, omdat men eerst het verwijt, en daarmee de schuldvraag, achter zich moet laten. Bovendien is iedereen bang voor een zieke, bang nog meer te worden geïnfecteerd. Niemand echter is bang voor iemand die aan de beterende hand is, van wie duidelijk is dat die beschadigde mens zoekt op zijn innerlijke weg. Woorden en intenties van de zieke weerspiegelen het genezingsproces niet, want alleen door zijn daden in de wereld kan de herstellende zijn innerlijke weg weerspiegelen. De wereld kan veranderen van een wereld vol zieke geesten in een wereld van genezende wezens. Men kan elkaar daar zelfs bij helpen door niet meer te straffen, zoals men het kwade probeerde te vergelden, en door de condities te scheppen waarin mensen kunnen genezen. Dat kan beginnen met de rijkdom van deze aarde te verdelen zodat iedereen te eten en te drinken kan hebben en een dak boven zijn hoofd. Door mensen een opleiding te geven die bij hun wens tot ontwikkeling past, door wie zich materieel nuttig wil maken daar de kans toe te geven. Op deze manier kan iedereen zich welbevinden bij zijn eigen kracht. Daar is geen specifiek politiek systeem voor nodig, het kan binnen elk politiek systeem waarin de leiders niet leiden voor hun persoonlijk materieel en immaterieel gewin - rijkdom en prestige. De beschadigende pijn van zovelen komt ten principale voort uit de te grote afstand tussen mensen die veel hebben en zij die nagenoeg niets hebben. Zij die veel hebben

zijn ziek, bang iets te verliezen, leven in angst toch iets tekort te komen. Zij die niets hebben zijn ziek omdat zij alles al hebben verloren en tekort komen. De oplossing van al dit ziek zijn is alleen mogelijk wanneer de mens vanuit innerlijke behoefte uitdrukking geeft in de werkelijkheid harmonieus te willen leven. Het is mogelijk, het is zelfs de enige weg, maar het duurt lang voordat die wens tot harmonie vanuit ieder mens gegroeid is. Stemmen op meneer x of mevrouw y heeft geen enkele zin, ook al heeft die nog zo'n geweldig plan. De enige fundamentele verandering, en dus de opheffing van de ziekte van pijn, kan alleen voortkomen uit een veelheid van individuen die elk op hun eigen manier streven naar harmonie.

De allereerste stap op de weg naar harmonie op deze wereld waarin ieder individueel mens zonder last of ruggespraak op een zelf ontwikkelde manier een steentje kan bijdragen, is dus het kwaad niet als de onlosmakelijke eigenschap van iemand te zien, maar als een tijdelijke ziekte. Een ziekte die te genezen is alleen door de zieke zelf, die daarbij zoveel mogelijk ondersteuning moet worden gegeven, in plaats van te worden gestraft. Plaats dit uitgangspunt binnen het oude systeem en er ontstaat ruimte voor oude wijn in nieuwe zakken, waarbij de gevangenen worden omgevormd tot kampen voor heropvoeding. Het zou de oplossing zijn die past binnen het Luciwher paradigma. De reis op de innerlijke weg laat zich daarentegen niet organiseren, omdat het de enige plek in het materieel leven is waar een mens niets heeft te maken met het materieel leven⁸⁶). De weg naar een harmonieuze maatschappij zal lang zijn en niet geheel haalbaar. De heilstaat die de religies beloven nadat de Satan in de laatste veldslag is verslagen, is een dictatuur waarbij het heil wordt opgelegd. De regels van de god moeten in zo'n heilstaat universeel worden nageleefd, want anders belandt men alsnog in de vernietigende hel. Het is weer de gesel van de ciper die daar spreekt en niet de Liefde, de waarheid, die men op de innerlijke weg kan vinden. De laatste vernietigende slag die aan het kwaad zal worden toegebracht zal nooit plaatsvinden, want het kwaad bestaat niet. De lijdende mens kan zijn eigen pijn zelf genezen en alleen zo is het uiteindelijk mogelijk dat een vorm van vrede op aarde zal zijn. Dat is dan een weerspiegeling van de toestand waarin geen mens zoals nu primair voor zijn eigen gewin leeft, maar voor zijn eigen ontwikkeling. Een wereld die het spiegelbeeld is van de wereld waarin de mens onder de cipiers leeft en waarin de leiders het voor het zeggen hebben. Het zal geen totaal perfecte wereld worden, want de harmonie waarin alle aspecten verenigd zijn -Liefde, Licht in WarmeSchoonheid- is niet hier.

Ook voor de aanhangers van natuurgodsdiensten en binnen polytheïstische pantheons bestond het kwaad niet - als autonoom filosofisch religieus idee. De Egyptische god Seth die Osiris doodde was weliswaar de god van chaos en oorlog, maar dat was alleen zijn beangstigende kant. Hij werd ook aanbeden, omdat hij mannelijk en viriel was, kracht en potentie uitstraalde. Zoals mensen hadden de goden aangename en minder aangename eigenschappen en omdat de goden het leven van velen beheersten kon maar het best aan hen geofferd worden om hen gunstig te stemmen. In de voor-Joodse periode werden in het noorden van Israel de goden El en Baäl vereerd, ook goden die je op dezelfde manier maar beter te vriend kon houden. Evenzo in het noorden van Galilea, werden in de voor-Joodse tijd Griekse goden vereerd. De Romeinse cliëntkoning Herodes heeft in later tijden op een oeroude plaats waar daar de god Pan nog steeds werd aanbeden een tempel voor hem gebouwd. De god Pan vertegenwoordigde het mysterieuze en ook het dierlijk zinnelijke in de mens. Pan vertoonde veel overeenkomsten met de Hindoegod Pancika, echtgenoot van de moedergodin Hariti met de vele borsten. Een overeenkomst die niet hoeft te verwonderen omdat zowel de Grieken als de Ariërs emigreerden vanaf de Euraziatische vlakten zijn en dus hun religieus

Pan (Louvre, Parijs)

filosofische achtergrond deelden. De god van het kwaad heeft in het polytheïstisch pantheon nooit bestaan, alleen de 'kwade', dat wil zeggen voor de mens beangstigende aspecten van de verschillende goden. Het kwaad als autonoom idee doet pas zijn intrede wanneer de monotheïstische godsdiensten zich manifesteren. Algemeen bekend als Satan, maar ook als Lucifer, is hij het kwaad en de tegenhanger van Jahweh, God de Vader en Allah -Jahwehgodallah-, waarbij moet worden aangetekend dat de Shaitan, of Iblis, in de Islam niet zozeer de

tegenstrever van Allah zelf is, die is te ver verheven boven kwesties van goed en kwaad, maar eerder de tegenstrever van de mens. Over de oorsprong van het kwaad worden verschillende mythen verteld. Een van de meest bekende is de Joodse mythe waarin Lucifer een aartsengel was, die in opstand tegen Jahweh kwam. Hij wilde gelijk aan Jahweh, God de Vader, zijn, en hij wist een derde van alle engelen achter zich te krijgen. Zij werden allen uit de hemel verbannen. In het Jodendom en in het Christendom wordt de Satan evenmin gezien als gelijkwaardig aan Jahweh of God de Vader, maar als een demonisch wezen dat het kwade in de wereld heeft gebracht. Verderop in de tijd, vanaf de vroege Middeleeuwen, toen het Christendom door Europa predikend werd verspreid, werd de duivel vooral gezien als de personificatie van de heidense godsdiensten. Wie zich niet tot het Christendom bekeerde was daardoor slecht en een aanhanger van de duivel. De duivel, Satan of Lucifer, maakte in die tijd een ontwikkeling door waarbij hij vrijwel de kwade evenknie van God werd. Het is belangrijk zich te realiseren dat in alle commentaren wordt benadrukt dat Lucifer geen godgelijke

Lucifer, uit de hemel gevallen

concurrent van Jahwehgodallah was, uiteraard omdat bij erkenning hiervan deze religies geen zuiver monotheïstische godsdiensten meer genoemd konden worden. De facto is de dichotomie goed en kwaad wel degelijk de representatie van een dualistische godsdienst.

In de iconografie nam de duivel steeds duidelijker de gedaante van de oude Griekse god Pan aan met daarbij elementen van de Kanaänitische god Baäl -Baäl Zebub of Beëlzebub-, wat instrumenteel was in de demonisering van de oude geloven en de promotie van de monotheïstische godsdienst. De diverse

heilige boeken interpreteren het handelen van Satan niet op dezelfde wijze. In het Jodendom en Christendom, als voorbeeld, wordt Eva in het Paradijs verleid door de slang van de vruchten van de verboden boom te eten en Eva op haar beurt verleid Adam hetzelfde te doen. In de Koran verleid de duivel Adam en Eva tegelijk en op hetzelfde moment. In de Tenach staat Jahweh toe dat zijn ondergeschikte Satan -in het boek Job genoemd als een van de zonen van Jahweh- als aanklager van de mens Job test op de standvastigheid van zijn geloof in Jahweh. In de Tenach

gebruikt Jahweh Satan om Saul te straffen en werd David door hem op verkeerde gedachten gebracht die zeer tegen de zin van Jahweh waren. Satan of Lucifer was dan wel in naam geen goddelijke tegenhanger van Jahweh, maar hij kon wel de mens wel tot het kwaad brengen of in het ongeluk storten. In het Christendom is Satan de grote tegenspeler van Jezus. Door zijn dood aan het kruis deed Jezus de erfzonde die bij Adam en Eva begon teniet en konden alle mensen vanaf dan door in Jezus te geloven na hun eigen dood deelhebben aan de heerlijkheid van God de Vader in de hemel. Een verwante mythologie vertelt dat Jezus in de dagen tussen zijn kruisdood en zijn opstanding de Griekse onderwereld Hades heeft bezocht en de daar opgesloten zielen heeft bevrijd. Een variant op dit verhaal vertelt dat Jezus in de onderwereld de duivel heeft verslagen. Deze verhalen hebben een rol gespeeld in de kerstening van de Grieken⁸⁷⁾.

De grote macht die Satan in bijbelse termen over de mensheid heeft, begint bij de verleiding van Adam, al of niet via Eva. Adam was de beheerder van de aarde, maar na de zondeval nam Satan die functie over. Satan wordt daarom ook wel de overste van de wereld genoemd. Vanaf dat moment is er in de Christelijke traditie een gevecht gaande tussen God en Satan, waarbij beiden de mens proberen te overtuigen van hun gelijk. God streeft ernaar de mens te laten geloven in de genade die via Jezus kan worden verkregen, terwijl Satan dit juist probeert te voorkomen door de mens aan te zetten tot het kwaad. Net als in het geval van de Oudtestamentische Job staat God het verzoeken van de mens door de duivel toe, om de mens te laten zien dat die een vrije wil⁸⁸⁾ heeft en dus Satan niet hoeft te volgen. De Islam ziet Iblis de Satan niet als een gevallen engel, maar als een demoon, een djinn, hoewel beide wezens door Allah werden geschapen. Engelen werden uit licht geboren en demonen uit vuur. Hierdoor heeft Allah de facto het goed en het kwaad geschapen en staan beide onder Allahs controle. De mens echter dient het correcte te doen en de wil van Allah te volgen.

Het is duidelijk dat de mens in zijn denken over de wereld en verder, heeft geworsteld met het kwaad en de oorzaak van het ontstaan ervan - een worsteling om het kwaad te kunnen benoemen en het vervolgens te kunnen bestrijden. De drie monotheïsmen zijn niet zover gegaan een god van het kwaad te veronderstellen, de tegenstrever van Jahwehgodallah die toch de personificatie van het juiste, het goede volgens deze drie religies is. In alle drie religies is de Satan slechts de tegenhanger van de God die de mens op andere gedachten dan de door de God gewenste wil

brengen, een god dus in alles behalve in naam. In de praktijk betekende dit, dat wie waar kon maken dat hij namens Jahweh, God de Vader of Allah kon spreken en zijn boodschap het best kon navolgen en verdedigen, ook de mensen in de geloofsgemeenschap kon controleren. Dat is pas werkelijk satanisch.

Hierover sprak Zarathoestra

Het Zoroastrisme of Mazdeïsme is een nog steeds levende en actief beleden godsdienst, voornamelijk in Koerdistan, Iran en India en had zijn directe origine in de veertiende eeuw vce in Afghanistan. Het heilige boek van deze religie is de Avesta en het gedeelte dat de zeventien Gatha's bevat, religieuze hymnen, wordt toegeschreven aan Zarathoestra of Zoroaster zelf. Het geheel van de Avesta is vanaf de derde of vierde eeuw op schrift gesteld en zo gecanoniseerd. De taalkundige en culturele overeenkomsten tussen de teksten van de Avesta en die van de Rigveda zijn evident aanwezig en vertonen een gezamenlijke Proto-Indo-Iraanse oorsprong. Vooral de Gatha's tonen een verwantschap met het vroege Hindoeïsme, hetgeen hun gezamenlijke wortels op de Euraziatische vlakten laat zien. Hoewel Zoroastrisme en Hindoeïsme uit elkaar groeiden, behielden beide religies dezelfde ondergrond en vooral de

Ahura Mazda

rituelen - de standvastigheid van de rituelen is in beide godsdiensten het belangrijkste, nog belangrijker dan de precieze inhoud. Het woord Avesta betekent zeer waarschijnlijk "Leringen over het Onbekende". Veel teksten en manuscripten zijn verloren gegaan, voornamelijk ten tijde van Alexander de Grote en als gevolg van de islamisering van de gebieden die voorheen Zoroastrisch waren. Een deel van de documenten kon worden gered door de Parsi die naar India vluchtten.

De Yasna is de primaire liturgische literatuur binnen de Avesta en behelst gebeden en gezangen ter ere van de oppergod, Ahura Mazda, de Engelen, Vuur, Water en Aarde - dit zijn de Gatha's die worden toegeschreven aan Zarathoestra. De Vendidad -als enige boek intact overgeleverd- is een opsomming van de verschillende manifestaties van boze geesten, en manieren om die te verwarren. Deze tekst bestaat uit fragmenten, Fargards, gerangschikt als gesprekken tussen Ahura Mazda en Zarathoestra. De eerste Fargard wordt gevolgd door de beschrijving van een destructieve winter die overeenkomsten vertoont met de zondvloedmythologie. De overige teksten van de Vendidad bestaan uit wetten over hygiëne en ethiek - de latere Mozaïsche wetten vertonen veel overeenkomsten met dit deel van de Vendidad. De Yashts is een verzameling van liederen gewijd aan een bepaalde godheid of goddelijke concept. De Siroza bevat de aanroepingen van de dertig goden die de dagen van de maand bestieren. De Khordeh Avesta wordt beschouwd als het gebedenboek voor algemeen gebruik door leken, waarin vijf Niyayishns of "lofzangen" zijn opgenomen, gericht aan de zon, Mithra, de maan, de wateren, en het vuur. Tenslotte is er een collectie van twintig losstaande fragmenten, waaronder de Aogemadaeca of "wij accepteren", een verhandeling over de dood⁸⁹⁾.

"Met gespreide handen om hulp smekend, O Mazda, zal ik bidden voor de werken van de heilige geest, O Gij Rechtvaardige, opdat ik de Goede Gedachte en de Ziel van de Os mag behagen." Dit zijn de openingsregels van de Avesta, de Gatha's die Zarathoestra schreef. Het karakteriseert de persoon van Zarathoestra, een man die door zijn eigen gemeenschap als kind was uitgestoten en werd opgevoed door een wolvin. Hij had misschien daarom wel een heftiger verlangen naar rechtvaardigheid en een drang wijsheid te vergaren. Rond zijn dertigste kreeg hij een visioen van een licht uitstralend wezen dat zich bekend maakte als "Het Goede Doel" en die hem mee de bergen in nam. Daar sprak de God Mazda tot hem, waarna Zarathoestra van de berg afdaalde en zijn nieuw verworven boodschap aan de wereld verkondigde. De boodschap die hij predikte was die van de ene God, Ahura Mazda of Ohrmazd, de wijze heer, de

schepper van hemel en aarde, een boodschap die beschouwd kan worden als de eerste monotheïstische godsdienst. Maar Ahura Mazda is verre van alleen, want hij weet zich omringt door zeven geesten van goedheid, waaronder de Spenty Mainya -Heilige Geest-, Asha Vahishta -Recht en Waarheid- en Vohu Manah -Rechtvaardig Denken⁹⁰). Tegenover Ahura Mazda staat de God van het negatieve, ellende en ongeluk Ahriman, vergezeld door zijn boze geesten. Het is aan de mens te kiezen tussen de twee, want de mens is in staat te kiezen. Dat maakt hem tegelijk zelf verantwoordelijk voor zijn eigen lot en redding uit de wereld, waarna die mens wordt beloond met toegang tot het eeuwig koninkrijk van vreugde en licht. Mits hij in het leven de juiste keuze heeft gemaakt en door Ahura Mazda bij het laatste oordeel gerekend wordt tot zij die goed zijn. Bij dat laatste oordeel zal de Wijze Heer het kwaad en zij die door hun daden in het leven worden gerangschikt tot zij die slecht zijn definitief verdelen en zal er einde komen aan de kosmische strijd tussen Goed en Kwaad. De Goeden zullen allen in het Paradijs leven. Wanneer de Mazdeïsche jaartelling wordt omgerekend naar de contemporaine jaartelling, dan zal het einde der tijden in ongeveer 2500 aanbreken.

De fundamentele scheiding van de idee van goed en kwaad is bij Zarathoestra een feit. Voor het eerst in de geschiedenis van de mensheid -voor zover bekend- worden goed en kwaad niet als twee kanten van dezelfde medaille gezien, als twee van de aspecten van het wezen mens. Zarathoestra plaatst het negatieve buiten de mens als kwade invloed op die mens. Het verhaalmotief van de wijsheid die op de berg van God werd verkregen en de profeet die met die wijsheid afdaalt om de wereld daarvan kond te doen, kwam voor het eerst bij Zarathoestra voor. Uiteraard was dit het verhaalmotief dat werd gebruikt in het verhaal van Mozes die met de tien geboden van de berg Sinaï afdaalde. Een ander verhaalmotief is die van de redding van Mozes in een rieten mandje, welke dan weer is geleend uit de Akkâdische verhalen over koning Sargon, zoals hiervoor werd uitgelegd. Het verloop van de gehele geschiedenis van de mens op aarde en het lot van de mens is in het Zoroastrisme en het Jodendom eveneens vrijwel identiek. Er is een idyllisch begin in het Paradijs en een zondig leven op aarde, terwijl na een apocalyptische gebeurtenis de mensen die het waardig zijn terug zullen keren naar een paradijselijke situatie. Een aantal sociaal politieke elementen zijn ook vrijwel identiek, zoals het standpunt inzake een rechtvaardig omgaan met sociaal zwakke mensen in de samenleving en een welomschreven prioriteit in de waardering voor eigen volk en familie.

Mithra tenslotte is een van de geesten van goedheid waarmee Ahura Mazda zich omringde. Mithras is de Romeinse vorm van de naam Mithra, ook bekend als Meitros, Mihr, Mehr of Meher, de god van de zon en het goede, als ook van het verbond en de eed. Hij werd ook gezien als de alziende beschermer van de Waarheid, de hoeder van het vee, van de oogst en van de wateren. De etymologische betekenis van zijn naam is "dat wat bindt". Mithra is ook een van de drie rechters bij de Chinvat brug, de "brug van scheiding" of de "brug van het oordeel", die de wereld van de levenden verbindt met de wereld van de overledenen⁹¹). Die brug moet door alle zielen worden overgestoken. Wie een slecht leven had geleefd werd naar het Huis der Leugens gesleept en wie een goed leven had geleefd werd binnengelaten in het Huis van de Gezangen.

Chinvat brug

De Chinvat brug zou een mythologische verbeelding kunnen zijn van de regenboog, maar ook van de sterrenband van de Melkweg. Mithra werd in later tijden geïnterpreteerd als een volgende incarnatie van Ahura Mazda - niet ongelijk Krishna ten opzichte van Brahma in het Hindoeïsme. Uit de mythologie rond Mithra werden elementen overgenomen om de mythologie rond de figuur van Jezus meer reliëf te geven - Mithras was als een zoon voor Ahura Mazda, als Jezus was voor God de Vader.

In het Avestaans heet hij Angra Mainju of "destructieve geest", in het oud-Iraans Ahriman. In de Avesta wordt hij ook Aka Mainyu of "kwade geest" genoemd, tegenover Ahura Mazda die Spenta Mainyu, de "vrijgevige geest" wordt genoemd. Angra Mainju is de eerste Satan die als wezen van het kwaad in de wereld ten tonele werd gevoerd. Geen god met zijn grimmige en zijn vriendelijke kanten, nee, Angra Mainju was het onverholen oorspronkelijke kwaad. Het kwaad, zoals het vuur alleen heet kan zijn en niet anders, zoals de donkerte alleen niets kan zijn en niets anders. De wortel van het kwaad. Hoe de breuk met de Hindoeïstische broeders tot stand is gekomen, is niemand duidelijk. De meest afschrikwekkende god uit de Vaidika Dharma is Shiva, de vernietiger. Hij echter vernietigt het oude om het nieuwe te kunnen creëren, zoals de fysieke dood de mest oplevert voor het nieuwe om te

De worsteling met Angra Mainju

groeien. Angra Mainju echter is niets anders dan puur slecht, de verpester van alles wat mooi en idyllisch is op de wereld. Er is van voor de tijd van Zarathoestra geen precedent voor dit filosofisch of religieus concept, hij bracht het als eerste naar voren. Sommigen zeggen dat de idee van het kwaad naar voren is gekomen door de trauma's uit zijn jeugd, zoals het verlangen naar wijsheid uitmondde in Ahura Mazda. Het zijn speculaties, psycho-gebabbel over iemand die men niet heeft ontmoet over een tijdsspanne die nog verder terug ligt dan de oorsprong van de Semitische religies. Het zijn derhalve onhoudbare uitspraken. Feit blijft dat voor het eerst een wezen dat zich alleen met de antithese, het kwaad,

bezighoudt aan de wereld wordt voorgesteld.

Een belangrijk detail in de constructie van het Zoroastrisch universum is dat de daevas, de groep demonen die Angra Mainju omringt, wezens zijn die niet alleen de mensheid misleidden, maar ook zichzelf. Zij wanen zich goden te zijn, maar zij zijn de verkeerde goden, de "valse goden", voortgekomen uit het kwade denken. Verder is het veelzeggend dat het kwade denken en daarmee Angra Mainju is ontstaan toen Ahura Mazda de woorden "yatha ahu vairyo" sprak. Zij vormen de beginwoorden van de Ahuna Vairya, de meest heilige Gatha van Zarathoestra. Toen Mazda deze woorden sprak, kwam alles tot zijn. Dat hield tevens de creatie van Angra Mainju in. Die koos er vervolgens zelf voor een god te zijn die de werken van Ahura Mazda frustreerde, wat telkens weer ten goede werd gekeerd. Toen Angra Mainju de slang creëerde, rolde de slang zich op en verborg zich bij het zien van de wapenknots van Mithra. Toen Angra Mainju probeerde de aarde op te laten drogen werden zijn plannen verhinderd evenals toen hij wilde verhinderen dat het op aarde zou gaan regenen. In een van de mythes biedt Angra Mainju Zarathoestra de wereld aan om over te regeren, als hij zich maar afkeert van Ahura Mazda. Toen Zarathoestra dit weigerde, stuurde Angra Mainju legioenen demonen op hem af, die Zarathoestra allemaal wist te weerstaan. Dit verhaalmotief doet denken aan de worsteling die Jezus in de woestijn met Satan had, waarbij Satan hem de wereldheerschappij aanbood,

vooropgesteld dat hij ophield met zijn doel in de wereld na te streven. Angra Mainju stelt zich in de Avesta steeds openlijker en duidelijker op als de rivaal van Ahura Mazda. Wanneer die de aarde van de zestien landen⁹²⁾ creëert, ziet hij dit beantwoord door Angra Mainju met zijn schepping van de zestien plagen zoals de winter, ziekte en ondeugd.

Zarathoestra is de profeet van de Avesta, het boek dat de eerste monotheïstische god bekend maakte, Ohrmazd, Ahura Mazda, de heer van licht en wijsheid. Ziekten en rampen konden nooit afkomstig zijn van een zo genadige en goedgunstige God en het was daarom onontkoombaar een wezen te veronderstellen die deze negatieve factoren in de wereld had gebracht, Angra Mainju, een god alleen in zijn eigen gedachten. Er zijn geen aanwijzingen dat het niet zou zijn gegaan zoals de legenden vertellen, waarin de herder Zarathoestra in de bergen aan de oever van de Amu Darja zijn leven overpeinst, het leven. 's Avonds bij zijn kampvuur heeft hij misschien Afghaanse hasjesj gerookt, wat hem nog meer

vatbaar maakte voor buitengewone ervaringen. Of misschien heeft hij dat niet tot zich genomen en was hij geïmponeerd door de grote eenzaamheid in het magistrale decor van de schier eindeloze bergketens - op zich al

Amu Darja temidden van de bergen

een hallucinerende ervaring. Visioenen van de eenzame god die ongeboren was. Meer dan tien jaar heeft hij zo doorgebracht voordat hij zijn epifanie kreeg en verder de bergen in trok - om wat te vinden? Liet hij zijn kudde alleen? Misschien was die berg een metafoor voor, hoger kan je niet gaan. Het is goed voorstelbaar dat een mens van iedereen afgezonderd op die plaats op de wereld invallen, gedachten, visioenen krijgt die niemand verder heeft. Wie de volstreekte eenzaamheid van het landschap daar heeft gezien en het ziet als het decor van de complete eenzaamheid van de mens weet wat er met een totaal op zichzelf teruggeworpen mens kan gebeuren. Terug in het dal is het gewone leven met het dagelijks gedoe, maar in de bergen is men uitsluitend alleen met zichzelf. Voor velen is wat Zarathoestra meemaakte, beschreef en over schreef op zijn best poëtische praat van een gepijnigd en zoekende man. Pel jezelf dan af. Probeer dan al die eeuwen van intellectuele

vorderingen, als het zo mag heten, af te pellen van wie je nu bent. Laat de filosofen van de Verlichting, de antieke denkers, de vernieuwers van de religies even apart staan en doe even alsof ze niet bestaan. Doe even afstand van de gemakken waarvan je bent voorzien, het comfort van de 'communicatie'-satellieten die tot je beschikking staan, de voorziening van elektriciteit zelf, schoon stromend water uit de kraan. Ga in gedachten, of misschien wel echt, op die berg of een berg zitten en ervaar wat het is om geheel alleen te zijn. Kom dan terug en lees Zarathoestra, lees de Tenach, de Bijbel en de Koran. Zeg nog een keer dat het allemaal onzin is.

Cultuurpessimisten zeggen dat de mens er technisch enorm op vooruit is gegaan, maar in non-materialistische zin nauwelijks vooruitgang heeft gemaakt sinds onze verre voorouders uit hun holen kropen. Deze uitspraak lijkt waar te zijn, totdat men beseft welke mijlpaal Zarathoestra in de grond sloeg, en na hem Mozes, Jezus en Mohammed. Deze mensen hebben de mens verder gebracht dan welke technische ontwikkeling dan ook. Anderzijds, de eerste industriële revolutie van de stoommachine is voorbij, en zo ook Zarathoestra, Mozes, Jezus en Mohammed. De religies hebben nu last van de wet van de remmende voorsprong. Religie is als een verouderd, want onwerkbaar geworden concept. Binnen een gemeenschap van mensen kan men elkaar goed helpen en ondersteunen zonder de last van welk autoritair denkstelsel dan ook. Een groot deel van de wereld kan zich vrij bewegen, onafhankelijk van welke bovengestelde dan ook. Een groot deel van het mensdom kan zich een welvarend en soms rijk leven veroorloven. Een groot deel van de mensheid kan onbezwaard denken en daarvoor uitkomen, wat de Prins Carnaval van welke religie daarvan ook vindt. Het wordt tijd deze verworvenheden te delen met dat deel van de wereldbevolking die deze verworvenheden nog wordt ontzegd. Het wordt de hoogste tijd dat niemand meer een schuldgevoel krijgt aangepraat, alsof de duivel in ons woont. Het is meer dan tijd jezelf op te voeden tot de hoogst mogelijke graad haalbaar en te beginnen met voor jezelf te denken. God, de AllerEerste is niet dood -hij buldert al decennia lang van het lachen om deze uitspraak-, want de mens is niet bij machte hem dood te verklaren. Niet God, maar de religies zijn dood, want de mens kan nog steeds zelf denken, zelf navoelen, zijn innerlijke weg bewandelen. Met de dood van de religies is Satan dood, de duivel, Lucifer⁹³, het kwaad. Ga op klaarlichte dag met een schijnwerper op zoek naar de ware religie met de Satan, je zult ze niet vinden. Luciwher leeft, want de mens is Luciwher, de mens komt uit hem voort. Hef het Luciwher paradigma op en zet de

machthebbers aan de kant, denk voor jezelf en bewandel je innerlijke weg.

Sympathie voor de duivel

Satanisten geloven dat God geen entiteit buiten de mens is, maar eerder iets dat ieder mens creëert als een projectie van zijn of haar eigen persoonlijkheid, een welwillende en stabiliserende kracht in zijn of haar leven. Het satanisme verheerlijkt de deugden van het verkennen van de eigen aard en instincten en het beleven en uitleven daarvan. Een instelling die vrijwel identiek is aan de uitgangspunten van het hedonisme⁹⁴, een filosofie die stelt dat het genot het enige intrinsieke goede in het leven is. Het genot is niet iets schier onbereikbaar waarnaar men bewust moet streven, het zit van nature al in de mens. Het satanisme streeft per saldo de uitvoering van alle zogenaamde zonden na, aangezien die alle leiden tot lichamelijke, mentale of emotionele bevrediging. Hiermee weerspreekt het satanisme de tien geboden en ook de gouden grondregel, die zegt dat je een ander moet benaderen zoals je graag benaderd zou willen worden en te laten waarvan je vindt dat het jou evenmin mag worden aangedaan. Het satanisme beschouwt uitgangspunten als deze spirituele onzin en hypocriet zelfbedrog. Het is het lijfelijk leven dat bepalend is voor de handelingen van een mens. Daarbij moet een mens alleen vriendelijk zijn voor hen die dat waard zijn en moet hij zich wreken op degenen die hem iets aan willen doen, in plaats van de andere wang toe te keren. Een mens moet de verantwoordelijkheid voor zijn eigen leven nemen, in plaats van zich te laten leegzuigen door psychische vampiers, zij die door zielig te doen een beroep doen op medelijden en vrijgevigheid, aldus

Meestal slechter dan de andere beesten

het satanisme. De mens is soms beter, maar meestal slechter dan de andere beesten die op vier poten lopen, doordat eeuwen van zogenaamde spirituele ontwikkeling hem tot het meest wrede dier hebben gemaakt. Als laatste zeggen satanisten, een beetje met een knipoog vermoedelijk, dat Satan de beste vriend van de kerk is, omdat hij die al die eeuwen in bedrijf heeft gehouden.

Het satanisme zet zich sterk af tegen begrippen als goed en kwaad en noemt de invulling van die begrippen arbitrair. Daarentegen verklaart men zich eens met het sociaal Darwinisme dat kort gezegd "Dood aan de zwakkeling en voorspoed aan de sterke" voorstaat. De mens is instinctief roofzuchtig en er is geen reden dat te ontkennen of tegen te gaan. Verder wordt Satan niet gezien als "een antropomorf wezen met gespleten hoeven, een staart met doornen en hoornen op het hoofd", maar als een natuurkracht dat alleen door de religies als het kwaad wordt afgeschilderd. Satan wordt door satanisten gezien als een metafoor of een symbool, niet als een wezen die aanbeden moet worden. Het heeft geen zin om tot Satan te bidden voor het eigen geluk of het ongeluk van een ander. Het gaat om de eigen ontwikkeling en dat is eveneens van toepassing op de beleving van seks. Elke restrictie op de beleving van seks wordt verworpen, zolang alle deelnemers dat uit vrije wil doen. De ultieme vrijheid is de keuze voor de dood. Daarmee wordt niet de suïcide, de zelfdoding bedoeld, maar euthanasie als middel om ondraaglijk lijden te beëindigen.

Het satanisme kent een lange geschiedenis, maar heeft nog steeds zeer veel aanhangers in de huidige tijd. Ondanks dat Satan geen entiteit is die kan worden aanbeden, zijn er vele rituelen waarbij de Satan wordt aangeropen. Een satanist zal altijd benadrukken dat hij zo de oerkrachten die in hem leven geprononceerd tot uitdrukking wil brengen, waarbij hij de ander -die bereidwillig moet zijn- zoveel mogelijk zal proberen te beïnvloeden. Men kan niet zeggen dat Satanisme atheïstisch is, omdat God in deze leer voorkomt. Vaak echter worden termen als God en Satan daarbij door elkaar gebruikt. Daarnaast zijn er satanisten die zich juist wel als atheïst beschouwen, omdat zij volledig uitgaan van de soevereiniteit van de mens en al het andere als religieuze onzinnigheid bestempelen. Hoewel satanisten geen officiële organisatie hebben met een centrale leiding -voor zover dat tenminste niet-satanisten bekend is-, hebben zij wel een boek met geschriften die "de satanische bijbel" wordt genoemd. De inleidingen op dat boek zijn van de hand van mensen die zeggen te behoren to de kerk van Satan. Verder bevat die bijbel geschriften die refereren aan de elementen zoals die tot aan het ontstaan

van de moderne natuurkunde als de grondslagen van de wereld werden gezien: vuur, lucht, aarde en water. Sommige teksten zijn een moderne hervertelling van zeer oude geschriften -zoals die in het Enochiaans waarvan wordt gemeld dat het ouder is dan het Sanskriet-, andere teksten zijn een beschrijving van rituelen en invocaties. Het boek valt het best te beschouwen als passend in het streven het satanisme een historische en theoretische grondslag te geven. Satanisten geven elkaar onderling een teken, de cornuto, waardoor zij herkenbaar zijn als satanisten. Daarbij drukken zij de duim, de ringvinger en de middelvinger tegen de handpalm, zodat de wijsvinger en de pink als twee hoorns omhoog blijven staan.

De analyse van wat er in de mens schuil gaat is tamelijk accuraat. De mens is een eng beest dat tot erger beestachtigheden in staat is dat welk ander beest. Erger, omdat de mens in zijn geschiedenis tot een zeker moreel besef is gekomen, al of niet onder invloed van de religies. Het zijn niet louter de religies geweest die van invloed zijn geweest op het denken van de mens - integendeel. Op zich is de constatering dat de mens een eng beest is waardevol, maar geen enkel argument is afdoende het bij die constatering te laten. Het zou zoiets zijn als de peuter die zegt, "Waarom zou ik leren lopen? Ik heb voldoende te eten en te drinken en mijn billen worden al netjes afgeveegd." Het satanisme is een prettige leer wanneer men het subject is en uiterst onprettig wanneer men het object is. De satanist probeert immers zoveel mogelijk anderen binnen zijn invloedssfeer te brengen en wie hem tegenstaat is verwerpelijk en dient gewraakt te worden. Door expliciet of impliciet, hangt van de satanist af, het sociaal Darwinisme te onderschrijven spreekt het satanisme zich uit voor de prevalentie van het recht van de sterkste. De satanist brengt zodoende "de jungle inside" naar buiten toe. Daarmee vertoont de satanist grote overeenkomsten met de misdadiger, zoals hiervoor beschreven, die niet het kwade verspreid -dat onbestaat-, maar zijn ziekte. De Satanist is zo als iemand die zijn rommel over de schutting gooit of op het land van een ander. Op een andere manier beschouwd komt het satanisme over als een leer die in de kinderlijke of puberale fase is vast komen te zitten. Onmiddellijke behoeftebevrediging en als je aan mij of mijn spullen komt, dan sla ik je het ziekenhuis in. Het is alsof de satanist in die fase wil blijven en niet groter wil groeien, wellicht uit angst voor het dan moeten aangaan van de verantwoordelijkheden van de volwassenheid.

Mag een hedonistisch satanist van zijn moralist dan nergens van genieten? Het leven hoeft voor niemand saai te worden wanneer men de innerlijke weg bewandelt. Wie kiest voor een leven als een asceet, omdat die levenshouding het beste past bij de innerlijke ontwikkeling, is vrij die keuze te maken. Wie het leven wil leven als een feest, wordt door niemand iets in de weg gelegd, als het de uitdrukking is van wat innerlijk groeit. Niemand die vanuit zijn innerlijke groei daaraan uitdrukking geeft in de materiële wereld, kan daarbij een strobreed in de weg worden gelegd. Als een vrouw zich vanaf de voeten tot aan de hals wil dichtknopen in een verhullend gewaad dan moet zij dat doen als ze vindt dat dit bij haar past. Als een vrouw uitdrukking wil geven aan haar leven door haar vormen tot expressie te brengen -zoals bij dansen of turnen-, dan is zij vrij dat te doen. Een man dient zich te beheersen wanneer een vrouw hem niet uitnodigt - haar expressie is niet altijd een uitnodiging, zoals een tentoongesteld beeld niet altijd mee naar huis kan worden genomen⁹⁵).

Dat het satanisme zich afzet tegen de religies versterkt het beeld van drogreden en onvolwassenheid. Voor Satanisten heeft met name de Semitische tak van de religies geleid tot teleurstelling. De heer van het universum wordt in die religies weggezet als de macht van het kwaad en Satan wordt door Satanisten niet als het kwaad beschouwd - overigens geheel terecht. Maar in plaats van zich verder en onafhankelijk van de religies te ontwikkelen, heeft men zich teruggetrokken binnen de eigen satanische kring en beschimpt van daar uit de wereld. Door aan deze wereld vastgeklonken te blijven hebben de satanisten en de religies de merkwaardige overeenkomst beide de ultieme vleesgeworden voorbeelden te zijn van het Luciwher paradigma. Beide vormen van spiritualiteit hebben heilige boeken en autoriteiten die een dogma uitdragen, waardoor de mens niet toekomt aan zijn eigen weg, daarvan wordt weggehouden, op een dwaalspoor wordt gebracht. En dat terwijl het verlaten van 'de gevangenis' van Luciwher eenvoudig is, door het te willen. Daarmee zijn het satanisme en de religies niet slechter of beter dan iets anders, maar simpelweg een verouderde en overleefde vorm van het contact zoeken met wat "het spirituele" wordt genoemd. Elke vorm met een dogma en een leider of leiders, is verouderd en achterhaald. Het satanisme is te triest voor woorden en eigenlijk een beetje lachwekkend - maar dat zijn de religies ook.

Wanneer zouden ze het leren?

Het onbestaan van het kwaad

Van religieuzen hoort men wel eens de uitspraak, dat de meest geslepen misleidingstruc van de duivel is de mens er succesvol van te overtuigen dat hij niet bestaat. Daar tegenover zou men kunnen zeggen, dat de meest geslepen truc van de religies is de mens er succesvol van te overtuigen dat hij wel bestaat. Welke bewering is waar? Of zijn beide waar, kan dat, of beide onwaar? Hoe bewijs je of ontzenuw je een fantoom, iets wat je niet kan zien? Hoe bewijs je de wind? Lange tijd hebben mensen gedacht dat die van vier reuzen op de vier hoeken van aarde, de vier windstreken afkomstig waren. Die reuzen bestaan niet en net zomin bestaat de duivel, want beide beelden zijn het resultaat van een verouderde mentaliteit, een oude manier van denken - de duivel onbestaat. Het kwaad reserveren wij mensen exclusief voor onszelf, want wij hebben ondertussen ingezien dat beesten niet kwaad of goed kunnen zijn - zij doden slechts om te kunnen eten of in het uiterste geval om hun eigen territorium te verdedigen. Welbeschouwd doen wij mensen niets anders, het is alleen ons vermogen hierop te reflecteren dat in ons idee ons onderscheid van de beesten; die dat niet op onze wijze kunnen. Het is kennelijk ons vermogen te kunnen reflecteren dat ons tot een wezen maakt met een andere afkomst en toekomst dan de beesten. Het vermogen tot observatie en analyse, tot het trekken van conclusies en het ondernemen van actie ten bate van de toekomst bindt alle mensen samen tot één soort, de stam van Luciwher. De naam Luciwher is hier gekozen omdat hij het licht van scherpzinnigheid is. Er is gekozen voor een andere schrijfwijze, om de associatie met Satan of de duivel door te snijden. Ja, Luciwher bestaat. Hij kan gezien worden als een personificatie van de aard van de mens, hij kan daarnaast ook gezien worden als de onzichtbare hand die macht uitoefent over de mens, hij kan zelfs gezien worden zoals een mens elk mens kan zien.

Luciwher zien als de macht van het kwade betekent derhalve het leggen van een doem over de mensheid, zoals de religies die hebben gelegd. Het constateren dat de mens een erg beest is en daar verder mee leren leven, is wat Satanisten doen. De doem waaruit wij bevrijd moeten worden en de doem waarmee wij moeten leren leven. Beide stellingnames komen voort uit een observatiefout, namelijk de fout dat er à priori sprake is van het voldongen feit van de doem. Er zijn namelijk meer krachten dan de kracht van onderscheidingsvermogen, het inzicht en de gave tot uitdrukken. Er is de kracht van het zien van het juiste, het

rechtvaardige, het onamendeerbare van de waarheid, met een ander woord de Liefde. De echte liefde ontdaan van alle seksuele connotaties die het in deze wereld heeft - en meer. En er is een kracht die het Licht en de Liefde samenbrengt in Warmte en Schoonheid. Zo men wil een katalysator die het Licht warm maakt en verdraagbaar, waardoor het niet verschroeit, maar inspiratie brengt. De katalysator die de Liefde voelbaar en tot inspiratiebron maakt die cruciaal is bij het maken van keuzes. WarmeSchoonheid is de derde kracht. Men kan als men wil deze drie krachten zien als metaforen, maar men kan ze ook zien als personificaties of zelfs personen waarmee men in gesprek kan gaan. Op de innerlijke weg is alles mogelijk. Zelfs een gesprek met God, de AllerEerste, is mogelijk -als het maar geen bidden en smeken is of de oplossing aan hem vragen⁹⁶⁾. In dit boek wordt hij als de AllerEerste aangeduid om verwarring met de god Jahwehgodallah te voorkomen. Men kan de AllerEerste zien als de onpersoonlijke scheppende oerkracht achter het materieel universum, maar dat zou hem tekort doen. Hij is de schepper van de oorspronkelijke wereld waar het huidig universum een klein sterretje aan het firmament is. Men kan hem ook niet als onpersoonlijke oerkracht zien, maar als personificatie van het scheppende, of als scheppend persoon. Hij stelt zichzelf ook vrij frequent voor als persoon en dan wandelt hij over de aarde. Hier en daar legt hij dan bemoedigend zijn hand op een schouder -verder ingrijpen wil hij niet-, maar hij zit ook erg graag bij sportwedstrijden - hij heeft een lichte voorkeur voor polsstokhoogspringen, omdat hij het aangrijpend en komisch tegelijk vindt.

Het kwaad bestaat derhalve niet en het goede evenmin. De Liefde is hier niet en de WarmeSchoonheid slechts in beperkte mate. De mens, dit materieel universum kan het zelf doen met de middelen die het heeft, de incarnatie, en de introspectie die losmaakt van het materiële. Het denken onafhankelijk van het stoffelijke Luciwher paradigma, en dat van consequentie laten zijn in de werkelijkheid van deze wereld. Zo geneest een mens zichzelf en heeft die geen behoefte meer zijn pijn op een ander af te wentelen of voor de oplossing van zijn -leren in- pijn buiten zichzelf te zoeken. Zo komt er een einde aan religie, welke dan ook, zo komt er einde aan overheersing en dictatuur en ontstaat er een tijd die misschien wel wat lijkt op het vrede-rijk uit de religies, maar dan zonder een Messias of een Mahdi. Het kwade hoeft niet verslagen te worden, want het bestaat niet en heeft ook nooit bestaan.

Hoe langer je er over nadent, hoe merkwaardiger de idee van het kwaad wordt. Hoewel men in het dagelijks spraakgebruik van kwade zaken of van iets slechts spreekt voor bijvoorbeeld een auto-ongeluk, bedoelt men daarmee niet het kwaad zoals men dat veronderstelt van de duivel. Beesten die doden zijn op dezelfde manier evenmin slecht te noemen, want zij doden uit noodzaak. Alleen bij de mens wordt een ongelukkige samenloop van omstandigheden of het gevoel van een bepaalde noodzaak niet erkent als eigen aan een soort situatie of passend in een overlevingsstrategie. Dat is net zo merkwaardig als vrijgevigheid dom noemen, of altruïsme suïcidaal. Met andere woorden, het beoordelen van bepaalde kenmerken van gedrag op een positieve dan wel negatieve manier is ons in onze opvoeding aangeleerd, door onze ouders, door de sjoel, de kerk of de moskee. Een boodschap die door de media -in welke vorm dan ook- consequent herhaald wordt - de media bouwen werkelijk alles na, daar komt zelden iets origineels vandaan. In feite is het veronderstellen dat goed en kwaad bestaan net zo hilarisch als God dood verklaren - alsof de mens daartoe werkelijk bij machte is. De mens speelt met grote begrippen die zijn kunnen ver te boven gaan en heeft niet door dat hij als een chirurgijn een aderlating verricht op iemand met bloedarmoede.

Bij dit alles komt nog dat het begrip over wat kwaad en wat goed zou zijn is bepaald in een periode die in ieder geval drieëneenhalf duizend jaar oud is, terwijl de religies waaruit de invulling van die begrippen stammen daadwerkelijk reeds lang overleden of op sterven na dood zijn - niet God, de AllerEerste. De dood van de religies is nog niet algemeen bekend en massa's mensen lopen nog steeds achter de lijkstaf aan als in een processie achter een houten heiligenbeeld aan. Wie werkelijk wil leven moet voor zijn houvast niet het handvat grijpen dat geschroefd zit in vermolmd hout. Wie werkelijk wil leven zal zelf moeten nadenken over wat werkelijk is en wat nonsens is, wat in het leven in feite een nageaapt lesje is en wat men zelf werkelijk denkt en voelt. Daarom is de innerlijke reis voor ieder mens pure noodzaak. Hoe vroeger men daaraan begint hoe beter, terwijl het anderzijds nooit te laat is om er aan te beginnen.

Het extract van millennia
Een heel korte samenvatting

Mozes is vermoedelijk een reëel persoon uit de 13^e vce die, meest waarschijnlijk als supervisor van een redactiegroep, een synthese heeft

gemaakt van de toen in de Levant beschikbare wijsheid, een politiek religieuze filosofie die Jodendom is gaan heten. De uitgangspunten van het Zoroastrisme, 14^e eeuw vce, en via deze religie de Vaidika Dharma -Hindoeïsme-, Hammoerabi's wetten en filosofie, 18^e eeuw vce, Egyptische wijsheid waaronder die van Akhnaton, 14^e eeuw vce, Kanaänitische- en Arabische geloofselementen en niet te vergeten de bij de pre-Israelieten aanwezige Volkswijsheid, hebben alle bijgedragen aan het ontstaan van het Jodendom en liggen derhalve ook ten grondslag aan het Christendom en de Islam. Het is goed aan te wijzen welke invloed wanneer heeft plaatsgevonden, terwijl het tegelijk ook duidelijk is dat sommige invloeden hun inwerking wel hebben gehad op bijvoorbeeld het Christendom -Egyptische elementen en sommige Zoroastrische motieven-, maar niet op het Jodendom. Het is daarnaast aannemelijk dat regionaal geaccepteerde goden hun invloed hebben gehad toen de Islam ontstond, terwijl die volkswijsheid niet van invloed is geweest op Jodendom en Christendom. Grosso modo is het verdedigbaar te stellen dat Jodendom, Christendom en Islam drie varianten van dezelfde monotheïstische godsdienst zijn.

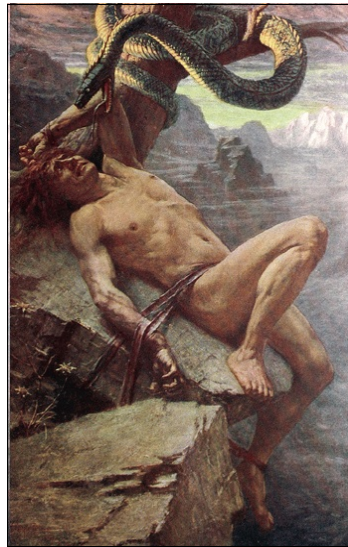
Dat betekent dat in de basis het denken over grote levensbeschouwelijke vraagstukken verloopt volgens een stamien dat ruim drieëneuhalf duizend jaar geleden in de harten en geesten werd vastgelegd. Het denken binnen de godsdienst veranderde niet - een onlosmakelijke eigenschap van religie. Over aardse zaken, zoals huwelijk en scheiding, contraconceptie, euthanasie, de status van de vrouw en homoseksualiteit, wordt binnen de religies niet wezenlijk anders gedacht dan drieëneuhalf duizend jaar geleden. Over contemplatieve zaken wordt zo mogelijk nog conservatiever gedacht. Jahweh is de baas en na hem de opperrabbijn, God de Vader en na hem de paus, Allah en na hem de grootayatollah en verder al hun dienaren. Punt uit.

Het imperialisme dat ingebakken zit in het Semitische denken is in het geval van de Joden niet evident -hoewel anti-Semieten stellig zullen beweren dat economisch de Joden feitelijk de wereld beheersen-, in het geval van de Christen juist zeer evident en in het geval van de Moslims zeer actueel. Het Joodse geloof is kwantitatief tanende, hoewel sinds de oprichting van de staat Israel het optisch lijkt alsof dit niet het geval is. Het Christelijk geloof is over zijn hoogtepunt heen, omdat in de westerse wereld de mensen ofwel alleen nog in naam Christen zijn -terwijl zij eigenlijk belijders zijn van het ietsisme-, ofwel een interpretatie van het Christendom aanhangen die sektarisch is -zoals de verschillende fundamentalistische groeperingen in de Verenigde Staten-. De Islam

dreigt in het eigen mes te lopen, omdat de Moslims in de westerse landen in hoog tempo seculariseren en de fundamentalisten wereldwijd een bedreiging vormen die door de gewone man en door regeringen niet geaccepteerd wordt. Politiek economisch en religieus zijn de zonen van Sem aan het einde van hun Latijn of zijn hard op weg richting hun ineenstorting. Filosofisch zijn zij al lang dood. Het denken over leven en dood binnen de religies staat in schril contrast met de dagelijkse werkelijkheid in steeds grotere delen van de wereld die niet al te lang geleden nog gedwee achter de religieuze hoofdmannen aan liepen.

De filosofische veronderstelling dat er zoiets als "het kwaad" bestaat, inclusief de religieuze implicaties daarvan, is improductief gebleken. Deze these heeft in de duizenden jaren van zijn bestaan geen betere wereld opgeleverd. Niet op macroniveau, noch op microniveau is een vreedzame samenleving ontstaan. Deze veronderstelling van de Semitische

monotheïsmen was op zich in zijn tijd een vooruitgang vergeleken met de onveranderbare luimen van de polytheïstische goden die de mens voor een fait accompli stelden - onderwerp je en offer, of lijd onder de gevolgen. Het probleem en dus het falen van zowel de polytheïstische als de monotheïstische filosofische uitgangspunten is gelegen in het fenomeen "leiden". De gemeenschap moest in beide systemen centraal staan ten koste van de ontwikkeling van het individu. Het individu heeft zich daar lang aan geconformeerd, omdat het individu dat liever doet in het zicht van fysieke en metafysische straffen, dan tegen de stroom in zwemmen - een consequentie van het Luciwher paradigma. Nu de religies vrijwel dood zijn -niet God, de

De bestraffing van Loki

AllerEerste- en steeds wijder verbreid op de wereld mensen voor hun dagelijkse behoeften niet meer afhankelijk zijn van de dienaren van de religies, neemt het individueel denken toe. Om dat individualisme meer dan een materialistische invulling te geven, kan een mens voor zijn waarden en normen systeem alleen nog naar binnen kijken, want buiten hem ligt de waarheid niet en in het innerlijk is geen leider - de doorbreking van het Luciwher paradigma. Wat innerlijk pijn doet -leren in

de materiële wereld doet altijd pijn- kan niet op iets of iemand anders afgewenteld worden - in het afwentelen is geen leren. Wie innerlijk zo leert en niet afwentelt of de oplossing buiten zichzelf zoekt, is in zijn handelen in de fysieke wereld een mens die samenleven in harmonie nastreeft. Het innerlijk leren is geen innerlijke strijd -van strijd heeft nog nooit iemand iets opgestoken-, maar een vaak langzaam genezingsproces. Er hoeft niets overwonnen te worden, want waar winnaars zijn, zijn ook verliezers - het innerlijk proces kent alleen groei. De duivel, Satan en Lucifer hoeven niet te worden verslagen, omdat zij het imaginaire product zijn van het Luciwher paradigma, de ziekte waar iedere organisatie en dus ook godsdienst aan lijdt, de ziekte waar ieder mens aan lijdt die zich ooit heeft laten misleiden.

Noten bij "De wortels van het kwaad"

⁸⁵⁾ Volgens de ontdekkers van "dark flow" kan dit fenomeen er op wijzen dat door de naburigheid van een universum buiten het onze materie in een bepaalde richting wordt aangetrokken. In combinatie met een hiervan losstaande waarneming dat vanaf de aarde in tegenovergestelde waarnemingsrichtingen twee verschillende vormen van verschuiving in de elektromagnetische kracht worden waargenomen, kan dit er ook op duiden dat het universum niet bolvormig, maar torusvormig is. Maar dit terzijde.

⁸⁶⁾ In een maatschappij die systematisch en georganiseerd is, kan om van het straffen weg te komen als overgangsvorm de compensatie worden gebruikt. De beschadigde en de beschadigende partij moeten het eens raken over de compensatie. Het is een overgangsvorm waarbij het bewust worden van de pijn bij alle partijen een centrale rol speelt.

⁸⁷⁾ Er bestaat een mythe die hier het omgekeerde van lijkt te zijn. De Griek Orpheus, bekend vanwege zijn prachtige zangstem, daalde af in de onderwereld om zijn geliefde Eurydice te redden die door Hades was ontvoerd. Orpheus keerde met Eurydice terug uit de onderwereld, maar hield zich niet aan Hades' verbod om te kijken. Eurydice was verloren.

Het verhaal wordt in de Grieks-Orthodoxe Christelijke kerk in een variant verteld. Orpheus daalde af in Hades en voerde daar een ware "Agitatie van de Hel" uit en kwam terug in het land der levenden als een profeet die de mensen leerde hoe eeuwig te leven. Het ritueel dat bij het Orpheïsme hoort, is de verandering van bloed in wijn en wordt geconsumeerd met brood. Orpheus kwam afschuwelijk aan zijn eind, omdat hij de Dionysus cultus had verlaten, die namen daar geen genoeg mee. Zijn dood werd gezien als een offer, zodat de mensheid bevrijd kon worden. 6^e eeuw vce. Het verhaal van Jezus heeft volgens de overlevering in de kerstening van de Grieken veel elementen uit de mythe van Orpheus overgenomen.

⁸⁸⁾ Zie hierover het essay "Volledige Vrije Wil" in Boek 2, "Het Weten van de Ziel".

⁸⁹⁾ <http://jeroenvu.home.xs4all.nl/gwv/zarathoestra.htm>
en <http://www.youtube.com/watch?v=tyEmqJJZ7kg>

⁹⁰⁾ Een andere omschrijving van Zoroastrisme luidt als volgt: Mazdeïsme is de naam van de religie van de Magiërs en het geloof in Ahura Mazda. Ahura Mazda verwijst eerder naar het begin en het eind van het spectrum dat het geheel van de schepping omvat, dan dat het de naam is van een generieke gepersonifieerde goddelijkheid genaamd God.

Ahura verwijst naar het stadium van het hebben van een bestaan en Mazda naar het stadium van het hebben van een Ziel. Yasni betekent Vieren en Verheerlijken en de Mazdeën verwijzen ook naar zichzelf als Mazdeyasni of zij die vieren en

verheerlijken dat zij een ziel hebben. Dit staat in sterk contrast met godsdiensten waarin men geloof moet hebben en die hun aanhangers toestaan niet zelf na te denken. De grote denker Zarathoestra of Zoroaster is de beste leraar die de Mazdeyasni zich kunnen indenken en zij hebben daarom hun stelsel van overtuigingen naar hem genoemd, het Zoroastrisme.

⁹¹⁾ Chinvat brug: Volgens de oude Perzische mythe blijft de ziel, wanneer een persoon sterft, drie dagen bij het lichaam. Op de vierde dag, gaat die naar de Chinvat Brug -de Brug van de Separator, ook genaamd Al-Sirat-, vergezeld van de goden van bescherming. De brug is "fijner dan een haar en scherper dan een zwaard" en overspant een diepe kloof vol monsters. Aan de andere kant van de brug is de poort naar het paradijs.

Demonen bewaken de voet van de brug en delibereren met de goden om het lot van de ziel. De handelingen van de dode persoon, zowel goede als slechte, worden gewogen, en het is de ziel dan toegestaan ??om over te steken of de toegang tot de brug wordt hem geweigerd. Zielen van wie het kwade zwaarder weegt dan het goede vallen in de van demonen vergeven diepte om vervolgens eeuwige kwellingen te moeten doorstaan. In deze afgrond van de verdoemden, wordt elke ziel gemarteld door een Ghoul die zijn zonden uit het leven vertegenwoordigt. Eenmaal in de diepte kan geen ziel op eigen kracht ontsnappen aan de verschrikkingen van de hel.

Zoroaster had zijn volgelingen van dit obstakel naar de hemel gewaarschuwd, maar hij beloofde zijn kudde hen veilig leiden over de brug te brengen. Het oude manuscript Gathas -Liederen van Zoroaster- legt uit dat de Brug van de Separator "smal wordt voor de goddelozen", terwijl de heilige gemakkelijk ongedeerd kan passeren -In Gathas, wordt de goede god Rashnu genoemd als de rechter die helpt bij het bepalen wie het heil het waard is en wie moet worden veroordeeld-. Alle ongelovigen -niet gelovigen- vallen in de hel, waarvan de profeet zegt dat die speciaal is gemaakt voor de "volgelingen van de leugen".

De legenden zijn niet eenduidig, maar geven aan dat de Chinvat brug ergens in het verre noorden is gelegen. Het is een plek van vuil waar de verdoemden fysieke martelingen en geestelijke pijn te doorstaan krijgen. Zielen die niet succesvol zijn in het oversteken van de brug Chinvat lijden en ondergaan kwellingen totdat Ahriman wordt vernietigd door de goede god Ohrmazd tijdens het laatste oordeel. In deze tijd, worden de verloren geesten gerehabiliteerd tot de waarheid, omdat "de leugen" is uitgeroeid, of zij worden geconfronteerd met de uiteindelijke vernietiging.

⁹²⁾ Er zijn zestien tektonische aardschollen, de Anatolische plaat meegerekend.

⁹³⁾ Lucifer betekent morgenster. "Toen de morgensterren te zamen vrolijk zongen, en al de kinderen Gods juichten." [Job 38:7]. Er wordt gezegd dat Lucifer een gevallen engel is die in de hemel het hoofd van het ministerie van muziek. Er wordt gezegd van hem hij de mooiste van alle engelen was en hij de directeur van de stroom van muziek was. "Uw hovaardij is in de hel nedergestort, met het

geklank uwer luiten; de maden zullen onder u gestrooid worden, en de wormen zullen u bedekken." [Jesaja 14:11]. Door de Bijbel heen wordt in passages in de boeken van Ezechiël, Job, Jesaja en Psalmen over zijn leven in de verleden tijd gesproken. "Dat is ook geen wonder, want niemand minder dan Satan vermomt zich als een engel van het licht." [II Korintiërs 11:14]

⁹⁴⁾ Bewering dat genot het enige intrinsieke goede is en pijn het enige intrinsieke slechte. In eenvoudige termen, een hedonist streeft naar het maximaliseren van de netto plezier -plezier minus pijn-. In tegenstelling tot de filosofie, verwijst het alledaagse gebruik van de term hedonisme vaak naar een levensstijl alleen georiënteerd op egoïstische kortstondige genoegens. In die zin wordt de term vaak pejoratief gebruikt en geïnterpreteerd als een teken van decadentie. De term "psychologische hedonisme" is het uitgangspunt dat de mens psychologisch op een zodanige manier is gebouwd dat we uitsluitend plezier wensen. Ethisch hedonisme is de idee dat alle mensen het recht hebben om alles te doen wat in hun macht ligt om de grootst mogelijke hoeveelheid plezier te verwezenlijken. Het is ook de idee dat ieder mens het plezier de omvang van hun pijn moet laten overtreffen.

⁹⁵⁾ Zie hierover het essay "De Ziel in het Vlees" in Boek 2, "Het Weten van de Ziel". De paragrafen "De weg van de vrouw" en "De weg van de man" zijn van belang voor de geestesgesteldheid waarin mannen en vrouwen gelijk zijn. De noodzaak om over dit onderwerp te schrijven is op zich belachelijk, want waarom zouden ze niet gelijk zijn. Ongeacht de ontwikkeling op de innerlijke weg, is iedereen waardevol voor het geheel.

⁹⁶⁾ Vaak ziet men in het bijzonder sporters voor het begin van hun taak tekens maken of een beroep op hun god hen succes te verlenen, een overwinning te gunnen. Deze vorm van smeken dateert uit veel ouder tijden dan de geboorte van het monotheïsme, uit de tijd toen iedere stam zijn eigen pantheon had. Het is een manier van denken nog verouderder dan verouderd is. De AllerEerste kiest uiteraard geen partij.

Nawoord - De taak van aanspreker
of het medeleven van de toeschouwer

Als ik het goed heb begrepen werd mij
gezegd dat ik de Ene ben, terwijl ik weet dat
dit niet klopt. Ik ben de Andere.

De Oude Geest

Met een hoofd in de huidige tijd terugkijken naar de vroegere tijd. Het is een exercitie in de enige vorm tijdreizen. Terug reizen in de tijd, niet naar een jaartal of een gebeurtenis, maar naar een mentaliteit, naar een visie op de wereld, een andere en een oude visie op de wereld. Oude herinneringen krijgen even nieuwe glans, als een oude schoen die in een opgraving werd gevonden en die liefdevol verzorgd en vakkundig gerestaureerd op een ereplaats in een vitrine werd gezet. Op die manier beschouw je ook de theorieën, de leerstellingen en de wijsheid, en vooral de mens. Voor het moment even afgestoft en opgepoetst om er nog eens goed naar te kunnen kijken. Vanaf de Afrikaanse Savanne tot aan de Euraziatische vlakten zie je dan mensen die worstelden om niet ten onder te gaan. Mensen die overleefden en daarbij hun wereld vorm gaven. Want als er één verschil tussen de beesten en de mens bestaat, is het dat een beest zich aanpast aan zijn omgeving -hij moet, want anders overleeft hij niet-, terwijl de mens in zijn overlevingsdrang zijn omgeving aanpast aan hemzelf. Dat heeft fantastische geestelijke en intellectuele bouwwerken opgeleverd, waarin alles wat de mens overkwam een plaats kreeg en daardoor beheersbaar werd.

Wanneer je de mens beschouwt voel je niets anders dan sympathie, een ongekend gevoel van medeleven, een optimistische vorm van weemoed bij het zien van zoveel leed. Alsof je een kind ziet leren lopen. Hoewel je het graag zou willen kun je het kind niet helpen, want het moet het zelf doen. Sympathie, omdat de mens onverdroten worstelt teneinde uit te komen bij de waarheid achter alles. Medeleven, vanwege het zien van zoveel vergissingen en misleidingen. Weemoed, door de onvermijdelijkheid van de pijn van het leren, een optimistische vorm daarvan vanwege het besef dat het leren altijd leidt tot weten met daarachter een zweem van wijsheid. Wat is wijsheid? Of men nu onder de eens grote godsdiensten leeft, of men leeft in de traditie van vrijwel weggevaagde culturen, veel van wat mensen denken is voor hen bepaald

in een periode voor de geschiedenis begon, in de prehistorie. De eens grote godsdiensten zijn alle terug te voeren op de harde tijden op de Euraziatische vlakten - daar werd meer uitgevonden dan het wiel, daar werd meer getemd dan het paard. Welk pantheon men ook beschouwt, het komt daar vandaan. Noordse, Keltische, Griekse en Romeinse goden, de goden van de Ariërs die in de mengeling met de goden van het Indiaas subcontinent het Hindoeïsme voortbrachten, de Indo-Iraniërs en de Semieten die met Zarathoestra als kampioen de mengeling met de goden uit de Levant en daarmee het monotheïsme voortbrachten. Uiteindelijk zijn nog voor de Euraziatische vlakten de oervoorvaders van deze pantheons terug te vinden op de Afrikaanse savanne. De mens is niet alleen etnisch een Afrikaan, ook zijn denkwijze, zijn geest is Afrikaans. Welke veranderingen dan ook hebben plaatsgevonden -intellectueel of cultureel-, dat oude basispatroon is nooit veranderd.

Die Oude Geest zegt dat je goed moet luisteren naar iemand die het beter weet, naar iemand die al wat langer leeft, iemand met meer ervaring, iemand die er voor gestudeerd heeft.

Dat had inderdaad zin wanneer op de warme savanne een beest moest worden gevangen en wanneer er op de koude vlakten een paard moest worden getemd. Het heeft altijd zin te luisteren naar iemand met een grotere ervaring, op welk vlak en in welke tijd dan ook. Op de weg die we zo al millennia bewandelen kwam nog een eigenschap van de Oude Geest tot uiting, die voorschreef dat wij respect dienden te hebben voor degenen die ons de wereld leerden. Dit is een wezenlijke eigenaardigheid

Autoriteit

die de wijze waarop een mens geconstrueerd is laat zien. Nergens stond er verder vermeld en niemand neigde er toe respect op te brengen voor de leerling die de grote hoeveelheid kennis van de ouden tot zich nam. Dat is omdat met respect meestal submissie wordt bedoeld, onderdanigheid ten opzichte van de autoriteit van de geleerde, de dorpsoudste, de sjamaan. Men kan waardering opbrengen voor de ouden die hun kennis doorgeven, desnoods grote waardering, maar respect is een woord dat dwingt. Respect is een woord dat bewondering afdwingt, onvoorwaardelijke bewondering. Er zitten werelden van verschil tussen waardering en bewondering. Waardering wordt geuit door iemand die de overgeleverde wijsheid begrijpt, terwijl bewondering dat juist niet in zich heeft. Iemand die bewondert begrijpt niets van wat hij ziet, maar hij

staat er wel van versteld. De Oude Geest gebruikte het versteld staan om zijn eigen positie te verbeteren. Er was nu niet alleen een dierlijke pikorde, gebaseerd op het basispatroon was nu ook de immateriële hiërarchie een feit.

De Oude Geest ontwikkelde een politiek systeem, een economische verdeling en een religieus dogma. Want ook de leider had respect, voor de grote man die langs het firmament zijn bliksemschicht liet flitsen tot en met de grote geest die het elk voorjaar weer lente liet worden. Zij die begrepen dat het werkte zoals de Oude Geest het de mens voorschreef -de oude adel-, sloten zich aan bij de dorpsoudste of de koning, bij de sjamaan of de priesterklasse, bij de geleerde of de intelligentsia. Wie daar niet bij hoorden en dat toch graag wilden, zorgden ervoor extreem kundig te zijn in het doden van de oppositie. Met groot vertoon werden al deze mensen in hun kleding gehesen en behangen met hun rammelende regalia. Zij die in bewondering keken, moesten de belasting betalen om het allemaal mogelijk te maken, afgescheept met een schijntje van de rijkdom en vaak zelfs dat niet eens, als slaaf. De Oude Geest maakte van de bliksem en de lente goden en godinnen en uiteindelijk één god die alles bestierde en waarvan de machthebber op aarde de representant werd. De filosofen die het systeem mogelijk maakten waren niet altijd automatisch de handlangers van de machthebbers, terwijl zij die het systeem begrepen en niet waardeerden vaak een gruwelijke marteldood stierven. De machthebbers echter hebben de, soms als bevrijding bedoelde, filosofieën en theologieën meestal ingekapseld en naar hun hand gezet.

Wanneer je de mens beschouwt voel je niets anders dan sympathie, een ongekend gevoel van medeleven, een optimistische vorm van weemoed bij het zien van zoveel leed. Want de mens is op zoek naar iets dat er niet is, dat hier niet is. Hij zoekt een compleetheid die niet harmonieert met het materiële. De mensheid doolt rond als een groep verdwaalde toeristen die als een bezetene op zoek is naar de gids om hen uit hun meer dan netelige positie te bevrijden. Vrijwel niemand komt op het idee de gids te laten voor wat hij is -hij is immers verdwenen en de reden van het verdwalen- en op eigen kracht te bezien of de situatie te redden valt. Herinner je waar de zon stond toen je vertrok, schat in hoe lang je al onderweg bent, kijk waar de zon nu staat. Ieder mens kan leren dat je uiteindelijk alleen op jezelf kunt vertrouwen. Kun je daar een ander mee helpen of vind je zo meerdere mensen die vergelijkbare ideeën hebben, prima. Valt de groep uiteen omdat er voor verschillende richtingen wordt gekozen, ook goed. Uiteindelijk komt iedereen ergens terecht. Het

laatste wat je nodig hebt -hoe verleidelijk ook- is een leider die opstaat en zegt waar de hele troep naar toe moet. Hij kan evenzogoed iedereen de dood injagen. Een mens moet leren op zijn eigen kracht te vertrouwen, niet bij uitsluiting van verder iedereen, maar bij insluiting van alles wat binnen zijn mogelijkheden ligt. Dat vergt training en ontwikkeling, de weg van de zelfkennis. Zonder zelfkennis treedt de wet van de jungle in werking. Dan wordt de ander wel uitgesloten en waant de mens zichzelf de sterkste - totdat het blijkt dat er een nog sterkere bestaat. De enige 'uit'weg uit het doolhof is de weg van de zelfkennis - begrijpen wie men is en wat men kan, vooral door het eigen talent te ontdekken en tot aan het maximum te laten rijpen, tot volwassenheid te brengen.

Wie zichzelf niet opvoedt, wie zelf zijn opvoeding niet uitkiest -welk talent men heeft, maakt niet uit- zal iemand worden die met open mond in bewondering toekijkt hoe de baas het doet, terwijl de zakkenroller zijn bestaan leegrooft. Wie zichzelf opvoedt en bij zijn wezenlijke ik de juiste educatie kiest, zal nooit onder iemand staan, herkent iemand met vergelijkbare talenten en zal zich nooit verheven voelen ten opzichte van andere mensen met talenten, die hun talenten gaan ontdekken. Het grondpatroon van de Oude Geest dat in ons allen aanwezig is kan weliswaar niet gewijzigd worden, maar het kan wel aangevuld worden. Met de aanvulling van het eigen initiatief en het opbouwen van het zelfvertrouwen is er niemand meer die naar de bazen hoeft te luisteren, de bazen van het oude denken, de representanten van de Oude Geest.

De aanvulling

De mensen die voor de geschiedenis begon denkbeelden ontwierpen waardoor 'de grote religies' konden ontstaan -prehistorische denkers als Zarathoestra, Mozes, de Ariërs die vormgaven aan het Hindoeïsme, de Boeddha-, baseerden zich enerzijds op de Oude Geest en gebruikten anderzijds bewoordingen die in hun tijd konden worden begrepen. In hun tijd waren zij de grote vernieuwers. De grote profeten gebruikten een verbeeldingstaal die prehistorisch was en die in de tijd dat de verhalen werden gecanoniseerd al zeer ouderwets was. Levende verhalen leven onder de mensen. De noodzaak ze op schrift te stellen kwam voort uit het feit dat de verhalen dreigden te sterven - de ontwikkeling van het schrift kwam voort uit een administratieve behoefte en niet vanuit een literaire. Op deze manier werden de religieuze dogma's voor 'de

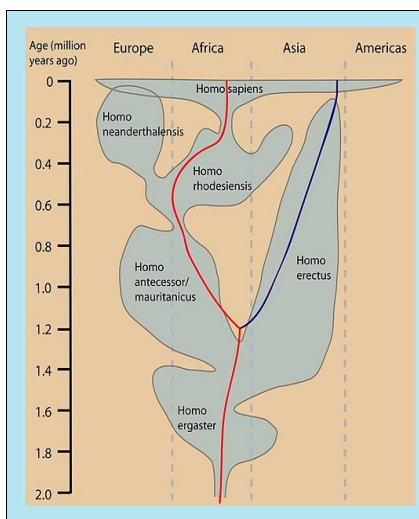
eeuwigheid' vastgelegd. Zodoende konden de religieuzen hun macht behouden, ook al ontwikkelde de mensen zich buiten de godsdiensten verder. Die discrepantie tussen wet en werkelijkheid is groter geworden sinds lang geleden de laatste profeet stierf. Wat aanvankelijk waarschijnlijk de verwoording van een hoog ideaal was, werd een steeds knellender keurslijf waar de gewone mens het liefst uit wilde breken. Die ontwikkeling is ook te zien geweest in niet religieuze filosofieën, zoals bijvoorbeeld het Marxisme. Religieuze verplichtingen werden nog wel nagekomen en vooral festivals bleven uitbundig gevierd worden -niemand is verlegen een feestje te vieren-. De machthebber gaven echter nooit de teugels uit handen. De tendens om met eigentijdse middelen de mensen terug te krijgen in de tempel, kerk of moskee is futiel, zolang de basisboodschap prehistorisch blijft. De religies zijn uit de tijd, niet omdat algemeen gesproken de ethische boodschap uit de tijd is, maar omdat de mens zich niet meer laat toespreken zoals de religies dat doen. De Oude Geest bestaat nog steeds, maar de mens heeft zich geschoold en hij neemt de vorm waarin de religies hem toespreken niet meer serieus. De wonderen zijn de wereld uit en mensen eisen wetenschappelijk geverifieerde informatie.

Het afschudden van de oude symboliek van de religies is een noodzaak en het niet aannemen van een nieuwe religie eveneens. De nieuwe profeten staan in drommen klaar om het volk toe te spreken en te verkondigen waar het naar toe moet. Op allerlei manieren worden mensen overspoeld met nieuwe vormen van geloof, nieuwe vormen van mystiek -of oude vormen in een nieuw jasje-, manieren om de leemte die de religies hebben achtergelaten te vullen, vaak met het eigenbelang van de nieuwe profeet en zijn nabije volgers in het vaandel. Als een mens daarin meegaat -daarin trapt misschien- mist hij een unieke kans de Oude Geest iets bij te leren en voor het eerst in de historie een stap te zetten die met het erkennen van het ontstaan van het individualisme mogelijk is geworden. Er is nog één stap te maken. De Oude Geest kan zoals het verleden aantoont niet in collectief verband iets worden bijgeleerd - er is dus geen filosofische panacee die iedereen verlost. Elk mens zal individueel op zoek moeten gaan naar de waarheid, de ene waarheid - die bestaat wel degelijk en de ontkenning van het bestaan daarvan is eveneens een instrument de mens bij een eigenstandige ontwikkeling weg te houden. Elk mens zal -hoe moeilijk dat in het begin ook lijkt- zelfstandig op de innerlijke weg de waarheid moeten zien te vinden. Hoewel moeten geen goed woord is, geeft het wel aan dat de waarheid en de Liefde alleen in het innerlijk van de mens te vinden is en

niet in de heilsboodschap van buitenaf. Er moet veel lof worden gegeven aan de religies, want in hun tijd hebben zij de mens richting gegeven bij het nadenken over levensbelangrijke zaken. In de geschiedenis van de mens zijn zij echter uitgespeeld en kan hun rol worden overgenomen door het individu, het individu dat nog onzeker op zoek gaat.

De Oude Geest en het model dat hij voortbracht heeft een personificatie nodig -dat werkt het handigst- en heet in dit boek het Luciwher en is de belichaming van het Luciwher paradigma, het model van bazen en ondergeschikten, het model van hiërarchie en onderdrukking. Luciwher is niet de slechterik in het verhaal, maar simpel de oude die niet overwonnen kan worden -en niet hoeft te worden-, maar die aangevuld moet worden. Vaak heet dat in dit boek de Liefde, de echtheid en de waarheid. Maar het kan net zo goed de ontdekking van de eigen echtheid worden genoemd, het talent dat men kan uitbreiden en de enige manier waarop men echt gelukkig kan worden. De Oude Geest kan niet overwonnen worden, want je bent het zelf. Niemand kan zichzelf verslaan, niemand kan zichzelf overwinnen - het zou de ontkenning betekenen van wie je bent. Aan de innerlijke weg, de weg van de zelfontdekking, liggen alle oplossingen klaar, je hoeft die weg alleen maar op te gaan. Het enige voorbeeld daarbij ben je zelf - dat is het moeilijkste, want wie ben je? Ontdek het.

Religie is van minstens drieëneenhalf duizend jaar geleden, prehistorisch dus -de oudste religie moet van zo'n 200.000 jaar geleden dateren- en kan de tijd van nu niet meer representeren, het kan er geen richting meer aan geven, omdat de Oude Geest er in rondvaart. De religies dragen het Luciwher paradigma in zich mee en kunnen daar niet aan ontkomen, omdat de

Afkomstig uit een geslacht dat ongeveer zestig miljoen jaar geleden ontstond -vijf miljoen jaar na de ondergang van de dinosauriërs- doorkruisten twee miljoen jaar geleden de eerste mensachtige wezens de wereld -Afrika-. Tweehonderdduizend jaar geleden verschenen de eerste moderne mensen. Vanaf ongeveer tachtigduizend jaar geleden begonnen zij aan de kolonisatie van de gehele wereld.

vernieuwing, de aanvulling van het oude, iets oplevert dat juist geen religie is. De religies zijn de stoommachines die hun diensten hebben bewezen. De aanspreker komt bij hen langs of is daar al geweest - een tijdperk komt tot een einde. Dat is inclusief de religie van het consumentisme die eveneens ten grave wordt gedragen, het ultieme egocentrisme van het ik-tijdperk, want ook daar waart de Oude Geest rond - de verleiding om in verwondering en bewondering het nieuwste te kopen dat door de -opinie-leiders wordt aangeprezen. Niet alleen voor een select en elitair groepje, maar voor iedereen breekt er een nieuwe tijd aan.

Wie was god?

Het is nooit en nergens duidelijk geworden wie het was die de ultieme wijsheid op de berg doorgaf aan de profeet. Zarathoestra ging naar de berg en kwam er wijs vanaf, Mozes ging naar de berg en Mohammed ging naar de berg en zij kwamen er verlicht vanaf. In een variant, Jezus sprak vanaf de berg, en er kwamen bij zijn geboorte drie wijzen -Perzische Zoroastrische astrologen- naar hem. In het Hindoeïsme gaan mensen en helden de berg op om te mediteren en wijs te worden. Wie kwamen zij tegen? Het moet iemand met autoriteit zijn geweest en hij werd God genoemd. Of er was een directe afgezant van God - de wijsheid kwam direct van God. Hoe herkent een mens God? Hoe wordt de God herkend door een mens die in het patroon van de Oude Geest denkt en leeft? Het ligt voor de hand dat wanneer die God de mens aanspreekt, hij dat doet in termen die de mens kan begrijpen. Er zijn daarna twee mogelijkheden. De God spreekt de mens aan in termen die hij kan begrijpen zodat God zich kan openbaren, en de God spreekt de mens aan in termen waardoor de mens de God kan herkennen. Deze twee mogelijkheden sluiten elkaar uit. Ofwel de God staat centraal, ofwel de mens - in het eerste geval staat de God centraal en in het tweede de mens. In een systeem waarbij de God centraal staat wordt de mens Gods filosofie binnengeloodst en de mens die daar perfect aan beantwoordt zal eeuwig de aanwezigheid van de God smaken. De mens moet dus voldoen aan de eisen die aan hem gesteld worden door de autoriteit die God is. Een eigen inbreng van de mens wordt in wezen niet op prijs gesteld en een dergelijk mens wordt doorgaans op de hoop van de misbaksels gegooid om te worden vernietigd. De mens die graag aan de eisen van God wil voldoen doet dat zonder uitzondering zonder de mysterieuze

wegen van Gods wijsheid te begrijpen, en volgt in bewondering zijn aanwijzingen, misschien wel zijn bevelen, op - angst is een sterkere emotie dan geloven, zegt men. In sommige religies verandert men na de dood in een keer van mens in een hemelbewoner, in andere religies moet men diverse stadia doorlopen -men kan daarbij zelfs teruggeworpen worden in een nieuw menselijk bestaan- om uiteindelijk tot de hoogste hemel te kunnen worden toegelaten. Er staat dan altijd wel iemand aan

de hemelpoort die de gestorvene naar zijn of haar geloofsbrieven vraagt. Deze God verandert of verbetert niets in het wezen van de mens, daardoor meer inzicht in Gods wegen mogelijk makend of meer inzicht in de werking van de ziel zelf, maar hij test het product mens op zijn deugdelijkheid en of hij functioneert zoals de God hem in den beginne ontworpen heeft. Deze God neemt slechts examens af. Deze God van straf en beloning houdt de mens zo druk bezig met zijn verboden en geboden, met zijn richtlijnen en onderwerping, dat hij de indruk wekt bezig te zijn met de aandacht afleiden van waar het werkelijk om gaat. Hij leidt inderdaad de aandacht af, want hij weet waar de mens naar zoekt zoals hij zelf zoekt. En zo lang de mens de verbinding niet vindt, is hij God in dit universum. Hij is Luciwher, niet het slechte, maar alleen het licht. De honger van de mens met de Oude Geest naar het eeuwig leven zorgt ervoor dat hij zich geeft aan degene van wie aannemelijk is dat die hem het eeuwige kan bezorgen -want hij weet niet waar hij zoeken moet-, zoals hij de aanbidding van een fabrikant accepteert die hem een

artikel tegen een concurrerende prijs kan leveren. Niet vinden wat hij zoekt, is het lot van de mens die het buiten zichzelf zoekt.

De God van het universum, Luciwher, is een deel van de kracht die alles creëerde, de God die in gepersonifieerde verschijning de AllerEerste heet. Zijn zoon-dochter Luciwher en Alnatrea zijn het licht van het universum, het denkend en analytisch vermogen en de Oude Geest die in de mens huist, die de mens is. De AllerEerste die alles creëerde, creëerde meer dan alleen het materieel universum dat hij aan zijn zoon-dochter schonk. Zij kunnen daar hun ideeën over de schepping vormgeven, terwijl het daardoor ook duidelijk wordt of die schepping de Liefde nodig heeft. De Liefde die iedere ziel in Luciwhers universum ontbeert en waarvan elke dag wordt aangetoond dat de mens ernaar verlangt. De Liefde die het Licht zo nodig heeft. Het Licht dat de Liefde niet kan dragen, want het is het Licht. De mens die Luciwher, de God van dit universum, nooit zal verlaten, maar die in zichzelf op zoek moet gaan naar de Liefde, want daar ligt de verbinding, daar ligt het aanknopingspunt met de Liefde. De verlossing uit de pijn van het leren ligt niet buiten de mens in een God die de Liefde niet kan bieden, maar in zichzelf, op de innerlijke reis, waar de Liefde klaar ligt om ontdekt te worden. Voor mensen die in de Mahdi, of in de wederkomst van de Messias of Krishna geloven, daar kun je hem vinden. De verlosser komt niet van buiten op een wolk gezeten, of op welke andere magisch gelijkende wijze -of zoals sommigen denken, als alien in een ruimteschip-, de 'verlosser' huist in jezelf.

Geloof niet wat hier geschreven staat, maar neem de proef op de som. Geloof niet in een AllerEerste als een God zoals je dat wellicht met Luciwher deed, want zo'n God is hij niet. Hij kiest ervoor om wanneer het hem belieft zich te manifesteren als persoon of personificatie en hij is geen creatie van de menselijke geest die geborgenheid zoekt. Wanneer je over hem wilt nadenken in abstracte zin, als filosofisch uitgangspunt of enkel als de onpersoonlijke scheppende kracht -als Brahma-, het is hem allemaal gelijk. Het gaat hem immers niet om hem, maar om jou. Hij hoeft niet aanbeden te worden, alhoewel hij de muziek die voor zijn zoon-dochter is gecomponeerd in hun functie als God erg mooi vindt. Je hoeft niet in hem te geloven en je mag hem ontkennen, alhoewel dat laatste weinig zin heeft. Het zou zoiets zijn als jezelf ontkennen. En hij heeft een groot gevoel voor humor, dat moest er nog even bij vermeld worden. Hij heeft het per slot van rekening uitgevonden. Blijf je God van dit universum trouw, want hij is jou en jij bent hem, maar bedenk dat de oplossing van het probleem, de 'verlossing', niet van de heer van dit universum kan komen en dat hij zelf een deel is van alles wat is

gecreëerd. Er is meer te ontdekken, ontdekkingen die je leven op aarde veranderen, die je daden in het leven op aarde zullen veranderen. Daarvoor uiteindelijk ben je hier, om je zoektocht naar de Liefde hier in handelen om te zetten. Concreet, in materie -niet als de idee in abstractie-, daarom leeft de mens in de dimensie van het materiële. Geen enkel handelen zal je verder af brengen van je doel, terwijl je handelen vanuit je lerende ziel altijd consequenties zal hebben. Die consequenties van je handelen hebben een helende werking op de wereld waar je je niet van kunt onthechten, juist niet onthechten. Dat handelen doe je evenmin in opdracht van God de Oude Geest, maar vanuit je ziel die leert. Je hoeft jezelf niet opnieuw uit te vinden, want je bent wie je bent. Je geneest jezelf, en je vult jezelf opnieuw aan. Er is verder geen gebod waar je je aan dient te houden en er is geen verbod dat je dient te eerbiedigen. Er is alleen de suprakosmische uitnodiging om elkaar lief te hebben, een uitnodiging die -eventueel uiteindelijk- niemand zal afslaan. Maak je verder bezorgd om je menselijke dood zoals je naasten zich bezorgd maakten om je menselijke geboorte. Voor de een zal het gemakkelijk zijn en voor een ander een moeizaam proces. Na je dood ben je waar je was voordat je werd geboren - uitgerust met een grotere bagage aan wijsheid. In dit boek heet die plaats de oorspronkelijke wereld. Je kunt je die plaats voorstellen als een wereld waar het leren geen pijn doet. Het maakt nu niet zoveel uit, want je zult het zien als het zover is. Zij die nog beweren dat er na de dood niets is, doen er goed aan een korte studie te maken van de wet van behoud van informatie.

Het staat ieder mens uiteraard vrij de idee van een God te verwerpen, zelfs belachelijk te maken. Die houding valt goed te verklaren uit ontwikkelingen die in de negentiende eeuw werden ingezet met Darwins theorieën omtrent de evolutie van de soorten - of in feite de theorieën van Thomas Malthus over bevolkingsgroei en de beschikbaarheid van voedsel die Darwin inspireerden. Vooral de reactie van de religie op Darwins theorieën, die doet denken aan de verwerping van het heliocentrisch model van Copernicus en de fervente verdediging van dit model door Galileo, heeft tot een scheiding der geesten geleid. Een oud en log instituut lijdt altijd aan de vloek van Urbanus -zie de bespreking van "The God Delusion" van Richard Dawkins elder in dit boek-. Daar bovenop hebben de gebeurtenissen uit de eerste Wereldoorlog en vooral die uit de tweede Wereldoorlog in de twintigste eeuw, met name inzake de Endlösung, sterk bijgedragen aan de verwerping van de idee van een

God. De Oude Geest had de moderne mens niets meer te bieden, zo werd gedacht.

De verontwaardiging over oorlog lijkt terecht, maar is ook selectief. Een van de laatste veldslagen die Hannibal tegen de Romeinen bevocht, de slag bij Cannae, kostte op één dag meer Romeinen het leven dan het totale dodental bedroeg aan Amerikaanse zijde tijdens de Vietnamoorlog. De herinnering vervaagde snel en een nieuwe generatie roeide de vijand hernieuwd gemotiveerd uit. Direct na WO II in Korea, niet lang na Vietnam de Golfoorlogen. Kortom, oorlog is nooit het tegenargument geweest voor het bestaan van God. Integendeel, het voeren van oorlog is een uiting van het Luciwher paradigma, het begrip waarin superioriteit en inferioriteit een wezenlijke rol spelen. Oorlog is het bewijs voor het bestaan van God, de Oude Geest die de mens is.

Meer dan de ontkenning van de niet bestaande God van dit universum, verwerpen atheïsten en anderen non-religieuzen het bestaan van een God hoe dan ook. Ook de God die de AllerEerste wordt genoemd en die onder andere het materieel universum heeft gecreëerd. Het is te gemakkelijk te zeggen dat atheïsten en non-religieuzen als het ware allergisch zijn geworden door God de Oude Geest, of door de religies die op hem waren gebaseerd. Het verwerpen van de idee van een God door atheïsten en non-religieuzen lijkt veel meer op een onafhankelijkheidsverklaring. Na de scheiding van Kerk en Staat, nu de scheiding van Geest en God. Het is een ontwikkeling die is toe te juichen, want het betekent dat de mens in zichzelf duikt om te denken en de verlossing niet meer buiten hemzelf zoekt. De secularisatie van de samenleving heeft ook negatieve gevolgen, zoals de toename van het consumptisme en het egocentrisme van zowel het individu als van de intellectuele bovenklasse. De scheiding van Geest en God heeft voor de lange termijn echter veel positieve gevolgen. Het dwingt de mens indringender zelf na te denken over zijn morele en ethische uitgangspunten. Daar waar eerst de religies maatgevend waren, is de mens nu verplicht zelf na te denken. Eerst is er nog een aantal publicisten dat zichzelf de nieuwe maat waant en het wereldtoneel probeert te veroveren, maar gaandeweg houdt die barrage op en is ieder godvervanger door de mand gevallen. De mens kan eindelijk voor zichzelf gaan nadenken.

Waar anders kan de mens voor zijn morele en ethische handleiding zoeken dan in hemzelf? Er is geen andere plaats meer om te zoeken. Door vallen en opstaan vindt de mens in zichzelf de best houdbare oplossing om in de wereld een houding aan te nemen, de basis voor zijn

standpunten. Deze ontwikkeling is geen louter intellectuele ontwikkeling, ook al denken velen van wel, maar ook een emotionele of gevoelsmatige ontwikkeling. Een mens weet feilloos of iets juist is of niet, of iets gerechtvaardigd is of niet. Hoe meer mensen door dit genezingsproces van vallen en opstaan gaan en hun gevolgtrekkingen omzetten in daden, hoe minder meedogenloos de wereld wordt. Iedereen die op zoek gaat naar de aanvulling op de Oude Geest, zal die uiteindelijk alleen in zichzelf vinden. Wat daarvan naar buiten wordt gebracht is geen nieuwe filosofie of een nieuwe religie, maar zijn wel de daden die voortvloeien uit een innerlijk gevonden rust. Een rust die door niets of niemand is opgelegd of aangeleerd, maar die van binnenuit komt. Bij elk mens zit zijn of haar aandeel in de ene waarheid al van binnen, klaar om ontdekt te worden. Niemand reikt het je aan, je moet het zelf vinden - dat is niet zo moeilijk als het vooraf lijkt, je moet alleen beginnen met zoeken.

De nieuwe religie

Een mens moet ergens op kunnen vertrouwen, want niemand heeft al zijn kennis van zichzelf. Een mens in de materiële wereld is zonder zijn innerlijke reis een zombie van de Oude Geest, terwijl een mens die zich bezighoudt met louter de innerlijke reis zonder acht te slaan op de materiële werkelijkheid is als een zweefvliegtuig zonder thuisbasis. Beide aspecten dienen met elkaar in balans te zijn - dat houdt niet in dat 'gelijke porties' met elkaar in evenwicht moeten zijn, als wel dat enerzijds de innerlijke ontwikkeling en anderzijds de mate van afhankelijkheid van het tastbare in een verhouding voorkomt die voor de persoon vanzelfsprekend is. Geen twee mensen zijn gelijk. Om deze reden ook kan niet worden gezegd dat iemand die al lang op de innerlijke weg wandelt een wijzer mens is dan iemand die slechts kort in het leven dit pad belooft. Daarbij komt dat mensen doorgaans eerst in een bepaalde mate van kennis verzamelen, voordat men aan wijsheid toekomt. Kennis wordt verworven door de wereld te bestuderen -in de ruimst mogelijke zin- of te vernemen wat anderen in dat kader hebben bestudeerd, wijsheid vervolgens is wat een mens met deze kennis doet. Kortom, iemand die meent alles uit zichzelf te kunnen halen zonder acht te slaan op de realiteit van de wereld is ofwel een door God gezonden halfgod, ofwel een dwaas. Helaas komt het eerste type niet voor. Evenzo lijkt iemand dwaas die meent op louter het materiële te kunnen vertrouwen, zonder daar voor zichzelf verdere en diepere bespiegelingen aan te wijden. Dwazen, ze zijn er aan toe een zekere tijd in de spiegel te kijken.

De kennis die ieder mens gedurende het leven van de wereld opbouwt komt uit de eerste hand door eigen waarneming en in tweede instantie door de waarnemingen van anderen te raadplegen. Doorgaans vertrouwt men de eigen waarneming en is men geneigd dat ook te doen waar het anderen betreft die men kent of vertrouwt. De waarnemingen van mensen die sociaal verder weg staan worden niet meteen vertrouwd. Dit geldt ook voor wat mensen zeggen die geografisch of historisch verder weg staan, tenzij die persoon autoriteit heeft opgebouwd. Deze evaluatie van waarneming en kennis weerspiegelt hoe de Oude Geest werkt. Het is een systeem dat werkt zolang het gaat om triviale zaken - is het niet zo'n beetje tijd dat de ooiën gaan lammeren, fijn dat mijn voetbalclub heeft gewonnen, -en waarschijnlijk ook- de president is een goede kandidaat voor een volgend termijn. De oude manier van kennis verzamelen en evalueren met betrekking tot grote onderwerpen -hoe bewegen de planeten en wat is de baan van de zon, tot en met de aard van de godheid en het bestaan van het kwaad- heeft een radicaal progressievere ontwikkeling doorgemaakt dan de wijze van denken op het dagelijks niveau. Misschien lag dat ook wel voor de hand, omdat het onderwerpen betrof die ver van eigen huis en haard lagen en daarom meer de behoefte aan verifieerbaarheid met zich mee brachten. De religie kon niet op de progressievere manier worden benaderd -excommunicatie, foltering, liquidatie, veroordeling tot de hel-, maar alles daarbuiten wel. De radicaal progressieve ontwikkeling -vanaf ongeveer het begin van zeventiende eeuw- leidde tot de wetenschappelijke methode waarbij waarnemingen op meerdere manieren geverifieerd of indien mogelijk gefalsificeerd dienden te worden, alvorens een hypothese kon promoveren naar de status van theorie. Daarna kon een theorie nog weerlegd of verbeterd worden naarmate meer of betere waarnemingen naar voren kwamen. Deze gestandaardiseerde methode maakte uiteindelijk kennis betrouwbaar en overdraagbaar op een mondiaal niveau. Overigens heeft deze fysische methode zijn repercussies gehad op de wijze waarop werd gedacht over het metafysische, wat uiteindelijk leidde tot de verklaring dat God dood is.

Een mens moet ergens op kunnen vertrouwen en met de ontwikkeling van de rationeel wetenschappelijke methode werd een goede basis gelegd voor het betrouwbaar maken van informatie en dus voor het afwegingsproces binnen elk individu dat zich goed informeert, zichzelf naar behoren opvoedt. Men hoort rationalisten vaak zeggen dat in het intellectueel proces de emotie dient te worden uitgebannen om tot een zuiver rationale redeneertrant te kunnen komen of tot een zuiver

rationeel besluit. Deze rationalisten slaan de spijker op zijn kop wanneer men de emoties bedoelt die voortkomen uit het scheikundig brouwsel dat in de weinig geïnformeerde mens kan opborrelen, een misschien wel welhaast dierlijke vorm van het uiten van een reactie op een actie. Hoewel daarnaast de rationalist zo beschouwd ook het vermoeden op zich laadt van gebondenheid aan het Luciwher paradigma, waarin er hogeren en lageren zijn, superieuren en inferieuren, waarin het hebben van emoties van een lagere orde wordt geacht. Rationalisten die de emotie wensen uit te bannen behoren te weten dat men eerst alle informatie volledig moet verzamelen, alvorens men enige vorm van logica geldig kan toepassen. Deze rationalisten laten in hun appreciatie de variant weg, waarbij men op basis van goede geïnformeerde gevoelens kan hebben. Geen opborrelende emoties vanuit het dierlijk aspect van de mens, maar een gevoelsmatige evaluatie van dezelfde gegevens als die een rol spelen in het verstandelijk proces. Kortom, het trekken van conclusies en het maken van beslissingen -het doen van uitspraken in het algemeen- op basis van alleen rationele argumenten kan alleen tot een onvolkomen proces en besluitvorming leiden, zoals hetzelfde op basis van alleen emoties evenzo rampzalige gevolgen kan hebben. Het besluitvormingsproces herbergt een continue terugkoppeling waarbij ratio en emotio beide legitieme onderdelen zijn die essentieel zijn om te kunnen komen tot het juiste besluit - en dan nog zijn besluiten nooit echt definitief. Wie wat doet met welke informatie hangt volledig af van de handelende persoon en kan daardoor nooit een objectief proces representeren, ook al worden door het verifiëren van informatie grotere garanties ingebouwd voor juiste gevolgtrekkingen, dan bij informatie van autoriteiten waar men op dient te vertrouwen. Met andere woorden, vertrouw alleen op informatie die het resultaat van het complete proces en vermijdt informatie die wordt gepresenteerd als puur gebaseerd op wetenschappelijke gronden, in ieder geval in de belangrijke gevallen. Anders loop je het risico te vertrouwen op halve waarheden, meningen en veroordelen die worden geadverteerd en verkocht als de zuivere waarheid.

Zou slechts het verwijderen van de autoriteitsfactor voldoende zijn geweest voor het doorbreken van het Luciwher paradigma, de Oude Geest, we zouden nu al in het land van melk en honing hebben gewoond. Het gaat echter niet om het verwijderen van iets -dat zou zoiets als een

lobotomie betekenen- of het vervangen van iets in de menselijke structuur, het gaat om een aanvulling. Daarnaast, een wetenschapsopvatting waarbij mensen zich opstellen als kampioen van de rationele gedachte leidt tot de vorming van een nieuwe religie, compleet met zijn gestudeerde priesters die in de maatschappij de nieuwe bovenklasse vormt. Geheel als de oude priesterklasse met een eigen taal voor alleen de geïnitieerden, met een eigen subcultuur en een

socialle afscherming naar de rest van de onderliggende maatschappij. Deze klassenvorming heeft zich al voorgedaan in het bedrijfsleven en bij de overheden, waar de wetenschappelijke kennis een voor het dagelijks leven toegepaste vorm heeft. Deze groep wordt door gewone mensen steeds meer gewantrouwd en ook gevreesd, want deze groep heeft het beslissingsrecht

over het dagelijks leven - zij hanteren en verzamelen de cijfers die 'alles' zeggen. De nieuwe religie heeft in het dagelijks leven reeds postgevat al heeft lang niet iedereen dat door of benoemt lang niet iedereen het zo. Het zuiver wetenschappelijk niveau is ook alleen voor ingewijden, hoewel de gevolgen voor het leven van alledag vanuit deze groep niet meteen evident is. Wat wel duidelijk is, is dat de oude priesterklasse vervangen is door een nieuwe. Het Luciwher paradigma dat opgebroken had kunnen worden met de opkomst van een nieuwe mentaliteit, heeft niet geleid tot doorbreking van, maar tot conformering aan en de bevestiging van de Oude Geest. Wetenschappers vormen de nieuwe priesterklasse.

Heeft de wetenschap nog tijd om te ontkomen aan de Vloek van Urbanus? Is de wetenschap al een rigide systeem geworden waarop geen amendement meer mogelijk is, of kan het zijn eigen adagia eer aan doen en in het licht van nieuwe gegevens een veranderingsproces inzetten? De wetenschap zal dan de juiste verhouding dienen te vinden tussen rationele correctheid en emotionele juistheid. Daarnaast is de teloorgang van de wetenschappelijke revolutie ook op een andere manier nog niet totaal. In steeds grotere delen van de wereld is de scholing van mensen op een beter niveau gekomen dan honderd of tweehonderd jaar geleden. Bovendien, en dit is misschien wel de allerbelangrijkste ontwikkeling, is alle informatie in aanleg voor iedereen beschikbaar en door de technische ontwikkelingen ook bereikbaar. De elektronische ontmoetingsplaats van iedereen met iedereen mag dan soms lijken op een "hang out" voor zieke geesten -wat is er nieuw?-, het is ook de grootste bibliotheek ooit - het is

maar hoe je er gebruik van maakt. Op allerlei manieren wordt steeds gedetailleerder geregistreerd wie er hoe gebruik maakt van welke informatie, maar men heeft zelf tot op zekere hoogte in de hand hoe open men daar in is. En bedenk ook, overal ter wereld zitten mannen met macht die de knop zo kunnen omdraaien - dat is altijd zo geweest. Bestrijdt de Oude Geest ook om deze reden niet, maar bewandel de innerlijke weg waar geen machthebber kan beïnvloeden hoe de wandeling gaat en waar naar toe. Maar bovenal, school jezelf als onderdeel van je aanvulling op je eigen Oude Geest.

Naschrift

Wanneer iets continue mislukt, is het meest voor de hand liggende ermee te stoppen. Zo niet bij de mens. Het merkwaardigste aan de mens is wel dat hij steeds op dezelfde manier doorgaat. Een recept voor gegarandeerd opnieuw een mislukking. Om het ontastbare vast te kunnen pakken ontwerpt hij steeds opnieuw een god -de ene creatie lukt wat beter dan de andere- en steeds stelt die god teleur. De algehele gelukzaligheid breekt niet uit en oorlog en ellende blijven evengoed bestaan als voor de komst van de ware god. Op steeds weer een nieuwe manier probeerde de mens god te bereiken en steeds weer bleek de allerhoogste opnieuw een schertsfiguur. Toen concludeerde de mens maar dat god kennelijk dood was en creëerde een nieuwe religie zonder god, of een onpersoonlijke god op abstract niveau - men ging aan wetenschap doen. Er is daarin een hoger doel en dat is de kennis over het bestaan. Dat moet uiteindelijk na vele honderden jaren resulteren in het antwoord op de vraag waar wij vandaan komen en wat we hier doen. Het enige materiaal dat volgens de wetenschap geschikt is om onderzoek op te verrichten is de waarneembare werkelijkheid. Dat is feitelijk en dat is meetbaar.

Gaandeweg bleek en zal blijken dat de bestudering van het concrete niet de antwoorden oplevert waar men naar op zoek is. Er is altijd dat gevoel dat er net om de hoek iets is waar men de vinger niet achter kan krijgen. Alsof men bij het waarnemen en meten een realiteit creëerde die er niet geweest zou zijn als men niet had gemeten. Alsof door het waarnemen een realiteit verloren is gegaan die men graag ook had willen meten. Een soort kwantum onzekerheidsprincipe van Heisenberg, maar dan op existentieel niveau. Het feit daarbij dat ieder opgelost probleem nieuwe vraagstukken oplevert, laat zien dat de oplossing van het grote

levensvraagstuk nooit naderbij zal komen wanneer alleen het materiële als uitgangspunt wordt genomen. Het is net alsof de mens de lichtsnelheid wil bereiken, terwijl men weet dat dit fysiek onhaalbaar is - het zou een niet produceerbare hoeveelheid energie vergen. Bij een

benadering van de lichtsnelheid zal altijd een restant blijven bestaan, omdat de tijd moet blijven bestaan, of liever de tijdelijkheid. Alles in dit universum moet worden geboren, het kent rijping en verval -dat wat men doorgaans tijdsverloop noemt- en zal uiteindelijk moeten sterven. Als het behalen van de lichtsnelheid niet bereikbaar is, moet verondersteld worden dat aan alle waarnemingen grenzen zijn, zoals het opdoemen van meerdere vragen waar er een

opgelost is ook doet vermoeden dat er een waarnemingsgrens aan de mogelijk te verwerven kennis van de mens is. Hetgeen uiteraard niet moet inhouden dat er maar een einde moet komen aan wetenschappelijk onderzoek, integendeel.

De zingeving van het bestaan van de mens ligt echter niet louter in het bereiken van alle informatie die er te vergaren valt over de kosmos, de macrokosmos en de microkosmos. De finale zingeving ligt niet in het wat en het hoe van het bestaan, maar in het waarom ervan. Een antwoord hierop zal men nooit vinden door het alleen materiële te onderzoeken, omdat men dan bij louter materiële antwoorden uitkomt -het wat en hoe-. Vraag het de bouwer van muziekinstrumenten. Die wil een zo hoog mogelijke graad van vakmanschap bereiken in de modelleren van zijn hout of van zijn metalen -daar zit een massa bevrediging in-, terwijl de werkelijke bevrediging ligt in het horen van de muziek voortgebracht door zijn creatie. Een eenvoudige vergelijking die duidelijk moet maken dat hoewel kennis over de materiële wereld buiten de mens bevrediging geeft op het intellectuele vlak, toch het ware doel in het innerlijk van de mens ligt. De goden of god die de mens aanbad lagen buiten hem, terwijl de ware God in hemzelf is gelegen. Het is een geheel andere God dan de goden van het materieel universum. Hij hoeft niet vereerd of bewierookt te worden. Hij deelt geen straffen of beloningen uit. Hij is.

Manas Na'ala - de Sleutel - de boeken van hart en weten